C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka (2)\Pohl_Frederick-Man_Plus.PDB

PDB Name: Man Plus
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 28.2.2002
Modification Date: 28.2.2002
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Frederik Pohl

Man Plus

Jedna

Astronaut a jeho svět

Je třeba povědět vám něco o Rogeru Torrawayovi. Jedna lidská bytost se nezdá být zvlášť důležitá, když jich žije skoro osm miliard.
Není důležitější než například jediný mikročip v paměťové jednotce.
Jediný čip však může být rozhodujícím činitelem, jakmile nese nějaký podstatný bit. A Torraway byl důležitý právě takovým způsobem.
Byl to dobře vyhlížející muž, jak se sluší a patří. Byl také slavný.
Či býval.
Bylo to v čase, kdy Roger Torraway visel na obloze dva měsíce a tři týdny spolu s pěti dalšími astronauty. Byli celí špinaví, nadržení a nesmírně se nudili. To mu ovšem slávu nepřineslo. Vydalo by to sotva na téma dvou vět agenturního večerního zpravodajství nudného večera.
Ale přesto si slávu vydobyl. Lidé znali jeho jméno v Bečuánsku, v Balúčistánu i v Buffalu. V Time se dostal na obálku.
Celá ta sláva ale nebyla jen jeho. Musel se o ni dělit se zbytkem svého týmu z orbitální laboratoře, protože všichni patřili k těm šťastlivcům, kteří zachránili ruskou posádku, jež se vracela k Zemi bez řídících motorů.
Díky tomu se stali přes noc slavnými. Když se to stalo, měl Torraway dvacet osm let a právě se oženil se zelenookou, černovlasou učitelkou tvorby umělecké keramiky. Dorrie na Zemi byla tím, po čem toužil, a Rog na orbitě byl tím, co Dorrie dodávalo slávy, kterou milovala.
Aby se žena astronauta dostala do novin, je třeba něčeho výjimečného.
Takových žen bylo totiž hodně a navíc se podobaly jedna druhé. Mezi novináři kolovala pomluva, že NASA vybírá astronautům ženy z prvního kola soutěže o Miss Georgia. Všechny byly tak pěkné, jako by vám měly ihned poté, co se svléknou ze svých plavek, ukázat nějakou piruetu nebo zarecitovat Kiplingovu "Samici rodu".
Dorrie Torrawayová na to vypadala, ačkoliv na druhé straně byla nepochybně dostatečně hezká. Jenom jí ze všech žen astronautů byly věnovány hlavní články v časopisech Ladies Home Journal ("Tucet vánočních dárků z vaší trouby") a v Ms ("Děti by mohly pokazit mé manželství").
Roger si ze všeho nejvíc přál nemít děti. Ze všeho nejvíc si přál to, co si přála Dorrie, protože nejvíc chtěl právě Dorrie.
V tomto směru poněkud méně připomínal své kolegy, kteří v kosmickém výzkumu oceňovali hlavně pěkné odměny v podobě hezkých žen na Zemi. Na druhou stranu byl právě takový jako oni. Inteligentní, zdravý, elegantní, pohledný, s technickou kvalifikací. Nějakou dobu si novináři mysleli, že sami astronauti také přicházejí z nějakého montážního pásu. Vytvářeli řadu, která se lišila v průměru o dvacet centimetrů na výšku nebo o tucet let věku, a byli na výběr ve čtyřech barvách pleti od barvy mléčné čokolády po plavého Vikinga.
Jejich koníčky byly šachy, plavání, lov, létání, parašutismus s volným pádem, rybaření a golf. Hladce se stýkali se senátory a diplomaty.
Když se z kosmického výzkumu vrátili do civilního života, nacházeli práci u leteckých a kosmických společností nebo u ztracených záležitostí, které potřebovaly novou tvář. Taková zaměstnání byla velmi dobře placena. Astronauti byli cenným zbožím. Nebyli oceňováni pouze reklamními médii a lidmi z ulice. Velmi vysoce jsme je oceňovali i my.
Astronauti ztělesňovali sen. Sen byl cenný pro člověka z ulice, zvláště když to byla blátivá a smradlavá ulice Kalkaty, kde celé rodiny spí na chodníku a se svítáním se probouzejí, aby získaly místo ve frontě na bezplatnou misku polévky.
Byl to drsný, ponurý svět a kosmos do něj přinášel malý kousek krásy a vzrušení. Ne mnoho, ale bylo to lepší než nic.
Astronauti z celé Tonky v Oklahomě tvořili malou, uzavřenou komunitu, podobně jako baseballové rodiny. Všichni muži se po svém prvním letu zařazovali do extratřídy. Od té chvíle byli všichni rivaly a zároveň kolegy z jednoho týmu. Soutěžili spolu o to, kdo vyběhne na hřiště, a ze střídačky jeden druhému napovídali. Dualizmus profesionálního sportovce. Hořkost a hněv, které se zmocňovaly zestárlého a otlučeného veterána, jenž se z lavičky díval na mladíka v dresu, se ničím nelišily od hořkosti a hněvu, provázejících záložního pilota kosmické výpravy, který pozoruje, jak si jeho "jednička" obléká kombinézu.

Rog a Dorrie se do této společnosti skvěle hodili. Snadno navazovali přátelské kontakty. Byli dostatečně excentričtí, ale ne zase tolik, aby někoho znervózňovali. Přestože Dorrie sama děti nechtěla, na děti ostatních žen byla milá. Když byl Vic Samuelson na druhé straně Slunce a na pět dní ztratil radiový kontakt, jeho Verna dostala předčasné porodní bolesti. Dorrie si tehdy vzala tři Verniny děti k sobě. Žádné nemělo víc než pět let. Dvě byly ještě v plenkách a Dorrie je trpělivě přebalovala, zatímco jiné ženy se staraly o Vernin dům a Verna v nemocnici NASA dávala život svému čtvrtému dítěti. Na vánočních party se Rog a Dorrie nikdy neopíjeli a nikdy neodcházeli jako první.
Byli skvělým párem.
Žili ve skvělém světě.
Věděli, že z tohoto hlediska mají štěstí. Zbytek světa zdaleka nebyl tak skvělý. V Asii, v Africe a v Latinské Americe střídala jedna lokální válka druhou. Západní Evropu čas od času dusily stávky a často ji paralyzoval nedostatek surovin, a když přišla zima, třásli se Evropané obvykle chladem. Lidé byli hladoví, mnozí z nich byli velice rozhněvaní a bylo velmi málo měst, kde by se po setmění mohl někdo sám procházet. Ale Tonka byla nedostupná a krásně bezpečná a astronauti (také kosmonauti a sinonauti) navštěvovali Merkur, Mars a Měsíc, plavili se v oblacích obklopujících komety a kroužili kolem plynných gigantů.
Torraway se osobně zúčastnil pěti důležitých výprav. Nejdřív letěl v jednom raketoplánu se zásobami pro Spacelab. To bylo dávno, v prvních dnech po obnovení kosmického programu, který se opět pozvolna stavěl na nohy.
Potom strávil osmdesát dnů na kosmické stanici druhé generace.
Byla to jeho velká chvíle, díky níž se dostal na obálku Time. Rusové tehdy vypustili svou výpravu k Merkuru, která dorazila v pořádku k cíli, v pořádku přistála a také v pořádku odstartovala domů. Ale potom už nebylo v pořádku nic. Rusové vždycky měli problémy se svými stabilizačními motory: když pár prvních kosmonautů začalo rotovat, nemohli to zastavit a bezmocně se otloukali uvnitř své kosmické lodě. Tentokrát měli znovu problémy a na stabilizaci lodě spotřebovali rezervní palivo.
Dostali se sice díky tomu na protáhlou eliptickou dráhu kolem Země, ale neexistoval způsob, jak by z ní bezpečně sestoupili. Anebo na ní aspoň bezpečně zůstali. Kontrolovat let téměř nemohli a perigeum se nacházelo dostatečně nízko v ionosféře na to, aby se pěkně upekli.
Naštěstí tam ve vlečné kosmické lodi seděl Roger a ostatních pět Američanů a měli zásobu paliva na několik podobných letů. Nebylo ho sice příliš mnoho, ale udělali to: srovnali kurz a rychlost s Avrorou 2, spojili se s ní a kosmonauty vytáhli. Co to pak bylo za divadlo medvědích stisků a pichlavých pocelů! Na palubě tahače byl uspořádán banket z toho, co Rusové stihli vzít s sebou - připili si šťávou z mořských řas a paštiku vyměnili za cheeseburgery. A po dvou dalších obězích Avrora spadla jako meteorit. "Jak jasná večernice," řekl Juli Bronin, kosmonaut, který absolvoval Oxford, a opět své zachránce zulíbal.
Když se vrátili na Zemi, připoutaní po dvou v jedné hamace těsněji než milenci, byli všichni hrdiny a byli oslavováni, včetně Rogera oslavovaného Dorrie.
To ale bylo dávno.
Od té doby Roger Torraway dvakrát obletěl Měsíc a pilotoval přitom loď, zatímco posádka prováděla orbitální zkoušky nového stokilometrového radioteleskopu na odvrácené straně. Nakonec přežil havárii marsovského přistávacího modulu, podruhé jako jeden ze šťastlivců, kteří se dostali zpět na Zemi celí a zdraví. Ještě jednou měl štěstí. Byla to obyčejná smůla a technická porucha, nic dramatického.
Navíc se od té chvíle Roger zabýval, jak by se to dalo říci, politikou.
Hrával golf se senátory z komise pro vesmír a pravidelně navštěvoval evropské kosmické základny v Curychu, Mnichově a Terstu.
Jeho paměti měly skromný úspěch. Byl záložním pilotem příležitostných letů. Souběžně s tím, jak kosmický program rychle ustupoval z postavení národní priority k nahodilým akcím, měl Roger stále méně konkrétní práce.
Stále však figuroval na soupisu záloh kosmických výprav, a ačkoliv o tom nemluvil, hledal politickou podporu pro kosmickou agenturu. Zabránili mu v tom. Další let s posádkou, který měl být dříve či později schválený, byl první v kosmickém programu, který byl označen jako "přísně tajný".
Počítali jsme s Rogerem Torrawayem, přestože se nijak zvlášť neodlišoval od jiných astronautů: trochu přetrénovaný, ne příliš zaměstnaný, hodně rozhořčený tím, co se stalo s jejich prací, ale velice neochotný vyměnit ji za nějakou jinou, pokud ještě zbývala šance na slávu. Všichni byli takoví, včetně toho, který byl monstrem.

Dvě

Co chtěl prezident

Muž, který byl monstrem, tanul Torrawayovi často na mysli. Roger se jím zevrubně zabýval.
Seděl teď na sedadle druhého pilota dvacet čtyři tisíce metrů nad Kansasem a pozoroval, jak světelný bod na radaru IDF hladce klouže z obrazovky. "Do prdele," zaklel pilot. Světelný bod představoval sovětský Konkordski III. Jejich CB-5 se za ním hnal od chvíle, co na něj narazili nad Garrisonovou přehradou.
Torraway se zašklebil a trochu přivřel klapky. Jak narůstala relativní rychlost, světelný bod Konkordski se dával do pohybu. "Ztrácíme ho," řekl pilot otráveně. "Kam myslíš, že letí? Do Venezuely?"
"To by udělal nejlíp," odpověděl Torraway, "když uvážíš, kolik paliva jsme oba spotřebovali."
"Ať jde do háje," řekl pilot bez rozpaků z toho, že rychle překračuje mezinárodní smluvní limit 1,5 machu. "Co se děje v Tulse?
S takovým VIP na palubě, jako jsi ty, nás normálně nechávají okamžitě přistát."

"Nejspíš přistává nějaký větší VIP," podotkl Roger. Nebyl to ale žádný odhad, protože věděl, kdo onen VIP je. Nebyl totiž důležitější VIP než prezident Spojených států.
"Lítáš s tou škatulí docela dobře," pronesl pilot velkoryse.
"Chceš přistávat, až nám to dovolí?"
"Ne, děkuji. Raději se vrátím a posbírám si svoje krámy." Zůstal ale sedět a hleděl dolů. Začali sestupovat a právě pod nimi bylo skvrnami pokryté pole kumulů L-1. Cítili, jak s nimi zmítají vzdušné proudy, vystupující nad mračna. Torraway odtáhl ruce z řízení stroje, které převzal pilot. Každým okamžikem měli trochu zprava přelétnout nad městem Tonka. Přemýšlel o tom, co se povídá o monstru.
Pilot byl stále hovorný. "Teď už toho moc nenalítáš, co?"
"Jenom když mi někdo takový jako ty půjčí knipl."
"Klidně. Co vlastně děláš, jestli se můžu zeptat? Kromě toho, že jsi tu a tam VIP?"
Na takovou otázku měl Torraway připravenou odpověď. "Úředníka," řekl. Říkal to vždycky, když se ho lidé ptali na to, co dělá.
Lidé, kteří se vyptávali, od něj někdy získali tajné informace nejen proto, že měli vládní povolení, ale také proto, že jeho soukromý radar, který v hlavě měl, mu prozradil, komu důvěřovat může a komu ne. Potom dodával: "Vyrábím monstra." Kdyby to, co oni pak řeknou, ukazovalo, že také oni jsou zasvěcení, mohl povědět ještě větu nebo dvě navíc.
Program kosmické medicíny tajný nebyl. Všichni věděli, že se v Tonce připravují astronauti pro život na Marsu. Tajemstvím však bylo to, jak to dělají: samotné monstrum. Kdyby Torraway prozradil příliš mnoho, dával by v sázku svobodu i svou práci. A Roger svou práci miloval. Umožňovala mu, aby finančně podporoval obchod s keramikou, který měla jeho krásná žena. Dávala mu pocit, že dělá něco, co zůstane v lidské historii, a zároveň mu poskytovala příležitosti podívat se na zajímavá místa. Dokud byl aktivním astronautem, dostával se na ještě zajímavější místa, ta ale byla daleko v kosmu a poněkud neobydlená. Miloval spíše místa, kam se dostal soukromými tryskovými letadly a kde ho vítali pochlebující diplomati a zajímavé ženy, které se vyskytují na všech banketech. Přemýšlel o monstru, ale doopravdy se jím netrápil. Alespoň ne příliš.
Přelétli nad řekou Cimarron či spíše nad klikatým červeným tokem, který by se opět mohl stát řekou, kdyby zapršelo, a zamířili s letadlem skoro přímo dolů, vypnuli motor a hladce přistáli.
"Díky," poděkoval Roger pilotovi a šel si do kabiny, určené pro VIP, pro své věci.
Než se vrátil do Oklahomy, navštívil tentokrát Bejrút, Řím, Sevillu a Saskatoon, každé z těch míst teplejší než to předchozí. Protože byli očekáváni na slavnostním briefingu s prezidentem, setkal se s Dorrie v letištním motelu. Rychle se tam převlékl do obleku, který mu Dorrie přinesla. Byl rád, že je doma, rád se navracel k výrobě monster a ke své ženě. Když vystupoval ze sprchy, pocítil prudký, ničím nebrzděný sexuální impulz. V hlavě měl chronometr, který odměřoval chvíle, jež měl k dispozici, a tak nemusel ani pohlédnout na své hodinky: měl čas. Nic se nestane, jestliže se o pár minut opozdí.
Ale Dorrie nebyla v křesle, kde ji nechal. Televizor byl zapnutý, její cigareta dohořívala v popelníčku, ale Dorrie byla pryč. Roger seděl na kraji postele s ručníkem kolem sebe, dokud hodinky v jeho hlavě neřekly, že už dost času není. Potom se začal oblékat. Když Dorrie zaklepala na dveře, vázal si právě kravatu. "Promiň," řekla, když jí otevřel. "Nemohla jsem najít automat na coca colu. Jedna je pro tebe, druhá pro mě."
Dorrie byla skoro stejně vysoká jako Roger, vlasy si zvolila černé, zelené oči měla přirozené. Vytáhla z kabelky kartáč a ometla záda a rukávy jeho žaketu. Pak otevřela plechovku coly a napila se.
"Měli bychom jít," řekla. "Vypadáš báječně."
"Ty vypadáš tak, že bych tě snědl," řekl a vzal ji kolem ramen.
"Slíbáš mi rtěnku," řekla, uhnula rty a nastavila mu k polibku tvář. "Jsem ale ráda, že mi seňority ještě něco ponechaly."
Roger vyprskl. Šprýmovali tak spolu, jako by v každém městě spával s nějakým děvčetem. Miloval tyto žerty, protože to nebyla pravda. Pár jeho neuspokojivých mimomanželských experimentů bylo spíše zklamáním a nepříjemností než odměnou, ale rád se považoval za muže, jehož manželka se musí znepokojovat tím, jak si ho všímají jiné ženy. "Ať na nás prezident nemusí čekat," řekl. "Ještě si odskočím a ty běž pro auto."
Ve skutečnosti na ně prezident čekat nemusel, zbývaly totiž víc než dvě hodiny do chvíle, než ho uvidí.
Roger znal obvyklou proceduru průchodu sítem ochranky, protože se s ní setkal už dřív. Dvousetprocentní zajištění proti atentátníkům používal tehdy nejen prezident Spojených států. Roger strávil celý jeden den v tlačenici před audiencí u papeže a švýcarská garda s berettami v rukách mu stála těsně za zády po celých těch pár minut, co byl v papežově komnatě.
Kvůli briefingu byla přinesena polovina vybavení institutu. V uklizeném a naleštěném klubu nic nepřipomínalo známou kavárenskou atmosféru. Z dohledu byly odklizeny i tabule a papírové ubrousky, používané na čmárání poznámek. Roger věděl, že v koutech rozestavěné paravany a v nejbližších oknech stažené žaluzie jsou tam kvůli osobní prohlídce. Potom budou následovat rozhovory s psychiatry. Pak když všichni projdou a pokud se v něčím klobouku nenajde otrávená jehlice a v něčí hlavě vražedná obsese, půjdou do auditoria a tam se k nim připojí prezident.
Na proceduře prohledávání, ohmatávání, magnetometringu a legitimování hostů mužského pohlaví se podíleli čtyři agenti bezpečnostní služby, přestože jen dva z nich se toho účastnili osobně. Další dva tam jen stáli připraveni spustit v případě potřeby palbu. Ženský personál bezpečnostní služby (říkalo se jim "sekretářky", ale Roger věděl, že nosí zbraně) prohledávaly manželky a Kathleen Doughtyovou.
Osobní prohlídka žen probíhala za jedním paravanem vysokým jen po ramena, takže Roger mohl vyčíst z výrazu tváře své ženy postup rukou, které ji prohmatávaly a zkoumaly. Dorrie neměla ráda, když se jí dotýkali cizí lidé. Stávalo se, že občas nesnášela žádné dotyky, a už vůbec ne dotyky cizích lidí.
Když přišla řada na Rogera, povšiml si chladného hněvu, který spatřil ve tváři své manželky. Bezpečáci byli neobvykle

dokonalí.
Sáhli mu do podpaží. Rozepjali mu opasek a sáhli mu mezi půlky.
Prohmatali mu varlata. Všechno, co měl v kapsách, musel dát na stůl.
Protřepali mu posmrkaný kapesník a rychle ho znovu složili, líp než byl předtím. Přezku opasku a pásek náramkových hodinek prohlíželi pod lupou.
S každým se zacházelo stejně, včetně ředitele, který se po sále rozhlížel s bezelstnou rezignací, zatímco si prsty pročesával zkroucené chlupy v podpaždí. Jedinou výjimkou byl Don Kayman, který byl oblečen v sutaně. S ohledem na jeho úřad byl po krátké diskusi vedené šeptem odveden do jiné místnosti, aby se svlékl tam. "Promiňte, otče," řekla jedna z goril, "ale víte, jaké to je."
Don pokrčil rameny, odešel s jedním mužem a vrátil se viditelně otrávený. Také Rogera to začalo obtěžovat. Měli by to dělat citlivěji, říkal si, když viděl některé lidi, sklíčené prohlídkou. Nakonec se zabývali vysoce postavenými lidmi, jejichž čas jsou peníze. Ale bezpečáci měli svůj vlastní systém a pracovali po etapách. Teprve, když prohlédli všechny, odvedli první skupinu ze tří do místnosti písařek, uvolněné speciálně pro psychoanalytiky.
Rogerův psychoanalytik byl zdvořilý černoch, jehož pleť měla barvu bílé kávy. Seděli tváří v tvář v křeslech s koleny vzdálenými 40 centimetrů. "Udělám to co nejkratší a nejméně bolestivé. Žijí vaši rodiče?" uvítal ho psychoanalytik.
"Ne, žádný z nich. Otec zemřel před dvěma lety a matka, když jsem byl na fakultě."
"Co dělal váš otec?"
"Půjčoval na Floridě rybářské čluny." Ve druhé půlce mysli se Rogerovi vybavil obraz starcova podniku na pronajímání lodí v Key Largo, zatímco se druhou částí své mysli kontroloval. Je dostatečně rozmrzelý tímto výslechem? Nebo je přespříliš otrávený? Je dost uvolněný? Nebo je uvolněný až moc?
"Viděl jsem vaši ženu," řekl psychoanalytik. "Je velice sexy.
Nevadí vám, že to říkám?"
"Vůbec ne," odpověděl Roger a naježil se.
"Někteří běloši by to ode mne slyšeli neradi. Jak to cítíte vy?"
"Vím, že je sexy," vydechl Roger. "Kvůli tomu jsem si ji vzal."
"Vadilo by vám, kdybych pokračoval a zeptal se vás, jak to děláte?"
"Ne, samozřejmě že ne... no, k čertu! Ano, vadilo by mi to," vyhrkl Roger. "Myslím, že stejně jako komukoliv jinému. Pár let po svatbě."
Psychiatr se opřel dozadu a pozorně se na Rogera zadíval. "Ve vašem případě, doktore Torrawayi," řekl, "je tento rozhovor v podstatě čistou formalitou. V posledních sedmi letech jste byl čtvrtletně vyšetřován a vždycky jste byl ideálně v normě. Ve vašem životopise není nic násilného či nestabilního. Dovolíte, abych se vás zeptal, jestli se před setkáním s prezidentem necítíte nesvůj?"
"Možná se toho trochu obávám," připustil Roger a přehodil výhybku.
"To je celkem přirozené. Volil jste Dashe?"
"Jistě... k čertu, počkejte chvilku. To vůbec není vaše starost!"
"Máte pravdu, doktore Torrawayi. Můžete se vrátit do sálu."
Nenechali ho však, aby se vrátil do stejného sálu, a poslali ho do jednoho z menších konferenčních salonků. Právě tam se k němu připojila Kathleen Doughtyová. Pracovali spolu dva a půl roku, ale ona se k němu stále chovala služebně.
"Zdá se, že jsme prošli, pane plukovníku doktore Torrawayi," řekla a jako obvykle se přitom dívala na nějaký bod nad jeho levým ramenem a držela cigaretu před jeho tváří. "Ach, výborně, trochu pití," pronesla a natáhla ruku kamsi za něho.
Stál tam livrejovaný číšník, ne, opravil se v duchu Roger, agent bezpečnostní služby, převlečený za číšníka, a držel podnos s pitím.
Roger si vzal whisky se sodou a velká protetička si vybrala malou sklenku suchého sherry. "Určitě to všecko vypijte," zašeptala mu přes rameno. "Myslím, že do toho něco dávají."
"Jak něco?"
"Na uklidnění. Když to nevypijete do dna, postaví za vás ozbrojenou gorilu."
Roger vypil svou whisky jedním douškem, aby se uklidnil, a pozastavil se nad tím, jak někdo s takovými halucinacemi a obavami mohl tak hladce projít přes psychiatra. Pět minut strávených s psychoanalytikem v něm posílilo sklon k sebepozorování a část jeho mysli byla teď zaměstnána analýzou. Proč se cítí tak nesvůj v přítomnosti této ženy? Určitě ne proto, že ona všechny neustále poučuje Uvažoval, zda onen problém nepramení v tom, že se Kathleen tak moc obdivuje jeho odvaze. Zkoušel jí vyložit, že astronaut nepotřebuje tolik odvahy, ne víc, než kolik vyžaduje létání letadlem a pravděpodobně méně než řídit taxík. Samozřejmě, že mu jako záloze projektu Man Plus hrozilo velice reálné nebezpečí. Ale jedině tehdy, když ti před ním odpadnou, a takovou pravděpodobností není třeba se příliš znepokojovat. Přesto se však na něho Kathleen nepřestala dívat s natolik velkým respektem, který mohl vypadat jako obdiv anebo jako lítost.
Celým zbytkem svého vědomí Roger jako obvykle očekával svou ženu. Když se nakonec objevila, byla vzteklá a rozcuchaná.
Vlasy, které si hodinu upravovala, měla teď rozpuštěné. Sahaly jí až do pasu, krásná a veselá kaskáda černě, kvůli které vypadala jako Alenka z Tennielova obrázku, kdyby tehdy Tenniel pracoval pro Playboy. Roger si pospíšil, aby jí to pochválil, což mu zabralo tolik času, že s údivem zaslechl náhlý rozruch a uslyšel, jak někdo nepříliš hlasitě a slavnostně řekl: "Dámy a pánové, prezident Spojených států."
Fitz James Deshatine vstoupil do sálu, rozdával úsměvy a úklony a vyhlížel úplně jako v televizi, byl jenom menší. Pracovníci institutu se beze spěchu postavili do půlkruhu a prezident procházel kolem nich a tiskl ruku každému, koho

mu ředitel, který ho doprovázel, představil. Deshatine byl dobře informovaný. Používal politického triku reagovat na každé jméno zcela určitou narážkou. Kathleen Doughtyové řekl: "Těší mě, že je v této společnosti alespoň jeden Ir, doktorko Doughtyová." Rogerovi zase: "Už jsme se kdysi potkali, plukovníku Torrawayi. Bylo to po té pěkné akci s Rusy. Myslím že to bylo před sedmi lety, když jsem v senátě předsedal příslušné komisi.
Možná si vzpomínáte." Roger si samozřejmě vzpomínal a cítil se polichocený. Věděl, že to prezident připomíná, aby mu zalichotil.
"Dobré nebe, paní Torrawayová, čím to, že taková krásná žena marní čas ve společnosti vědátorů?" prohodil k Dorrie.
Roger to zaslechl a maličko ztuhl. Nešlo mu ani tak o sebe, ale tohle byl zrovna jeden z těch tuctových komplimentů, které se Dorrie ošklivily. Ale v tu chvíli si nevšiml, že by se štítila. Protože takový kompliment řekl prezident Spojených států, v očích jí zaplály jiskřičky. "Jaký je to skvělý muž," zašeptala a nespouštěla z něho oči, dokud neobešel celý půlkruh.
Když s tím prezident skončil, vystoupil na malé pódium. "Nu, přátelé, přišel jsem za vámi proto, abych se díval a poslouchal, ne abych řečnil. Chci však každému z vás poděkovat za to, že přimhouříte oči nad těmi nesmysly, které jste museli absolvovat, abychom se tu mohli setkat. Promiňte, prosím. Já jsem si to nevymyslel. Ale utěšují mě tím, že je to pouze do té doby, dokud se bude vyskytovat tolik všelijakých ztřeštěnců. Tak dlouho, dokud bude mít svobodný svět takové nepřátele, jaké má, protože jsme takoví otevření, důvěřiví lidé." Široce se usmál přímo na Dorrie. "Povězte, neodlakovali vám tam náhodou nehty?"
Dorrie se melodicky zasmála, až tím svého muže polekala. (Rozhněvaně si předtím stěžovala, že jí zničili její manikúru.)
"Jistěže, pane prezidente. Bylo to úplně jak u mé manikérky," odpověděla.
"Omlouvám se i za to. Oni říkají, že se musí ujistit, jestli někdo náhodou nemá na nehtech nějaké biochemické jedy, aby mě škrábl, až si budeme třást rukou. Nu, asi nezbývá dělat to, co si ti chlapíci přejí. V každém případě," usmál se, "jestliže si, mé dámy, myslíte, že vás potkala nějaká újma, je škoda, že jste neviděly, co dělá moje stará kočka, když jí to ti chlapíci dělají. Ještě dobře, že na svých drápech při poslední kontrole opravdu neměla nějaké jedy. Než s tím skončili, poškrábala tři agenty bezpečnostní služby, mého synovce a dvě vlastní koťata." Prezident se rozesmál a Roger s údivem postřehl, že on sám i Dorrie a všichni ostatní se také smějí.
"Tak či onak," řekl prezident, navraceje se nazpět, "jsem vám vděčný za vaši upřímnost. A jsem vám tisíckrát vděčnější za to, jak pokračujete při realizaci projektu Man Plus. Nemusím nikomu vysvětlovat, co tento program znamená pro svobodný svět. Tam nahoře je Mars, jediný nemovitý majetek v okolí, kromě toho, na kterém právě teď všichni stojíme. Na konci desetiletí bude někomu patřit.
Jsou jenom dvě možnosti: jim nebo nám. A já chci, aby patřil nám. A vy pracujete na tom, abyste uskutečnili projekt Man Plus, člověka, který bude žít na Marsu. Jménem všech lidských bytostí demokratických zemí svobodného světa vám chci z celého srdce a z celé duše poděkovat za uskutečnění tohoto snu. A nyní," řekl, aby utišil bouřlivý potlesk, "myslím, že nastal čas, abych přestal řečnit a začal naslouchat.
Chci se dozvědět, co se děje s naším projektem. Generále Scanyone, předávám vám štafetu."
"Ano, pane prezidente."
Vern Scanyon byl ředitelem výzkumného ústavu Institutu kosmické medicíny V. I. Grissoma. Zároveň byl generálmajorem na odpočinku a podle toho se choval. Pohlédl na hodinky a na svého asistenta, jehož někdy nazýval zástupcem velitele, a řekl: "Za pár minut ukončí fregatní kapitán Hartnett zahřívání. Předpokládám, že ho asi minutu budeme pozorovat na uzavřeném televizním okruhu. Potom se vám pokusím vysvětlit, co se bude dít."
V sálu zhasla světla.
Pak se za pódiem rozzářila televizní obrazovka. Ozvalo se šoupání křesla, které jeden z "číšníků" přisunul k prezidentovi. Pak prezidentův šepot. Křeslo se posunulo dozadu, prezident přikývl hlavou, jeho stín se promítl na obrazovku, a pak vzhlédl.
Obrazovka ukazovala člověka.
Nevypadal však jako člověk. Jmenoval se Willy Hartnett. Byl astronautem, demokratem, metodistou, mužem, otcem, amatérským tympanistou a skvělým tanečníkem. Podle očí však nic z toho nepřipomínal.
Podle očí byl monstrem.
Vůbec nepřipomínal lidskou bytost. Namísto očí měl svítící koule s červenými fazetami. V záhybech těla se mu otevíraly chřípě, podobné hvězdicovitému krtčímu rypáčku. Barva umělé pokožky připomínala opálení sluncem, ale její povrch se podobal kůži nosorožce.
Nic, co na něm bylo vidět, nepřipomínalo to, s čím se narodil.
Oči, uši, plíce, nos, ústa, oběhový systém, prostředky vnímání, srdce, kůže, všechno bylo vyměněno nebo posíleno. Viditelné změny však byly jenom vrcholkem ledovce. To, co bylo provedeno uvnitř jeho těla, bylo mnohem komplexnější a daleko významnější. Hartnett byl celý přebudovaný jenom proto, aby ho přizpůsobili k životu na povrchu Marsu bez pomocné aparatury.
Byl to kyborg, kybernetický organizmus, napůl člověk, napůl stroj a obě tyto rozdílné části byly vzájemně tak srostlé, že v těch řídkých případech, kdy Willymu Hartnettovi dovolili podívat se do zrcadla na svůj odraz, on sám ani nevěděl, co z něho je on sám a co mu bylo přidáno.
Přesto, že každý z přítomných sehrál svou vlastní roli při stvoření tohoto kyborga, přestože byli všichni seznámeni s jeho fotografiemi, znali ho z obrazovky televizoru, a dokonce i jeho osobně, ozval se tlumený vzdech. Kamera ho zachytila, jak s dětskou lehkostí dělal kliky jeden za druhým. Záběr byl asi z metrové vzdálenosti od nepřirozeně zformované hlavy, a když se Hartnett vztyčil na rukou, jeho oči se dostaly do úrovně objektivu a zablýskaly fazetami, které mu násobily zorné pole.
Vyhlížel, jako by nebyl z tohoto světa. Roger si vzpomínal na staré filmy, které v dětství viděl v televizi, a pomyslel si,

že jeho starý kumpán vypadá podivněji než všechny ty animované mrkve a zvětšení brouci v horrorových filmech. Hartnett pocházel z Danbury v Connecticutu. Všechny viditelné artefakty, které na něm byly vidět, byly vyrobeny v Kalifornii, v Oklahomě, v Alabamě a v New Yorku.
Nic z toho ale nevypadalo lidsky ani pozemsky. Bylo to něco marťanského.
V tom smyslu, že forma se přizpůsobuje funkci. Hartnett byl Marťanem. Byl zformován pro Mars. V jistém smyslu slova tam už byl. Grissomův institut měl nejskvělejší komory s marsovským přirozeným prostředím na světě a Hartnett dělal své kliky na písku z oxidů železa v tlakové komoře, kde byl atmosférický tlak snížen na deset milibarů, tedy sotva jedno procento vnějšího tlaku za dvojitými skleněnými stěnami. Teplota zředěných molekul plynu okolo něho činila čtyřicet pět stupňů Celsia pod nulou. Baterie silných ultrafialových lamp zaplavovaly scenerii skutečným spektrem slunečního světla, jak je to obvyklé za marsovského zimního dne.
Ve skutečnosti nebylo místo Hartnettova pobytu opravdovým Marsem, ale bylo mu natolik blízké, že by oklamalo i samotného Marťana, kdyby něco takového jako Marťan existovalo. Samozřejmě kromě tohoto jediného. V každém případě kromě toho jednoho, kdyby se Ras Thavas nebo Wellsův měkkýš probrali ze spánku a rozhlédli se kolem, utvrdili by se v tom, že se opravdu nacházejí někde na Marsu ve středních zeměpisných šířkách za pozdního podzimu, krátce po východu slunce.
Jenom jediné anomálii se jednoduše nedalo odpomoci. Hartnett podléhal normální pozemské gravitaci namísto zmenšené gravitaci odpovídající povrchu Marsu. Inženýři šli tak daleko, že vypočítali, kolik by stál let celé komory s marsovským prostředím v tryskovém konvertoplánu, který by sestupoval po vypočítané parabole, jež by jednorázově simulovala po nějakých deset až dvacet minut opravdovou marsovskou přitažlivost. Rezignovali však na tento projekt s ohledem na cenu a nakonec usoudili, že se vlivu této jedné anomálie zřeknou.
V Hartnettově novém těle mohlo být leccos chybného, ale nikdo se neobával, že by mohlo být slabé pro jakékoliv zatížení, s jakým se na Marsu může setkat. Už nyní Hartnett uzvedl dvěstěpadesátikilovou činku. Jestliže opravdu dosáhne Marsu, bude tam schopen zvednout půl tuny.
V určitém smyslu byl Hartnett monstróznější na Zemi, než bude na Marsu, protože jeho telemetrická aparatura vyhlížela stejné monstrózně jak on sám. Polštářky senzorů měřících pulz, teplotu a elektrický odpor kůže mu přiléhaly na ramena a na hlavu. Sondy mu sahaly pod tvrdou umělou kůži a měřily jeho vnitřní proudy a odpory.
Anténa vysílače se mu ježila na zádech jako koště. Všechno, co se dělo v jeho systému, bylo neustále měřeno, kódováno a vysíláno a zapisováno na sto metrů vzdálené širokopásmové pásky.
Prezident něco šeptal. Roger Torraway se přistihl, že je nakloněn dopředu a poslouchá konec: "...slyší, co si tu povídáme?"
"Ne, jedině když nás přepojí na jeho komunikační síť," odpověděl generál Scanyon.
"Uhm," zabručel prezident, ale chtěl-li něco povědět, po této odpovědi neřekl nic. V Rogerovi tím probudil sympatie. Sám musel pořád dávat pozor na to, co mluví, když kyborg naslouchal, a dobře volit slova, i když chudák Hartnett nebyl nablízku. Nebylo snadné srovnat si v hlavě, že něco, co pilo pivo a zplodilo dítě, mohlo být tak šeredné. Všechna slova popisu byla urážlivá.
Kyborg vypadal, jako by mu nevadilo jeho nekonečné metronomické cvičení, ale kdosi, kdo určoval tempo "raz dva, raz dva", přestal počítat a kyborg se také zastavil. Metodicky se postavil, spíš pomaleji, jako by nacvičoval krok nového tance. Automatickým gestem, které už nemělo význam, si hřbetem své dlaně otřel plastově hladké čelo zbavené obočí.
Roger Torraway ve tmě změnil pozici, aby mu ve výhledu nezacláněl slavný prezidentův orlí profil. I v jeho obrysu postřehl, že se prezident lehce zamračil. Roger položil ženě ruku na rameno a zamyslel se nad tím, jak se musí cítit prezident tří set milionů Američanů v delikátním a zrádném světě. Síla, která proudila v tomto člověku, jenž seděl ve tmě před ním, mohla v devadesáti minutách svrhnout termojaderné bomby na každý skrytý kout světa. Byla to síla války, trestu a moci peněz. Prezidentská moc přivedla na svět projekt Man Plus. Kongres nikdy nedebatoval o jeho financování a věděl jen v nejobecnějších rysech, co se děje. Příslušný právní akt se nazýval "Návrh zákona o dodatečných prostředcích na výzkum kosmického prostoru k prezidentově dispozici".
Ozval se generál Scanyon: "Pane prezidente, fregatní kapitán Hartnett vám předvede některé možnosti svých protéz. Vzpírání, skok do výšky. Cokoliv si budete přát."
"Ach, na jeden den se už napracoval dost," usmál se prezident.
"Dobrá. Půjdeme tedy dál, pane." Promluvil tiše do komunikátoru a pak se znovu obrátil na prezidenta. "Dnešní test spočívá v demontáži a opravě telekomunikační aparatury v polních podmínkách.
Odhadujeme, že to potrvá asi sedm minut. Skupina našich vlastních mechaniků, kteří pracovali ve svých dílnách, kde měli k dispozici všechny své nástroje, dosáhla průměru pěti minut, takže jestliže to kapitán Hartnett zvládne v odpovídajícím čase, bude to velice dobrý doklad motorické zručnosti."
"Ano, chápu," řekl prezident. "Co dělá teď?"
"Právě čeká, pane prezidente. Zvyšujeme mu tlak na sto padesát milibarů, aby o něco lépe slyšel a mluvil."
"Myslel jsem, že máte zařízení, abyste s ním mohli mluvit v absolutním vakuu," podotkl prezident bystře.
"Nu ano, pane prezidente, to máme. Byly s tím drobné problémy.
V tuto chvíli je naše základní metoda komunikace v přirozených marsovských podmínkách vizuální, ale očekáváme, že zakrátko budeme mít funkční hlasový systém."
"Ano, také doufám."
V patře s komorou, třicet metrů pod sálem, kde se nacházeli, postgraduální student ve funkci laboranta na daný signál otevřel ventil, ne však vnější atmosféry, ale tanků přirozeného marsovského plynu, směsi připravené ve vysokotlaké nádrži. Tlak postupně narůstal s vysokým, klesajícím svistem. Nárůst tlaku do úrovně sto padesáti milibarů neměl žádný vliv na Hartnettovy funkce. Jeho přestavěný organizmus nijak nereagoval na většinu faktorů okolního prostředí.

Stejně dobře snášel arktické vichry, absolutní vakuum nebo horký den na zemském rovníku při tlaku 1080 milibarů ve vzduchu lepkavém od vlhkosti. Cítil se stejně dobře v jednom i ve druhém prostředí.
Nebo stejně špatně, když hlásil, že ho jeho nové tělo bolí, pálí a štípe. Stejně tak mohli otevřít ventily, kudy by pronikla vnější atmosféra, ale tu by pak museli kvůli následujícímu testu vypumpovat.
Nakonec hvizd umlkl a uslyšeli kyborgův hlas. Byl pisklavý jako hlas panenky.
"Díííkyyy. Už jsste to zasstaviliii, že?" Nízký tlak jeho výslovnost zkresloval, zvlášť když Hartnett už neměl vlastní průdušnici a hrtan. Po měsíční existenci v roli kyborga se mu mluvení stávalo cizím, protože si tak či onak odvykl i dýchání.
Za Rogerovými zády se ponuře ozval specialista na vizuální systémy.
"Oni vědí, že ty oči nejsou přizpůsobeny náhlým změnám tlaku.
Když jedno z nich praskne, tak jim to poslouží." Roger sebou trhnul imaginární bolestí, jako by se mu v oční jamce rozprskly stěny křišťálové oční bulvy. Jeho žena se rozesmála.
"Tady je místo, Brade," řekla a vymanila se z Rogerova objetí.
Roger mu mechanicky udělal místo, aniž by se přestal dívat na obrazovku.
Něčí hlas odpočítával čas: "Začínáme. Pět, čtyři, tři, dva, jedna, start." Kyborg si neohrabaně přidřepl nad víkem krabice z černého kovu. Beze spěchu zasunul do skoro neviditelné štěrbiny jako žiletka tenký šroubovák, o čtvrtinu otáčky s ním pootočil, znovu to zopakoval na jiném místě a sundal víko. Silné prsty se jemně probíraly v různobarevných šlahounech vnitřních spojů, nalezly přepálený kabel v cukrátkově červeně a bíle pruhované izolaci, odpojily ho, zkrátily ho o ten kousek se spálenou izolací, zdrhly kousek izolace na konci tak, že ho jednoduše protáhly mezi nehty, a vrátily ho do svorky.
Nejdelší částí operace bylo čekání, až se nahřeje páječka. To trvalo déle než minutu. Potom byl nový spoj přiletován, šlahouny nacpány dovnitř, víko krabice opět uzavřeno a kyborg povstal.
"Šest minut, jedenáct a dvě pětiny sekundy," ohlásil hlas, který odpočítával čas.
Ředitel programu zatleskal jako první. Potom se postavil a ohlásil krátký proslov. Řekl prezidentovi, že cílem projektu Man Plus je taková modifikace lidského těla, aby mohla žít na povrchu Marsu stejně snadno a bezpečně, jako se normální člověk může procházet po pšeničném lánu v Kansasu. Připomněl historii programu kosmických letů od letu s podorbitální rychlostí přes kosmickou stanici až po lety mimo sféru zemské přitažlivosti. Uvedl některé údaje o Marsu: ačkoliv má Mars menší průměr, je tam pevninský povrch ve skutečnosti větší než na Zemi, protože tam nejsou moře, která pevninu zaplavují. Teplotní rozpětí je vhodné pro život, samozřejmě že vhodně modifikovaný. Potenciální bohatství je nezměrné. Prezident pozorně naslouchal, i když bylo jisté, že zná každé slovo.
Pak si vzal slovo. "Díky, generále Scanyone. Dovolte, abych řekl jenom jednu věc."
Vystoupil na pódium a zamyšleně se na vědce usmál. "Když jsem byl chlapcem," začal, "byl svět jednodušší. Hlavní problém spočíval v tom, jak rodícím se svobodným národům Země usnadnit vstup do společenství civilizovaných zemí. To bylo za časů železné opony. Tam na jejich straně byli oni, uzamčení, v karanténě. A celý zbytek byl na naší straně. Nu," pokračoval, "všechno se změnilo.
Svobodný svět prožívá těžké časy. Stačí, když se podíváme mimo náš severoamerický kontinent, a co vidíme? Všude, kde se podíváš, jsou totalitní diktatury, kromě pár žalostných zbytků, jako je Švédsko nebo Izrael. Nejsem tu proto, abych vyhrabával starou historii. Co se stalo, stalo se a nemá cenu hledat viníka. Všichni víme, kdo ztratil Čínu a nechal Kubu té druhé straně. Víme, která vláda nechala padnout Anglii a Pákistán. Nemá smysl mluvit o těch věcech. My jednoduše hledíme do budoucnosti.
A já vám říkám, dámy a pánové," řekl vroucně, "že budoucnost svobodné lidské rasy leží ve vašich rukách. Možná jsme na naší rodné planetě měli trochu nezdarů. To bylo a odešlo. Můžeme se ale podívat do kosmu. Díváme se a co vidíme? Vidíme druhou Zemi.
Planetu Mars. Jak před chvílí pověděl vynikající ředitel našeho programu generál Scanyon, Mars je větší planeta než ta, na níž jsme přišli na svět, když pomineme to, co je neskutečné. A může patřit nám.
Tam leží budoucnost svobody a vy nám ji můžete dát. Vím, že to dokážete. Počítám s každým z vás."
Zamyšleně se rozhlédl kolem a každému pohlédl do očí. Charisma starého Dashe bylo znát po celém sále.
Potom se najednou usmál a řekl: "Děkuji vám." A zmizel s vlnou agentů bezpečnostní služby.

Tři

Člověk se stává Marťanem

Byla doba, kdy planeta Mars vypadala jako druhá Země. Astronom Schiaparelli, který v roce 1877 sledoval slavnou konjunkci svým milánským dalekohledem, viděl něco, o čem se domníval, že jsou to kanály. Nazval je "canali" a jako "kanálům" jim rozuměla polovina gramotné populace na Zemi. Včetně téměř všech astronomů, kteří okamžitě nasměrovali své dalekohledy stejným směrem a objevili toho víc.
Kanály? Musely být tedy vyhloubeny za nějakým účelem. Za jakým?
Aby v nich tekla voda, žádné jiné vysvětlení, které by tento fakt vyvracelo, neexistuje.
Logika to byla přesvědčivá a na přelomu století by se na světě stěží našel nějaký pochybovač. Jako vědecká jistota bylo přijato, že Mars má starší a moudřejší civilizaci, než je ta naše. Kdybychom se s nimi mohli nějak domluvit, jaké zázraky bychom se mohli dozvědět!
Percival Lowell podumal nad náčrtníkem a začal s první kresbou.
Narýsujme na saharských píscích velké euklidovské figury, říkal.

Udělejme je z chrastí nebo vykopejme příkopy a potom je naplňme naftou. Potom, některé bezměsíčné noci, když Mars vyjde na africké nebe, je zapalme. A ty cizí marťanské oči, které jsou podle jeho mínění stále přilepeny ke svým marťanským teleskopům, to uvidí. Rozeznají čtverce a trojúhelníky. Pochopí, že jde o navázání kontaktu a při své dozrálé moudrosti najdou způsob jak odpovědět.
Každý tomu tak naprosto pevně jako Lowell nevěřil. Někteří tvrdili, že Mars je příliš malý a příliš chladný na to, aby byl kolébkou jakékoliv vysoce inteligentní rasy. Vykopat kanály? Ale ano, je to celkem prosté, vystačí venkovská síla rasy umírající žízní, která si poradí s vykopáním takových příkopů, dokonce i obrovských, viditelných dokonce i z meziplanetárních vzdáleností, jen aby se udrželi naživu. Ale co víc, přírodní podmínky na Marsu byly jednoduše příliš drsné. Rasa, která by tam žila, by jistě připomínala Eskymáky, navždy uvězněné na prahu civilizace, protože svět mimo jejich ledové chaty by byl tak nepřátelský, že by jim neposkytl čas poznat abstrakci.
Není pochyb o tom, že kdyby naše teleskopy měly rozlišovací schopnost dovolující spatřit tvář Marťana, uviděli bychom jen zvířeckou masku omezeného a přihlouplého bratra vola, schopného ovšem přerývat půdu a sklízet úrodu, ale neschopného aspirovat na duševní život.
Ať už moudří nebo primitivní jako zvířata, Marťané na Marsu byli, přinejmenším podle tehdejšího všeobecného mínění. Potom byly postaveny lepší teleskopy a byly vynalezeny lepší způsoby, jak porozumět tomu, co ukazovaly. K čočkám a zrcadlům byly připojeny spektroskop a kamera. V očích i v chápání astronomů Mars každým dnem připlouval o krok blíž. Zatímco se každým krokem obraz planety samotné stával ostřejším a jasnějším, vize jejích domnělých obyvatel se stávala mlhavější a stále méně reálná. Bylo tam příliš málo vzduchu. Bylo tam příliš málo vody. Bylo tam příliš chladno. Kanály se díky lepší rozlišitelnosti teleskopů rozpadly na nepravidelné skvrny. Města, která by musela ležet u jejich soutoků, neexistovala.
V době prvních Marinerů rasa Marťanů, která mimo lidskou představivost nikdy nežila, neodvolatelně zemřela.
Zdálo se ještě, že by tam mohl existovat nějaký druh života, snad nižší rostliny, nebo dokonce primitivní druh obojživelníka. Ale nic podobného člověku. Na povrchu Marsu by stvoření, dýchající vzduch a vybudované z vody jako člověk, nemohlo přežít déle než čtvrt hodiny.
Nejrychleji by je zabil nedostatek vzduchu. Jeho smrt by nebyla prostým udušením. Takový tvor by nežil dost dlouho na to, aby se to stalo. V desetimilibarovém tlaku na povrchu Marsu by se jeho krev vyvařila a on by zemřel v agónii na nějaký druh plynové embolie jako při kesonové nemoci. Pokud by to nějak přežil, potom by zemřel nedostatkem vzduchu. Kdyby přežil obojí, přinesl si na zádech kyslíkový přístroj a na tváři masku dodávající mu směs plynů, které by neobsahovaly dusík s tlakem na střední úrovni tlaku mezi normálem na Zemi a na Marsu, stejně by zemřel. Zemřel by ozářen nestíněnou solární radiací. Zemřel by díky krajnostem marsovských teplot, které jsou v nejlepším případě jako teplý jarní den a při největším chladu horší než antarktická polární noc. Zemřel by žízní. A pokud by to všechno nějakým zázrakem dokázal přežít, zemřel by pomaleji, ale jistě, hladem, protože nikde na povrchu Marsu není kousek potravy, kterou by mohla lidská bytost jíst.
Existuje však jiný druh důkazu, který popírá závěr daný objektivními fakty. Člověk objektivními fakty vázán není. Pokud mu nevyhovují, změní je nebo je obejde.
Člověk nemůže žít na Marsu. Ale člověk nemůže žít ani v Antarktidě.
Ale žije tam.
Člověk žije v místech, kde by měl zemřít, díky tomu, že si s sebou přináší laskavější podmínky. Nosí s sebou, co potřebuje. Prvním vynálezem člověka v této řadě byl oděv. Druhým skladovatelná potrava jako sušené maso a pražené obilí. Třetím byl oheň. Nejnověji celé řady zařízení a systémů, které mu umožňují přístup na mořské dno a do kosmického prostoru.
První cizí planetou, na kterou člověk vstoupil, byl Měsíc. Je mnohem nepřátelštější než Mars proto, že životní potřeby, kterých je na Marsu velmi málo - vzduch, voda a potrava - na Měsíci neexistují vůbec. Lidé navštívili Měsíc už v 60. letech a nesli si s sebou vzduch, vodu a všechno ostatní, nezbytné k životu, v přístrojích namontovaných ve svých skafandrech nebo v přistávacích modulech. Odtud už vedla jednoduchá cesta k větším systémům. Jejich budování nebylo jednoduché, právě proto, že měly být velké. Ale probíhalo to jednoduše neustálým zvětšováním velikosti až k hranici nestálých kolonií s uzavřeným cyklem, blízkých soběstačnosti. Problém udržení těch prvních kolonií měl podobu čistě zásobovatelskou. Na každého člověka připadá množství tun dodávek, za každý kilogram nákladu, vyslaný do vesmíru, se utratí milion dolarů za palivo a zařízení. Ale dalo se to udělat.
Mars představoval problémy řádově větší. Měsíc obíhá kolem Země ve vzdálenosti čtvrt milionu mil. Když je Mars Zemi nejblíž, je víc než stokrát vzdálenější.
Mars není daleko jen od Země, je také dál než Země od Slunce.
Zatímco Měsíc dostává asi tolik energie na čtvereční centimetr jako Země, Mars podle zákona nepřímé úměrnosti získává sotva polovinu tohoto množství.
Na Měsíc lze z kteréhokoliv místa na Zemi vyslat raketu každou hodinu každého dne. Ale Mars a Země neobíhají kolem sebe, krouží kolem Slunce, a protože mají rozdílnou rychlost, někdy jsou si blízko a někdy příliš daleko. Jedině tehdy, když se nacházejí v nejmenších vzdálenostech, je možné opravdu vyslat raketu z jednoho tělesa na druhé. To se přihodí jen jednou za dvouleté období na jeden měsíc a pár týdnů.
Dokonce i to, jak se Mars podobá Zemi, působí proti udržování tamní kolonie. Je větší než Měsíc a má proto přitažlivost podobnější pozemské gravitaci. Ale protože je větší a má silnější gravitaci, raketa potřebuje více paliva, aby na něm přistála, a také více paliva na nový start.
To všechno vede k tomu, že měsíční kolonie je možné zásobovat ze Země, ale kolonii na Marsu ne. Přinejmenším kolonii lidských bytostí ne.
Ale proč nepřizpůsobit lidskou bytost?

Předpokládejme, že vezmeme standardní lidské tělo a pozměníme některé části jeho vybavení. Na Marsu není nic k dýchání. Vyjměme tedy z lidského těla plíce a nahraďme je miniaturizovanými regeneračními kyslíkovými mikrosystémy. Je k tomu zapotřebí energie, ale ta plyne ze vzdáleného Slunce.
Krev ve standardním lidském trupu by vřela, dobrá, eliminujme krev přinejmenším na končetinách a vnějších plochách - zkonstruujme ruce a nohy, které se ovládají motory namísto svalů, a zachovejme přívod krve pouze k teplému, chráněnému mozku. Normální lidské tělo potřebuje potravu, ale je-li hlavní muskulatura nahrazena mechanizmy, potřeba jídla poklesne. Jenom mozek musí být vyživován každou minutu po čtyřiadvacet hodin denně, ale naštěstí v kategorii potřeby energie je mozek z lidského příslušenství nejméně náročný.
Stačí mu krajíc chleba denně.
Voda? Už není potřebná a doplňuje se pouze v technickém zařízení podobně jako brzdná kapalina každých deset tisíc kilometrů.
Jakmile jednou z těla uděláme uzavřený systém, nebude již vůbec třeba ho proplachovat vodou, která se pije, cirkuluje a je vyměšována nebo vypocena.
Radiace? To je problém dvousečný. V nepředvídatelných obdobích se vyskytují sluneční protuberance, a dokonce i na Marsu je jich příliš mnoho pro zdraví. Tělo proto musí být pokryto umělou kůží.
Kromě toho jde o normální viditelné a ultrafialové sluneční světlo.
Nedostačuje na udržení teploty a není ho dost ani pro dobrou viditelnost, takže musíme dbát o větší plochy sbírající energii - proto má kyborg velké netopýří uši receptorů - a kvůli zajištění co nejlepšího vidění nahrazujeme oči mechanickými konstrukcemi.
Jestliže se toto všechno provede na lidské bytosti, to, co pak zůstane, není už zcela lidskou bytostí. Je to člověk plus velké části elektronického hardwaru.
Člověk se stane kybernetickým organizmem: kyborgem.
První člověk, předělaný na kyborga, byl pravděpodobně Willy Hartnett. Není to tak úplně jisté. Soustavně se šířily řeči o tom, že Číňanům se experiment v první fázi povedl, ale pak selhal. Nebylo ale pochyb o tom, že Hartnett je přinejmenším jediným kyborgem, který v tomto okamžiku zůstává naživu. Narodil se normálním lidským způsobem a měl třicet sedm let normální lidskou podobu. Je to jen osmnáct měsíců, co se začal měnit.
Nejdřív byly změny malé a dočasné.
Jeho srdce nebylo vyjmuto. Bylo jen čas od času odkloňováno pomocí čerpadla z měkkého plastu, které bylo připevněno pod rameno a s nímž týden všude chodil.
Jeho oči nebyly vyňaty... tehdy. Byly jen pevně uzavřeny druhem gumové pásky, když se učil rozeznávat komplikované tvary světa, které mu odhalovala pronikavě bzučící elektronická kamera, chirurgicky připojená k jeho optickému nervu.
Jeden po druhém byly zkoušeny separátní systémy, které z něj měly dělat Marťana. A teprve tehdy, když byl každý komponent vyzkoušen, přizpůsoben a uznán vhodným, přistoupilo se k prvním stálým změnám.
Nebyly to změny opravdu trvalé. Hartnettovi to bylo slíbeno a on se tohoto slibu křečovitě držel. Chirurgové to slíbili Hartnettovi a on to slíbil své ženě. Všechny změny mohou být vráceny a budou. Po ukončení expedice a šťastném návratu, bude hardware vyňat a opět nahrazen měkkou lidskou tkání, která mu navrátí čistě lidskou podobu.
Hartnett chápal, že to nebude tatáž podoba. Jeho vlastní orgány a tkáně nemohli uchovat. Mohli je pouze nahradit ekvivalenty. Transplantace orgánů a plastická chirurgie udělají vše, co umí, aby zase vypadal jako on, ale neměl počítat s tím, že by kdy mohl zase cestovat se svou starou fotografií v pase.
Nedělal si s tím velké starosti. Nikdy se nepovažoval za hezkého muže. Byl spokojený s vědomím, že zas bude mít lidské oči, samozřejmě ne své vlastní. Doktoři mu ale slíbili, že budou modré a že je opět budou zakrývat víčka a řasy a soudili, že s trochou štěstí budou dokonce i plakat (radostí, jak předpokládal). Jeho srdce se znovu stane svalem o velikosti pěsti. Bude pumpovat rudou lidskou krev do všech končetin a těla. Jeho plicní svaly budou opět nabírat vzduch do hrudi, kde přirozené lidské plicní sklípky budou absorbovat kyslík a uvolňovat CO2. Velké netopýří uši fotoreceptorů (které přinesly tolik potíží, protože jejich pevnost odpovídala přitažlivosti na Marsu, nikoliv zemské gravitace, a tak byly soustavně demontovány a vracely se do dílny) budou odstraněny. Pokožka, která byla bolestivě implantována, bude stejně bolestivě zase stažena a nahrazena lidskou kůží, která se bude potit a poroste chlupy. (Jeho vlastní pokožka se dál nacházela pod napnutým umělým pokryvem, ale on neočekával, že by přežila experiment. Na celou tu dobu, co bude ukryta pod umělou kůží, musela být zbavena svých normálních funkcí. Bylo téměř jisté, že ztratí schopnost je plnit a bude ji třeba vyměnit.) Hartnettova žena si od něho vyžádala jeden slib. Přísahu, že pokud bude nosit strašidelnou masku kyborga, neukáže se dětem na očích. Naštěstí měli děti natolik malé, že ještě byly poslušné, a ve spolupráci s učiteli, přáteli, sousedy, rodiči spolužáků a všech dalších se to ulehčilo rozhlášením historky o tropické nekróze a onemocnění kůže, které Hartnetta postihly. Lidé byli zvědaví, ale historka udělala své a nikdo nenaléhal, aby Terryho otec přišel na schůzi rodičovského výboru nebo aby se Brendin manžel ukázal s ní při opékání masa na zahradní party.
Brenda Hartnettová se sama pokoušela nenavštěvovat svého muže, ale dlouhodobá zvědavost přece jen potlačila její strach. Propašovala se jednoho dne do předsíně tlakové komory, zatímco Willy dělal koordinační test a jezdil na kole po červeném písku s miskou vody na řídítkách. Don Kayman zůstal s ní, přesvědčený, že omdlí nebo bude křičet anebo jí možná bude špatně od žaludku. Nestalo se nic z těchto věcí a překvapilo ji to stejně jako kněze. Kyborg příliš připomínal monstrum z japonských filmových horrorů, než aby se dal brát vážně. Teprve v noci si skutečně spojila stvoření s netopýřími ušima a křišťálovýma očima na bicyklu s otcem jejích dětí. Další den šla za šéflékařem projektu a řekla mu, že Willy musí být nadržený a musí tím trpět a že ona nechápe, proč by s ním nemohla bydlet. Doktor jí musel vysvětlit to, co jí Willy sám nebyl schopen povědět, že totiž při současném stavu vědy museli považovat tyto funkce

za zbytečné, a proto je dočasně, ehm, odpojili.
Kyborg zatím dřel dál na svých testech a očekával další část bolesti.
Jeho svět se skládal ze tří částí. První částí byla soustava místností, kde byl udržován tlak okolo dvou tisíc pěti set metrů nadmořské výšky, takže personál tam mohl v případě potřeby vcházet a vycházet bez většího nepohodlí. Když mohl, spal tady, a jedl to málo, co dostával. Měl pořád hlad, pořád. Pokoušeli se hlad eliminovat z jeho smyslů, ale nedokázali to. Druhá část byla normální marsovská komora, kde cvičil a prováděl své testy tak, aby architekti jeho nového těla mohli sledovat svůj výtvor v akci. Třetí částí byla nízkotlaká komora na kolech, která ho převážela z jeho bytu do veřejné zkušební arény či kamkoliv jinam, kam měl zřídkakdy příležitost jít.
Normální marsovská komora připomínala klec v ZOO, kde byl stále vystaven všem na odiv. Pojízdná místnost mu nenabízela nic než čekání na přesunutí někam úplně jinam.
Veškerý komfort mu poskytoval jen malý dvoupokojový byt, který byl oficiálně jeho domovem. Měl tady svůj televizor, svou audiověž, telefon, své knihy. Občas ho někdo z doktorandů nebo astronautů navštívil, aby si zahráli šachy nebo si zkusili popovídat, zatímco jeho hrudník a plíce pracovaly bezúčelně jak měchy vynesené do dvouapůlkilometrové výšky. Na tyto návštěvy se těšil a pokoušel se je prodlužovat. Když s ním nikdo nebyl, byl odkázán na vlastní síly.
Občas si četl. Někdy sedával před televizorem bez ohledu na to, co dávali. Nejčastěji "odpočíval". Jak to popsal těm, kteří na něj dohlíželi, mínil tím sedět nebo ležet se zrakovým systémem ve stavu nečinnosti.
Jako by bděl se zavřenýma očima. Jasnější světlo do jeho smyslů pronikalo podobně jako přes zavřená víčka spáče, a zvuky pronikaly stejně. V takových chvílích jeho mozek pádil, přičarovával si myšlenky na sex, jídlo, žárlivost, sex, vztek, děti, nostalgii, lásku..., dokud nepoprosil o pomoc a neprošel kurzem autohypnózy, která mu dovolila vyprázdnit jeho mysl od všeho. Potom, když "odpočíval", nedělal skoro nic vědomého, zatímco jeho nervový systém se regeneroval a připravoval na další pocity bolesti a jeho mozek odpočítával sekundy dělící ho od chvíle, kdy bude mít svůj let za sebou a dostane zpět své normální lidské tělo.
Těch sekund bylo hodně. Často je násobil. Sedm měsíců do orbity Marsu. Sedm měsíců návratu. Pár týdnů na obou koncích při přípravě startu a potom hlášení o vykonaném úkolu, než mu začnou navracet jeho vlastní tělo. Několik měsíců - nikdo nedokázal povědět kolik přesně - než je chirurgové obnoví a než se vyměněné části těla zahojí.
Množství sekund podle jeho nejlepšího mínění představovalo okolo čtyřiceti pěti milionů. Plus minus deset milionů.
Cítil každou z nich, když přišla a otálela a zdráhavě unikala do minulosti.
Psychologové se pokoušeli tomu všemu předejít plánováním každého jeho okamžiku. Odmítal takové plány. Zkoušeli mu porozumět pomocí ne zcela čestných testů a podobných zábav. Nechal je, ať se šťourají, ale uvnitř sebe si vybudoval soukromou pevnost, kam jim nedovolil vstoupit. Hartnett nikdy neměl vztah k introspekci, věděl, že má kilometr širokou a centimetr hlubokou duši a že žije neanalyzovaný život. Měl to tak rád. Ale teď, když mu nezůstalo nic vlastního, kromě nitra jeho mysli, hlídal si ho.
Někdy se soužil, že neumí analyzovat svůj život. Trápil se, že nedokáže porozumět svým motivům, které ho tlačily k tomu, co dělal.
Proč se dobrovolně přihlásil k této misi? Někdy se pokoušel rozpomenout a pak si uvědomil, že to nikdy nevěděl. Bylo to proto, že svobodný svět potřebuje životní prostor Marsu? Protože chtěl být slavný tím, že byl prvním Marťanem? Kvůli penězům? Pro vědu a privilegia, jaké by zajistil dětem? Aby ho Brenda milovala?
Možná to bylo někde mezi těmito problémy, ale nemohl si vzpomenout. Pokud to někdy věděl.
V každém případě to udělal. Myslel si, že věděl, že od nynějška už není cesta zpátky.
Nechá je dělat cokoliv krutého, sadisticky mučit jeho tělo. Nalodí se na kosmickou loď, která ho dopraví na Mars. Vydrží sedm nekonečných měsíců letu. Sestoupí na povrch, bude provádět výzkumy, ujme se vlastnictví, nabere vzorky, zfotografuje, prozkoumá. Pak z povrchu Marsu zase odletí a nějak přežije sedmiměsíční návrat a dá jim všechny informace, které budou chtít. Přijme medaile, potlesk a přednášková turné, televizní rozhovory a kontrakty na knihy.
A potom se vydá do rukou chirurgů, aby mu navrátili jeho vlastní podobu.
Všechny tyto věci si rozmyslel a byl přesvědčen, že je zvládne.
Jenom na jednu otázku ve své mysli ještě nenašel odpověď. Souviselo to s eventualitou, na kterou dosud nebyl připraven. Jestliže je prvním dobrovolníkem programu, jak mu velmi otevřeně a poctivě sdělili, medicínské problémy nejsou komplexně a plně poznány. Budou se na něm muset učit, jak si s některými z nich poradit. Bylo možné, že narazí na těžkosti s některými z problémů anebo je vyřeší špatně. Bylo možné, že návrat jeho vlastní podoby se ukáže být řekněme, těžký. Řekli mu to velmi jasně na samém počátku a potom už mu to nikdy neopakovali.
Ale pamatoval si to. Ten nevyřešený problém se týkal toho, co udělá, kdyby ho z jakéhokoliv důvodu, už po ukončení celé mise, nedokázali uvést do původního stavu. Nedokázal se rozhodnout, zda potom zabije jenom sebe nebo zda současně nezabije tolik svých přátel, nadřízených a kolegů, kolik bude možné.

Čtyři

Skupina kandidátů na funebráky

Plukovník letectva Spojených států ve výslužbě ing. mgr. dr.(honoris causa) Roger Torraway.
Probudil se toho rána ve chvíli, kdy noční směna končila zkušební zahájení provozu kyborgových fotoreceptorů. Když je kyborg naposled používal, zachytily monitory neidentifikovatelný pokles napětí, ale laboratorní zkouška nic neukázala a nic nebylo zjištěno, ani když byly rozebrány. Potvrdilo se, že se dají použít.
Roger spal špatně. Byla to strašlivá odpovědnost být andělem strážným poslední zoufalé naděje lidstva na svobodu a

slušnost.
Když se probouzel, myslel právě na to: Roger Torraway nějakou svou částečkou, která se mu ve snách zjevovala nejčastěji, nedorostl z věku devíti let. V té částečce bral všechno, co řekl prezident, za dobrou minci, ačkoliv Roger, často v roli diplomata, známý v tuctu hlavních měst světa, ve své sebevědomé mysli doopravdy nevěřil, že ten Svobodný svět existuje.
Oblékal se zaměstnaný přemýšlením o dvou stranách mince.
Předpokládejme, že Dash hraje poctivě a zábor Marsu znamená záchranu lidstva, uvažoval. Co druhá strana mince?
Zamyslel se nad Willym Hartnettem - dobře vyhlížel (přinejmenším do té chvíle, než si ho vzali do parády protetici). Manuálně šikovný. Ale také trochu lehkomyslný, když se na něj dobře podíváte. Jako kdyby o sobotní noci v klubu příliš mnoho pil. Raději ho nenechávat na večírku v kuchyni s cizí manželkou.
Nebyl hrdina podle žádného měřítka, na které si Roger mohl vzpomenout. Kým ale je? V duchu procházel seznam kandidátů na kyborga. Číslo jedna, Vic Freibart - v současné době je na oficiální cestě s viceprezidentem a dočasně odsunut z pořadníku. Číslo dvě, Carl Mazzini, má lékařskou propustku, než se mu zahojí noha, kterou si zlomil na Mount Snow. Číslo tři: on sám.
V žádném z nich nebyla kvalita Valley Forge.(* Zimní ležení jedenáctitisícové Washingtonovy armády, která v tragických podmínkách, bez teplého oblečení, bot a zaopatření tábořila v okolí tohoto místa po porážce v předchozí bitvě od 19 prosince 1777 do 19 června 1778. Choroby, zima a hlad zkosily 3000 vojáků, mnoho jich sotva přežilo.V tomto těžkém postavení oddíly cvičily a armáda se reorganizovala. Její vojáci prokázali velikou sílu ducha a hned v první bitvě o Filadelfii si odnesli vítězství.*) Udělal si snídani, aniž by vzbudil Dorrie, vyvezl auto z garáže a nechal je běžet na neutrál u chodníku, zatímco šel posbírat ranní noviny, hodil je do garáže, a zamkl dveře. Zastavil ho jeho soused, který se ubíral na parkoviště. "Viděl jste ranní zprávy? Včera večer byl ve městě Dash. Nějaká konference na vysoké úrovni."
"Ne," řekl Roger mechanicky, "ráno jsem si televizi nepouštěl."
Ale Dashe jsem viděl na vlastní oči, pomyslel si, a mohl bych ti vzít vítr z plachet. Dráždilo ho, že to nemohl říci. Služební tajemství bylo strašlivou zátěží. Byl si jistý tím, že jeho poslední nepříjemnost s Dorrie, napůl pocházela ze skutečnosti, že při ranních ženských sedáncích a kávových dýchánčích se mohla o svém muži zmínit jenom jako o bývalém aktivním astronautovi, který je nyní státním úředníkem.
Musela bagatelizovat dokonce i jeho cesty do ciziny: "je pryč z města", "na obchodní cestě", cokoliv kromě výroku "Můj muž má tento týden jednání se šéfem Botswanských leteckých sil". Zpočátku vzdorovala. Vzdorovala i nadále a přinejmenším si Rogerovi dost často stěžovala. Ale pokud věděl, služební tajemství neporušila. A dozvěděl by se to, protože nejméně o třech manželkách se vědělo, že donášejí bezpečnostnímu důstojníkovi institutu.
Když Roger nastoupil do auta, uvědomil si, že nepolíbil Dorrie na rozloučenou.
Řekl si, že na tom nezáleží. Nevzbudila by se, proto by o tom ani nevěděla, a pokud by se nějakou náhodou vzbudila, stěžovala by si na to, že ji budí. Přesto však od tohoto rituálu nerad ustupoval. Zatímco o tom přemýšlel, automaticky uvedl auto do pohybu a vyťukal svůj kód k cestě do institutu, a když se auto dalo do pohybu, povzdechl si, zapnul televizor a celou cestu do práce sledoval zprávy.
Mag. dr. filozofie, p. Donnelly S. Kayman, člen Tovaryšstva Ježíšova.
Když začal sloužit mši v kapli Panny Marie v kostele svatého Judy, vzdálen tři míle od něho, na druhé straně Tonky, polykal kyborg nenasytně jediné jídlo, které za tento den dostal. Žvýkalo se mu obtížně, protože kvůli nedostatku praxe si poranil dásně, a také sliny jako by se mu nevylučovaly tak hojně, jak by měly. Kyborg však jedl s nadšením, nemyslel dokonce ani na program, který ho dnes čeká, a když skončil, upřel smutný pohled na prázdný talíř.
Donu Kaymanovi bylo jednatřicet a byl nejuznávanější světovou autoritou v aerologii (což znamená, že byl specialistou na planetu Mars) - přinejmenším ve Svobodném světě. (Kayman musel připustit, že starý Parnov ze Šklovského institutu v Novosibirsku o Marsu také něco zná.) Byl ale také jezuitou. Nemyslel si o sobě, že jedna věc je pro něj prvotní a druhá část jeho bytosti že je druhotná; jeho prací byla aerologie, jeho osobnost byla kněžská. Úzkostlivě a s radostí pozdvihl hostii, vypil víno, odříkal závěrečný redempit, pohlédl na hodinky a hvízdl. Bylo pozdě. Své roucho svlékl v rekordním čase.
Dal pohlavek malému mexickému ministrantovi, který se zazubil a otevřel mu dveře. Měli se rádi - Kayman si dokonce myslel, že by se ten hoch sám mohl stát jednoho dne současně knězem i vědcem.
Už ve sportovním tričku a v kalhotech skočil Kayman do svého kabrioletu. Bylo to klasické auto s koly místo vzdušného polštáře a dokonce se s ním dalo jezdit i mimo dálnice s navigačním pásem.
Ale kam by tu mimo dálnice jel? Vyťukal číslo institutu, zapnul hlavní baterie a otevřel si noviny. Malé auto samo vyjelo na dálnici, našlo si mezeru v provozu, vklouzlo do ní a rychlostí sto dvaceti kilometrů za hodinu ho odváželo do práce.
Zprávy v novinách byly jako obvykle většinou špatné.
V Paříži opět skončily chandigarské mírové rozhovory fiaskem.
Izrael odmítl vyklidit Káhiru a Damašek. Ani patnáctý měsíc výjimečného stavu v New York City nezabránil tomu, že Desátá horská divize, která se pokoušela proplížit přes Bronx - Whitestonský most, aby pomohla vojenské posádce v Shea Stadium, neupadla do léčky.
Patnáct vojáků padlo a konvoj se vrátil do Bronxu.
Kayman smutně odložil noviny. Naklonil k sobě zpětné zrcátko, vytáhl boční okénka, aby trochu odklonil vítr, a začal si kartáčovat své na ramena dlouhé vlasy. Pětadvacetkrát z každé strany - byl to pro něj téměř takový rituál jako mše svatá. Dnes si je měl kartáčovat znovu, protože si domluvil oběd se sestrou Clotildou. Byla už skoro napůl přesvědčena, že touží po uvolnění ze slavného slibu a Kayman byl připraven diskutovat s ní tak rychle, tak často a tak

dlouho, jak to bude třeba.
Protože to neměl tak daleko, dorazil Kayman do institutu těsně za Rogerem Torrawayem. Vystoupili společně, nastavili svá auta na parkovací systém a vyjeli do konferenční místnosti stejným výtahem.
Zástupce ředitele T. Gamble de Bell. Zatímco se připravoval, že na ranním briefingu trochu oživí personál, třicet metrů odtud ležel kyborg na břiše nahý a s roztaženýma rukama i nohama. Na Marsu měl jídat výlučně stravu s nízkými rezidui a v nepatrném množství.
Na Zemi se považovalo za nutné zachovat přinejmenším minimální funkci jeho vyměšovacího systému kvůli těžkostem vznikajícím ze změn pokožky a metabolismu. Hartnett byl za jídlo vděčný, ale klystýr nenáviděl.
Ředitelem projektu byl generál. Vědecký šéf byl významný biofyzik, který pracoval s Wilkinsem a Paulingem. Před dvaceti lety se přestal zabývat vědou a stal se hlavounem, protože v tom byly peníze.
Ani jeden z nich neměl mnoho společného s prací samotného institutu, byli spojení jen s operačním personálem a s těmi hlavouny zvenčí, kteří obsluhovali stroje na dodávání peněz.
Drobnou denní rutinní práci vykonával zástupce ředitele. Dnes časně ráno už měl haldu poznámek a hlášení a už si je pročetl.
"Zakódujte obraz," rozkázal od pultu, aniž by vzhlédl. Na monitoru nad ním se groteskní profil Willyho Hartnetta změnil v klubko čar, potom přešel ve sníh a nakonec se opět proměnil do svých vlastních rysů. (Dala se spatřit jenom hlava. Lidé v konferenční místnosti neviděli, jakým nedůstojnostem byl Willy vystaven, ačkoliv většina z nich to věděla dokonale. Bylo to v denním rozvrhu.) Obraz už nebyl barevný. Byl teď hrubší a nebyl tak stabilní. Ale bylo to bezpečnostní opatření (pro případ, že by se nějaký špion napíchl na uzavřený okruh), a u Hartnettova portrétu neměla kvalita obrazu koneckonců skoro žádný význam.
"Dobrá," řekl zástupce ředitele přísně, "slyšeli jste v noci Dashe.
Nepřišel sem získávat naše hlasy, žádá si činy. Já taky. Už nechci vidět žádné zmetky jako ty zasrané fotoreceptory."
Otočil stránku. "Ranní průběžná zpráva," četl. "Všechny systémy fregatního kapitána Hartnetta pracují bez poruch s výjimkou tří. Za prvé: umělé srdce nevyhovuje dobře delším cvičením v nízkých teplotách.
Za druhé, systém schopnosti rozlišovat barvy přijímá velmi málo ve frekvencích vyšších než střední modř - v tomto případě jsem zklamán. Brade," pohlédl na Alexandra Bradleyho, experta na percepční systémy oka. "Víš, že v tomto případě jsme omezeni do kapacity ultrafialového světla. Za třetí: komunikační prostředky. Včera v noci jsme to museli přiznat i před prezidentem. Nelíbí se mu to a mně se to taky nelíbí. Hrdelní mikrofon nefunguje. Nemáme účinné hlasové spojení v marsovském atmosférickém tlaku a pokud nepřijdeme na nějaké řešení, budeme se muset vrátit k obvyklým vizuálním systémům. Osmnáct měsíců bylo zbytečných."
Rozhlédl se po místnosti a spočinul zrakem na kardiologovi.
"Dobrá. Co oběhový systém?"
"To je záležitost narůstání tepla," bránil se Fineman. "Srdce funguje perfektně. Chcete, abych je přizpůsoboval absurdním podmínkám?
Mohl bych, ale bude pak vysoké dva a půl metru. Udělejte pořádek v tepelné bilanci. Pokožka se při nízkých teplotách uzavírá a ztrácí tepelnou vodivost. Pak samozřejmě poklesne hladina kyslíku v krvi a srdce se přirozeně zrychlí. Na to tam je. Co chcete? Jinak omdlí a může dokonce dojít i k nedokrvení mozku. A co potom?"
Vysoko ze stěny místnosti shlížela netečná kyborgova tvář.
Změnil polohu (teď po klystýru seděl, mísa byla odnesena). Roger Torraway, ne příliš zaujatý debatou, která se v žádném případě netýkala jeho specializace, zamyšleně pozoroval kyborga. Zajímalo ho, co si starý Willy myslí, když o sobě slyší takto mluvit. Roger měl potíže dostat se k soukromým psychologickým Hartnettovým testům, na které byl zvědavý, ale nezískal z nich mnoho. Rogerovi bylo úplně jasné proč. Všichni byli stále testováni a retestováni, až získali značnou schopnost dávat na otázky testů takové odpovědi, jaké chtěli zkoušející slyšet. Skoro každý v institutu se do toho za čas dostal, ať už vědomě, nebo prostě instinktivně. Napadlo ho, že by z nich byli skvělí hráči pokeru, a s úsměvem si vzpomněl na partii pokeru s Willym.
Tajně mrkl na kyborga a zvedl palec. Hartnett nereagoval. Z těch fazetových rubínových očí se nedalo zjistit, na co se dívá.
" - nemůžeme zase měnit pokožku," tvrdil dermatolog. "Už tak má hmotnost za trest. Jestli tam přidáme ještě nějaké senzory, bude mít pocit, že má pořád na sobě potápěčskou kombinézu."
Z monitoru se překvapivě ozval hluk. "A jak síí, krucíí, myslííte, žžže ssse cíítím teď?" řekl kyborg.
Všichni v sále zmlkli a uvědomovali si, že mluví o živé bytosti.
"Tím spíš," pokračoval dermatolog tvrdošíjně, "měli bychom ji stáhnout, zjednodušit a odlehčit. A ne ji komplikovat."
Zástupce ředitele zvedl ruku. "Vyřiďte si to mezi sebou," přikázal oponentům, "a nevykládejte mi, co nemůžete dělat, já vám říkám, co udělat musíme. Teď ty, Brade. Co s tím omezeným viděním?"
Alex Bradley řekl bezstarostně: "Žádný problém. To se zvládne.
Ale poslouchej, Willy, je mi líto, ale znamená to další implantaci.
Vím, co je tam špatně. Je to něco v systému sítnice: propouští vedlejší frekvence. Celý systém je v pořádku, ale..."
"Tak to dej do pořádku," řekl zástupce ředitele a pohlédl na hodinky.
"A co řeknou fušeři spojaři?"
"To je záležitost dýchání," ozval se odborník na elektroniku.
"Jestli nám plicaři dají trochu víc vzduchu, bude mít Hartnett nějaký hlas. Elektronické systémy jsou v pořádku, chybí jenom něco, co by přenášelo zvuk."
"Vyloučeno!" vykřikl pulmonolog. "Nechali jste nám sotva pět set kubických mililitrů. To spotřebuje za deset minut. Stokrát jsem s ním nacvičoval, jak má šetřit s..."

"Nemohl by aspoň šeptat?" zeptal se zástupce ředitele. Pak, když specialista na komunikaci začal brebtat o detailech, dodal: "Vyřiďte to, ano? A pokud jde o ostatní, je to v pořádku. Ale neusněte na vavřínech."
Zavřel poznámky do plastikového pořadače a podal ho svému asistentovi. "To by bylo," řekl, "a teď dovolte, abych přešel k důležitému problému."
Počkal, až se uklidní. "Prezident tu včera večer byl proto, že byl stanoven termín startu. Přátelé, začalo pro nás odpočítávání."
"Kdy?" zvolal nějaký hlas.
Zástupce ředitele pokračoval. "Jsme nyní v Programu oddělení kosmických lodí. Musíme dokončit naši práci a tím myslím, přátelé, doslova dokončit: dostat Hartnetta do optimální formy tak, aby mohl skutečně žít na Marsu bez navracení do dílen, když se něco pokazí - čas startu je příští měsíc. Start je stanoven na osm nula nula 12. listopadu. To nám dává čtyřicet tři dny, dvacet dvě hodiny a pár minut.
Víc ne."
Nastala vteřinová pauza, potom nastala vřava. Dokonce i kyborgův výraz se viditelně změnil, ale nikdo by nedokázal říci, na jaký.
Zástupce ředitele pokračoval: "To ještě není všechno. Datum je pevně stanoveno, nemůže být změněno, musíme je dodržet; teď vám chci říct proč. Světla, prosím."
Světla v místnosti pohasla a zástupcův asistent, aniž by čekal na pokyn, pustil obraz z promítačky na zeď na konci sálu, kam všichni viděli, dokonce i kyborg ze své vzdálené cely. Ukázala se síť souřadnic s širokou černou čarou běžící po diagonále až nahoru k červenému pásu. Jasně oranžovými písmeny bylo nahoře poznamenáno: PŘÍSNĚ TAJNÉ ZVLÁŠTNÍ DŮLEŽITOSTI.
"Dovolte, abych objasnil, na co se díváme," řekl zástupce ředitele.
"Tato černá diagonála je funkcí dvaceti dvou tendencí a ukazatelů, v rozsahu od vyrovnanosti mezinárodních úvěrů až po případy obtěžování amerických turistů státními úředníky v cizině. Mírou je pravděpodobnost vypuknutí války. Ta červená čára nahoře je označená VV, což, jak můžu vysvětlit, je zkratkou Vypuknutí války. Není to jisté, ale statistici nám říkají, že horní hranici pravděpodobnosti vypuknutí války během šesti hodin představuje devět desetin, a jak vidíte, tomuto limitu se blížíme a přibližujeme."
Hluk ztichl. V místnosti bylo hrobové ticho. Nakonec se jeden hlas zeptal: "Jaký je to časový úsek?"
"Předcházející data zahrnují 35 let," odpověděl zástupce ředitele.
Napětí poněkud polevilo. Bílá mezera nahoře musela označovat nejméně pár měsíců, ne minut.
Pak se ozvala Kathleen Doughtyová: "Je na tom někde vidět, s kým budeme válčit?"
Zástupce, ředitele zaváhal a potom opatrně řekl: "Ne, do grafu to zahrnuto není, ale myslím, že každý z nás si to může odvodit. Nemíním vám tu dávat své rozumy. Pokud čtete noviny, víte, že Čikomové mluví o zázračném zvýšení produkce potravin, jakou by mohli dát světu při využití sinkiangské techniky farmaření v australském vnitrozemí. Nezáleží na tom, že pár zrádců v Canbeře je ochotno s tím souhlasit, jsem si zcela jistý, že naše vláda tam Číňany nepustí. Rozhodně ne, pokud chtějí v dalších volbách můj hlas." Po chvilce dodal: "Je to jen můj osobní názor, prosím, abyste ho neprotokolovali.
Neznám žádné oficiální stanovisko, a kdybych ho znal, neprozradil bych vám ho. Všechno, co vím, víte už i vy. Předpověď nevypadá moc růžově. Vykazuje až příliš rychlý růst pravděpodobnosti eskalace jaderného konfliktu. Extrapolace křivky dává pravděpodobnost devíti desetin v necelých sedmi letech.
Což znamená," pokračoval, "že pokud do té doby nebudeme mít na Marsu kolonii schopnou přežití, nemusíme se dočkat toho, že bychom ji někdy měli."
Ing. (specializace elektro), MUDr., podplukovník námořní pěchoty Spojených států v záloze Alexander Bradley.
Zatímco Bradley odcházel z porady a měnil výraz tváře ze starostlivého, který si pro briefing nasadil, na přirozenější a radostnější, který ukazoval světu, kyborga dekompresovali v normální marsovské komoře. Jeho ošetřovatelé byli trochu znepokojení. Ačkoliv neuměli z jeho tváře vyčíst emoce, mohli je zjistit podle jeho srdeční, dechové a jiné činnosti, které k nim telemetricky plynuly nepřerušovaným proudem. Vypadalo to, že kyborg se nachází ve stavu jistého nervového zhroucení.
Navrhli mu odložit test, ale on to rozzlobeně odmítl. "Copak nevíte, že je skoro válka?" odpověděl pisklavě a na nové obtěžování neodpovídal.
Rozhodli se tedy pokračovat s testy a po jejich ukončení opět zkontrolovat jeho psychický profil.
Když bylo Alexandru Bradleymu deset, ztratil otce a levé oko. V neděli po Díkůvzdání jela rodina domů z kostela. Ochladilo se. Ranní rosa namrzla na silnici jako tenký a zrádný film. Bradův otec řídil velmi pozorně, ale auta jedoucí před nimi i za nimi i v protisměru dvouproudé silnice, ho nutila udržovat jistou rychlost, a tak členům rodiny odpovídal jen úsečně. Byl soustředěný, ale ne dostatečně.
Když došlo k neštěstí, nemohl udělat nic, aby mu uniknul. Bradovi, sedícímu na předním sedadle vedle řidiče, se zdálo, že nákladní auto z protisměru pomalu a plynule sjíždí vlevo, jako by odbočovalo doleva.
Jenomže na otočení tam nebylo místo. Bradův otec šlápl na brzdu a držel ji. Jejich auto zpomalilo a dostalo se do smyku. Pár sekund chlapec seděl a sledoval, jak se to druhé auto sune bokem přímo na něj. Bylo to impozantní, zpomalené a nevyhnutelné. Nikdo nic neříkal, ani Brad, ani jeho otec nebo jeho matka na zadním sedadle.
Nikdo nic nedělal kromě toho, že ztuhli ve zkamenělých pózách jako herci v živém obraze. Otec seděl tiše a vzpřímeně za volantem, koncentrovaný na to druhé auto. Jeho řidič měl široce otevřené oči a díval se na ně přes rameno. Nikdo se nepohnul, dokud do sebe nenarazili.
Zpomalilo je dokonce i tření na ledě, a tak jejich výsledná rychlost nebyla větší než čtyřicet kilometrů za hodinu. To stačilo.

Oba řidiči zahynuli - Bradův otec byl naražený na sloupek volantu, druhého muže to sťalo. Brad a jeho matka, ačkoliv měli bezpečnostní pásy, utrpěli zlomeniny, řezné rány a oděrky stejně jako vnitřní zranění.
Ona ztratila navždycky ohebnost levého zápěstí, zatímco její syn přišel o oko.
O třiadvacet let později se Bradovi pořád ještě zdávalo, jak se to stalo. Ve spánku míval ze strachu srdce v kalhotách a probouzel se zalitý potem a křikem, lapaje po dechu.
Nebyly to všechno jenom ztráty. Přišel na to, že za cenu ztráty oka nemálo získal. Jednak tu bylo pojištění na život po jeho otci a pojištění za zmrzačení. Za druhé ho zranění ochránilo před armádou a dovolilo mu vstoupit do námořní pěchoty jako civilnímu odborníkovi, když chtěl získat odborné zkušenosti. Za třetí měl omluvu a díky jí mohl unikat před stupidními riskantními kousky a dalšími adolescentními odpornostmi.
Nikdy nemusel ukazovat odvahu v nebezpečných sportech a vždycky byl omluven ze všech těch tělesných cvičení, která mu byla odporná.
Největší položku ze všech však představovala skutečnost, že mu to umožnilo bezplatné vzdělání. Díky nadaci Pomoc handicapovaným dětem mu bylo v rámci sociální péče placeno školné ve škole, na univerzitě i při doktorandském studiu. Získal čtyři vědecké tituly a stal se z něho jeden z největších světových expertů na systémy vidění.
A tak to byla výhodná transakce. Uvážíme-li ztráty, které utrpěla jeho matka, jež strávila zbylých deset let života v mírných bolestech a nesmírném nervového utrpení, bylo to dokonce rentabilní.
Brad se dostal do projektu Man Plus, protože nikoho lepšího by nedostali. Práci pro námořní pěchotu si vybral, neboť nikde jinde by nenašel tolik experimentálních objektů poraněných střepinami, skotským obousečným mečem a filipínskými rapíry než v polních nemocnicích v Tanzanii, na Borneu a na Srí Lance. Jeho práce si povšimli ve vysokých vojenských kruzích. Brada nepřijali, ale povolali ho.
Nebyl si zcela jistý, zda Man Plus je právě tím nejlepším, co ho mohlo potkat. Ostatní byli do kosmického projektu přitaženi leskem nebo ho pocítili jako svůj závazek. S Bradleym to bylo úplně jiné.
Jakmile pochopil, k čemu míří ten muž, který přijel z Washingtonu, rozprostřely se před ním všechny výhledy a perspektivy. Byla to nová kariéra. Znamenalo to vzdát se některých plánů a jiné odložit.
Viděl ale, kam ho to dovede: řekněme, že za tři roky práce na optických systémech kyborga ho čeká světová sláva. Potom opustí program a vykročí na nekonečné bujné pastviny soukromé praxe. Sto osm Američanů z tisíce trpí celkovou ztrátou funkce jednoho nebo obou očí. Což dává dohromady víc než tři sta tisíc potenciálních pacientů, z nichž všichni by se chtěli léčit u nejlepšího specialisty v oboru.
Práce na projektu Man Plus mu automaticky dá punc nejlepšího odborníka. Bude mít svou vlastní kliniku ještě před čtyřicítkou. Ne velkou. Přesně takovou, aby mohl osobně dohlížet na každý detail a aby mohl zaškolit mladší personál, který bude pracovat pod jeho vedením.
Měl by, no, řekněme, pět nebo šest set pacientů ročně - zlomek jednoho procenta zájemců. Jaká to bude částka? Nejméně polovina z nich budou ti s nejtlustšími peněženkami a nejštědřejšíma rukama.
Potom, samozřejmě, charitativní případy. Nejméně sto ročně, všechno zdarma, dokonce i jejich telefony u postele. Ale těch pár set, kteří mohou platit, zaplatí hodně. Bradleyova klinika (znělo mu to skoro už tak slavně a distinguovaně jako "Menningerova") bude vzorem pro lékařské služby na celém světě a to mu nadělá zatraceně hodně peněz.
Nebyla to Bradleyova chyba, že ze tří let se stalo víc než pět.
Nebyla to vždycky jeho část programu, která způsobovala zpoždění.
Přinejmenším většinou ne. V každém případě byl ještě mladý. Odejde z projektu a bude před sebou mít ještě dobrých třicet let práce, ledaže by chtěl odejít dřív na odpočinek, možná proto, aby dával konzultace a spravoval Bradleyovu kliniku. Práce na kosmickém projektu měla také jiné výhody, protože hodně jeho kolegů si vzalo atraktivní ženy.
Bradley se nezajímal o ženění, ale velice rád sváděl manželky.
Vrátil se do laboratoře o sedmi místnostech, kde vládl, popohnal své podřízené, aby se přesvědčil, že nová sítnice bude připravená na transplantaci během týdne, a podíval se na hodinky. Ještě nebylo jedenáct. Vyťukal číslo Rogera Torrawaye a po malé chvilce se mu podařilo s ním spojit. "Jdeš na oběd, Rogu? Chtěl bych si s tebou povykládat o tom novém implantátu."
"Ach ne, Brade. Velice lituju. Šel bych rád, ale právě se chystám do komory za Willem Hartnettem a budu tam asi tři hodiny. Snad zítra."
"Tak zítra," řekl vesele Brad a zavěsil. Nebyl překvapený, už si zkontroloval Torrawayův program. Měl radost. Řekl sekretářce, že jde ven na externí jednání a potom na oběd a že bude zpátky po druhé.
Pak si přivolal svoje auto. Nastavil koordináty na roh křižovatky, kde bydlel Roger Torraway. Kde bydlela Dorrie Torrawayová.

Pět

Monstrum se opět stává smrtelným

Když Brad odjížděl, pohvizdoval si. Rádio v jeho voze bylo plné světových zpráv. Desátá horská divize se opět stáhla do opevněného prostoru v Riverdale. Tajfun zničil úrodu rýže v jihovýchodní Asii.
Prezident Deshatine nařídil delegaci USA opustit na znamení protestu debatu v OSN o rozdělování vzácných zdrojů.
Bylo také hodně zpráv, které v rádiu nezazněly, protože reportéři o nich buď nevěděli, nebo je nepovažovali za důležité. Nepadlo například ani slovo o dvou čínských gentlemanech zdržujících se na jisté misi v Austrálii nebo o výsledcích jednoho tajného výzkumu veřejného mínění, které ukrýval prezident v sejfech, nebo o testech, které byly prováděny na Willy Hartnettovi. A tak Brad neslyšel ani jednu z těch věcí. Kdyby je byl slyšel a porozuměl by jejich důležitosti,

dělalo by mu to starosti. Protože to nebyl bezstarostný muž.
Nebyl koneckonců ani špatný. Nebyl ani zvlášť dobrým člověkem.
Občas se tento problém vynořoval. Například když byl čas zbavit se nějaké dívky nebo opustit někoho, kdo mu pomáhal na cestě nahoru.
Někdy došlo k vzájemným výčitkám. Tehdy se Brad usmál, pokrčil rameny a poznamenal, že svět není spravedlivý. Lancelot také nevyhrával všechny turnaje. Čas od času ho zlý černý rytíř srazil na zem. Bobby Fisher nebyl nejsympatičtějším šachistou na světě, jenom nejlepším. A tak dále.
A tak si Brad přiznal, že není ideálem člověka podle společenských norem. Skutečně jím nebyl. Něco se pokazilo v jeho dětství.
Boule ega na jeho lebce byla tak velká, že Bradley na celý svět pohlížel z hlediska toho, co od něj může získat. Válka s Čínou? Dobře, uvidíme, kalkuloval Brad, určitě tam bude potřeba spousta chirurgických zákroků, možná povedu svou vlastní nemocnici. Světová recese?
Jeho peníze byly uloženy v pozemcích, lidé musí jíst vždycky.
Nebyl zázračný. Ale přece jen byl nejpovolanějším člověkem na světě, aby udělal to, co kyborg potřeboval: šlo jmenovitě o vybavení Willyho Hartnetta zprostředkovacím článkem mezi vjemem a jeho interpretací. Což znamená, že mezi předmětem, který kyborg vidí, a závěry, jež si z toho kyborgův mozek utvoří, musí někde existovat stupeň, kde se vytřídí zbytečné informace.
Jinak by kyborg prostě zešílel.
K tomu, abychom porozuměli, proč tomu tak je, si vezměme například žábu.
Žába je funkční stroj k reprodukci. To je darwiniánský úhel pohledu a o tom pojednává celá teorie evoluce. Aby bylo dosaženo úspěchu, musí žába zůstat naživu dost dlouho na to, aby dozrála a byla oplodněna či oplodnila samičky. Což znamená, že musí dělat dvě věci. Musí jíst. A musí se chránit, aby nebyla snědena. Při vývoji obratlovců se žába stala omezeným a primitivním stvořením. Má nevelký a nekomplikovaný mozek, který nemá příliš velkou kapacitu na zbytečnosti, a tak ji nemámí na nesmysly. Evoluce je vždycky úsporná. Žabí samečci nepíší básně a nemučí se strachem, že jim je jejich samička možná nevěrná. Nechtějí ani přemýšlet nad jinými věcmi, které se přímo netýkají toho, jak zůstat naživu.
Také žabí oko je jednoduché. V lidském oku jsou složitosti, o kterých se žabám ani nesnilo. Předpokládejme, že člověk vchází do místnosti, kde je stůl, na stole talíř se steakem a s pomfrity. Dokonce i kdyby ten člověk ztratil sluch, chuť a čich, jídlo by ho lákalo. Jeho oči se zastaví na steaku. V oku je místo, zvané žlutá skvrna, kterým člověk vidí nejlépe, a tato skvrna se natáčí na cíl. Žába to nedělá.
Všechny části jejího oka jsou stejně dobré. Nebo stejně špatné. Poněvadž zajímavou vlastností žabího oka je to, že žába nevidí potravu, pokud se potrava nechová jako potrava, tedy dostatečně velký brouk, aby stálo za to ho spolknout a který je pro žábu ekvivalentem steaku, ale natolik malý, aby ji sám nechtěl spolknout. Obklopte žábu tou nejvýživnější paštikou z hmyzu, jakou dokážete vymyslet, a ona pojde hlady, pokud kolem náhodou nepůjde slunéčko sedmitečné.
Toto podivné chování začíná mít smysl, jestliže se zamyslíme nad tím, jak se žába krmí. Žába vyplňuje velice šikovnou ekologickou niku. V přírodním stavu tuto niku nikdo neznečišťuje sekanou paštikou. Žába požírá hmyz a hmyz je jen to, co žába vidí. Jestliže se v jejím zorném poli pohybuje něco, co má velikost hmyzu a pohybuje se rychlostí hmyzu vlastní, žába nepřemýšlí o tom, má-li hlad nebo ne ani o tom, který druh je chutnější. Sní ho. A potom čeká na další.
V laboratoři je tato stránka žabí povahy sebevražedná. Můžete žábu zmást kouskem látky, dřeva na struně nebo vším, co se vhodně pohybuje a má tu správnou velikost. Sní to a vyhladoví k smrti. Ale v přírodě takové šalby nejsou. V přírodě se jenom mouchy pohybují jako mouchy a každá moucha je žabím obědem.
Tento princip není těžké pochopit. Řekněte to naivnímu příteli a ten řekne: "Ach ano, chápu. Žába prostě ignoruje cokoliv, co nevypadá jako moucha." Chyba! Žába nic takového nedělá, neignoruje mouchám nepodobné objekty. Ona je prostě nevidí. Připojte se k optickému nervu žáby a zvolna před ní pohybujte kamínkem, ne moc rychle, ne příliš pomalu - a žádný přístroj nezachytí nervový impuls.
Protože tam nebude. Oko se neobtěžuje "vidět" to, o čem žába nechce vědět. Ale rozhoupejte před ní mrtvou mouchu a ručičky vašich přístrojů se rozechvějí, nerv přenáší informaci, žabí jazyk se vymršťuje a uloví ji.
A tak přicházíme ke kyborgovi. Bradleyova úloha spočívala v tom, že mezi komplikované rubínové oči a utrápený lidský mozek Willyho Hartnetta vložil zprostředkovací článek, který filtruje, interpretuje a třídí všechny kyborgovy zrakové vjemy. "Oko" uvidí všechno, dokonce i v ultrafialové a v infračervené části spektra. Mozek by si s tak velkým proudem vjemů neporadil. Bradleyho interface vyřadí nadbytečné bity.
Tato konstrukce byla špičkovým výsledkem, protože Bradley byl skutečně mimořádně dobrý v té jedné věci, ve které byl dobrý. Ale nebyl na místě, aby ji nainstaloval. A tak protože Brad měl schůzku a také proto, že prezident Spojených států musel jít do koupelny a dva Číňané Sing a Sun chtěli ochutnat pizzu, se historie světa změnila.
Jerry Weidner, Bradův první asistent, dohlížel na pomalý, pracný proces přestavování kyborgova zrakového systému. Byla to nervózní a mravenčí práce. Jako skoro všechny věci, které byly Willymu Hartnettovi dělány, byla i tato doprovázena jeho krajním utrpením.
Citlivé nervy očního víčka byly dlouho před zákrokem vyňaty, jinak by byl dnem i nocí křičel bolestí. Byl ale schopen cítit, co se děje, když ne jako bolest, tak alespoň jako iritující vědomí, že někdo pohybuje ostrými nástroji ve velmi choulostivých místech jeho anatomie.
Jeho skutečný zrak byl nyní udržován ve stavu "stand-by", takže "viděl" pouze matné pohybující se stíny. Celkem dost. Nenáviděl to.
Ležel tam už hodinu nebo víc, zatímco si Weidner a ostatní hráli u přístrojů, hlásili si výsledky, hovořili spolu v číslech

- jazyce technologů.
Když byli konečně spokojeni se stavem pole jeho zrakového systému a dovolili mu vstát, málem se skácel. "K sssakru," zasyčel, "zassse zzzávratě."
Znepokojený a vylekaný Weidner řekl: "Dobrá, zkontrolujeme ty závratě..." Tím se všechno opozdilo o další půlhodinu, kdy týmy zabývající se vestibulárním aparátem kontrolovaly jeho reflexy, zatímco Willy prskal: "Krissstepane, jděte do háje. Příšššťích dvacccet hodin můžu ssstát na jedné noze a ccco zzz toho?" Ale přesto ho postavili na jednu nohu a měřili, jestli se trefí konečkem prstu k oku v odpočinkovém stadiu svého zraku.
Týmy zabývající se rovnováhou potom prohlásily, že jsou spokojeny, ale Jerry Weidner spokojen nebyl. Závratě hlavy se objevovaly i předtím a nikdy nebyly nalezeny jejich příčiny dostatečně přesvědčivě, ať je hledali ve vestavěném mechanickém horizontu nebo v primitivních přirozených kůstkách, jako jsou třmínek a kovadlinka v jeho uchu.
Weidner si nebyl jistý, zda to vychází ze zprostředkovacího systému, za který byl zvlášť odpovědný, ale nebyl si ani jistý, že tam příčina není. Přál si, aby se už k čertu vrátil Brad ze svého dlouhého oběda.
Ve stejný čas na druhé polokouli byli dva Číňané, kteří se jmenovali Sing a Sun. Nebyly to postavy ze špatného vtipu. Byla to jejich jména. Singův pradědeček zemřel na hlavni ruského děla po nepovedeném pokusu vyhnat z Číny bílé ďábly boxerským povstáním.
Jeho otec ho počal na Dlouhém pochodu a zemřel dřív, než se jeho syn narodil, v boji proti vojákům Čankajškových spojenců. Sing sám měl už skoro devadesát let. Potřásl si rukou se soudruhem Mao Cetungem, odvedl pro Maovy nástupce Žlutou řeku a nyní dohlížel na největší strojní hydraulický projekt své kariéry v australském městě jménem Fitzroy Crossing. Byla to jeho první delší cesta mimo teritorium Nové lidové Asie. Měl tři přání: vidět necenzurovaný pornofilm, vypít láhev skotské, která pocházela ze Skotska a ne z Lidové provincie Honšú, a ochutnat pizzu. S kolegou Sunem už měli dobrý start se skotskou, zjistili, kde lze vidět film, a teď si přáli ochutnat pizzu.
Sun byl mnohem mladší - ještě ne čtyřicátník - a navzdory všemu respektoval věk svého druha. Ne bez významu byla také skutečnost, že Sun byl také o několik stupňů níž na společenském žebříčku, ačkoliv to byl pochopitelně nový muž v technoindustriálním křídle Strany. Sun po celý rok šéfoval kartografickému týmu na Velké písečné poušti a právě se vrátil. Nebyl tam jenom písek. Byla tam také půda - dobrá, orná, úrodná půda, která postrádala jen několik stopových prvků a vodu. To, co Sun zanášel na mapu, bylo chemické složení půdy na ploše tří milionů čtverečních kilometrů.
Sunova mapa půdy a Singův velký akvadukt se čtrnácti velkými čerpacími stanicemi napájenými jadernými zdroji měly představovat nový život pro tyto miliony čtverečních kilometrů pouště. Chemické dodávky plus sluneční energií destilovaná voda z dalekého oceánu se rovná deseti úrodám za rok, které by uživily sto milionů Novoaustralanů čínského původu.
Projekt byl pozorně prostudován a obsahoval jen jedno slabé místo. Staří Novoaustralané, vzešlí z populace, která přišla po druhé světové válce, nechtěli Nové Novoaustralany, kteří přicházeli obdělávat tu půdu. Chtěli ji pro sebe.
Když Sun a Sing vstoupili do Danovy pizzerie na Fitzroy Crossing, zrovna opouštěli bar dva Staří Novoaustralané, jeden jménem Koschanko a druhý Gradechek, a bohužel poznali Singa podle fotografií v novinách. Padla ostrá slova. Číňané poznali pach zvětralého piva a hádavě prohlásili, že chtějí jenom pít, a pokusili se projít. Koschanko a Gradechek je vyhodili dveřmi na ulici. Začala, se rozpoutávat vřava a devadesátiletá lebka Singa-Hsi-čina se roztříštila o okraj chodníku.
V tu chvíli vytáhl Sun pistoli, kterou podle práva neměl mít, a zastřelil oba dva útočníky.
Byla to jen hospodská rvačka. Policie ve Fitzroy Crossing si už poradila s tisíci horších zločinů a poradila by si i s tímto, kdyby dostala šanci. Ale tím to neskončilo, protože jedna z číšnic, která byla sama Novou Novoaustralankou z Honanu, Suna poznala, zjistila, kdo byl Sing, zvedla telefon a zavolala do tiskové agentury Nová Čína při konzuláte v Langrange Mission dole na pobřeží a informovala je, že jeden z nejlepších vědců Číny byl brutálně zavražděn. Během deseti minut satelitní síť na celém světě přinesla faktograficky pochybnou, ale velmi barvitou verzi události.
Než uplynula hodina, velvyslanectví Nové lidové Asie v Canbeře požádalo o schůzku ministra zahraničí, aby mu doručila protestní nótu, v Šanghaji, Saigonu, Hirošimě a několika dalších městech NLA vypukly spontánní demonstrace a půl tuctu špionážních družic se přesouvalo ze svých oběžných drah nad severozápadní Asii a moře kolem Sundských ostrovů. Dvě míle od vjezdu do přístavu Melbourne se na hladinu moře vynořila velká šedá věc a houpala se na vlnách, nevysílala žádné signály a na žádné neodpovídala déle než dvacet minut. Potom se ohlásila jako nukleární ponorka Nové lidové Asie jménem Východ je rudý, která připlula na oficiální diplomatickou návštěvu do přátelského přístavu. Tato zpráva přišla právě včas, aby byl odvolán rozkaz k útoku na neidentifikovatelného vetřelce vydaný Královským leteckým silám, ale chybělo jen málo.
Pod Pueblem v Coloradu byl prezident Spojených států vyrušen ze svého odpoledního spánku. Seděl na kraji postele, bez chuti popíjel ze šálku horkou kávu, když vpochodoval spojovací důstojník ministerstva obrany s hlášením o situaci a zprávou, že byl vyhlášen stav nejvyšší bojové pohotovosti v souladu s připravenými plány dávno už zaprogramovanými do sítě severoamerického velitelství obrany.
Měl už zprávy ze satelitů a aktuální hlášení od vojenského přidělence ve Fitzroy Crossing, věděl o objevení ponorky Východ je rudý, ale ještě nevěděl, že byl odvolán letecký útok. Shrnul informace a řekl prezidentovi: "Buď do toho teď půjdeme, nebo ne, pane. NADCOM doporučuje zahájit odpočítávání s možností předčasně je ukončit během padesáti minut."
Prezident zavrčel: "Necítím se dobře. Co, k čertu, dali do té polévky?"
Dash neměl právě teď náladu zabývat se Čínou, právě se mu zdálo o tajné anketě, která vykázala snížení jeho popularity o 17 procent, včetně obou ocenění "skvěle" a "uspokojivě", s 61 procentem, které nazvalo jeho administrativu "slabou" a "velmi neuspokojivou".
Nebyl to ale sen. Týkala se toho ranní politická zpráva.

Odložil šálek s kávou a zasmušile rozjímal nad rozhodnutím, které se teď od něj očekávalo, od něho jediného na celém světě. Vypustit rakety proti hlavním městům v Nové lidové Asii byla volba teoreticky zvratitelná: jejich let bylo možné kdykoliv přerušit, pokud nevstoupí do atmosféry, zničit jejich zápalníky a nechat je neškodně spadnout do moře. V praxi však stanice NLA zjistí start raket a kdo ví, co potom ti šílení čínští bastardi udělají? V břiše cítil něco takového, jako kdyby byl několik minut před porodem a všechno ukazovalo, že se pozvrací. Jeho první sekretář vyčítavě řekl: "Doktor Stassen vám přece radil, abyste už nejedl zelí, pane. Možná bychom měli instruovat šéfkuchaře, aby už nedělal polévky."
"Právě teď nepotřebuju žádné přednášky. Dobrá, poslouchejte.
Zůstat ve stavu bojové pohotovosti, dokud nevydám další rozkazy.
Žádné vypouštění. Rozumíte?"
"Ano, pane," řekl úředník departementu obrany lítostivě. "Pane?
Mám několik konkrétních otázek z NADCOMU, z projektu Man Plus, od velícího admirála pásma jihozápadního Pacifiku..."
"Slyšels, co jsem řekl! Žádná odveta. Všechno ostatní do pohotovosti."
Jeho první sekretář ujasnil ty otázky za něho.
"Naše oficiální stanovisko," řekl, "je, že ten incident je vnitřní záležitostí Austrálie a nedotýká se státních zájmů Spojených států.
Naše stanovisko je neměnné. Všechny systémy necháme v pohotovosti, ale žádné akce! Je to tak, pane prezidente?"
"Ano," řekl Dash huhňavě. "A nyní se budete muset deset minut beze mne obejít, musím na toaletu."
Brada ani nenapadlo, aby zatelefonoval a dozvěděl se, jak pokračuje výměna očí, neboť sprchování s dívkou mu činilo skutečně velké potěšení, všechny ty něžnosti během vzájemného mydlení a také vybavení koupelny v Chero-Strip, které zahrnovalo kuličky koupelového oleje, bubliny pěny a báječné tlusté ručníky. Bylo před třetí, když se rozhodl pomýšlet na návrat do práce.
Tou dobou už bylo ale pozdě. Weidner se pokoušel dostat souhlas k odložení testů od zástupce ředitele, který to na vlastní odpovědnost nechtěl udělat, ale odsunul to do Washingtonu, kde se zeptali prezidentské kanceláře a obdrželi odpověď: "Ne, nemůžete, to je vyloučené, opakuji: nemůžete odkládat tyto ani žádné jiné testy."
Muž, který poskytl odpověď, byl první prezidentův sekretář, a díval se přitom na graf "nebezpečí války" na zdi prezidentovy nejsoukromější pracovny.
Zatímco to říkal, černá křivka se vzepjala a ještě strměji stoupala směrem k červené hranici.
A tak s testem pokračovali, Weidner se semknutými rty a zamračený.
Šlo to dost dobře, dokud to nezačalo jít velmi špatně. Roger Torraway byl myšlenkami velmi daleko, když zaslechl kyborga, jak ho volá. Prošel propustí a ve výškovém obleku, s dýchacím přístrojem na obličeji stanul na červenavém písku. "Co se stalo, Willy?"
zeptal se.
Otočily se k němu velké rubínové oči. "Já - já tě nevidím, Rogere?"
pištěl kyborg. "Já - já -" A skácel se. Bylo to rychlé. Než Roger udělal jediný krok k němu, pocítil mocný náraz letícího vzduchu, který ho postrčil směrem k ležícímu monstru.
Z komory s atmosférickými podmínkami panujícími 2500 m nad mořem vpadl zoufalý Don Kayman do normální marsovské komory.
Nečekal na uzavření uzávěru a rozrazil oboje dveře. Nebyl už vědcem.
Vedle zkrouceného zbytku toho, co bývalo Willym Hartnettem, poklekl kněz. Roger se široce rozevřenýma očima díval, jak se Don Kayman dotýká rubínových očí, sledoval, jak dělá znamení kříže na blýskajícím se syntetickém těle, jak šeptá něco, co Roger neslyší.
Nechtěl to slyšet. Věděl, co se stalo.
Před jeho očima se teď prvnímu kandidátovi na kyborga dostává posledního pomazání.
Dalším náhradníkem byl Vic Freibart, stažený ze seznamu na příkaz prezidenta.
Číslo dvě byl Carl Mazzini, vyřazený kvůli zlomené noze.
Třetím náhradníkem a novým šampiónem je on.

Šest

Smrtelník ve smrtelném strachu

Pro lidskou bytost z masa a z krve není snadné srovnat se s vědomím, že část tohoto těla z ní sedřou a nahradí ji ocelí, mědí, stříbrem, plastem, aluminiem a sklem. Viděli jsme, že se Torraway chová iracionálně. Od komory s marsovskou atmosférou odcházel s velkým spěchem, jako by měl naprosto neodkladnou záležitost. Neměl ale nic na starosti kromě toho, aby odtud odešel. Zdálo se mu, že sál je past. Cítil, že by nesnesl, kdyby k němu kdokoliv přistoupil a politoval Willyho Hartnetta anebo potvrdil nový Torrawayův status. Když míjel pánskou toaletu, zastavil se a rozhlédl - nikdo mu nevěnoval pozornost - a vešel dovnitř. Zastavil se na pisoáru a upřeně hleděl na blyštivý chróm. Když kdosi strčil do dveří, Torraway vykonal celý ten cirkus se zapnutím rozparku a splachováním, ale byl to jen chlapík ze strojního oddělení, který na něho bez zájmu pohlédl a zamířil do kabiny.
Před dveřmi mužské toalety ho chytil zástupce ředitele. "Podělaná věc," řekl. "Myslím, že víš, že jsi..."
"Vím," odpověděl Torraway potěšený tím, že se mu povedlo zvládnout svůj hlas.
"Musíme rychle přijít na to, co se stalo. Sejdeme se v mé kanceláři za devadesát minut. Dostaneme první pitevní

zprávy. Chci, abys tam byl."
Roger kývl hlavou, pohlédl na hodinky a bystře odpochodoval.
Pomyslel si, že nejdůležitější je nezůstat na místě a vyhlížet tak zaneprázdněné, aby ho nikdo nezdržoval.
Naneštěstí ho nenapadlo, co by mohl dělat nebo aspoň předstírat, že dělá, aby se uchránil od konverzace. Ne, uvědomil si, žádné konverzace.
Chtěl se odpoutat od své mysli, od přemýšlení o sobě. Nebál se. Neproklínal osud. On jenom nebyl připraven, aby se podíval na osobní souvislosti se smrtí Willyho Hartnetta, ne v tuto chvíli...
Vzhlédl, někdo volal jeho jméno. Byl to Jon Freeling, Bradův asistent na percepční systémy, který hledal svého šéfa.
"Ne, ne," řekl Torraway a byl rád, že bude mluvit o něčem jiném než o Willyho smrti nebo o své vlastní budoucnosti.
"Nevím, kde je.
Myslím, že šel na oběd."
"Před dvěma hodinami. Ti mu dají pokouřit, jestli ho nenajdou před tím setkáním u zástupce. Nejsem si jistý, jestli odpovím na všechny ty otázky, a nemůžu ho jít hledat, protože právě přenášejí kyborga do mé laboratoře a musím - "
"Já ti ho najdu," řekl rychle Torraway. "Zavolám mu domů."
"To jsem zkoušel. Bez úspěchu. Nenechal ani číslo, kde by ho bylo možné dosáhnout."
Torraway přimhouřil oko, pocítil náhlou úlevu, potěšený tím, že tu výzvu může přijmout. "Znáš Brada," řekl. "Víš, že ten kocour nenechá žádnou sukni na pokoji. Já ho najdu." A nastoupil do výtahu, vyjel do administrativního patra, prošel dvěma zákrutami chodby a zaklepal na dveře s tabulkou Sekce statistiky.
Činnost lidí za těmito dveřmi měla velice málo společného se statistikou. Dveře se neotevřely okamžitě, místo toho se otevřela špehýrka a prohlédlo si ho modré oko. "Jsem plukovník Torraway a mám důležitou věc."
"Moment," odpověděl dívčí hlas, ozval se lomoz a skřípot a pak se dveře otevřely a dívka ho vpustila dovnitř. V místnosti seděli ještě čtyři další lidé, všichni v civilním oblečení a spíše nenápadní, přesně tak, jak chtěli vypadat. Každý měl staromódní stůl s žaluziovým uzavíráním pracovní desky, nábytek, jaký by v moderní kanceláři kosmické agentury nikdo neočekával. Žaluzie je možné v okamžení stáhnout, aby zakryly to, co leží na stolech. Právě teď byly stažené.
"Jde o doktora Alexandra Bradleyho," řekl Roger. "Za hodinu je ho nutně potřeba a jeho lidé ho nemohou najít. Fregatní kapitán Hartnett je mrtev a..."
"O kapitánu Hartnettovi víme," řekla dívka. "Chcete, abychom vám našli doktora Bradleyho?"
"Ne, to udělám já. Doufám jen, že mi povíte, kde ho mám začít hledat. Vím, že o nás všech máte přehled, víte, co děláme ve volném čase a vůbec." Přitom se na ni nedíval, ale jeho pohled byl slyšet z jeho hlasu.
Dívka se na něj chvíli pozorně dívala. "Je pravděpodobně - " "Počkej," zvolal muž u stolu za jejími zády. Měl překvapivě rozhněvaný hlas.
Zakroutila hlavou a zbavila se ho, aniž by se na něj podívala.
"Zkuste to v hotelu Chero-Strip Hover," řekla. "Obvykle používá jméno Beckwith. Radím vám, abyste tam zatelefonoval. Možná bude líp, když to uděláme my, vzhledem k - " "Ach ne," řekl bezstarostně Torraway rozhodnutý nechat si ten úkol pro sebe. "Já s ním musím mluvit sám."
Mladý muž se rozhodně ozval: "Doktore Torrawayi, opravdu vám radím, abyste nám dovolil to zařídit - " Ale to už Roger vycházel ze dveří, kýval na pozdrav a nic neslyšel.
Rozhodl se nezatěžovat si hlavu telefonováním a jet přímo do toho hotelu. Byl to pro něj přinejmenším dobrý důvod k opuštění institutu a uspořádání myšlenek.
Mimo klimatizované budovy institutu bylo stále větší vedro.
Slunce pronikalo i zacloněným předním sklem a vyplňovalo auto žárem, který vzdoroval i chladicímu systému.
Torraway nebyl zručný v manuálním řízení, a tak přední kola vozu v zatáčkách klouzala do smyku. Motel byl patnáct pater vysoký a jakoby z jednolitého skla.
Zdálo se, že odráží sluneční paprsky přímo na něj jak Archimédovi válečníci bránící Syrakusy. Byl rád, když v podzemním parkovišti vystoupil z auta a vyjel pohyblivými schody do haly.
Hala měla stejnou výšku jako budova, ze všech stran uzavřená, s pokoji zavěšenými dokola a s pavučinou můstků a galerií v prostoru.
O doktoru Alexandru Bradleym recepční nikdy neslyšel.
"Zkuste Beckwitha," poradil mu Torraway a podstrčil mu bankovku.
"Někdy mívá potíž se zapamatováním svého jména."
Nebylo to ale k ničemu, recepční Bradleyho buď najít nemohl, anebo nechtěl. Roger vyjel z parkoviště, zastavil se ve sluneční peci a přemýšlel co dělat dál. Nevidoucíma očima zíral na zrcadlo rybníka, který v klimatickém systému motelu sloužil jako pohlcovač tepla.
Možná by mohl zkusit chytit Brada v jeho domě, uvažoval. Měl to udělat, než opustil halu, nijak se mu nechtělo obracet a jet zpátky.
Nebo zavolat z auta, když na to přijde. Telefon v autě je ale vlastně vysílačka a bylo by lépe, aby rozhovor byl mezi čtyřma očima. Mohl by jet domů a zavolat odtamtud, vymýšlel, nebylo to dál než pět minut jízdy...
V tomto okamžiku si Roger poprvé uvědomil, že je povinen povědět ženě o tom, co se stalo.
Nehrnul se ale do této povinnosti. Povědět to Dorrie znamenalo povědět to všechno i sám sobě. Ale Roger se vyznačoval správným postojem k nevyhnutelným věcem, dokonce i k věcem nanejvýš nepříjemným, přinutil se tedy myslet na neutrální věci a otočil auto směrem domů a k Dorrie.
Dorrie bohužel doma nenašel.
Zavolal ji z předsíně, nahlédl do jídelny, podíval se k bazénu za domem i do obou koupelen. Dorrie nebyla nikde k

nalezení. Nepochybně šla nakupovat. Bylo to mrzuté, ale nemohl si pomoci. Právě když jí chtěl ponechat vzkaz a vyhlédl oknem, aby si vymyslel co napsat, zahlédl, že zrovna zajíždí svým dvousedadlovým miniautem do garáže. Otevřel před ní dveře.
Očekával, že bude překvapená. Nepředpokládal však, že zůstane stát, že její pěkné řasy se zvednou a znehybní a její tvář že zůstane bez výrazu. Když tak ztuhla v půli kroku, vyhlížela jako její vlastní fotografie.
"Chtěl bych si s tebou o něčem popovídat," řekl. "Přijel jsem právě z Chero-Strip, protože tu jde také o Brada, ale -"
Ožila a skočila mu do řeči. "Dovolíš, abych vešla a posadila se?"
Stále s obličejem bez jediného výrazu se zastavila v předsíni, aby se prohlédla v zrcadle. Uhladila si nějakou nedokonalost na líci, upravila si vlasy, vešla do obývacího pokoje a posadila se, aniž by si sundala klobouček. "Je tam dnes strašné vedro, že?"
Roger se také posadil a pokoušel se uspořádat myšlenky. Nejdůležitější bylo, aby ji nevyděsil. Kdysi viděl televizní program o tom, jak se sdělují špatné zprávy, v němž se předváděl nějaký cvokař v naději, že přivábí klienty do své pusté čekárny, protože se ze strachu před obviněním z nedostatku etiky neodvážil najmout si naháněče.
Nikdy to neřekni rovnou, radil. Dej tomu člověku čas, aby se připravil.
Říkej to postupně, po troškách. Tehdy to Rogerovi připadalo komické, a pamatoval si, co o tom tehdy řekl Dorrie: "Miláčku, máš u sebe svou kreditní kartu?... Nu, budeš ji potřebovat na černé oblečení...
Černé oblečení na pohřeb... Na pohřeb, na který musíme jít a na němž budeš chtít pěkně vypadat kvůli nebožtíkovi... Nu, koneckonců, měla už svoje léta. A víš, že nebyla nejlepší řidič. Policajti tvrdí, že netrpěla, když ten náklaďák porazila. Tvůj otec se velice dobře drží."
Oba se tomu hodně nasmáli.
"No prosím, poslouchám," řekla Dorrie svůdně a vzala si z krabičky na stole cigaretu. Když si ji zapálila, Roger si povšiml, jak se butanový plamínek chvěje, a s údivem si uvědomil, že se jí třesou ruce. Překvapilo ho to a trochu potěšilo: evidentně se připravovala na nějakou zlou zprávu. Vždycky byla neobvykle vnímavá, pomyslel si s obdivem, a když už byla připravená, riskl to.
"Jde o Willyho Hartnetta, miláčku," řekl laskavě. "Ráno se něco stalo a..."
Odmlčel se a čekal, až se přizpůsobí. Její výraz byl spíš rozpačitý než zmatený.
"Je mrtvý," řekl zkrátka Torraway a umlkl, aby jí to došlo.
Kývla zamyšleně hlavou. Nedochází jí to, pomyslel si Roger s lítostí.
Ona mi ještě nerozumí. Willyho měla ráda, ale nepláče, nekřičí a nevykazuje ani žádné emoce.
Dokončil svou myšlenku a vzdal se přitom delikátnosti: "A to samozřejmě znamená, že teď je řada na mě," řekl a usiloval se mluvit pomalu. "Ostatní nepřipadají v úvahu, říkal jsem ti to, jistě si vzpomínáš.
Takže jsem ten, kterého chtějí... hm... připravit k letu na Mars."
Její výraz ho zmátl. Byl plachý a vystrašený, skoro jako by očekávala něco horšího a pořád si nebyla jistá, jestli to nepřijde. Netrpělivě řekl: "Nerozumíš tomu, co říkám, miláčku?"
"Ale ano, rozumím. To znamená... no víš, je to trochu těžké to pochopit." Uspokojeně kývl hlavou a ona pokračovala: "Ale zmátlo mě to. Neříkals na začátku něco o Bradovi a Chero-Strip?"
"Ach, promiň, vím, říkám toho najednou moc. Ano. Říkal jsem, že jsem právě byl v tom motelu a hledal jsem tam Brada. Víš, zdá se, že selhal percepční systém a že to Willyho zabilo. No, je to Bradleyho dítko. A jako naschvál musel právě dnes vypadnout na takový dlouhý oběd, aby... no co, o Bradovi ti nic říkat nemusím. Nejspíš se někde natřásá u nějaké ošetřovatelky. Nechtěl bych ale být v jeho kůži, jestli se neobjeví na poradě...," zarazil se a podíval se na hodinky. "No jo, sám se musím vrátit. Ale velice jsem chtěl, abys o tom uslyšela ode mě."
"Díky, miláčku," řekla Dorrie roztržitě uvažujíc o něčem jiném.
"Nebylo lepší mu zavolat?"
"Komu?"
"Bradovi přece."
"Aha. Aha, jistě, ale ono to bylo soukromé. Nechtěl jsem, aby nás někdo poslouchal. Nemyslím, že byl na svém telefonu. I tak jsem musel zajít za bezpečáky, aby mi poradili, kde může být." Náhle mu svitlo. Věděl, že Dorrie má Brada ráda, a půl sekundy uvažoval, jestli ji nepohoršilo jeho chování. Ale tato myšlenka sama zmizela a on ze sebe obdivně vyhrkl: "Miláčku, musím přiznat, že to přijímáš skvěle.
Většina žen by už podlehla hysterii."
Pokrčila rameny. "No co, nemá cenu rvát si vlasy. Oba jsme s tím počítali."
Riskl to. "Nebudu vypadat moc dobře, Dorrie. A víš, myslím, že fyzická stránka našeho manželství půjde na nějaký čas do háje, a to už nemluvím o tom, že budu pryč víc než půldruhého roku."
Vypadala, že o tom velice přemýšlí, pak rezignovala, podívala se mu přímo do očí a usmála se. Přistoupila k němu a objala ho. "Budu na tebe pyšná," řekla. "A až se vrátíš, čeká nás ještě dlouhý život."
Zaklonila hlavu, když se ji pokusil políbit, a zažertovala: "Nic takového, musíš se vrátit. Co uděláš s Bradem?"
"No, mohl bych se vrátit do motelu - " Rázně ho přerušila. "Nedělej to, Rogere. Ať se o sebe postará sám. Jestli dělá něco, co nemá, je to jeho věc. Chci, aby ses vrátil na tu poradu a... Ach, počkej! Samozřejmě! Já přece musím ještě ven a pojedu nedaleko toho motelu. Kdybych tam na parkovišti viděla Bradovo auto, nechám mu za stěračem vzkaz."
"Taky mě to napadlo," řekl s uspokojením.
"No tak se už o to nestarej. Nechci, abys myslel na Brada.
Vzhledem k tomu, co nás čeká, musíme myslet na sebe!"
Doktor medicíny Jonathan Freeling, člen Amerického kolegia chirurgů a zároveň Americké akademie kosmické medicíny.

Jonny Freeling se tak dlouho zabýval leteckou a kosmickou medicínou, až si odvykl pohledu na mrtvoly. Nijak zvlášť si nepřivykl pitvat těla svých přátel. Astronauti umírali, aniž by po sobě zanechávali svá těla. Jestliže zahynuli ve službě, nebyla žádná řeč o pitvě jejich těl. Ti, kteří zahynuli v kosmickém prostoru, tam už zůstávali, a ti, kteří zemřeli blíž svému domovu, se většinou vypařili v kyslíkovodíkovém plameni. V obou případech nebylo co položit na pitevní stůl.
Bylo těžké si uvědomit, že má teď pod nožem Willyho Hartnetta.
Řekněme, že to připomínalo spíš rozborku karabiny než pitvu. Sám pomáhal dávat ty části dohromady: tyto platinové elektrody sem, tyto mikrominiaturní procesory v černém pouzdře tam. Nyní nadešel čas, aby je opět rozebral. Kdyby nebylo té krve. Navzdory tomu Willy Hartnett zemřel s množstvím mokré a tekoucí lidské krve v žilách.
"Zmrazit a vzít vzorek," řekl a své asistentce podal nějaký odřezek na preparačním sklíčku. Přijala to z kývnutím hlavy. Byla to Clara Blyová. Na její pěkné černé tváři se odrážel smutek, ačkoliv bylo těžké říci, uvažoval Freeling a zvedl kapající kovový drátek, který představoval část obvodů vidění, kolik toho smutku má původ ve smrti kyborga a kolik kvůli přerušené party na rozloučenou. Odjížděla na svou zítřejší svatbu; reanimační pokoj za dvěma dveřmi byl na tuto party ještě vyzdobený krepovými a papírovými květy. Ptali se Freelinga, jestli to po pitvě mají odklidit, ale samozřejmě nebylo proč. Nezamýšlel tam nikoho reanimovat.
Vzhlédl na instrumentářku, která stála tam, kde by při normální operaci stál anesteziolog, a vyštěkl: "Brad už se ozval?"
"Je v budově," odpověděla.
Tak, do prdele, proč sem nedojde, pomyslel si Freeling, ale neřekl to a jenom pokýval hlavou. Aspoň že se objevil. Ať už to dopadne, jak chce, Freeling už to nebude muset nést sám.
Ale čím víc ten problém zkoumal, tím větší v něm viděl záhadu.
V čem ten problém tkví? Co zabilo Hartnetta? Elektronické komponenty se zdály být v pořádku, každou vyjmutou část posílal specialistům, kteří je hned kontrolovali. Bylo to bez potíží. Stejně tak celková fyzická struktura mozku nedávala žádné okamžité vysvětlení...
Copak je možné, že kyborg zemřel absolutně na nic?
Freeling se narovnal, pocítil, jak ho pod horkými lampami zalévá pot a instinktivně počkal, až mu sestra otře čelo. Připomněl si, že tam operační sestra není, a setřel si pot rukávem. Opět se sehnul, opatrně oddělil a vyjmul systém zrakového nervu. V podstatě to byly jenom zbytky, hlavní části byly odebrány současně s očními bulvami a nahrazeny elektronikou.
Pak to uviděl.
Nejprve krvácení pod trámcem mozkovým. Potom jemně nadzvedával a zkoumal šedobílou kluzkou blánu tepny s výdutí, která se roztrhla. Praskla. Obvyklá kardiovaskulární příhoda. Mrtvice.
Freeling dál nepokračoval. Zbytek je možné udělat později nebo to úplně vynechat. Možná by bylo dobré ponechat to, co zbylo z Willyho Hartnetta, v co nejméně porušeném stavu. A byl také čas na poradu.
Konferenční sál sloužil rovněž za nemocniční knihovnu, což znamenalo, že když se odbývala porada, přerušila se práce knihomolů.
Čtrnáct čalouněných křesel za dlouhým stolem zůstalo rezervováno a ostatní účastníci porady se posadili, kde se dalo, na skládací židličky. Dvě prázdná křesla čekala na Brada a Jona Freelinga, kteří do místnosti dorazili v poslední chvíli a jak pověděli, zdrželi se kvůli konečným výsledkům na pár sklíčcích, ve skutečnosti však proto, aby Freeling krátce poreferoval svému šéfovi, co se stalo, když šéf odešel "na oběd". Byli tam všichni, Don Kayman a Vic Samuelson (nyní povýšený na Rogerova náhradníka a z toho důvodu nijak zvlášť veselý), Telly Ramez, hlavní psychoanalytik, všichni specialisté na kardiovaskulární systém, kteří si mezi sebou šeptali, špičky z administrativních oddělení a dvě hvězdy. Jednou z hvězd byl Roger Torraway, rozpačitě sedící v čele stolu a se strnulým úsměvem naslouchající rozmluvám jiných lidí. Druhou hvězdou byl Jed Griffin, hlavní prezidentův člověk na překonávání potíží. Formálně byl jenom hlavním poradcem šéfa prezidentovy administrativy, ale zástupce ředitele ho měl za papeže. "Můžeme tedy kdykoliv začít, pane Griffine," vybídl ho zástupce ředitele. Griffin se usmál, jako by měl v tváři křeč, a zavrtěl hlavou.
"Nemůžeme, dokud se neobjeví ti dva," pronesl. Jakmile Brad s Freelingem vešli, veškerá konverzace skončila, jako když utne. "Teď můžeme začít," ucedil Jed Griffin a všem byla zřejmá nervozita v jeho hlase, kterou ostatně sdíleli všichni. Samozřejmě že i my jsme byli nervózní. Griffin ani nechtěl zakrývat své znepokojení a rovnou ho přede všemi přiznal. "Nemáte ponětí," řekl, "jak blízko jsme ukončení celého tohoto programu. Ne za rok nebo měsíc, ne postupným omezováním, ani ne zkrácením. Zrušením."
Roger Torraway odvrátil zrak od Brada a spočinul pohledem na Griffinovi.
"Zrušení," zopakoval Griffin. "Likvidace."
Zdá se, že je to pro něho satisfakce, pomyslel si Torraway.
"A jediné, co program zachránilo," říkal Griffin, "byly tyto papíry."
Pohodil na oválný stůl roličku zelenavých papírů z počítačové tiskárny. "Americké veřejné mínění se domáhá pokračovat v programu."
Torrawaye zabolelo u srdce a teprve v ten okamžik si uvědomil, jak rychlá a dotěrná byla naděje, která tomu předcházela. Na okamžik jako by pocítil amnestii.
Zástupce ředitele si odkašlal. "Zdálo se mi, že ty ankety vykazují značnou..., no, lhostejnost k tomu, co děláme."
"Vstupní výsledky ano," kývl Griffin hlavou, "ale, když je sečteme a zpracujeme počítačem, vychází to na silnou celonárodní podporu. Je to skutečně dost. Opravdu na druhou, jak se asi říká.
Naši lidé chtějí, aby na Marsu žil Američan.
Bohužel," dodal, "tak tomu bylo do tohoto posledního fiaska.
Bůh ví, co by se stalo, kdyby to vyšlo najevo. Vláda nepotřebuje slepou uličku, žádné omlouvání. Vláda potřebuje jedině úspěch. Nedostávají se mi slova, abych vyjádřil, jak mnoho na tom závisí."

Zástupce ředitele se obrátil na Freelinga. "Doktore Freelingu?"
Freeling se postavil. "Willy Hartnett zemřel na mozkovou mrtvici," řekl. "Úplná pitevní zpráva se přepisuje, ale výsledek k tomu směřuje. Nejsou tam známky komplexního selhání, v jeho věku a kondici jsem je neočekával. Bylo to tedy zranění, příliš velkým tlakem, překračujícím odolnost jeho mozkových cév." Zamyšleně pohlédl na špičky svých prstů. "To, co povím teď, jsou už hypotézy," řekl, "ale nejlepší, jaké jsem vymyslel. Obrátím se s prosbou o konzultace na Ripplingera na lékařské akademii v Yale a Anforda - " "Do háje s konzultacemi," přerušil ho Griffin.
"Co prosím?" vyvedlo to Freelinga z rovnováhy.
"Žádné konzultace. Žádné bez úplného schválení bezpečnostní službou. Nemůžeme teď ztrácet čas, doktore Freelingu."
"Ach, nu co... V takovém případě musím vzít odpovědnost na sebe. Příčinou toho zranění je příliš mnoho podnětů. Byl přetížený a nevydržel to."
"To slyším poprvé, že by něco takového způsobilo infarkt," protestoval Griffin.
"Vyžaduje to nemalý stress. Ale stává se to. A tady máme co činit s novými druhy stressu, pane Griffine. Je to jako - nu, bude se hodit analogie. Když se narodí děcko s vrozeným zákalem obou očí, vezmeme je k lékaři a ten zákaly odstraní. Vy víte, že to musíme udělat dřív, než dítě dosáhne puberty. Jestli se operace neprovede do té doby, bude lépe nechat to dítě slepé. U dětí, kterým byly takové zákaly operovány po třináctém nebo čtrnáctém roce života, se podle medicínských statistik dostavuje společný zajímavý jev. Do svého dvacátého roku spáchají sebevraždu."
Torraway se pokoušel sledovat konverzaci, ale bez většího úspěchu.
S úlevou přijal, když se do toho zapletl zástupce ředitele. "Nemyslím, Jone, že jsem porozuměl, jak to souvisí s Willym Hartnettem."
"Stejně jako nadbytek vstupních informací. U dětí po operaci zákalu nastupuje, jak se zdá, dezorientace. Získávají nové informace a nemají systém k jejich zpracování. Jestliže vidíme od narození, zraková mozková kůra rozvíjí systémy zpracování, manipulování a interpretace vstupních dat. Jestliže od narození nevidíme, takové systémy se nevytvořily a je také pozdě na jejich vznik.
Zdá se mi, že Willyho potíže spočívaly v tom, že jsme mu dali informace, k jejichž zvládnutí neměl žádný mechanizmus. Pro něho bylo pozdě takový mechanizmus vyvinout. Všechna ta přicházející data ho doslova zaplavila a od takového napětí mu praskla céva. A zdá se mi," pokračoval, "že to samé čeká tady Rogera, jestli s ním uděláme totéž."
Griffin pohlédl krátce na Rogera Torrawaye, jako by ho odhadoval.
Torraway si odkašlal, ale nic neřekl. Zdálo se, že nemá, co by řekl. Ozval se ale Griffin. "Co mi tím chcete říct, Freelingu?"
"Jenom to, co jsem řekl. Říkám vám, co je špatné, a je záležitostí někoho jiného, aby to napravil. Myslím si, že není možné to napravit.
To znamená, že ne medicínsky. Dostaneme mozek - Willyho nebo Rogerův. Je utvářený jako radiopřijímač. A my do něho vpustíme televizní obrazy. Ten mozek si s nimi neumí poradit."
Celou tu dobu si Brad něco smolil na koleně a čas od času vzhlédl s výrazem zájmu. Nyní se opět sklonil ke svému zápisníku, něco si poznamenal, se zamyšlením se na to zadíval a znovu psal, zatímco se stal středem pozornosti všech ostatních.
Zástupce ředitele ho oslovil. "Brade? Vypadá to, že je to na tobě."
Brad zvedl oči a usmál se. "Právě na tom pracuju," řekl.
"Souhlasíš s doktorem Freelingem?"
"O tom není pochyb. Má pravdu. Nemůžeme do nervového systému odesílat nezpracované signály, pro které nemá zařízení na jejich zpracování a interpretaci. Takové mechanizmy nejsou v ničím mozku, ledaže bychom vzali nějakého novorozence a přestavěli mu mozek tak, aby dokázal vyvinout to, co je potřeba."
"Navrhuješ nám počkat na novou generaci astronautů?" zeptal se Griffin.
"Ne. Navrhuji, abychom Rogerovi zabudovali obvody na zpracování informací. Nejen vstupní senzory. Filtry, překladače - způsoby interpretace signálů, obrazu o různé délce vln spektra, kinestetického smyslu pocitů od nových svalů - všeho. Podívejte," řekl, "dovolte mi trochu se vrátit do historie. Slyšel někdo z vás o McCullochovi a Lettvinovi a žabím oku?" Rozhlédl se po sálu. "Jistě, Jonny, ty jsi to slyšel a možná že ještě pár dalších. Bude nejlíp, když o tom něco povím. Percepční systém žáby, nejenom oko, všechny části systému vidění, filtruje to, co není důležité. Když se před žabím okem pohybuje brouk, oko ho vnímá, nervy předávají informace, mozek na to zareaguje a žába brouka spolkne. Když se před žábou pohne lístek, žába po něm neskočí. Ona se nerozhoduje, že ho nesní. Ona ho nevidí. Obraz se v oku sice zformuje, je ale odvržen, než dorazí do mozku.
Mozek sám si neuvědomil, co oko vidělo, protože to nepotřebuje.
Pro žábu prostě není důležité, zda lístek před sebou vidí nebo ne."
Roger sledoval ta slova s ohromným zájmem, ale s poněkud menším pochopením. "Počkej," přerušil ho. "Já jsem komplikovanější..., myslím, že člověk je komplikovanější než žába. Jak můžeš vědět, co ‚potřebuju' vidět?"
"To, co potřebuješ k přežití, Rogu. Od Willyho máme hodně údajů. Myslím, že to udělat můžeme."
"Díky. Přeju ti, abys měl víc jistoty."
"Ach, jsem si úplně jistý," řekl Brad s širokým úsměvem. "To mě tak úplně nezaskočilo."
Se staženým hrdlem a tenkým hlasem Torraway řekl: "Chceš říct, žes nechal Willyho jít a - " "Ne, Rogere! Nech toho! Willy byl taky mým přítelem. Bezpečnostní faktor se mi zdál natolik široký, že jsem si byl jistý, že Willyho přinejmenším udržíme naživu. Mýlil jsem se a není mi ho líto méně než tobě. Všichni jsme ale počítali s rizikem, že ty systémy nebudou pracovat správně, že je budeme muset dodělávat."
"Hleďme," řekl těžce Griffin, "ale v pracovních zprávách jste to tak jasně neříkali." Zástupce ředitele otevřel ústa, avšak

Griffin zavrtěl hlavou. "K tomu se vrátíme jindy. Co dál, Bradleyi? Zamýšlíte odfiltrovat část informací?"
"Ne jen tak obyčejně odfiltrovat. Zprostředkovat jejich přenos.
Přeložit je do podoby pro Rogera stravitelné."
"A co s Torrawayovým míněním, že člověk je komplikovanější než žába? Dělal jste někdy něco takového s lidskými bytostmi?"
Brad se neočekávaně ušklíbl. Byl na to připraven. "V podstatě ano. Před šesti lety, ještě jako doktorand, než jsem přišel sem. Vybrali jsme čtyři dobrovolníky a navykli je na reflex Pavlova. Svítili jsme jim ostrým světlem do očí a přitom současně zvonil zvonek o frekvenci třicet úderů za sekundu. Samozřejmě že když posvítíte někomu ostrým světlem do očí, stáhnou se mu zornice. Nezávisí to na vůli.
Nikdo to nedokáže. Je to reakce na světlo, nic jiného, než evoluční schopnost chránit oko před přímým slunečním světlem.
Tento druh reakce spjatý s autonomním nervovým systémem je těžké ustavit v lidských bytostech. Ale nám se to povedlo. Jakmile se ujme, je velice silně upevněný. Po... myslím, že to bylo po třech stech zkouškách na člověku, jsme měli ustavený podmíněný reflex.
Stačilo teď zazvonit na zvonek a zornice těch lidí se stahovaly do velikosti tečky. Je vám to zatím jasné?"
"Natolik si ze studií pamatuju, abych věděl o reflexech Pavlova.
Elementární učivo," odpověděl Griffin.
"No, další krok už není tak elementární. Napojili jsme se na sluchový nerv a mohli jsme měřit skutečný signál plynoucí do mozku: cililink, třicet úderů za sekundu, viděli jsme to na osciloskopu.
A pak jsme změnili zvonek. Vzali jsme takový, který zvonil s frekvencí dvaceti čtyř úderů za sekundu. Uhádnete, co se stalo?"
Žádná odpověď nebyla. Brad se usmál. "Osciloskop dál registroval třicet úderů za sekundu. Mozek slyšel něco, co ve skutečnosti neexistovalo.
Takže vidíte, že nejenom u žab dochází k tomuto druhu zprostředkování.
Člověk vnímá svět v předem předžvýkané podobě. Samy smysly editují a přestavují informace.
A to chci udělat s tebou, Rogere," řekl dobrácky. "Zamýšlím ti trochu pomoct s interpretací. S tvým mozkem se toho moc dělat nedá.
Dobrý nebo špatný, jsme na něj odkázaní. Je to masa šedého rosolu s kapacitně limitovanou strukturou a nemůžeme do ní napumpovat jakékoliv množství smyslových informací. Jediným místem, na kterém můžeme pracovat, je interface - předtím, než dorazí do mozku."
Griffin plácnul dlaní na stůl. "Můžeme to stihnout do startovacího okna?" vykřikl.
"Krk na to nedám, ale můžu to zkusit," řekl žoviálně Brad.
"Krk nedáš, ale natrhnu ti prdel, chlapče, jestli do toho půjdem a nic z toho nebude."
Žoviálnost se z Bradovy tváře vytratila. "Co chcete, abych vám řekl?"
"Chci, abys mi řekl, jaké máme šance!" zavrčel Griffin.
Brad zaváhal. "Ne horší než vsadit na jednu kartu," odpověděl nakonec.
Vsadit na jednu kartu, přemýšlel Roger cestou do své kanceláře, není špatnou sázkou. Samozřejmě to záleží na sázkách.
Zpomalil a počkal, až ho dohoní Brad. "Brade," řekl, "jsi si zcela jistý tím, cos říkal?"
Brad ho lehce poplácal po zádech. "Jistější než jsem říkal, abych ti pověděl pravdu. Před starým Griffinem jsem se nechtěl vytahovat.
A poslouchej, Rogere, děkuju ti."
"Za co?"
"Za to, že ses mě dnes pokoušel varovat. Jsem ti za to vděčný."
"Nemáš za co," řekl Roger. Na chvilku se zastavil a pohledem vyprovázel vzdalujícího se Brada a přemítal, odkud Brad věděl o něčem, co sám pověděl jenom své ženě.
Mohli jsme mu to objasnit, neboť ve skutečnosti jsme mu mohli objasnit velmi mnoho, velice mnoho věcí, včetně toho, proč ankety ukazovaly to, co ukazovaly. Ale on taková objasnění ve skutečnosti nepotřeboval. Mohl si to objasnit sám, jenom kdyby to chtěl vědět.

Sedm

Smrtelník se stává monstrem

Don Kayman byl velmi komplexní člověk, který nikdy neopustil žádný problém. Proto jsme ho potřebovali jako aerologa projektu, ale týkalo se to také jeho církevního života. Kaymana kdesi na okraji jeho mysli zneklidňoval nějaký náboženský problém.
Nepřekážel mu, když si pohvizdoval svého Dizzy Gillespieho při pečlivém holení brady a když si před zrcadlem česal vlasy do pážecího účesu. Ale přesto ho sužoval. Kayman se zahleděl do zrcadla a pokoušel se identifikovat to, co ho trápí. Po chvíli si uvědomil, že přinejmenším jedna z těch věcí je jeho bavlněné tričko. Nesedělo mu.
Svlékl je a vyměnil za čtyřbarevný rolák, který natolik připomínal kolárek, že to podněcovalo jeho smysl pro humor.
Zabzučel domácí telefon. "Donnie? Jsi už hotový?"
"Za chvilku přijdu," odpověděl a rozhlédl se kolem. Co ještě?
Jeho sportovní sako viselo na křesle u dveří. Boty měl nablýskané.
Rozparek zapnutý. "Stáváš se roztržitý," napomínal se. Trápilo ho něco, co nějak souviselo s Rogerem Torrawayem,

jehož v této chvíli velice litoval.
Pokrčil rameny, uchopil sako, přehodil si je přes ramena, přešel chodbou a zaklepal na dveře řeholní sestry Clotildy.
"Dobrý den, otče," uvítala ho novicka a pustila ho dovnitř. "Posaďte se. Přivedu vám ji."
"Děkuji, Jess." Když se vzdalovala chodbou, vyprovázel ji Kayman uznalým pohledem. Přiléhavé kalhoty řeholního oděvu příliš neukrývaly její postavu a Kayman si dovolil potěšit se slabým, antickým pocitem viny kvůli pohledu na ni. Hřích to byl celkem nevinný, asi jako požívání masa v pátek. Připomněl si, jak jeho rodiče každého páteční večera smažili a žvýkali zmražené ústřice, třebaže na to byl všeobecný dispens. Ne že by považovali za hřích jíst maso, ale jejich zažívací ústrojí byla jednoduše tak přivyklá na páteční rybu, že se neuměla změnit. Kaymanův vztah k sexu byl velice podobný. Zrušení celibátu nezahladilo genetickou vzpomínku na dvoutisícileté kněžství, které předstíralo, že neví, na co má pohlavní orgány.
Sestra Clotilda energicky vešla do čekárny, políbila ho na hladce vyholenou tvář a vzala ho za ruce. "Pěkně voníš," řekla.
"Dáme si někde kávu?" zeptal se, když ji vyprovázel ze dveří.
"Asi ne, Donnie. Ať už je to za námi."
Podzimní slunce pálilo v přílivu horkého vzduchu z Texasu.
"Stáhneme střechu?"
Zavrtěla hlavou. "Rozfouká se ti účes. Koneckonců je horko."
Zkroutila se v bezpečnostních pásech, aby na něho viděla. "Co tě trápí?"
Pokrčil rameny, nastartoval auto a navedl ho do automatického pruhu cesty. "Já... já sám nevím. Cítím se, jako bych měl na svědomí něco, z čeho jsem se zapomněl vyzpovídat."
"Jde o mě?"
"Ach ne, Tillie! Je to něco..., sám nevím co." Roztržitě ji vzal za ruku a vyhlédl bočním oknem. Ujížděli rychlým dopravním pruhem a daleko na horizontě zahlédl velký bílý kubus institutu.
S jistotou věděl, že to není jeho náklonnost k sestře Clotildě, co ho znepokojuje. Ačkoliv měl rád malé chvění způsobované mírnými hříšky, nemínil znevažovat práva své církve a svého Boha. Možná, pomyslel si, by si mohl pronajmout dobrého advokáta a bojovat, ale ne lámat právo. Svůj lov na sestru Clotildu považoval za dostatečně opovážlivý a co se z toho vyvine, bude záležet na tom, co jí dovolí řád, jestliže se on odváží ji poprosit, aby si požádala o dispens. Nezajímal se o takové rozkolnické skupiny, jako byly klerikální komuny nebo obnovení kataři.
"Roger Torraway?" usuzovala.
"Ani bych se nedivil," řekl. "V tom manipulování s jeho smysly je něco, co mě znepokojuje. Jeho vnímání světa."
Sestra Clotilda mu stiskla dlaň. Jako sociální pracovník měla právo vědět, co se děje v rámci programu, a znala Dona Kaymana.
"Smysly klamou, Donnie. Říká to Písmo svaté."
"Ach jistě. Má ale Brad právo diktovat Rogerovým smyslům, jak mají klamat?"
Clotilda si zapálila cigaretu a nepřerušovala jeho úvahy. Ozvala se teprve, když přijížděli k nákupnímu centru. "Příští zatáčka, že?"
"Správně," odpověděl, chytil volant a přepnul na manuální řízení.
Na parkovací místo vklouzl stále zaujatý Rogerem Torrawayem.
Problém byl s Rogerovou ženou. Představovalo to hodně starostí. Ale nad tím vším dominoval vážnější problém: jak si Roger poradí s největším z osobních problémů - co je Dobro a co je Zlo? - jestliže informace, o něž se musí opírat jeho rozhodnutí, budou filtrovány Bradovými přechodovými obvody?
Štít nad výkladem obchodu hlásal HEZKÉ MALIČKOSTI. Obchod byl malý na centrum mající "Two Guys" o prodejní ploše padesát tisíc metrů čtverečních a skoro stejně velký supermarket. Byl ale dostatečně velký na to, aby byl drahý. Když se sečetl nájem, poplatky, pojištění a plat tří prodavačů, z toho dvou na zkrácený úvazek, a pěkný manažerský plat pro Dorrie, znamenalo to měsíčně skoro dva tisíce dolarů ztráty. Roger to ochotně platil, přestože mu naše účetní sestavy ukazovaly, že by bylo lacinější dávat Dorrie dva tisíce kapesného měsíčně.
Dorrie skládala porcelánové zboží na pult s nápisem "Výprodej za poloviční cenu". Návštěvníkům zamávala upřímně na pozdrav.
"Ahoj, Done. Vás také ráda vidím, sestro Clotildo. Chcete si lacině koupit pár červených hrníčků?"
"Vypadají pěkně," odpověděla Clotilda.
"Ach ano, jsou pěkné. Nekupujte je ale pro klášter. Úřad pro kontrolu potravin a léčiv přikázal stáhnout je z prodeje. Údajně je v jejich glazuře jed - předpokládají, že kdyby někdo pil z takového šálku nejméně čtyřicet čajů denně po víc než dvacet let."
"Ach, to je škoda. Ale - vy je prodáváte?"
"Nařízení platí za třicet dnů," objasnila se zářivým úsměvem Dorrie.
"Myslím, že bych takové věci neměla říkat knězi a řeholnici, že?
Ale věřte, že ty hrníčky prodávám léta a nikdy jsem neslyšela, že by někdo umřel."
"Vypiješ si s námi kávu?" zeptal se Kayman. "Samozřejmě že z jiných šálků."
Dorrie si povzdechla, srovnala hrníčky do řady a řekla: "Ne, můžeme o tom mluvit tady. Pojďme dozadu do mé kanceláře." Šla před nimi a mluvila přes rameno. "V každém případě vím, co vás přivádí."
"Och?" ozval se Kayman.
"Chcete, abych navštívila Rogera. Že ano?"
Kayman se posadil do širokého křesla naproti jejího stolu. "Proč to nechceš, Dorrie?"
"Krucinál, a proč, Done? Vždyť je v bezvědomí. Nevěděl by ani, jestli jsem tam byla nebo ne."

"Je pod sedativy, to ano. Mívá ale periody, kdy je při vědomí."
"Ptal se po mě?"
"Ptal se, jak se ti vede. A co měl podle tebe dělat? Žebrat?"
Dorrie pokrčila rameny a nepřestávala si pohrávat s porcelánovým šachovým pěšcem. "Napadlo tě někdy starat se o svoje věci, Done?" zeptala se.
Neurazil se. "V podstatě to dělám. V této chvíli máme jenom Rogera a nikdo ho nezastoupí. Víš, co se s ním děje? Už osmadvacetkrát byl na operačním stole. Ve třinácti dnech! Nemá už oči. Ani plíce, srdce, uši, nos - nemá už ani kůži, jenom syntetickou, protože o svou vlastní přišel kousek po kousku. Zaživa stažený z kůže - za takové věci se lidé stávali svatými, a teď máme člověka, který se nemůže ani dočkat, aby jeho vlastní žena..."
"Je ti po tom hovno, Done!" vybuchla Dorrie. "Nevíš, o čem mluvíš. Roger mě prosil, abych se na něho nechodila dívat, jak začnou operace. Myslel si, že to nesnesu... On prostě nechtěl, abych ho v takovém stavu viděla!"
"Na můj vkus, Dorrie," řekl kněz mdlým hlasem, "máš dost tvrdou náturu. Copak bys to nevydržela?"
Dorrie zkřivila ústa. Na chvilku její pěkný obličej vůbec nevypadal pěkně. "To není otázka toho, co můžu vydržet," řekla. "Poslouchej, Done. Víš ty vůbec, co to znamená být ženou takového muže, jako je Roger?"
"Proč? Myslím, že to musí být docela pěkné," odpověděl zaskočený Kayman. "Roger je dobrý člověk."
"Ovšemže je. Vím to stejně tak dobře jako ty, Done Kaymane. A z lásky ke mně ztratil hlavu."
Nastalo mlčení. "Asi moc nerozumím," přerušila ticho sestra Clotilda. "Jsi s tím nespokojená?"
Dorrie pohlédla zamyšleně na řeholnici. "Nespokojená. I tak se to dá říct." Postavila šachového pěšce a naklonila se přes stůl. "Sen každé dívky, že? Najít skutečného hrdinu, který by byl pěkný a moudrý, slavný a skoro bohatý, a slepě ho milovat. Proto jsem si vzala Rogera. Nemohla jsem svému štěstí uvěřit." O půl tónu zvedla hlas.
"Zdá se mi, že nemáte ponětí, jaké to je mít někoho, kdo z lásky k vám ztratil hlavu. A co po mužském, který je bez hlavy? Někdy, když jsme spolu v posteli a pokouším se usnout, slyším, že on vedle mě nespí, nehýbe se, nevstává a nejde na záchod, tak ohleduplný při šoustání... A víte, že když spolu cestujeme, Roger nikdy nepůjde na záchod, dokud si nemyslí, že spím, anebo když nejsem nablízku?
Holí se, hned jak otevře oči, nechce, abych ho viděla s neučesanými vlasy. Odstraňuje ze sebe pachy, třikrát denně používá deodorant.
On... on mě bere, jako bych byla Svatá Panna Maria, Done! On je cvok! A tak je to po devět let."
Pohlédla bezradně na kněze a řeholnici, kteří mlčeli jako zařezaní.
"A pak," vyhrkla, "se objevíte a říkáte mi, že jsem povinná jít a podívat se, jak z něho dělají něco strašidelného a absurdního. Vy a všichni ostatní. Včera večer sem vpadla Kathleen Doughtyová.
K čertu, popíjela, přemýšlela a rozhodla se za mnou zajít a říct mi ve své bourbonem rozměklé moudrosti, že jsem Rogera udělala nešťastným.
No co, měla pravdu. A vy taky máte pravdu. Udělala jsem ho nešťastným. Nemáte ale pravdu, když si myslíte, že když se na něho půjdu podívat, tak ho to udělá šťastným... Ach, do prdele."
Zazvonil telefon. Dorrie zvedla sluchátko, pak pohlédla na Kaymana a na sestru Clotildu. Dosud skoro úpěnlivý výraz jejího obličeje ztvrdl do něčeho, co připomínalo porcelánovou figurku na stolečku u jejího kancelářského stolu.
"Promiňte," řekla a rozložila delikátní plastové plátky kolem mikrofonu a změnila ho na šeptafon a otočila se k nim zády i s celým křeslem. Chvíli neslyšitelně rozmlouvala, potom odložila sluchátko a obrátila se k nim.
Kayman řekl: "Dalas mi námět na přemýšlení, Dorrie. Ale stále - " Usmála se porcelánovým úsměvem. "Ale stále mi chceš říkat, jak mám žít. Ejhle, nic takového. Oba jste řekli, co jste chtěli říct.
Děkuju vám za návštěvu. A budu vám vděčná, když půjdete. Víc si toho nemáme co říct."
Roger ležel s roztaženýma rukama a nohama na vodním lůžku uvnitř mohutné bílé stavby institutu. Ležel tak už třináct dní, většinu času v bezvědomí nebo neschopný rozlišit, zda je při vědomí nebo ne. Snil. Mohli jsme rozeznat, že se mu zdají sny podle rychlých pohybů nejdříve očí, později podle chvění svalových zakončení, když mu byly oči odebrány. Některé z jeho snů byly realitou, ale on to nedokázal rozlišit.
Měli jsme Rogera Torrawaye pod lupou sekundu za sekundou.
Nebylo asi takového stahu svalu nebo impulzu v synapsích, který by neuvedl do provozu nějaký přístroj, a my jsme svědomitě integrovali data a dozírali jsme neustále na jeho životní funkce.
Byl to jenom počátek. V prvních třinácti dnech chirurgie nebylo na Rogerovi uděláno víc než na Willym Hartnettovi. A to nestačilo.
Teprve po tom všem s ním začaly týmy protetiků a chirurgů provádět věci, jaké se nikdy předtím s lidskou bytostí neprováděly. Celý jeho nervový systém byl zrevidován a všechny hlavní nervové cesty propojeny s velkým computerem na dolním patře. Byl to univerzální IBM 3070. Zabíral půl místnosti a přesto neměl dostatečnou kapacitu, aby zvládl všechnu práci, která se po něm vyžadovala. Toto propojení bylo pouze dočasné. Ve vzdálenosti tři tisíce kilometrů odtud, ve státě New York továrna IBM sestavovala specializovaný computer, který se měl nosit v batohu na zádech. Konstrukce tohoto computeru představovala nejobtížnější část celého programu. Nepřetržitě jsme prověřovali jeho obvody, dokonce i v průběhu jejich sestavování na montážních stolech. Jeho hmotnost nesměla překročit čtyřicet kilogramů v pozemské přitažlivosti. Jeho největší rozměr nesměl přesáhnout čtyřicet pět centimetrů. A pracovat musel z baterií neustále dobíjených pomocí solárních panelů.
Solární panely byly zpočátku problémem, ale poradili jsme si s nimi. Vyžadovaly plochu minimálně kolem devíti čtverečních metrů.
Povrch Rogerova těla i po rozličných modifikacích byl malý. Nebyl by malý, kdybychom nemuseli počítat s poměrně slabým slunečním zářením na Marsu. Naše řešení tohoto problému spočívalo v konstrukci páru velkých a pavučinově jemných elfích křídel. "Bude vypadat jak Oberon," prohlásil rozdováděně Brad při pohledu na výkresy.

"Nebo jak netopýr," zabručela Kathleen Doughtyová.
Skutečně připomínala netopýří křídla, zvláště proto, že byla černá jako uhel. Nehodila by se pro létání ani v atmosféře o slušné hustotě, kdyby Mars takovou měl. Skládala se z tenké fólie s malou strukturální pevností. Ale nebyla určena pro létání ani pro nějaký druh zatížení. Měla se jenom automaticky rozprostírat a orientovat se tak, aby zachytila co nejvíc záření, které může Slunce dodat. Jakmile se to rozhodlo, byly provedeny konstrukční úpravy, které Rogerovi umožňovaly jistý stupeň kontroly nad nimi, aby křídla mohl využívat jako provazolezec tyče k udržování rovnováhy. Celkem vzato znamenala tato křídla ohromný pokrok v porovnání s "ušima", které jsme dali Willymu Hartnettovi. Sluneční křídla byla vyprojektována a vyrobena za osm dní od chvíle, kdy byly Rogerovy lopatky připraveny k jejich implantaci.
Teď byla skladovou položkou kůže. Mnoho jí bylo použito pro Willyho Hartnetta jako základní vybavení i jako zásoba pro případ poškození nebo konstrukčních změn v průběhu realizace programu, takže se teď nové štěpy přišívaly na Rogerovo tělo v takovém tempu, jak ho chirurgové stahovali z kůže, s níž přišel na svět. Čas od času se Roger nadzvedl a rozhlížel se po svém okolí, jako by je rozeznával a chápal. Kdo to ale mohl vědět jistě? Jeho hosté, kterých byl nepřetržitý proud, k němu někdy mluvili, jindy ho považovali za objekt laboratorní práce a diskuse a nebrali na něj větší ohled než na lepší titrační baňku. Téměř každodenně přicházel Vern Scanyon a přihlížel rozvíjejícímu se dílu s rostoucím odporem. "Vypadá, jak zplozenec pekla," bručel. "Daňoví poplatníci by skákali radostí!"
"Pozor, generále," zavrčela Kathleen Doughtyová, která se vecpala svou mohutnou postavou mezi ředitele a objekt. "Jak můžete vědět, že vás neslyší?"
Scanyon pokrčil rameny a odešel poslat zprávu do prezidentské kanceláře. Don Kayman vešel, právě když Vern odcházel. "Děkuji ti, matko celého světa," pronesl vážně. "Jsem ti vděčný za starost o mého přítele Rogera."
"Jo," řekla Kathleen podrážděně. "To není sentiment. I ubohý teplouš musí mít trochu víry sám v sebe; bude ji potřebovat. Víš, s kolika paraplegiky a lidmi po amputacích jsem už pracovala. A víš, kolik z nich byly beznadějné případy trupů, kteří nikdy neměli chodit nebo pohnout žádným svalem, ani si sami zajít na toaletu? Síla vůle, Done, dělá kouzla, ale k tomu musíš věřit sám v sebe."
Kayman svraštil čelo, stav Rogerovy mysli mu nešel z hlavy.
"Ty se mnou nesouhlasíš?" zeptala se Kathleen ostře, když si špatně vyložila vrásky na jeho čele.
"Ani v nejmenším! To znamená..., buď rozumná, Kathleen, jestli já jsem člověkem, který by zpochybňoval nadřazenost ducha nad tělem? Jsem ti pouze vděčný. Jsi dobrý člověk, Kathleen."
"Ach, kecy," zabručela s cigaretou v puse. "Jsem za to placená.
A kromě toho," dodala, "vidím, že jsi dnes nebyl ve své kanceláři.
Leží tam umravňující upomínka nám všem od Jeho Hvězdnosti generála, která nám připomíná, že to, co děláme, je důležité... a také s malou narážkou na to, že jestli nestihneme datum startu, čekají nás koncentrační tábory."
"Jako bychom to potřebovali připomínat," povzdechl otec Kayman s pohledem upřeným na groteskní a nepohyblivou Rogerovu postavu. "Scanyon je dobrý chlap, má jenom sklon považovat všechno, co dělá, za pupek světa. Ale tentokrát má možná pravdu..."
Bylo to přinejmenším klamné tvrzení. Pro nás o tom nebylo žádných pochyb: nejdůležitější článek všech těch komplikovaných vzájemných vztahů rozumu a materie, které předchozí generace vědců nazývaly Gaia, se nacházel tady, vznášel se na vodní posteli a vyhlížel jako hvězda japonského horrorového filmu. Bez Rogera Torrawaye nemohla marsovská výprava odstartovat včas. Miliardy lidí mohly pochybovat o jeho významu. My ne.
Roger byl středem všeho. V masivu budovy institutu se kolem něho soustřeďovaly veškeré pomocné i spolupracující síly, jejichž posláním bylo učinit z něj to, čím měl být. V operačním sále za sousedními dveřmi do něj Freeling, Weidner a Bradley implantovali nové části. Dole, v normální marsovské komoře, v níž zemřel Willy Hartnett, byly tyto části testovány v podmínkách Marsu. Někdy byl čas jejich bezchybné práce otřesně krátký a pak byla jejich konstrukce modifikována, jak to jen bylo možné, nebo byly zálohovány - buď jak buď se při jejich používání lidé modlili a drželi palce.
Vesmír se na Rogera nabaloval jako slupky cibule. O něco dál v budově tikala a bzučela gigantická 3070, rozrůstající se o nové sekvence programů odpovídajících přechodovým zařízením, hodinu po hodině zabudovávaným do Rogera. Vně budovy byla komunita města Tonky, jejíž existence závisela na úspěchu programu, hlavního zaměstnavatele a základního důvodu bytí. Ze všech stran Tonky byl zbytek Oklahomy, pak se na všechny strany rozprostíraly další padesát čtyři státy a kolem nich ustaraný a rozhněvaný svět, zaneprázdněný vyměňováním nadutých nót z jednoho hlavního města do druhého na úrovni diplomacie a pařáty válčící o existenci prostřednictvím každé z miliard svých osobních jednotek života.
Lidé spjatí s programem se postupně uzavřeli před skoro celým světem. Nesledovali televizní zprávy, pokud jen před nimi mohli uniknout, a v novinách nejraději nečetli nic jiného než sportovní sloupky. Pracovali na plný plyn a neměli mnoho času, ale v tom ta příčina nebyla. Příčinou bylo jednoduše to, že to nechtěli vědět. Svět šílel a izolovaná zvláštnost ohromné krychle budovy institutu se jim zdála být racionální a skutečná, zatímco bouře v New Yorku, taktické rakety bojující kolem Perského zálivu nebo masové umírání hladem v tak zvaných "rozvojových zemích" vyhlížely jako nedůležité halucinace.
Byly to halucinace. A přinejmenším neměly význam pro budoucnost naší rasy.
A tak se Roger dál měnil a zůstával naživu. Kayman u něho trávil stále více času, každou minutu, kterou měl volnou od dohlížení na normální marsovskou komoru. S rozrušením sledoval, jak se Kathleen Doughtyová potlouká po celém pokoji a oklepává popel z cigarety na všechno kromě Rogera. Stále ho ale něco trápilo.
Musel se smířit s tím, že Roger potřebuje přechodové obvody, aby interpretoval nadbytek vjemů, ale nenašel odpověď na velkou otázku: když Roger nemůže vědět, co vidí, jak může poznat Pravdu?

Osm

Zrádnýma očima

Počasí se kazilo rychle a nadobro. Viděli jsme, jak se změna blíží, neboť klín arktického vzduchu sestupoval od Alberty na jih a dotíral až k cípu Texasu. Výstraha před vichry připoutala vznášedla k zemi. Ti z personálu projektu, kteří neměli kolová vozidla, museli dojíždět prostředky městské dopravy a parkoviště byla téměř pustá a v závanech větru po nich poskakovaly velké ošklivé chuchvalce laskavce.
Ne všichni si vzali výstrahu k srdci a první vlna skutečného chladu v tomto roce přinesla velké množství virů způsobujících rýmu a chřipku. Brada chřipka sklátila do postele. Weidner se sice držel, měl ale zákaz přibližovat se k Rogerovi ze strachu, že ho nakazí nějakou triviální, drobnou nemocí, vůči níž byl Roger bezbranný. Většina práce na tvorbě Rogera připadla Jonathanu Freelingovi, jehož zdraví bylo hlídáno skoro tak žárlivě jak zdraví Rogerovo.
Kathleen Doughtyová, starší dáma nezničitelná jako skála, přicházela do Rogerova pokoje každou hodinu a zasypávala ošetřovatelky popelem a radami. "Berte ho jako lidskou bytost," přikazovala. "A do něčeho se oblečte, až půjdete domů. Své sličné zadečky můžete vystavovat někdy jindy, teď je nejdůležitější, abyste nedostaly rýmu, dokud se bez vás nemůžeme obejít." Ošetřovatelky se nebouřily. Snažily se ze všech sil, dokonce i Clara Blyová, odvolaná z líbánek, aby zastoupila nemocné ošetřovatelky. Trápily se ne méně než Kathleen Doughtyová, kdykoliv pohlédly na stvoření, které se dál jmenovalo Roger Torraway, ač bylo těžké si připomínat, že je to skutečně lidská bytost stejně schopná vzrušení i rozpaků jako ony.
Čas od času se Roger probíral z bezvědomí. Každý den po dvacet hodin strávil spánkem nebo napůl bdělý v obluzení analgetiky, ale někdy rozeznával lidi přebývající s ním v pokoji a občas se dokonce logicky ozýval. Pak jsme ho opět vypínali.
"Chtěla bych vědět, co cítí," prohlásila Clara Blyová před ošetřovatelkou, která ji střídala.
Druhá dívka se podívala dolů na masku, která byla vším, co zůstalo z jeho tváře, s ohromnýma, široce posazenýma očima, jaké mu vyrobili. "Možná je pro tebe líp, když to nevíš," řekla. "Jdi domů, Claro."
Roger to slyšel, osciloskop ukázal, že poslouchal. Analýzou telemetrických dat jsme mohli získat jistou představu o tom, co se v jeho mysli děje. Často trpěl bolestí, to bylo evidentní. Ale ta bolest nebyla výstrahou před něčím, co vyžadovalo pozornost, podnětem k činnosti. Byla to prostě součást jeho života. Naučil se tu bolest očekávat a přečkat ji, když nastala. Kromě bolesti si uvědomoval jen nemnoho víc z toho, co bylo spojeno s jeho tělem. Jeho vnitrotělní receptory se ještě nesrovnaly s realitou jeho nové tělesné schránky.
Nevěděl, kdy mu byly nahrazeny a doplněny oči, plíce, srdce, uši, nos a kůže. Nevěděl, jak rozeznávat příznaky, které by mu dodávaly informace. Chuť krve a zvratků v krku: odkud měl vědět, že to znamená odejmutí plic? Temnota, skrytá bolest v lebce, nepodobná žádné známé bolesti hlavy: jak mohl poznat, co to znamená, podle čeho mohl rozlišit vyjmutí celého zrakového systému od vypnutí světla?
V kterési chvíli si nejasně uvědomil, že kdysi přestal cítit známý nemocniční pach parfémovaného dezodorantu a dezinfekčního prostředku.
Kdy? Nevěděl. Věděl jenom to, že kolem něj už nejsou žádné pachy.
Slyšel. S citlivou selektivností a na takové úrovni vnímání, jaké nikdy předtím nedosahoval, slyšel každé slovo vyslovené v pokoji třeba nejtišším šepotem a také většinu toho, co se dělo v sousedních pokojích. Slyšel, co lidé říkají, když byl natolik při vědomí, aby vůbec mohl slyšet. Rozuměl slovům. Vycítil starostlivost Kathleen Doughtyové a Jona Freelinga a rozuměl starostem a podráždění, které se skrývalo v hlasech zástupce ředitele a generála.
A nadevšechno pociťoval bolest.
Jak mnoho existovalo různých druhů bolesti! Cítil hojení pooperačních jizev a hněvivé pulzování tkání, poškozených nechtěně kolem místa hlavního zásahu. Pociťoval nespočetné jehličky bolesti, když Freeling nebo ošetřovatelky zasunovaly konektory přístrojů do tisíců bolavých míst na povrchu jeho těla, aby bylo možné získat důležitá data.
Cítil také hlubší, vnitřní bolest, která se někdy zdála být bolestí fyzickou, když pomyslel na Dorrie. Ve chvílích vědomí si připomínal, že se má zeptat, zda přišla nebo jestli telefonovala. Nevzpomínal si, že by někdy dostal odpověď.
A pak jednoho dne ucítil novou, pálící bolest pod lebkou... a uvědomil si, že je to světlo.
Získal zrak.
Když si ošetřovatelky uvědomily, že je vidí, okamžitě to hlásily Jonu Freelingovi, který zvedl sluchátko a zatelefonoval Bradovi.
"Hned tam budu," řekl Brad. "Držte ho ve tmě, než přijdu."
Příjezd zabral Bradovi více než půl hodiny, a když dorazil, bylo vidět, že se sotva drží na nohou. Osprchoval se v antiseptické sprše, vypláchl si ústa antiseptikem, nasadil si ochrannou masku a vešel do Rogerova pokoje.
Z postele se ozval hlas. "Kdo je tu?" Byl slabý, chvěl se, ale byl to hlas Rogerův.
"To jsem já, Brad." Zašátral vedle dveří a našel vypínač. "Udělám trochu světlo, Rogere. Řekni mi, až mě uvidíš."
"Já tě vidím," zašuměl hlas. "Aspoň si domýšlím, že jsi to ty."
Brad zadržel dlaň. "Čerta vidíš -," začal a náhle zmlkl. "Co míníš tím, že mě vidíš? Co vidíš?"
"No," šeptl hlas, "tvář nerozeznávám. Jedině nějaký druh záře.
Ale vidím tvoje dlaně i tvou hlavu. Jsou jasné. A vcelku dobře rozeznávám obrysy tvého těla a ramen. Ačkoliv hodně slaběji... ach, ano, vidím také tvoje nohy. Ale tvář máš divnou. Uprostřed jednu velkou skvrnu."
Brad pochopil a dotkl se ochranné masky. "Infrasvětlo. Ty vidíš teplo. Co vidíš ještě, Rogere?"
Postel chvíli mlčela. "No, nějaký obdélník světla, asi dveřní rám," ozvalo se pak. "Vidím vlastně jenom jeho obrys. A

něco dost svítí na druhé straně pod stěnou, odkud zároveň i něco slyším... telemetrické přístroje? A vidím také své vlastní tělo nebo přinejmenším prostěradlo na něm a na prostěradle zase obrys mého těla."
Brad se rozhlédl po pokoji. Přestože měl čas přizpůsobit se tmě, neviděl skoro nic: tečkovaný vzor osvětlených terčů přístrojů a slabou pavučinu světla kolem dveří za ním.
"To je skvělé, Rogu. Ještě něco?"
"Jo, ale nevím, co to je. Nějaké světlo dole, těsně kolem tebe.
Velice slabé."
"Myslím, že to budou teplovody. Ty se vyznamenáváš, chlapče.
No dobrá, teď se drž. Přidám trochu světla. Možná že ty to nepotřebuješ, ale měj ohled na mě a na ošetřovatelky. Říkej mi, co cítíš."
Pomalu otáčel knoflíkem vypínače, milimetr za milimetrem, jedna osmina otáčky, ještě kousek. Světla kolem dokola, ukrytá za římsou těsně pod stropem, ožívala - zpočátku slaboučce, potom o něco víc. Brad už mohl spatřit postavu na lůžku, nejprve blýskání křídel rozprostřených nad tělem Rogera Torrawaye, potom samotné tělo do pasu zavinuté v prostěradle.
"Už tě vidím," vydechl Roger svým křehkým hlasem. "Teď je to trochu jiné - vidím barvy a nezáříš tolik."
Brad sundal dlaň z vypínače. "To nám teď stačí." Nejistě se opřel zády o zeď. "Promiň," řekl. "Nachladil jsem se nebo něco takového...
No a co ty, cítíš něco? Myslím nějakou bolest, něco takového."
"Prokrista, Brade!"
"Ne, myslím ve spojitosti s viděním. Nebolí tě od světla tvoje...
tvoje oči?"
"Jsou to jen věci, které mě nebolí," povzdechl si Roger.
"Prima. Přidám trochu světla... o trochu, ano? Žádný problém?"
"Ne."
Brad se tiše přibližoval k posteli. "Dobrá. Chci teď, abys zkusil něco udělat. Můžeš..., no, zavřít oči? Myslím tím, jestli můžeš vypnout zrakové receptory?"
Mlčení. "Asi... asi ne."
"Ale můžeš, Rogu. Tuhle schopnost máš zaprogramovanou, jenom ji musíš najít. Willy s tím měl zpočátku malou potíž, ale přišel na to. Říkal, že se za tím honil jak blázen a pak to najednou přišlo samo."
"...nic nepřichází."
Brad se na okamžik zamyslel. Hlava ho bolela z horečky a cítil, jak mu ubývá sil. "Možná jinak. Měls někdy problémy s dutinami?"
"No... asi, možná ano. Trochu."
"Vzpomínáš si, kde tě to trápilo?"
Postava na posteli se neklidně pohnula a nespouštěla z Brada ohromné oči. "Asi... asi ano."
"Hledej přibližně v tom místě," doporučil Brad. "Pokus se tam najít svaly a zahýbat s nimi. Ty svaly tam nejsou, ale ovládají se jimi nervová zakončení."
"...nic. Jaký sval hledám?"
"Ach, k čertu, Rogere! Říká se mu rectus lateralis, k čemu ti to bude? Jednoduše tím zahýbej."
"...nic."
"No dobře," povzdechl si Brad. "Nech to teď být. Nezapomínej to ale zkoušet co nejčastěji, ano? Přijdeš na to, jak se to dělá."
"Hezká útěcha," zašeptal uražený hlas z postele. "Hej, Brade?
Vypadáš světlejší."
"Co míníš slovem světlejší?" zavrčel Brad.
"Víc svítíš. Tvář máš světlejší."
"Jo," řekl Brad, protože si uvědomil, že se mu znovu začíná točit hlava. "Určitě mám horečku. Bude líp, když odtud vypadnu. Tu gázu mám proto, abych tě nenakaził, ale vystačí to jenom na nějakých patnáct minut..."
"Než odejdeš," zašeptal neodbytně hlas, "udělej pro mě něco.
Zhasni znovu na chvíli světla."
Brad pokrčil rameny a splnil prosbu. "Jo?"
Uslyšel, jak se neohrabané tělo na lůžku posunuje. "Jenom se obracím, abych líp viděl," hlásil mu Roger. "Poslouchej, Brade, chtěl bych se zeptat, jak to jde? Zvládnu to?"
Brad mlčel a uvažoval. "Myslím, že ano," odpověděl upřímně.
"Doposud je všechno v pořádku. Nebudu ti kecat, Rogere. Je to průkopnická práce a stát se může leccos. Ale zatím to na nic takového nevypadá."
"Díky. Ještě něco, Brade. Viděls v poslední době Dorrie?"
Mlčení. "Ne, Rogere. Neviděl jsem ji víc než týden. Cítil jsem se špatně, a než jsem onemocněl, měl jsem šíleně moc práce."
"Aha. Poslouchej, myslím, že bys mohl ta světla nechat tak, jak byla, ať se ošetřovatelky ve tmě nepotlučou."
Brad opět otočil vypínačem. "Přijdu, jak budu moci. Trénuj zavírání očí, ano? A máš tu telefon, tak mi zavolej, kdykoliv budeš chtít.
Nemyslím tím, když se něco stane. Já se dozvím, když něco takového bude, to buď klidný, nejdu ani na hajzlík, aniž bych nenechal číslo telefonu, kde mě můžou najít. Jednoduše myslím, kdybys chtěl jen tak pokecat."

"Díky, Brade. Ahoj."
Přinejmenším operace měl za sebou a v každém případě ty nejhorší.
Když si to uvědomil, pocítil Roger jistý druh pokoje, jehož si velice cenil, třebaže bylo v jeho duši více stressů, než si přál.
Clara Blyová ho upravila a navzdory přísným zákazům mu přinesla květiny, aby ho povzbudila. "Jsi dobré děvče," zašeptal Roger a otočil hlavu, aby se na kytici podíval.
"Jak je vidíš?"
Pokusil se je popsat. "No, jsou to růže, ale ne červené. Bleděžluté?
Přibližně stejné barvy jak tvůj náramek."
"Oranžový." Skončila s ovíjením jeho nohou čistým prostěradlem.
Plátno se jemně vlnilo pod tlakem vodního lůžka. "Chceš mísu?"
"Na co?" zabručel. Třetí týden už držel nízkoreziduální dietu a desátý den měl omezený příjem tekutin. Jeho vyměšovací systém se stal, jak to vyjádřila Clara, čistě ozdobným. "Nějakým způsobem jsem schopný vstát," dodal, "takže kdyby se něco stalo, poradím si."
"Jak dospělý chlapeček," usmála se Clara a odešla se špinavým povlečením svinutým do balíku. Roger se posadil a pokračoval ve zkoumání svého okolí. Spatřil a překvapeně zkoumal růže. Velké fazetové oči obsáhly skoro celou mimořádnou oktávu záření, což znamenalo půl tuctu barev, které Roger nikdy předtím neviděl, od infračervené po ultrafialovou, ale neměl pro ně jména, a tak se spektrum duhy, jež vídal po celý život, roztáhlo a zahrnulo je všechny.
Věděl, že to, co se mu zdá tmavě červené, má nízkou teplotní úroveň.
Ale tvrzení, že je to červená barva, neodpovídalo zcela pravdě, bylo to jen světlo rozdílné kvality, které asociovalo teplo a útulnost.
Přesto ty růže byly něčím divné a nebyla to barva.
Odhodil prostěradlo a pohlédl na sebe. Nová kůže neměla póry, vlasy ani vrásky. Připomínala spíš gumový skafandr než tělo, jak je znal od narození. Věděl, že se pod ní nachází celé nové osvalení s mechanickým pohonem, ale nebylo po tom ani stopy.
Brzy vstane a bude chodit vlastní silou. Nebyl na to ještě dost připravený. Zapnul televizor. Obrazovka se rozzářila oslepující mozaikou purpurových, modrých a zelených teček. Od Rogera to vyžadovalo sílu vůle, aby v nich našel tři zpívající a mávající dívky. Jeho nové oči úporně rozkládaly obraz na jednotlivé elementy. Přepnul program a narazil na zpravodajství. Nová lidová Asie vyslala další tři atomové ponorky na "zdvořilostní návštěvu" do Austrálie. Tiskový mluvčí prezidenta Deshatina zřetelně potvrdil, že naši spojenci ve Svobodném světě s námi mohou počítat. Všechny oklahomské fotbalové týmy prohrály. Roger vypnul televizor, když si potvrdil, že mu způsobuje bolest hlavy. Při každém pohybu měl pocit, že přímky se rozbíhají a zezadu z přístroje září záhadné světlo. Když televizor vypnul, ještě nějakou dobu pozoroval zanikání katodového světla a všiml si, že tajemná záře slábne a pohasíná. Uvědomil si, že je to teplo.
Jak to Brad říkal? "Hledej v těch místech, kde máš dutiny."
Cítil se divně, když byl poprvé v neznámém těle, a pokoušel se kontrolovat v něm něco, co nikdo neuměl definovat. Jenom proto, aby zavřel oči! Brad ho ale ujistil, že to může dokázat. Rogerův vztah vůči Bradovi byl komplikovaný a jedním z komponentů tohoto vztahu byla hrdost: když Brad prohlásil, že to každý zvládne, tak na to Roger stačí. Jenomže na to nestačil. Vyzkoušel všechny kombinace svalového stahu a síly vůle, a nic se nedělo.
Neočekávaně se mu vynořila vzpomínka z časů, kdy se on a Dorrie právě oženili. Ne, nebyla to svatba, tehdy ještě ne, tehdy žili spolu, připomínal si, a ověřovali si, jestli je nepřejde chuť a nevyprchá úmysl žít spolu jako manželé. Bylo to období, kdy se zabývali masážní a myšlenkovou transcendencí a navzájem se zkoumali všemi způsoby, jaké je jenom napadly, a Rogerovi se vybavila vůně dětského olejíčku s příměsí pižma a to, jak se smáli nad pokyny druhé čakry: "Nadechni se hluboce až do sleziny, zadrž dech a pak ho vypouštěj a současně dlaněmi hlaď partnera zdola nahoru po obou stranách páteře." Nedokázali ale přijít na umístění sleziny a Dorrie byla velice komická při svém putování po intimních zákoutích jejich těl: "Je to tady? Anebo tady? Ach, Rogere, poslouchej, ty to nebereš moc vážně..."
Pocítil náhlou bolest kdesi v hloubi, která ho obklopila šíleným vírem, a propadl se do deprese. Dorrie!
Dveře se s prásknutím otevřely.
S očima zářícíma jako kola v černé, pěkné tváři vletěla dovnitř Clara Blyová. "Rogere! Co to děláš?"
Hluboce a pomalu se nadechl, než promluvil. "O co jde?" Slyšel, jak prkenně jeho hlas zní. Po tom, co s ním udělali, v něm zůstalo jen málo zabarvení.
"Všechny tvoje ukazatele začaly šílet! Myslela jsem... Nevím, co jsem si myslela, Rogere. Ale ať se stalo cokoliv, způsobilo ti to problémy."
"Promiň, Claro." Pozoroval ji, jak se hrne k přístrojům na stěně a rychle je studuje.
"Vypadají už o něco líp," řekla nerozhodně. "Asi je všechno v pořádku. Cos tu ale, kruci, prováděl?"
"Trápil jsem se," odpověděl.
"Čím?"
"Tím, že nevím, kde je slezina. Ty víš?"
Chvilku na něj zamyšleně zírala, než odpověděla. "Pod spodními žebry, na levé straně. Více méně tam, kde se ti zdá, že máš srdce. O něco níž. Děláš si ze mě blázny, Rogere?
"No, něco takového. Připouštím, že jsem si vzpomněl na něco, co jsem neměl, Claro."
"Prosím tě, abys to víckrát nedělal!"
"Pokusím se!" Ale myšlenka na Dorrie a Brada se nadále krčila někde na okraji jeho vědomí. "Ještě něco... zkoušel jsem zavřít oči a nemůžu," změnil téma.

Přiblížila se k němu a s přátelským soucitem ho pohladila po rameni.
"Budeš moci, drahý."
"Jo.
"Ne reálně. Byla jsem u Willyho víceméně v té samé době a také jeho to hodně znechutilo. Ale dokázal to. No a v každém případě," řekla a obrátila se, "to udělám za tebe. Je noc, zhasínáme světla. Ráno musíš být čilý jak rybička."
"Na co?" zeptal se podezřívavě.
"Ach, nebude už žádné řezání. S tím je prozatím konec. Nebo ti to Brad neřekl? Ráno tě připojí ke computeru, aby pohnuli s celou tou mediací. Budeš mít plno práce, Rogere, a tak se trochu prospi."
Zhasla světlo a Roger přihlížel, jak její tmavá tvář přechází do jemného světla, které mu připomínalo barvu broskve.
Něco ho napadlo. "Claro, uděláš pro mě něco?"
Zastavila se s rukou na klice. "Copak, drahý?"
"Chci se tě na něco zeptat."
"Tak se ptej."
Zaváhal, uvažoval, jak provést to, co zamýšlel. "Chtěl bych se dozvědět," řekl horečně, "jaksi, jak bych to... ach ano. Chtěl bych se dozvědět, v jakých polohách to s manželem děláte."
"Rogere!" Světlost její tváře o hodně poskočila, viděl pod její pokožkou síť žilek nabíhajících krví.
"Omlouvám se, Claro," řekl. "Asi... asi od toho ležení na mě přicházejí choutky. Zapomeň, že jsem se tě na to ptal, velice tě prosím."
Okamžik mlčela. Když promluvila, byl její hlas oficiální, ne už srdečný. "Jistě, Rogere. Je to v pořádku. Jednoduše jsi mě trochu zaskočil. Všechno..., no, všechno je v pořádku, jenomže jsi mi nikdy předtím něco takového neřekl."
"Vím. Je mi to líto."
Ale nebylo mu to líto, nebo ne zcela.
Sledoval, jak se za ní zamykají dveře a studoval pravoúhlý obrys světla prosakujícího z chodby. Opatrně se ze všech sil snažil zachovat klid. Nechtěl, aby přístroje opět spustily poplach.
Chtěl totiž přemýšlet o něčem, co se nacházelo na samé hranici nebezpečnosti a zvláště o tom, že trik, který vyzkoušel na Claře Blyové, vyvolal na její tváři ruměnec, jenž tak velice připomínal náhlé zjasnění Bradovy tváře, když se ho zeptal, jestli byl u Dorrie.
Nazítří jsme se nacházeli ve stavu úplné mobilizace, kontrolovali jsme obvody, dolaďovali rezervní systémy a ujišťovali jsme se, že automatické přepínače jsou nastaveny tak, aby se přepnuly při nejslabším havarijním signálu. Brad přišel o šesté hodině, zesláblý, ale s čistou hlavou a připravený k práci. Weidner a Jon Freeling se objevili chviličku po něm, ačkoliv hlavní práce připadala ten den na Brada.
Nevydrželi a přišli. Kathleen Doughtyová tam byla samozřejmě také, podobně jako nechyběla u žádné etapy, ne proto, že by jí to diktovaly povinnosti, ale proto, že jí to diktovalo její srdce. "Neutrap mi toho chlapce," zavrčela nad cigaretou. "Bude potřebovat všechny síly, až se s ním začnu příští týden zabývat."
"Kathleen," řekl Brad, akcentuje každou slabiku, "já, ksakru, udělám, co budu moci."
"Jo. Já to vím, že to uděláš, Brade." Zamáčkla cigaretu a okamžitě si zapálila další. "Nikdy jsem neměla žádné děti, takže Roger a Willy je svým způsobem tak trochu nahradili."
"Aha," zabručel Brad a už dál neposlouchal. Neměl kvalifikaci ani svolení k tomu, aby se dotknul computeru 3070 nebo některého z periferních zařízení. Zbývalo mu jenom se dívat a čekat, až technici a programátoři udělají svou práci. Když bez závady doběhla do konce třetí kontrola, ihned opustil počítačovou místnost a vyjel výtahem o tři patra výš do Rogerova pokoje.
Přede dveřmi se na chvilku zastavil, aby popadl dech, a pak s úsměvem ve tváři otevřel dveře. "Jsi už připravený na zapojení, hochu?"
zeptal se. "Cítíš se dobře?"
Hmyzí oči se na něj obrátily. Bezbarvý Rogerův hlas odpověděl: "Já nevím, jak se mám cítit. To, co doopravdy cítím, je strach."
"Ach, nemáš se čeho bát. Dnes jenom," dodal rychle Brad, "vyzkoušíme zprostředkovací obvody."
Netopýří křídla se zachvěla a změnila polohu. "Může mě to zabít?"
zeptal se k zbláznění monotónní hlas.
"Dej pokoj, Rogere!" rozezlil se náhle Brad.
"Je to přece jenom otázka," zasyčel hlas.
"Je to idiotská otázka! Poslouchej, vím, jak se cítíš - " "Pochybuju."
Brad se zarazil a zahleděl se do Rogerovy bezvýrazné tváře. Po chvilce se ozval: "Jestli dovolíš, tak všechno ještě jednou zopakuju.
Mým cílem není zabít tě, ale naopak tě udržet při životě. Ty myslíš samozřejmě na to, co potkalo Willyho Hartnetta. Tebe to ale nepotká.
Poradíš si se vším, co tě čeká tady nebo na Marsu, kde je to důležité."
"Pro mě je to důležité tady," řekl Roger.
"Ach, pro Kristovy rány. Až se systém rozjede úplně, uvidíš a uslyšíš jenom to, co potřebuješ. Anebo co budeš chtít. Budeš mít velký podíl volní kontroly. Budeš schopný -" "Já nemůžu zavřít ani vlastní oči, Brade."
"Zavřeš je. Budeš schopný to všechno používat. Ale nepohneš ničím, pokud s tím nezačnem. Pak celá ta věc odfiltruje nepotřebné signály, abys nebyl dezorientován. Protože to ve skutečnosti zabilo Willyho: dezorientace."
Nastalo ticho, v němž mozek za groteskní tváří zpracovával to, co uslyšel. Nakonec Roger řekl: "Vypadáš mizerně, Brade."

"To je mi líto. Doopravdy se necítím moc dobře."
"Máš jistotu, že to zvládneš?"
"Jsem si jistý. Počkej, Rogere! Co mi tu vykládáš? Chceš to odložit?"
"Ne."
"No tak co chceš?"
"Sám bych chtěl vědět, Brade. Dej se do práce."
Pak už jsme byli v plné pohotovosti. Kontrolky "start" se zeleně mihotaly už několik minut. Brad pokrčil rameny a řekl mrzutě ošetřovatelce: "Šlápni na to."
Následovalo asi deset hodin spouštění zprostředkovacích obvodů, jednoho po druhém, testování, adjustace, Roger své nové smysly zkoušel na Rohrschachových testech a Maxwellových barevných kruzích. Den Rogerovi ubíhal jak splašený. Jeho cítění času se stalo zrádné. Neregulovaly je už biologické hodiny, vězící v každém člověku, ale jeho mechanické komponenty. Dovolovaly mu zpomalit vnímání času v situaci bez stressů a urychlit ho, když bylo třeba.
"Pomaleji," prosil a díval se na ošetřovatelky, které okolo něho kmitaly jako střely. A pak, když Brad, padající únavou, upustil podnos s tuší a křídami, zdálo se Rogerovi, že ty předměty k zemi plují. Bez problémů chytil dvě skleničky tuše i samotný podnos, ještě než to všechno přistálo na podlaze.
Když se nad tím později zamyslel, uvědomil si, že to byly předměty, které se mohly rozbít a rozlít se po podlaze. Voskové křídy nechal klidně spadnout. Ve zlomku sekundy, který měl na rozhodnutí, si vybral předměty nutné k zachycení a nechal spadnout ostatní, aniž by si uvědomil, co dělá.
Brad byl velice potěšen. "Ty se vyznamenáváš, hochu," řekl, opřený v nohách jeho lůžka. "Já si teď půjdu lehnout a spát, ale budu u tebe ráno po operaci."
"Po operaci? Po jaké operaci?"
"Ach," povzdechl si Brad, "jenom malá retuš. Nic srovnatelného s tím, čím jsi už prošel, můžeš mi věřit! Od té chvíle," mluvil a chystal se odejít, "bude už tvůj porod skoro ukončený, teď už budeš muset jenom dorůst. Trénuj. Nauč se používat všechno, co máš. Všechny těžké chvíle jsou za tebou. Jak ti to jde s vyloučením vidění na přání?"
"Brade," zahřměl plochý hlas, hlasitější v amplitudě, ale tonálně bezvýrazný, "co ode mě, do hajzlu, chceš? Já to zkoušim!"
"Já vím," potvrdil Brad smírně. "Uvidíme se zítra."
Poprvé toho dne zůstal Roger sám. Zkoušel své nové smysly. Postřehl, že se mu mohou velice dobře hodit při boji o přežití. Současně ho ale také dezorientovaly. Všechny drobné každodenní zvuky byly zesíleny. Slyšel rozmlouvat Brada s Freelingem na chodbě i ošetřovatelky odcházející ze služby. Věděl, že pomocí sluchu, který si přinesl na svět, by nedokázal zaslechnout ani šepot a nyní mohl snadno rozeznat slova: " - lokální anestezie, ale já to nechci. Chci ho vypnout.
Prošel už tolika otřesy." To říkal Freeling Bradovi.
Světla byla jasnější než předtím. Pokoušel se zmenšit citlivost svého vidění, ale nepovedlo se mu to. Ve skutečnosti, pomyslel si, mi vystačí lampička z vánočního stromku. Taková lampička je spousta světla. Tyto reflektory ho mátly. Kromě toho, zpozoroval, že ta světla šíleně pulzují. Postřehl každý impulz proudu o frekvenci šedesáti hertzů. Uvnitř trubic viděl svíjet se svítícího hada plynu. Naproti tomu žárovky byly skoro tmavé s výjimkou vláken uprostřed, která mohl detailně zkoumat. Necítil žádnou únavu očí, ani když se zadíval na nejjasnější žárovku.
Na chodbě uslyšel nový hlas a zaostřil sluch, aby ho rozeznal: do práce na noční službu právě přišla Clara Blyová. "Co je s pacientem, doktore Freelingu?"
"V pořádku. Vypadá odpočatě. Nemusela jsi mu dávat včera večer prášek na spaní?"
"Ne. Byl dobrý. Trochu jako by...," zachichotala se, "rozpálený, jen co je pravda. Dvořil se mi takovým způsobem, jaký bych u Rogera nikdy neočekávala."
"Hm." Nastala krátká pauza. "No, s tím už dál nebudou problémy.
Musím zkontrolovat výsledky. Dej pozor!"
Roger si pomyslil, že musí být na Claru zvlášť milý. To nebude těžké, protože byla mezi ošetřovatelkami jeho oblíbenkyní. Ležel naznak, zaposlouchaný do šelestu svých vlastních černých křídel a rytmického tikání telemetrických panelů. Byl velice unavený. Chtělo se mu příjemně usnout - Trhl sebou. Zhasla světla! Potom se opět rozsvítila, jakmile si povšiml, že nesvítí.
Naučil se zavírat oči!
Uspokojeně si opět lehl na jemně rozhoupané lůžko. Byla to pravda: naučil se to.
Probudili ho, nakrmili a pak ho znovu uspali kvůli poslední operaci.
Bylo to bez narkózy. "Jednoduše tě vypneme," řekl Jon Freeling.
"Nebudeš nic cítit." A on skutečně necítil. Nejdřív ho odvezli nejbližšími dveřmi na operační sál s kapačkami, trubičkami, drénami a všemi těmi krámy. Necítil pach dezinfekčního prostředku, ale věděl, že tam je; povšiml si jasu odrážejícího se na hranách každého kovového předmětu, tepla ze sterilizátoru podobného slunečnímu světlu na stěně. A pak ho doktor Freeling přikázal vypnout a my jsme to učinili.
Stáhli jsme přívody jeho smyslových vjemů jeden po druhém. Pociťoval to tak, jako by zvuky zeslábly, světla pohasla a doteky na jeho těle zjemněly. Ztlumili jsme bolestivé pocity na celé jeho nové pokožce a zhasli jsme je úplně tam, kde měl řezat Freelingův skalpel a šít jeho jehla. S tím byl spojený problém. Po uzdravení mu mělo zůstat mnoho bolestivých míst. Až se dostane na povrch Marsu, musí mít nějaký varovný systém, něco, co by signalizovalo spálení, ránu nebo poškození, a bolest byla nejostřejším poplašným signálem, jaký jsme mu mohli dát. Ale pro značnou oblast jeho těla přestala bolest existovat. Jednou umlčené vstupy jsme úplně vymazali ze souboru jeho smyslových orgánů. Roger o tom samozřejmě nic nevěděl. Roger jednoduše usnul a potom se probudil.

Probudil se, vzhlédl a zaječel.
Freeling, obrácený zády a narovnávající si prsty, poskočil a upustil masku. "Co se stalo?"
"Ježíšikriste!" řekl Roger. "Na okamžik jsem tu viděl... sám nevím.
Mohl to být sen? Ale viděl jsem vás všechny kolem sebe, jak se na mě díváte shora a vypadali jste jako tlupa upírů. Kostry. Lebky.
Zubili jste se na mě! A náhle jste to znovu byli vy."
Freeling pohlédl na Weidnera a pokrčil rameny. "Myslím," pronesl, "že to mohl být důsledek činnosti tvých zprostředkovacích obvodů.
Chápeš? Překládají to, co vidíš, na něco, co můžeš okamžitě pochopit."
"To se mi nezdá," utrhl se Roger.
"No, tak si o tom budeme muset promluvit s Bradem. Ale poctivě řečeno, Rogere, myslím, že to tak má být. Myslím, že je to tak, jako by computer převzal tvoje pocity úleku a bolesti, víš, to, co každý pociťuje v průběhu operace, a převedl je na zrakový vjem: naše tváře, masky, všechno dohromady. Zajímavé. Uvažuju, kolik z toho pocházelo z interface a kolik z toho byly obvyklé pooperační halucinace?"
"Těší mě, že tě to zajímá," podotkl Roger trucovitě.
Ale doopravdy i jemu se to zdálo být zajímavé. Když byl zpět ve svém pokoji, popustil uzdu fantazii. Nedokázal přivolat ty fantastické vize do života. Přicházely, jak se jim zachtělo, ale nebyly už tak strašidelné jak ten první letmý obraz hrůzných čelistí a prázdných očních jamek. Když vešla Clara s mísou a odcházela poté, co ji máchnutím ruky zahnal, pozoroval ji v zavírajících se dveřích a stín dveří se stal vchodem do jeskyně a Clara Blyová jeskynním medvědem, který na něj hněvivě mručel. Ona se stále trochu hněvá, uvědomil si; nějaký infrazvukový signál v jejím obličeji se zapsal do jeho smyslů a byl analyzován o patro níž bzučícím computerem 3070 a vysvětlen jako varování.
Ale pak náhle měla tvář Dorrie. Ten obličej se rozplynul a převlékl se do známé tmavé pokožky a jasných očí, úplně jiných než Dorriiny oči, ale Roger to vzal za signál, že opět je mezi nimi všechno v pořádku...
Mezi Clarou a ním.
Ne, pomyslel si, mezi Dorrie a jím. Pohlédl na telefon u své postele.
Jeho optická část byla v souladu s jeho přáním permanentně vypojená. Bál se, že někomu zatelefonuje a zapomene, co mohou ti druzí vidět. Nepoužíval ho ale na to, aby zavolal Dorrie. Dosti často natáhl ruku po sluchátku, ale pokaždé couvl.
Nevěděl, co jí povědět. Jak se zeptat vlastní ženy, jestli spává s tvým nejlepším přítelem? Zavoláš tu ženskou a rovnou se jí zeptáš, to je všechno, napovídalo Rogerovi jeho pojetí odvahy, ale nedokázal se přimět k tomu, aby to udělal.
Nebyl si úplně jistý. Nedokázal riskovat takové obvinění; mohl se přece mýlit.
Úskalí bylo v tom, že se s tím také nemohl svěřit přátelům, žádnému z nich. Don Kayman se pro to přirozeně nabízel v rámci kněžských povinností. Ale Don Kayman byl tak výrazně, tak sladce a tak něžně zamilovaný do své sličné řeholnice, že Roger neměl sílu rozmlouvat s ním o nedostatku srdce.
Co se týká zbytku jeho přátel, spočíval celý problém v tom, že by poctivě neviděli, v čem ten problém je. Otevřené manželství bylo v Tonce tak běžné - vlastně skoro v celém západním světě - že spíše uzavřené manželské páry patřící k výjimkám bývaly předmětem klepů.
Přiznat se k žárlivosti nebylo snadné.
A konečně, řekl si důrazně Torraway, to nebyla žárlivost, která ho trápila. Ne zcela žárlivost. Šlo tu o něco jiného. Žádná sicilská mužnost, žádná zuřivost posedající majitele, že někdo přelézá plot do jeho vlastních rajských zahrádek. Šlo o to, že Dorrie byla povinná milovat jenom jeho. Protože on chtěl milovat jenom ji.
Začal si uvědomovat, že sklouzává do takového stavu mysli, který nepochybně rozezní poplašné zvonky na telemetrických přístrojích.
To nechtěl. Rezolutně se v myšlenkách vzdálil od své manželky.
Nějaký čas cvičil "zavírání očí"; libovolné zacházení s tím novým uměním mu dodávalo sebejistotu. Nedokázal by o nic lépe než Willy Hartnett popsat, co vlastně dělá, ale když byl schopen rozhodnout o zastavení příjmu zrakových vjemů, soustava obvodů v jeho hlavě a těch dole uvnitř computeru 3070 dokázala nějak přeměnit toto rozhodnutí v temnotu.
Roger dokonce mohl selektivně ztlumit světlo. Mohl je zjasnit. Mohl je, jak objevil, všechna odfiltrovat s výjimkou vybraného vlnového pásma nebo stáhnout jedno vybrané pásmo anebo zesílit jednu či více barev spektra.
Bylo to skutečně zcela uspokojující, ačkoliv po čase nudné. Dal by přednost tesknému čekání na oběd, ale toho dne neměl být žádný oběd, zčásti kvůli operaci, zčásti proto, že ho postupně odvykali jíst.
Během několika budoucích týdnů měl jíst a pít stále méně; až se dostane na Mars, tak bude skutečně potřebovat jenom jedno jídlo měsíčně.
Odhodil prostěradlo a bezmyšlenkovitě přejel očima ten artefakt, kterým se stalo jeho tělo.
V dalším okamžiku vyrazil zvučný, chraptivý výkřik strachu a bolesti. Všechny telemetrické monitory se rozzářily oslepující červení.
Clara Blyová se na chodbě otočila v půli kroku a hnala se k jeho dveřím. Daleko odtud, v Bradově mládeneckém bytě se ozvaly poplašné zvonky o zlomek sekundy později a informovaly ho o něčem naléhavém a vážném, co ho vytrhlo z jeho mělkého unaveného spánku.
Když Clara Blyová otevřela dveře, uviděla Rogera stočeného na lůžku v pozici plodu a žalostně naříkajícího. Jednou dlaní si přikrýval rozkrok mezi sevřenýma nohama. "Rogere! Co se stalo?"
Hlava se zvedla a hmyzí oči ji změřily nevidoucím pohledem.
Roger ten zvířecí jekot nepřerušil, neřekl ani slovo. Místo toho zvedl dlaň.
A tam, mezi jeho nohama, nebylo nic. Ani stopy po takových maličkostech, jako je penis, varlata, šourek, nic, jenom

lesknoucí se, umělé tělo a na něm průhledný obvaz, zakrývající stehy. Tak, jako kdyby tam nikdy nic nebylo. Na místě primárních mužských znaků...
nic. Byla uskutečněna taková "drobná retuš", po níž nezůstalo vůbec nic.

Devět

Dash u lože bolesti

Donu Kaymanovi ten termín nevyhovoval, ale neměl na vybranou, musel jít ke krejčímu. Naneštěstí se jeho krejčí nacházel na Merritt Islandu u pobřeží Floridy, v Atlantickém výzkumném centru.
Odlétal tam plný starostí a plný starostí přistál. Nebylo to jenom kvůli tomu, co se stalo s Rogerem Torrawayem. To se zdálo být zvládnuto, chvála Bohu milosrdnému, ačkoliv Kayman se nemohl vzepřít pocitu, že jen o vlásek neztratili Rogera a že někdo udělal hrubou chybu, když ho nepřipravil na tu poslední "malou retuš". Pravděpodobně, uvažoval ve svém milosrdenství, se to stalo proto, že Brad byl nemocný. Ale jisté bylo, že se jen těsně vyhnuli zrušení celého projektu.
Soužila ho ještě jedna věc: nemohl se zbavit pocitu viny vyvolaného tím, že v hloubi duše toužil po zrušení projektu. Strávil smutnou hodinu se sestřičkou Clotildou, když se pravděpodobnost cesty na Mars náhle změnila v krutou jistotu rozkazu. Měli by se předtím vzít za manžele? Ne. Nemusí mít svatbu z pragmatických, praktických důvodů: třebaže nebylo nejmenších pochyb, že oba mohou požádat a mají šanci získat dispens z Říma. Stejně tak nebylo naděje na jeho získání dříve než za půl roku.
Možná, kdyby si podali žádost dřív...
Ale nepodali, přestože oba věděli, že bez dispensu nejenom nebudou mít svatbu, ale bez svátosti spolu ani nezačnou spávat. "Aspoň," řekla nakonec Clotilda a usilovala o úsměv, "se nemusíš trápit o moji věrnost. Jestliže neporuším svůj slib kvůli tobě, pochybuju, že bych ho porušila kvůli někomu jinému."
"Netrápil jsem se," namítl, ale teď pod modře zářícím nebem Floridy, když se díval na startovací rampy tyčící se k bílým, péřovitým oblakům, teď se trápil. Plukovník, který se nabídl, že Kaymana doprovodí, vycítil, že má starosti, ale neměl ponětí z jakého důvodu.
"Je to celkem bezpečné," řekl nazdařbůh. "Já bych se letem na nízkou potkávací oběžnou dráhu nevzrušoval."
Kaymana to vytrhlo ze zamyšlení. "Ujišťuju vás, že jsem se tím nevzrušoval. Ani nevím, co máte na mysli."
"Ach. No, problém je v tom, že vypouštíme vašeho ptáčka a obě podpůrné rakety na nižší orbitu než obvykle: dvě stě dvacet kilometrů místo čtyř set. Je to politika, to je jasné. Nenávidím, když nám byrokrati říkají, co máme dělat, ale v tomto případě to skutečně nemá význam."
Kayman pohlédl na hodinky. Měl ještě hodinu času do poslední zkoušky marsovského i kosmického skafandru a nechtěl podléhat melancholii. Přesně odhadl, že plukovník patří k těm šťastlivcům, kteří nic tak nemilují jako hovořit o své práci a že stačí čas od času zakašlat, aby plukovník dál vysvětloval všechno, co se dá vysvětlit.
Zakašlal.
"No, víte, otče," svěřoval se plukovník, "dáme vám velkou loď, víte? Příliš velkou na to, aby mohla odstartovat v jednom celku. Tak vypustíme na orbitu tři ptáčky a na oběžné dráze se setkáte - nejlépe dvě stě dvacet na dvě stě třicet pět - a předpokládám, že vyhrajeme...
a -" Kayman pokýval hlavou, aniž by ho poslouchal. Letový plán už znal nazpaměť, všechno bylo v instrukcích. Otevřená zůstávala jedině otázka dvou zbývajících pasažérů marsovského ptáčka, ale její vyřešení bylo už záležitostí několika dnů. Jeden musel být pilotem, který zůstane na oběžné dráze, zatímco tři zbývající se vmáčknou do marsovského přistávacího modulu a sestoupí na povrch planety.
Ideálem toho čtvrtého by byl někdo, kdo mohl plnit funkci záložního pilota, aerologa i kyborga, ale taková osoba samozřejmě neexistovala.
Přesto však nadešel čas rozhodnutí. Tři lidské bytosti, tři nezměněné lidské bytosti, opravil se, neměly Rogerovu schopnost přežít nahý na povrchu Marsu. Musely by projít úpravami, kterými prošel on, a potom se postupně procvičit v různých situacích, což všichni ostatně potřebovali, dokonce i Roger.
A do startu zbývaly sotva třicet tři dny.
Plukovník skončil s přibližovacími manévry a opětovnou montáží a pustil se do načrtnutí kalendáře každodenních událostí za dlouhých měsíců na Marsu. "Počkejte, pane plukovníku. Nejsou mi úplně jasné ty politické zřetele. Co má politika společného s tím, jak startujeme?"
"To ti zatracení ekologičtí kreténi," s odporem zavrčel plukovník, "všechno jenom maří. Ty nosné rakety Texaská dvojčata nejsou malé. Dvacetkrát větší než Saturny. Je z nich spousta spalin. Za sekundu vyprodukují nějakých dvacet pět tun vodní páry a tři takoví ptáčci, to je sakra vodní páry. Upřímně řečeno tam existuje nějaké riziko, že vodní pára..., no, ne, ať je to férové..., víme sakramentsky dobře, promiňte, otče..., že ve výškách normálních oběžných drah všechna ta vodní pára váže volné elektrony v rozsáhlé části oblohy.
To zjistili už dávno, bylo to asi v sedmdesátým třetím nebo v sedmdesátým čtvrtým roce, když byl na oběžnou dráhu vynesen první Spacelab. Spojené elektrony zůstávaly v oblasti atmosféry táhnoucí se od Illinois k Labradoru, jak bylo později změřeno. A samozřejmě že volné elektrony zabraňují tomu, abychom se na slunci moc neopálili.
Mimo jiné. Podílejí se na odfiltrování ultrafialového záření. Rakovina kůže, spáleniny, zničení flóry -, no to jsou skutečné věci, které mohou nastat. Ale Dashovi nejde o naše lidi! Jde tu o NLA, to je to, co ho otravuje. Dali mu ultimátum, že jestli náš start naruší jejich nebe, budou to považovat za ‚nepřátelský akt'. Nepřátelský akt! A jak, k čertu, nazvat jejich defilé pěti jaderných ponorek kolem Cape May v New Jersey? Tvrdí, že jsou to oceánografické lodě, ale

kdo používá podmořské křižníky k oceánografickým výzkumům? V žádném případě ne naše námořní síly...
V žádném případě," připomněl si plukovník s úsměvem, že má hosta, "to pro nás nemá význam. Jednoduše vás vypustíme na potkávací oběžnou dráhu o něco nižší, pod vrstvu volných elektronů.
Znamená to větší spotřebu paliva. A v důsledku toho větší znečištění, jak já to vidím. Ale zachovejme v netknutém stavu jejich volné elektrony, což ovšem neznamená, že mají reálnou šanci přetrvat nad Atlantikem, v Africe, tím méně v Asii..."
"To je velice zajímavé, pane plukovníku," řekl zdvořile Kayman.
"Myslím ale, že se už musím vrátit."
Čekali na něho se zkouškou. "Vklouzněte do toho na chvilku," vycenil v úsměšku zuby fyzioterapeut. "Vklouznutí" do kosmického skafandru představovalo dvacetiminutovou dřinu dokonce i s pomocí celého týmu. Kayman si umínil, že to udělá sám. V kosmické lodi nebude mít na pomoc nikoho kromě zbylých členů posádky, zaneprázdněných vlastními starostmi a v případě nebezpečí vůbec nikoho.
Chtěl být připraven na každý případ. Zabralo mu to hodinu a ještě deset minut potřeboval na to, aby ze skafandru vylezl, když zkontrolovali všechny parametry a ujistili se, že je všechno v pořádku. Pak zkoušeli všechny další skafandry.
Když skončil, venku už byla temná a teplá podzimní floridská noc. Podíval se na řadu oděvů vyloženou na stolech a usmál se. Ukázal na stužku radiové antény visící z jedné manžety, na antiradiační plášť pro používání v časech slunečních erupcí a na trikot pod kombinézu.
"Vy jste mě vystrojili. Mám i manipul, ornát a dokonce i komži. Ještě pár drobností a můžu jít sloužit mši." Ve skutečnosti si Kayman do svého limitovaného zavazadla dal úplný komplet liturgického šatu a vážně si tím zmenšil prostor na knížky, kazety s hudbou a obrázky sestry Clotildy. Nemínil se však o tom bavit s těmi světskými lidmi.
Protáhl se a povzdechl. "Kde se tady poblíž dá dobře najíst?" zeptal se. "Nějaký steak nebo rybu, nějakou z těch vašich slavných červených lucjanid, a potom do postele..."
Vojenský policista vzdušných sil, který tam po dvě hodiny postával, se podíval na hodinky a vystoupil kupředu. "Promiňte, otče," řekl. "Teď vás očekávají někde úplně jinde a máme tam být, jak vidím, asi za dvacet minut."
"Kde zas mám být? Ráno mě čeká dlouhý let..."
"Omlouvám se, pane. Mám příkaz vás doprovodit do budovy velitelství Patrickovy letecké základny. Předpokládám, že vám tam řeknou, o co jde."
Kněz se napřímil. "Desátníku," řekl, "já nepodléhám vaší jurisdikci.
Navrhuji vám, abyste mi pověděl, o co jde."
"Ne, pane," souhlasil policista, "nepodléháte. Mám ale rozkaz vás doprovodit a s celou náležitou úctou, pane, ten rozkaz vykonám."
Fyzioterapeut se dotkl Kaymanova ramena. "Jdi, Done," řekl, "mám pocit, že jsi už zašel moc daleko."
Reptající Kayman se dal doprovodit a naložit do terénního vznášedla.
Řidič spěchal. Nelámal si hlavu cestami, zamířil s vozidlem do příbřežních vln, přesvědčil se, kolik má času a jakou vzdálenost, a mezi vlnami se vydal na moře. Potom se otočil na jih a přidal plyn - v deseti sekundách už letěli stopadesátikilometrovou rychlostí. Ačkoliv byli dost vysoko, asi tři metry ve vzduchu nad střední výškou vody, vlny a víry s nimi pohazovaly jako s korkovou zátkou, takže Kayman polykal sliny a rozhlížel se po hygienickém sáčku, aby ho měl v případě vysoce pravděpodobné potřeby po ruce. Pokusil se přimět desátníka, aby zpomalili. "Promiňte, pane." Jak se zdálo, bylo to oblíbené policistovo úsloví.
Povedlo se jim ale dostat se na pláž na Patrickově základně dříve, než se Kayman pozvracel, a na souši řidič zpomalil na rozumnou rychlost. Kayman se vypotácel a stál uprostřed vlhké, omamné noci až do okamžiku, kdy dva jiní vojenští policisté, rádiem upozornění na jeho příjezd, zasalutovali a eskortovali ho do budovy s bílou fasádou.
Neuplynulo ani deset minut a byl svlečen donaha a prohledán, což mu připomenulo, do jakých výšin zavítal.
Prezidentovo letadlo přistálo na Patrickově základně ve čtyři hodiny ráno. Kayman dřímal na plážovém lehátku s nohama zakrytýma plédem, když ho vzbudili zdvořilým zatřesením a doprovodili ho až ke vstupním schůdkům, kde obsluha cisterny doplňovala palivo do nádrží v křídlech letadla. Kolem bylo zvláštní ticho. Žádné rozmluvy, žádné třískání mosazných hubic o aluminiové kapsle hrdel, jediným zvukem bylo bručení čerpadel cisterny.
Někdo veledůležitý spal. Kayman si z celého srdce přál, aby to byl on sám. Doprovodili ho ke křeslu se sklopeným opěradlem, připnuli ho bezpečnostními pásy a odešli. Ještě než ho stewardka z ženského armádního sboru opustila, letadlo začalo rolovat na startovní pás.
Kayman se pokoušel usnout, ale nestačili se ani dostat do letové výšky, když přišel prezidentův komorník. "Prezident vás očekává," oznámil mu.
Vsedě a čerstvě vyholený kolem své kozí bradky vyhlížel prezident Deshatine jako autoportrét Gilberta Stuarta. Seděl nedbale v koženém křesle, roztržitýma očima vyhlížel přes okno prezidentského letadla a současně ve sluchátkách poslouchal nějakou kazetu. Ze šálku vedle jeho lokte kouřila vonná káva, druhý, prázdný šálek stál vedle stříbrného džbánku. Vedle tohoto šálku leželo podlouhlé pouzdro z červené kůže, na níž byl vytlačený stříbrný kříž.
Dash ho nenechal čekat. Rozhlédl se, usmál se, sundal si sluchátka a řekl: "Děkuji ti, otče Kaymane, že ses dal unést. Posaď se, prosím. A poslu si kávou, máš-li na ni chuť."
"Děkuji." Komorník přiskočil, naplnil šálek a odcouval za záda Dona Kaymana. Kněz se neohlížel. Věděl, že komorník bude pozorovat každé sebemenší zachvění jeho svalů, a raději se vyvaroval rychlých pohybů.
Prezident promluvil. "Za posledních čtyřicet osm hodin jsem byl v tolika časových pásmech, že jsem zapomněl, jaké to ve skutečném světě je. Mnichov, Berlín, Řím. V Římě jsem sebral Verna Scanyona, když jsem uslyšel o potížích s Rogerem Torrawayem. Strachy jsem se málem podělal, otče. Skoro jste ho ztratili, že?"

"Já jsem aerolog," odpověděl Kayman, "pane prezidente. Za to jsem zodpovědný nebyl."
"Jdi do háje, otče. Nehledám obětního beránka. Viník se vždycky najde, když se dobře hledá. Já se chci dozvědět, co se stalo."
"Jsem přesvědčený, že generál Scanyon vám mohl povědět víc než já, pane prezidente," řekl Kayman prkenně.
"Kdybych se spokojil se Scanyonovou verzí," trpělivě odpovídal prezident, "nepřistával bych pro tebe. Tys tam byl. On ne. On seděl daleko ve Vatikánu na konferenci Pacem in Excelsis."
Kayman se chvatně napil kávy. "No, chybělo málo. Myslím, že kvůli epidemii chřipky nebyl Roger dostatečně připravený na to, co ho čekalo. Chyběl nám personál. Brad tam nebyl."
"To nebylo poprvé," podotkl prezident.
Kayman pokrčil rameny, a neskočil na vějičku. "Oni ho vykastrovali, pane prezidente. Udělali mu to, co sultánové nazývali kompletní kastrací: penis a ostatní. On to nepotřebuje, protože proces trávení je v něm už tak nepatrný, že všechno se vylučuje análně, a navíc to bylo jenom zranitelné místo. Je nepochybné, že k tomu muselo dojít, pane prezidente."
"A co s vyříznutím, jak se tomu říká, prostaty? Ta byla také zranitelným místem?"
"To se budete muset zeptat, pane prezidente, někoho z lékařů," řekl Kayman opatrně.
"Já se ptám tebe! Scanyon říkal něco o ‚kněžské nemoci' a ty jsi knězem."
Kayman se trpce usmál. "To je starý výraz z časů, kdy kněze zavazoval celibát. Ale ovšem, mohu vám to objasnit, v semináři jsme o tom hojně mluvili. Prostata vytváří sekret - ne mnoho, pár kapek denně. Jestliže muž nemá ejakulace, sekret většinou odchází s močí, ale v případě sexuálního vzrušení je ho více a ne všechen se vyloučí.
Přebytek se shromažďuje a takové městnání vede k potížím."
"Takže mu vyřízli i prostatu."
"A implantovali mu kapsuli steroidů, pane prezidente. Aby nezšenštil. Fyzicky se teď ničím neliší od eunucha v... Och. Bez legrace."
Prezident pokýval hlavou. "Říká se tomu freudovské přeřeknutí."
Kayman pokrčil rameny.
"A jak to vidíš ty," naléhal prezident, "přemýšlels o tom, jak se na to, k čertu, dívá Torraway?"
"Vím, že to pro něj není lehké, pane prezidente."
"Nakolik tomu rozumím," pokračoval Dash, "nejsi jenom aerologem, Done. Zároveň jsi také manželským poradcem. A nejde ti to nejlíp, že ano? Ta malá trajda, žena našeho chlapce, mu dává pokouřit."
"Dorrie má mnoho problémů."
"Ne, Dorrie má jeden problém. Stejný jako my všichni. Ona nabourává náš marsovský projekt a my to nemůžeme dovolit. Můžeš ji usměrnit?"
"Ne."
"No, nejde mi o to udělat z ní vzor ctnosti. Dej pokoj, Done!
Zkus ji přinutit, aby ho natolik uklidnila, aby už nikdy nedostal šok.
Ať ho políbí a dá slib a pošle mu na Mars milostný dopis - Bůh ví, že Torraway víc neočekává. Ale má právo aspoň na to."
"Můžu to zkusit," slíbil bezradně Kayman.
"A já si promluvím s Bradem," řekl ponuře prezident. "Říkal jsem ti, říkal jsem vám všem, že tento projekt se musí zdařit. Nejde o to, že někdo má chladno v hlavě a druhý horko v kalhotech, já chci, aby Torraway byl na Marsu, a chci, aby tam byl šťastný."
Letadlo se naklonilo do zatáčky, jak nabíralo nový kurz, aby se vyhnulo dopravě kolem New Orleansu, a od špinavého olejovitého povrchu zátoky se odrazil záblesk ranního slunce. Prezident na ni zlostně pohlížel. "Jestli dovolíš, otče Kaymane, povím ti, na co jsem myslel. Napadlo mě, že by byl Roger šťastnější, kdyby oplakal smrt své ženy při automobilové nehodě, než když se trápí tím, co ona vyvádí, když sám není doma. Nemám rád takové věci. Mám ale jenom jednu alternativu a musím si vybrat menší zlo. A teď," řekl náhle se usmívaje, "mám pro tebe něco od Jeho Svatosti. Je to dárek, podívej se dovnitř."
Kayman zvědavě otevřel červené pouzdro. Na červeném sametu uvnitř ležel svinutý růženec. Zdrávasy byly ze slonoviny, vyřezané jako růžová poupata, velká zrnka otčenášů byla vyřezána z křišťálu.
"Ten růženec má zajímavou historii," pokračoval prezident. "Poslali ho Ignáci z Loyoly z jedné jeho misie v Japonsku a potom byl přes dvě stě let v Jižní Americe v... jak tomu říkáte... v paraguayské redukci?
Je to skutečný muzeální kus, ale Jeho Svatost si přeje, abys ho měl."
"Já..., já nevím, co říct," vymáčkl ze sebe Kayman.
"A máš jeho požehnání." Prezident se opřel do opěradla a náhle jako by před jeho očima zestárl. "Modli se s ním, otče," řekl. "Já nejsem katolík. Nevím, co vy v těchto věcech cítíte. Přeju si ale, aby ses modlil za takové změny v hlavě Dorrie Torrawayové, aby udržely jejího muže nějaký čas naživu. A jestli se nic z toho nepodaří, modli se ze všech svých sil za nás za všechny."
Když se Kayman vrátil do hlavní kabiny, připnul se pásy ke křeslu a pokoušel se usnout na zbývající hodinu letu do Tonky. Únava triumfovala nad starostmi a Kayman se propadl do spánku. Nebyl jediným, kdo měl starosti. Nedocenili jsme náležitě otřes, kterým bude pro Rogera Torrawaye ztráta genitálií, a chybělo málo, abychom ho ztratili.
Chybnost všech funkcí dosáhla kritického bodu. Podobné riziko jsme si nemohli dovolit opakovat. Zorganizovali jsme nad Rogerem zesílený psychiatrický dozor a spinální computer v Rochesteru byl přeprogramován tak, aby monitoroval větší psychická napětí a reagoval dřív, než by se pomalejší Rogerovy lidské synapse mohly rozkmitat do křečí.
Světová situace se rozvíjela podle předpovědí. New York City se samozřejmě nacházel ve stavu chaosu, napětí na

Blízkém východě narůstalo a překračovalo schopnosti bezpečnostních ventilů a Nová lidová Asie vychrlila zuřivé deklarace proti zabíjení olihní v Pacifiku.
Planeta rychle dosahovala kritické masy. Naše projekce ukazovaly, že budoucnost rasy na Zemi za dva roky je otazníkem. Nemohli jsme to připustit. Přistání na Marsu se muselo podařit.
Když se Roger vzpamatoval ze svého záchvatu, neuvědomil si, jak blízko byl smrti. Věděl, že byl zraněn na všech svých nejcitlivějších místech. Jeho pocitem byla prázdnota: vymetená, beznadějná prázdnota. Ztratil nejenom Dorrie, ztratil také své mužství. Bolest byla tak nelidská, že by ji vyplakal, kdyby mohl plakat. Nesnesitelná bolest jako trhání zubu bez umrtvení, pociťovaná už ne jako varovný signál, ale jako součást prostředí, něco, co známe a musíme vydržet.
Otevřely se dveře a vešla nová ošetřovatelka. "Ahoj. Vidím, že nespíte."
Přišla k němu a položila mu teplé prsty na jeho čelo. "Jmenuji se Sulie Carpenterová," řekla. "Vlastně Susan Lee, ale říkají mi Sulie."
Sejmula dlaň a usmála se. "Asi si myslíte, že jsem padlá na hlavu, když zjišťuju teplotu rukou, že? Já už z přístrojů vím, kolik máte, ale myslím, že jsem trochu staromódní."
Torraway ji stěží poslouchal, zaujatý jejím vzhledem. Nebo je to trik jeho zprostředkovacích obvodů? Vysoká, zelenooká, černovlasá, tak podobná Dorrie, že začal měnit parametry vidění svých velkých hmyzích očí a přibližoval si póry na její jemně pihovaté pokožce, měnil hodnoty barev, zmenšoval citlivost, až se mu zdálo, že se dívka rozplývá v polostínu. Nebylo to k ničemu. Pořád vypadala jako Dorrie.
Poodešla podívat se na duplikáty přístrojů v koutě pokoje. "Jste skutečně v pořádku, plukovníku Torrawayi," zavolala přes rameno.
"Za chvíli přinesu něco k snědku. Potřebujete něco teď?"
Nadzvedl se a posadil. "Všechno, co nemůžu mít," pověděl hořce.
"Ach ne, plukovníku!" Její oči se dívaly s pohoršením. "Myslím tím... no, promiňte. Nemám právo mluvit s vámi takovým způsobem.
Ale, pro Boha živého, plukovníku, jestli je na tomto světě někdo, kdo může mít všechno, co se mu zamane, jste to vy!"
"Škoda, že to nepociťuju," zabručel, ale pozoroval ji pozorně a zvědavě, cítil něco..., něco, co nedokázal identifikovat, ale nebyla to bolest, která ho ovládala ještě před chvilkou. Sulie Carpenterová se podívala na hodinky a potom si přisunula křeslo. "Zdá se, že máte špatnou náladu, plukovníku," řekla soucitně. "Je jistě těžké to všechno vydržet."
Odvrátil od ní oči a hleděl vzhůru, tam, kde se nad jeho hlavou zvolna vlnila velká černá křídla. "Má to svoje zlé stránky," pronesl, "věřte mi. Ale věděl jsem, do čeho jdu."
Sulie kývla hlavou. "Také jsem měla těžké chvíle," ozvala se, "když můj... když zemřel můj přítel. Samozřejmě to nemá nic společného s vaší situací. Ale kdo ví, jestli to nebylo horší, víte, bylo to bezúčelné. Jednoho dne jsme šťastně seděli a povídali si o naší svatbě.
Nazítří se vrátil od lékaře a ukázalo se, že jeho bolesti hlavy," hluboce povzdechla, "byly nádorem. Maligním. Zemřel za tři měsíce a já jsem to musela jednoduše zvládnout. Musela jsem utéct z Oaklandu.
Požádala jsem o přeložení sem. Ani v nejsmělejších snech jsem si nemyslela, že mě přijmou, ale pořád jim chybí personál kvůli chřipce..."
"Je mi to líto," řekl rychle Roger.
Usmála se. "To už je pryč. V mém životě nastalo veliké prázdno a já vděčím osudu, že mi dal něco, co ho vyplní." Opět se podívala na hodinky a vyskočila. "Slíznu si to od staniční sestry," řekla. "Teď ale vážně, poslyšte, čím vám můžu posloužit? Knížkou? Hudbou?
Rozkazujte celému světu, včetně mě."
"Ničím, vůbec ničím," odpověděl Roger upřímně. "V každém případě děkuji. Jak vás napadlo přijít právě sem?"
Zamyšleně se na něho podívala a koutky jejích úst se skoro nepostřehnutelně nadzvedly. "Nu," odpovídala, "vím něco o zdejším projektu, deset let jsem pracovala v aerokosmické medicíně v Kalifornii.
A znala jsem plukovníka Torrawaye. Znala! Měla jsem kdysi na stěně vaši fotografii z časů, kdy jste zachránil ty Rusy. Nevěřil byste, jakou roli jste hrál v některých mých dívčích představách, pane plukovníku Torrawayi."
Odešla s širokým úsměvem na tváři, ale u dveří se ještě zastavila.
"Že pro mě něco uděláte?"
Roger byl zaskočen. "Jistě. A co?"
"No, chtěla bych mít vaši novější fotografii. Víte, jak je to tady s bezpečáky. Kdybych sem propašovala fotoaparát, mohla bych si udělat váš snímek? Abych měla co ukazovat vnukům, pokud nějaké budu mít."
"Zabijí tě, Sulie, když tě chytí," protestoval Roger.
Přivřela oko. "Risknu to, protože to za to stojí. Díky."
Když odešla, Roger se pokusil vrátit se k myšlenkám na svou kastraci a parohy, ale z nějakého důvodu se mu to všechno zdálo méně zdrcující. Neměl také času nazbyt. Sulie mu přinesla nízkoreziduální jídlo, úsměv a příslib svého návratu zítra ráno. Clara Blyová mu dala klystýr a pak ležel a podivoval se objevení tří identických vousatých chlápků, kteří prohledávali každý centimetr podlahy, stěn a nábytku detektory kovů a elektronickými smetáky. Byli úplně cizí a vsedě na nově přinesených křeslech pozorovali mlčky Brada, když vešel do pokoje.
Brad nevypadal jenom nemocně, ale také ustaraně. "Ahoj, Rogere," řekl. "Kristepane, tys nám ale nahnal strachu. Je to moje vina, měl jsem ti být nablízku, ale ten zatracený virus chřipky..."
"Přežil jsem," namítl Roger a studoval průměrnou Bradovu tvář a divil se, proč nepociťuje vztek ani nechuť.
"Teď už tě nenecháme ani chvíli na pokoji," začal Brad a přisunul si křeslo. "Chvílemi jsme vyřazovali některé tvoje mediační obvody.
Když už teď opět kompletně pracují, budeme ti muset omezovat vjemy. A tak ti krok za krokem umožníme zvládat celé

okolní prostředí. A Kathleen je celá nedočkavá, aby s tebou začala rehabilitace, však víš, jde jí o to poučit se z činnosti tvých svalů a tak dál."
Podíval se na tři mlčící pozorovatele. Roger měl dojem, že se na jeho tváři náhle objevil úlek.
"Myslím, že jsem připravený," pověděl Roger.
"Ach, jistě. Vím, že jsi," odpověděl překvapený Brad. "Copak ti neukázali čerstvé výsledky telemetrie? Funguješ jak švýcarské hodinky, Rogere. Všechny chirurgické zákroky už skončily. Máš všechno, co potřebuješ." Opřel se o opěradlo a pozoroval Rogera.
"Kdyby se mě ptali," vycenil v úsměvu zuby, "tak ty jsi dílem umění, Rogere, a já umělec. Lituju jenom toho, že tě neuvidím na Marsu.
Tam je tvoje místo, chlapče."
Jeden z mlčících hlídačů si odkašlal. "Už je čas, doktore Bradleyi," řekl.
Na Bradovu tvář se vrátil znepokojivý výraz. "Už jdu. Dej na sebe pozor, Rogu. Přijdu za tebou později."
Vyšel a za ním vypochodovali tři vládní agenti. Nahradila je Clara Blyová, která začala bezcílně kroužit po pokoji.
Tajemství se náhle vyjasnilo. "Přijde se na mě podívat Dash," odhadoval Roger.
"Přesně!" popotáhla Clara. "No, myslím, že ty o tom vědět můžeš.
Já nemůžu. Myslí si, že je to tajemství. Ale co je to za tajemství, když převrátí vzhůru nohama skoro celý špitál? Těch chlápků tady všude bylo plno, ještě než jsem přišla do služby."
"A kdy se tu Dash objeví?" zeptal se Roger.
"Jenom tohle je ještě tajemství. V každém případě pro mě."
Nezůstalo to ale tajemstvím dlouho, protože za hodinu za doprovodu uším neslyšitelného, ale silného pocitu "Sláva šéfovi" vešel prezident Spojených států do pokoje. Byl s ním ten samý komorník, který byl v prezidentském letadle, ale tentokrát nebyl komorníkem, nýbrž tělesným strážcem.
"Mám štěstí vidět tě znovu," řekl prezident a napřáhl dlaň. Dosud nikdy neviděl modifikovanou a smontovanou verzi astronauta, a přestože slabě se blyštící tělo, fazety velkých očí a křídla visící ve vzduchu musely nepochybně vypadat podivně, na dokonale ovládaném prezidentově obličeji nebylo nic jiného než srdečnost a potěšení.
"Cestou jsem se zastavil u Dorrie, abych pozdravil tvoji milou ženu.
Zapomněl jsem se zeptat, ale mám pocit, že mi prominula zničení manikúry minulý měsíc. No a jak se cítíš ty?"
Roger se po druhé cítil ohromený tím, jak důkladně byl prezident připraven na rozhovor, ale s odpovědí nezaváhal: "Dobře, pane prezidente."
Prezident kývl hlavou na svého osobního strážce, aniž by se na něj podíval. "Johne, máš ten balíček pro plukovníka Torrawaye? Dorrie mě prosila, abych ti něco předal; můžeš se podívat dovnitř, jak odejdeme." Strážce položil balíček na Rogerův noční stolek a téměř současným pohybem podsunul prezidentovi křeslo, právě když se prezident připravil k usednutí. "Rogere," řekl prezident a uhladil si puky bermud, "vím, že k tobě můžu být upřímný. Nemáme teď nic kromě tebe a potřebujeme tě. Ukazatele vypadají každým dnem hůř.
Asijci neustále vyvolávají potíže a nevím, jak dlouho vydržím nedat jim po palici. Musíme tě vysadit na Marsu a ty musíš být v pořádku, až se tam dostaneš. Žádná slova nevyjádří to, jaký to má význam."
"Myslím, že tomu rozumím, pane."
"No, svým způsobem tomu rozumíš. Ale rozumíš tomu celou svou duší? Cítíš opravdu v hloubi srdce, že jsi tím jedním jediným člověkem, možná jedním ze dvou, který zaujímá postavení tak důležité pro celé lidstvo, že dokonce i to, co se stane s ním samým, přestává mít jakýkoliv význam? Takové postavení máš, Rogere. Já vím," pokračoval smutně prezident, "že oni se dopustili jisté svévole na tvém těle, která znamená ohromnou oběť. Nedali ti možnost, abys řekl, jestli s tím souhlasíš nebo ne. Dokonce ti to ani neřekli. To je hajzlovský způsob zacházení s člověkem vůbec a co teprve s tím, kdo znamená tak mnoho jako ty, s tím, kdo je tak zasloužilý. Pár oslů už jsem nakopal do zadku a s radostí jich ještě pár nakopu. Řekni mi jenom, jestli to chceš, a já už to zařídím. Kdykoliv. Bude lepší, když to udělám já než ty - s těmi svými ocelovými svaly, kterými tě vybavili, bys mohl skutečně poškodit těch pár pěkných zadečků, které se okolo tebe nakrucují. Můžu si zapálit?"
"Cože? Ach, k čertu, samozřejmě, pane prezidente."
"Díky." Sotva prezident natáhl dlaň, komorník mu jednou rukou nabízel otevřenou tabatěrku a druhou planoucí zapalovač. Prezident si hluboce potáhl a opřel se dozadu. "Rogere," řekl, "dovol, abych se s tebou podělil o své myšlenky na téma tvé mysli. Myslíš si: ten starý filuta Dash, politik do morku kosti, plný keců a slibů, se pokouší vytáhnout kaštany z ohně mýma rukama. Řekne cokoliv a cokoliv slíbí. A chce ze mně dostat všechno, co jde. Přihořívá, že?"
"Ale..., ne, pane prezidente! No... možná trochu."
Prezident kývl hlavou. "Byl bys idiot, kdyby sis to nemyslel," řekl suše. "Ty víš, že je to všechno pravda. Do určitého bodu. Je pravda, že slíbím všechno, řeknu ti jakoukoliv lež, jaká mě jenom napadne, abych tě vyslal na Mars. Ale na druhé straně jsi to ty, Rogere, kdo nás všechny drží za ptáka. My tě potřebujeme. Blíží se válka a je třeba ji nějak zadržet. Je to blbé, ale trendy ukazují, že ji můžeme zastavit, jedině když tě vyšleme na Mars. Neptej se mě proč. Já opakuju jenom to, co mi říkají experti, a oni tvrdí, že to vychází z počítačů."
Rogerova křídla se nepokojně pohnula, ale jeho oči sledovaly prezidenta.
"A proto," řekl prezident vážně, "se odevzdávám do tvých rukou, Rogere. Řekni, co si přeješ. Postavím se třeba na hlavu, abys to měl.
Kdykoliv mi zatelefonuj, ve dne nebo v noci. Spojí tě se mnou. Kdybych spal, vzbuď mě, jestli chceš. Když to nebude nic pilného, nechej mi vzkaz.
Nikdo tě tady už nebude dál otravovat, a kdyby sis myslel, že se to děje, dej mi vědět a já už to zastavím. Kristepane,"

usmál se a začal vstávat, "víš, co o mně napíšou v historických příručkách? ‚Fitz James Deshatine, 1943-2026, čtyřicátý druhý prezident Spojených států. Za jeho funkční období lidská rasa založila první soběstačnou kolonii na jiné planetě.' Toho dosáhnu, Rogere, o to mi jde, a tobě jedinému za to budu vděčný.
No," řekl a zamířil ke dveřím, "v Palm Springs mě čekají na konferenci guvernérů. Měl jsem tam být před šesti hodinami, ale uvědomil jsem si, že ty jsi mnohem důležitější než oni. Polib za mě Dorrie.
A zavolej mi. Když si nebudeš mít na co stěžovat, zavolej mi aspoň jen tak. Kdykoliv."
A odešel, doprovázený pohledem ohromeného astronauta.
Jak se na to nedívat, zamyslel se Roger, bylo to pěkné představení, které po sobě zanechalo pocit úleku i pobavení. Když se od toho odečte devadesát devět procent jako kecy, zbytek byl vysoce uspokojivý.
Dveře se otevřely a vstoupila Sulie Carpenterová jakoby trochu vylekaná. Nesla zarámovanou fotografii. "Nevěděla jsem, v jaké společnosti se pohybujete," řekla. "Chcete to?"
Byla to prezidentova fotografie s věnováním: "Rogerovi od jeho obdivovatele Dashe."
"Asi ano," odpověděl Roger. "Dá se to pověsit?"
"Jelikož je to Dashova fotka, tak ano," odvětila. "Mívají samolepicí čudlík. Třeba tady?" Přitiskla fotografii na zeď vedle dveří a o krok couvla, aby si prohlédla své dílo. Potom se rozhlédla kolem, mrkla a z kapsy své zástěry vylovila plochý, černý fotoaparát velikosti krabičky cigaret. "Vyletí ptáček," řekla a cvakla uzávěrka.
"Neprásknete mě? Dobrá. Musím zmizet, nemám teď službu, jenom jsem se na vás chtěla podívat."
Roger si lehl naznak a složil si ruce na prsa. Věci se zajímavě obracely.
Nezapomínal na svou vnitřní bolest způsobenou objevením své kastrace a neodstranil Dorrie ze své mysli. Ale ani jedno ani druhé mu už nezpůsobovalo bolest. Bylo tolik novějších, příjemnějších myšlenek, které je zastínily.
Pomyslel na Dorrie a vzpomněl si na její dárek. Rozvázal balíček.
Byl to keramický hrníček v letních barvách, ozdobený rohem hojnosti. Uvnitř byl lístek s nápisem: "Na znamení toho, jak tě miluju."
A podpis: Dorrie.
Všechny symptomy už ukazovaly na Torrawayovu stabilitu a byli jsme připraveni spustit mediační obvody.
Tím byl Roger dokonale připravený. Brad ho ani na chvíli neopouštěl, příkladný a horlivý po inkasování lvího podílu prezidentského nakopání do zadku. Jednu operační skupinu jsme nasměrovali, aby sledovala spouštění mediačních obvodů, druhá se zabývala přenosem dat z 3070 v Tonce do nového spinálního computeru v Rochesteru u New Yorku. Texas a Oklahoma procházely právě tehdy jedním z periodických energetických omezení, což komplikovalo veškeré strojové zpracování dat, a kromě toho lidský personál ještě pociťoval následky chřipky. V důsledku toho nám chyběly ruce.
Potřebovali jsme také něco navíc. Ukazatel spolehlivosti každého komponentu spinálního computeru obnášel 99,99999999 procenta, ale těchto komponentů existovalo okolo 108. Bylo tam mnoho zálohování a úplná síť příčných propojení mezi přívody dat, takže v případě havárie tří ze čtyř hlavních subsystémů by ten zbylý stačil udržet Rogera v chodu. Ale nám to nestačilo. Analýzy ukazovaly, že pravděpodobnost poruchy kritické cesty po uplynutí půl marsovského roku vzrůstá na úroveň jedna ku deseti.
Bylo tedy rozhodnuto zkonstruovat, odpálit a na marsovskou oběžnou dráhu navést rozměrnou 3070, třikrát duplikující všechny funkce spinálního computeru. Nebylo to tak dobré jako spinální computer. Kdyby spinální úplně havaroval, orbitální computer by Rogerovi sloužil jenom asi padesát procent času, když by se nacházel nad horizontem na své orbitě, díky čemuž by se mohl s Rogerem spojit rádiem. V nejhorších podmínkách by docházelo ke zpoždění o jednu setinu sekundy, což se vešlo do tolerance. Kromě toho by Roger musel zůstávat v otevřeném terénu nebo se také napojit na vnější anténu.
A ještě jeden důvod hovořil pro záložní orbiter: značné riziko zkreslení signálů. Computer 3070 na orbitě i spinální byly silně odstíněny.
Přesto je však čekal průlet Van Allenovými pásy po startu a sluneční vítr na celé trase letu. Po dosažení blízkosti Marsu měl by už být sluneční vítr na přijatelné úrovni, vyjma případů erupcí. Nabité částice chromosféry mohly bez potíží zdeformovat dostatečně velké množství dat uložených v obou computerech a vážně narušit jejich funkce. Spinální computer není schopen se sám bránit. Něco jiného je 3070, který má dostačující rezervní kapacitu pro nepřetržitou vnitřní kontrolu a korekci. Ve chvílích nečinnosti, a bude mít mnoho chvil nečinnosti, až devadesát procent času dokonce i ve chvílích, kdy ho bude využívat Roger, bude porovnávat data v každém ze svých potrojných paměťových systémů. Kdyby se nějaká část dat lišila od stejné části dat ve zbývajících paměťových systémech, zkontroloval by kompatibilitu sousedních dat. Kdyby byla všechna data shodná, pak vyzkouší všechny tři paměťové systémy a zkoriguje ten jeden odchylný bit tak, aby se shodoval se zbývajícíma dvěma. V případě dvojité rozdílnosti by porovnal data, pokud by to bylo možné, se spinálním computerem.
Vyšší redundanci jsme si nemohli dovolit, ale i tak to bylo hodně.
Vcelku jsme byli velmi spokojeni.
Jistěže, na orbitě kroužící computer 3070 potřeboval množství energie. Propočítali jsme ukazatel pravděpodobného maxima odběru energie pro pravděpodobné napájení v nejhorších podmínkách pro každou odpovídající sestavu slunečních baterií a zjistili jsme, že dolní mez bezpečnosti je příliš nízká. A tak Raytheon dostal objednávku na jeden ze svých magnetohydrodynamických generátorů a skupiny specialistů se daly do práce na modifikaci Route 128 pro vypuštění do kosmického prostoru a automatické činnosti na oběžné dráze Marsu. Computer 3070 a MHD generátor se po dosažení orbity vzájemně spojí. Generátor bude dodávat všechnu potřebnou energii computeru a zbude mu jí ještě tolik, že prostřednictvím mikrovlnného svazku bude předávat přebytky energie dolů, na povrch Marsu, Rogerovi, který je využije v případě potřeby pro zásobování svých vlastních mechanických částí nebo pro napájení všelijakých

přístrojů, které nainstaluje.
Jakmile jsme ukončili všechny tyto plány, bylo těžké pochopit, jak jsme si na počátku mohli myslet, že si bez nich poradíme. Byly to pěkné dny! Požádali jsme a bez otálení jsme dostali veškerou nezbytnou pomoc. Tulsa byla bez osvětlení dvě noci v týdnu, aby nám zajistila potřebné energetické rezervy, a Jet Propulsion Laboratories přišly o svůj personál z oddělení kosmické medicíny ve prospěch našeho projektu.
Probíhalo načítání dat. Poškozené signály vesele vyváděly v obou computerech, spinálním v Rochesteru i v duplikátu 3070, staženým urychleně na Merritt Island. Ale my jsme je vyhledávali, izolovali je a korigovali a všechno šlo podle programu.
Vnější svět samozřejmě nebyl tak uspokojující.
Plutoniovou bombou vyrobenou podomácku z materiálů ukradených při přepadu reaktoru v Carmarthenu, walesští nacionalisté vyhodili do povětří kasárna Hyde Park a většinu Knightsbridge. V Kalifornii nezvládnutelně planulo Kaskádové pohoří, zatímco hasičské helikoptéry dřepěly na zemi kvůli nedostatku paliva. Exploze epidemie neštovic vylidnila město Pune a řádila také v Bombaji. Případy onemocnění byly hlášeny také od Madrásu po Dillí, odkud ti, kteří byli schopni, prchali před nákazou. Australané vyhlásili pro své ozbrojené síly stav bojové pohotovosti. NLA žádala o svolání mimořádného zasedání Rady bezpečnosti OSN a Kapské Město bylo obleženo.
Všechno bylo tak, jak předpovídaly grafy. Byli jsme si toho vědomi.
Neustávali jsme v práci. Jestliže si některá z ošetřovatelek nebo nějaký inženýr našli čas na starosti, pozdvihlo ho na duchu prezidentovo prohlášení. Na každé tabuli s vyhláškami a rozvěšená po většině pracoven byla vidět Dashova slova: Zabývejte se Rogerem Torrawayem a já se budu zabývat zbytkem světa.
Fitz James Deshatine Nás nebylo třeba povzbuzovat, my jsme věděli, jak velký význam má tato práce. Záviselo na ní přežití naší rasy. V porovnání s tím nemělo nic jiného význam.
Roger se probudil v úplné temnotě.
Snil a chvilku po probuzení se mu zdál ten sen a skutečnost spolu podivně propojené. Zdálo se mu o něčem, co se stalo kdysi dávno, když si s Dorrie a s Bradem vyjeli za město nad jezero Texoma ve společnosti několika přátel, kteří měli plachetnici, a večer všichni společně zpívali při doprovodu Bradovy kytary a veliký měsíc přitom stoupal nad vodu. Zdálo se mu, že opět slyší Bradův hlas..., ale když se zaposlouchal pozorněji, s probuzenou myslí, neuslyšel nic.
Nic neslyšel. Bylo to divné. Vůbec žádný zvuk, žádné bzučení nebo tikání telemetrických přístrojů podél stěny, žádný šelest na chodbě za dveřmi. Ať to zkoušel, jak chtěl, ani při celé zvětšené citlivosti svých nových uší neslyšel nejmenší zvuk. Neviděl také světla.
V žádné barvě, nikde, s výjimkou nejslabšího tlumeného vyzařování vlastního těla a stejně slabého světla prosakujícího pod dveřmi.
Pohnul se nepokojně a zjistil, že je k lůžku přivázaný.
Na okamžik ho zaplavil panický strach: v pasti, bezmocný, sám.
Že by ho vypnuli? Nebo ho celého zatemnili? Co se děje?
U jeho ucha se ozval tichý hlas: "Rogere? To jsem já, Brad. Údaje o tobě říkají, že nespíš."
Úleva byla nepopsatelná. "Ano," zvládl to. "Co se děje?"
"Zbavili jsme tě přívodu vjemů. Slyšíš něco kromě mého hlasu?"
"Vůbec nic," potvrdil Roger. "Nic jiného."
"A co světlo?"
Roger informoval o mlhavém tepelném vyzařování. "To je všechno."
"Dobrá," řekl Brad. "Teď dávej pozor, Rogere. Zamýšlíme tě uvést krůček po krůčku do souboru tvých nových smyslových orgánů.
Jednoduché zvuky, jednoduché vzory. Máme projektor ve stěně nad hlavou postele a plátno u dveří. Nemůžeš ho samozřejmě vidět, ale je tam. Chceme s tebou udělat následující věc..., moment. Kathleen trvá na tom, že si s tebou chce vykládat."
Uslyšel slabý hluk tření a šoupání nohou a náhle hlas Kathleen Doughtyové: "Rogere, ten zasranec zapomíná na jednu důležitou věc. Jak víš, je smyslová deprivace nebezpečná."
"Slyšel jsem o tom," přiznal Roger.
"Podle mínění odborníků je v tomto případě nejhorší vědomí bezmocnosti, pocit, že se z toho nedá vyváznout. Takže kdyby ses začal cítit špatně, okamžitě něco řekni. Někdo z nás bude stále u tebe a odpoví ti. Odpovíme ti, Brad nebo já, Sulie Carpenterová nebo Clara."
"Vy všichni jste teď tady?"
"Ach, krucifix, samozřejmě... plus Don Kayman a generál Scanyon a, kruci, polovina institutu. Společnost ti chybět nebude, Rogere.
To ti slibuju. Tak dobrá. Co říkáš na můj hlas? Nedělá ti nějaké potíže?"
Zamyslel se. "Ne, to je maličkost. Zní trochu jako skřípot dveří," upřesnil.
"To je špatné."
"Já si to nemyslím. Tvůj hlas zněl tak vždycky, Kathleen."
Zasmála se. "No, já za chvilku přestanu žvanit. A co Bradův hlas?"
"Ničeho jsem si nepovšiml. Anebo si nejsem jistý. Něco se mi zdálo a chvilku jsem se domníval, že Brad zpívá "Aura Lee" a doprovází se na kytaru."
"To je zajímavé, Rogere!" vmísil se Brad. "A co teď?"
"Ne. Máš svůj normální hlas."
"No, tak údaje vypadají dobře. V pořádku. Vrátíme se k tomu později. Teď uděláme následující: dáme ti ke zpracování

jasné, jednoduché zrakové podněty. Jak říkala Kathleen, můžeš na nás kdykoliv promluvit a my ti, jestli chceš, odpovíme. Ale po nějakou dobu nebudeme moc mluvit. Nejdřív ať spolu začnou pracovat vizuální systémy, než to všechno zamotáme simultánním obrazem a zvukem, chápeš?"
"Začněte," řekl Roger.
Namísto odpovědi se na protilehlé stěně za chvilku objevil bledý světelný bod.
Nebyl jasný. Svýma přirozenýma očima, vytušil Roger, by ho vůbec nemohl spatřit. Teď ho však zřetelně pozoroval a přesto, že v jeho nemocničním pokoji byl přefiltrovaný vzduch, viděl nad hlavou slabý světelný paprsek vedoucí od projektoru ke stěně.
Dlouhou dobu se nic víc nedělo.
Roger čekal tak trpělivě, jak dokázal.
Čas plynul.
Nakonec řekl: "V pořádku. Vidím to. Je to bod. Díval jsem se na něj celou tu dobu, ale pořád je to bod. Pozoruju," pokračoval a otáčel hlavou na všechny strany, "že vrhá takové odrazy, že trochu vidím celý pokoj, ale to je všechno."
Brad se ozval hlasem jak hrom: "Skvělé, Rogere, počkej, dáme ti něco jiného."
"Ááá," vykřikl Roger. "Neřvi tak, ano?"
"Nebyl jsem hlasitější než předtím," namítl Brad. A jeho hlas byl opravdu redukován na normální úroveň.
"Dobrá, dobrá," zabručel Roger. Začínalo ho to nudit. Za chvilku se několik centimetrů od předchozího objevil druhý světelný bod.
Oba tak zůstaly po dlouhou dobu, načež je spojila světelná přímka.
"To je pěkně nudné," posteskl si.
"To taky má být." Tentokrát patřil hlas Claře Blyové.
"Ahoj," přivítal ji Roger. "Poslouchejte. Při tom osvětlení, které mi děláte, už vidím celkem dobře. Co je to za spoustu drátů, které jste do mě nastrkali?"
Vmísil se Brad. "Je to tvoje telemetrie, Rogere. Kvůli tomu jsme tě museli přivázat, aby ses nepřevracel a nezamotal kabely. Teď je všechno řízeno na dálku, chápeš. Museli jsme také z tvého pokoje vynést všechno, co se dalo."
"Povšiml jsem si. No dobrá, jdeme dál."
Bylo to však nudné a nudné to zůstalo. Nic z toho, co má za cíl zaujmout něčí mysl. Možná to bylo důležité, ale bylo to zcela nezajímavé.
Po nekonečné etapě jednoduchých světelných geometrických obrazců o tak snížené jasnosti, že bylo stále méně odrazů, osvětlujících zbytek pokoje, mu začali dodávat zvuky: práskání, pískání oscilátoru, zvonění, sykot bílého šumu.
V sousední místnosti se neustále vyměňovaly týmy. Přerušovali to jenom tehdy, když telemetrie oznamovala, že Roger potřebuje spát, jíst nebo přinést mísu. Žádná z těchto potřeb nenastávala často.
Roger už podle nejdrobnějších známek začínal rozeznávat, kdo má službu: když se v Bradově hlase objevila slaboučká ironie, vždycky to znamenalo přítomnost Kathleen Doughtyové v místnosti; pomalejší, o něco afektovanější byl jeho hlas, když reakce kontrolovala Sulie Carpenterová. Objevil, že jeho vnímání času nebylo stejné jako vnímání času tamtěch ze sousedního pokoje, podobné to bylo s vnímáním "reality". "Dalo se to očekávat, Rogu," pověděl unavený Bradův hlas, když mu to ohlásil. "Když s tím budeš trochu pracovat, zjistíš, že to můžeš libovolně regulovat. Sekundy můžeš odměřovat jakýmkoliv metronomem, jestli chceš. Nebo se pohybovat rychleji či pomaleji podle toho, co potřebuješ."
"Ale jak to mám udělat?" zeptal se Roger.
"Jdi do prdele, člověče!" vztekl se Brad. "Je to tvoje tělo. Nauč se s ním zacházet." Potom omluvně dodal: "Stejně jak ses naučil blokovat vidění. Experimentuj, dokud na to nepřijdeš. Teď dej pozor, pustíme ti Bachovu partituru."
Čas nějak uplýval.
Ne však snadno a ne rychle. Byly dlouhé periody, kdy se Rogerovo změněné vnímání času protahovalo navzdory nudě, byly chvíle, kdy se přistihoval při tom, že proti své vůli opět přemýšlí o Dorrie.
Povzbuzení Dashovou návštěvou, příjemnou péčí a náklonností Sulie Carpenterové stejně jako všechno, co je dobré, netrvalo věčně. Dorrie byla realitou jeho snů, a když měl mysl natolik volnou, že se začínala toulat, zatoulala se k Dorrie. K Dorrie a k radostem jejich prvních společně prožitých let. K Dorrie a strašlivé pravdě, že on už není mužem natolik, aby uspokojil její sexuální potřeby. K Dorrie a k Bradovi...
"Já nevím co, ksakru, vyvádíš, Rogere," zavrčel hlas Kathleen Doughtyové, "ale rozdrbává to tvoje životní projevy. Nech toho!"
"Dobře, no dobře," zabrblal. Vypudil Dorrie z mysli. Přemýšlel o jejím zahořklém, afektovaném hlasu, o tom, co mu pověděl prezident, o Sulii Carpenterove. Uklidnil se. Za odměnu mu ukázali diapozitiv s trsem fialek v přirozených barvách.

Deset

Batmanovy entrechaty

Pojednou, k překvapení všech, zbývalo sotva devět dnů.
Otec Kayman se třásl zimou před církevním kondominiem a čekal na odvoz do institutu. V minulých dvou týdnech se velice silně zhoršily zásoby pohonných hmot díky válkám na Středním východě a tomu, že bojovníci za nezávislost Skotska vyhodili do vzduchu ropovody ze Severního moře. Samotný projekt měl absolutní priority ve všem, co potřeboval, i když některá raketová podzemní sila neměla dost paliva na vypouštění svých ptáků. Všemu personálu

však bylo doporučeno zhasínání světel, společné jízdy, přiškrcení domovních termostatů a méně časté sledování televize. První sněhová bouře zasypala oklahomské prérie sněhem a před kondominiem nějaký klerik ze semináře ospale odhrnoval sníh z chodníku. Sněhu nebylo mnoho, ale, pomyslel si Kayman, nevyhlížel příjemně. Byla to jeho představivost nebo měl sníh skutečně barvu výmluvné šedi? Mohl by popel z lesů planoucích v Kalifornii a Oregonu zašpinit sníh ve vzdálenosti dvou tisíc pěti set kilometrů?
Když Brad zatroubil klaksonem, Kayman uskočil. "Promiň," řekl Kayman, usadil se a třískl dveřmi. "Poslouchej, neměli bychom vzít příště můj vůz? Má menší spotřebu než ta tvoje mašina."
Brad nevrle pokrčil rameny a pohlédl do zpátečního zrcátka.
Druhé vznášedlo, tentokrát lehký sportovní stroj, vyjíždělo za nimi od chodníku. "V každém případě pojedou dva," řekl. "To je ten samý, který se mi pověsil za zadek v úterý. Fušeři. Ledaže by mi chtěli ukázat, že jsem sledovaný."
Kayman se ohlédl. Vznášedlo jedoucí za nimi skutečně dělalo všechno, aby je nespustilo z očí. "Víš, co jsou to zač, Brade?"
"A ty máš nějaké pochybnosti?"
Kayman neodpověděl. Opravdu žádné neměl. Prezident dal Bradovi jasně na vědomí, že za žádných okolností nesmí šoustat s ženou monstra, a každá bolestivá sekunda oné půlhodinové rozmluvy mu zůstala živě v paměti. Sledovat ho začali okamžitě potom, aby měli jistotu, že nezapomene.
Ale to nebylo téma, na které se chtěl Kayman bavit s Bradem.
Zapnul rádio a narazil na zprávy. Několik minut poslouchali o sérii zcenzurovaných, a přesto zdrcujících neštěstí, až nakonec Brad beze slova sáhl po vypínači. Dál jeli tiše pod olověným nebem, až dorazili pod osamělou ohromnou krychli institutu uprostřed prérie.
V budově žádné šero nebylo. Rozzářené lampy osvětlovaly živé, ale unavené tváře, jen občas zarmoucené. Alespoň tady uvnitř, pomyslel si Kayman, panuje atmosféra úspěchu a cílevědomosti. Projekt šel přesně podle plánu. Za devět dnů odstartuje na Mars loď a on sám bude na její palubě.
Kayman se výpravy neobával. Utvářel si tak celý svůj život od prvních dnů v semináři, když si uvědomil, že může sloužit Bohu na mnoha jiných místech, než je kazatelna, povzbuzovaný svým otcem představeným, aby se zajímal o všechna nebesa, ať už astrofyzikální nebo teologická.
Byl to však tvrdý oříšek.
Kayman cítil, že není připravený. Cítil, že svět není připraven na tu zkoušku. Všechno mu to připadalo jako podivná improvizace, přestože na tom pracovali století, včetně jeho samého. Dokonce ani posádka ještě nebyla definitivně sestavena. Letěl Roger jako raison d'etre celého projektu, samozřejmě. Letěl Kayman, to bylo pevné rozhodnutí. Avšak kandidatury dvou pilotů byly stále jedině provizorní.
Kayman je oba znal a měl je rád. Patřili k nejlepším pilotům NASA. Jeden z nich před osmi lety pilotoval s Rogerem tažný raketoplán.
Ale na zkráceném seznamu potenciálních kandidátů se nacházelo ještě patnáct jiných. Kayman neznal dokonce ani jejich jména, věděl jen, že je jich hodně. Vern Scanyon a generální ředitel NASA odletěli osobně za prezidentem, aby ho přiměli k potvrzení jejich vlastní volby, ale Dash z důvodů známých jenom jemu si vyhradil právo posledního rozhodnutí pro sebe a neodkrýval karty.
Jediná věc, která se zdála být zcela hotová pro tuto výpravu, byl článek řetězu, který předtím činil dojem nejméně pevný, Roger sám.
Trénink mu šel skvěle. Roger se pohyboval úplně volně po celé budově institutu, pravidelně docházel z pokoje, stále považovaného za "domov", do normální marsovské komory, procházel výzkumnými laboratořemi a všemi místy, kudy chtěl. Celý institut přivykl pohledu na vysokou, černokřídlou bytost, která běhala velkými kroky po chodbách, velkýma fazetovýma očima rozeznávala známé tváře a bezbarvým hlasem vykřikovala srdečná pozdravení. Více než celý poslední týden patřil Kathleen Doughtyové. Ukázalo se, že Roger perfektně ovládl systém smyslových orgánů a přišel čas naučit se využívat všechny možnosti svého osvalení. Kathleen tedy přivedla nevidomého muže, nějakého tanečníka a bývalého paraplegika, kteří se stali Rogerovými vychovateli, když začal rozšiřovat své horizonty.
Baleťákova hvězda už zašla, ale on o tom věděl. Jako dítě se učil u Nurejeva a Dolina. Nevidomý muž už nebyl slepý. Neměl oči, ale jeho zrakový systém byl nahrazen senzory velice podobnými Rogerovým, takže si oba porovnávali názory na téma subtilních odstínů barev a způsoby manipulace s parametry vidění. Paraplegik, který se nyní pohyboval pomocí motorizovaných končetin, jež byly prototypy Rogerových končetin, měl za sebou rok učení, jak je používat. Spolu s Rogerem se účastnil tanečních lekcí.
Ne vždy ve smyslu fyzickém, řečeno přesněji. Exparaplegik, který se jmenoval Alfred, byl stále daleko víc podobný člověku než Roger Torraway a kromě jiných rozličných znaků lidskosti měl potřebu dýchání. Když Kayman s Bradem vstoupili do kontrolní místnosti normální marsovské komory, Alfréd dělal entrechaty na jedné straně dvojité skleněné stěny a Roger na druhé straně napodoboval jeho pohyby. Kathleen Doughtyová udávala tempo a systém reproduktorů hrál waltz A - dur ze Sylfid. Vern Scanyon seděl stranou pod stěnou rozkročený na židli, ruce složené na opěradle, které měl pod bradou.
Brad šel rovnou k němu a dali se do řeči, kterou jiní neslyšeli.
Don Kayman se posadil ke dveřím. Paraplegik s monstrem konali neuvěřitelně rychlé poskoky, třepotajíce chodidly v kolibřím pohybu.
Ta hudba se nehodila pro entrechaty, napadlo Kaymana, ale ti dva vypadali, že je jim to jedno. Baleťák na ně hleděl s nečitelným výrazem tváře. Pravděpodobně litoval toho, že není kyborgem, představoval si Kayman. S takovými svaly by mohl vystupovat na kterékoliv scéně v zemi.
Byla to umírněná zábavná myšlenka, ale Kayman se cítil nesvůj.

Vtom si to vybavil: seděl přesně na tom místě, když před jeho očima zemřel Willy Hartnett.
Zdálo se, že od té chvíle uběhly věky. Sotva před týdnem přišla Brenda Hartnettová s dětmi rozloučit se s ním a sestrou Clotildou a už skoro vypadl z mysli. Hvězdou projektu bylo nyní monstrum Roger.
Smrt jiného monstra na tomto místě, třebaže nedávná, byla už jen historií.
Kayman vzal růženec a začal odříkávat patnáct zdrávasů na desítkách.
Zatímco jedna jeho polovina opakovala Zdrávas Maria, druhá si uvědomovala příjemný teplý pocit zrníček ze slonoviny a s ním kontrastní křehkost křišťálu. Rozhodl se vzít si dárek Svatého otce s sebou na Mars. Bylo by škoda, kdyby zahynul..., no tak, byla by škoda, kdybych i já zahynul, pomyslel si. Neuměl zvažovat tento druh rizik, ale rozhodl se udělat to, co se nejvíce shodovalo s intencí Jeho Svatosti, a vzít jeho dárek na nejdelší cestu, kterou kdy vykonal.
Vycítil, že za ním někdo stojí. "Dobrý den, otče Kaymane."
"Ahoj, Sulie." Zvědavě na ni hleděl. Co ho na ní zaujalo? Měl pocit, že její černé vlasy jsou u kořínků zlatavé, ale neshledával v tom nic zvláštního; dokonce i kněz ví, že si ženy vybírají barvu vlasů, která se jim líbí. Někteří kněží také vědí, o co jde. "Jak to jde?"
zeptala se.
"Řekl bych, že ideálně. Podívej se, jak skáčou! Roger se zdá být tak připraven, že už to víc možná ani nejde, a myslím si, že Deo volente, budeme v den startu hotoví."
"Závidím ti," pověděla ošetřovatelka a hleděla za něj, do normální marsovské komory. Na drobnou poznámku bylo v jejím hlase poněkud víc žáru. "Myslím to vážně, Done," řekla. "Důvodem, kvůli kterému jsem se cpala do kosmického programu, bylo to, že jsem sama chtěla letět. Možná bych dosáhla svého, kdyby...," přerušila a pokrčila rameny.
"Nu což, myslím, že pomáhám tobě a Rogerovi. Nebo se nemá za to, že ženy byly stvořeny právě kvůli tomu? Věrné pomocnice. V každém případě to není tak špatné, když se pomáhá takové důležité věci, jako je ta naše."
"Říkáš to asi bez většího přesvědčení," podotkl Kayman.
Usmála se a opět zamířila pohledem směrem ke komoře. Hudba zmlkla. Kathleen Doughtyová vyndala z úst dokouřenou cigaretu, zapálila si druhou a řekla: "Tak dobrá, hoši. Deset minut přestávka.
Vyznamenali jste se."
Roger se uvnitř komory posadil se zkříženýma nohama. Vyhlížel přesně tak jako ďábel dřepící na vršku kopce ve starém klasickém Disneyově filmu, povšiml si Kayman. A Night on Bald Mountain?
"Co je s tebou, Rogere?" zavolala Kathleen Doughtyová. "Snad toho nemáš dost!?"
"Mám toho dost, tak či onak," zaremcal. "Nechápu, k čemu mi bude celý ten balet. Willy ho neměl."
"Willy zemřel," odsekla.
Nastalo ticho. Roger otočil hlavu k ní a zíral na ni přes sklo svýma velkýma složenýma očima. "Ne kvůli tomu, že neměl entrechaty."
"Jak to víš? Ach," přiznala s nechutí, "myslím, že bys přežil bez těch pár poskoků. Ale bude ti s nimi líp. Jde tu nejenom o výuku pohybu. Musíš se umět pohybovat tak, abys neničil své prostředí.
Máš vůbec ponětí, jak jsi teď silný?"
Roger uvnitř komory mlčel a pak zavrtěl hlavou. "Necítím se zvlášť silný," oznámil bezbarvým hlasem.
"Můžeš pěstí prorazit zeď, Rogere. Zeptej se Alfreda. Jaký máš čas na jednu míli, Alfrede?"
Exparaplegik si složil dlaně na svém otylém břiše a na jeho tváři se objevil úsměv. Měl padesát osm let a ještě než mu myasthenia gravis zničila přirozené končetiny, nebyl žádným sportovcem. "Minutu čtyřicet sedm," odvětil pyšně.
"Rogere, myslím, že ty na tom budeš ještě líp," zvolala Kathleen.
"Takže se musíš naučit, jak to všechno kontrolovat."
Roger vydal zvuk nijak nepřipomínající slova, a pak se postavil.
"Vyrovnejte tlak," řekl, "vycházím."
Technik stiskl spínač a silné pumpy začaly vhánět vzduch do přechodové komory. Vydávaly přitom zvuk připomínající trhání linolea.
"Ach," vyjekla Sulie Carpenterová za zády Dona Kaymana.
"Nemám kontaktní čočky!" A utekla dřív, než Roger vešel do sálu.
Kayman ji vyprovodil pohledem. Jedna hádanka už byla jasná: věděl už, co bylo zvláštního na jejím vzhledu. K čemu jsou ale Sulie Carpenterové kontaktní čočky, které mění její hnědé oči na zelené?
Pokrčil rameny a nechal to být.
My jsme odpověď znali. Dali jsme si nemálo práce, abychom našli Sulie Carpenterovou. Kritéria výběru tvořila dlouhý seznam, na němž nejméně důležitým bodem byla barva vlasů nebo barva očí, protože jedno i druhé se dalo lehce změnit.
Jak se přibližoval poslední termín, Rogerova situace se začala měnit. Více než dva týdny se nacházel v pozici kusu masa na řeznickém špalku, řezán a převalován, trpný a bezmocný vůči tomu, co s ním provádějí. Pak se stal studentem a vyplňoval pokyny svých učitelů, učil se ovládat vlastní smysly a používat vlastní končetiny. Byl to přechod z laboratorního preparátu do postavení poloboha a byl už dál než v půli cesty.
Pociťoval, jak se to děje. Pár dnů už problematizoval všechno, co mu bylo přikázáno dělat, a občas odmlouval. Kathleen Doughtyová už přestala být jeho šéfkou, schopnou nařídit mu sto shybů na hrazdě a hodinku piruet. Stala se jeho zaměstnankyní, kterou zaměstnal, aby mu pomáhala udělat, co chtěl. Brada do značné míry opustily sklony sypat ze sebe vtípky jako z rukávu, byl mnohem vážnější a nyní prosil Rogera o služby: "Vyzkoušíš pro mě tyto testy na rozlišování barev, jo? V mojí práci na tvoje téma to bude dobře vypadat." Roger se často dával uprosit, ale ne vždy. Nejčastěji a bez dohadování se to dařilo Sulie Carpenterové, protože ona byla vždycky u něho a vždycky se o něj

starala. Málem zapomínal, jak velmi se podobá Dorrie. Nezapomněl však, že je velice hezká.
Sulie se přizpůsobovala jeho náladám. Když byl naježený, byla tichá a laskavá. Jestliže chtěl mluvit, povídala si s ním. Někdy spolu hrávali deskové hry a Sulie byla velice těžkým soupeřem ve scrabble.
Jednou pozdě večer, když Roger experimentoval, jak dlouho vydrží bez spánku, přinesla kytaru, zpívali si a její milý, nenápadný kontraalt ozdobil jeho bezbarvý, skoro bezhlasý šepot. Její tvář se v jeho očích měnila, ale naučil se to zvládat. Interpretační obvody systému jeho smyslových orgánů zrcadlily jeho pocity, když si je připustil, a nastávaly chvíle, kdy se Sulie Carpenterová podobala Dorrie víc než Dorrie samotná.
Jakmile Roger končil svůj denní pobyt v normální marsovské komoře, Sulie s ním závodila při návratu do jeho pokoje, smějící se dívka s dusajícím monstrem po širokých chodbách institutu: samozřejmě s lehkostí vyhrával. Povykládali si trochu a pak se s ní rozloučil.
Devět dnů do startu.
Ve skutečnosti však méně než devět. Tři dny před startem měl odletět na Merritt Island a poslední den pobytu v Tonce byl vyhrazený pro to, aby mu zamontovali spinální computer a přestavěli jeho smysly na zcela specifické podmínky Marsu. Zatím měl šest... ne, pět dní času.
A týdny neviděl Dorrie.
Prohlížel se v zrcadle nainstalovaném na jeho žádost: hmyzí oči, netopýří křídla, slabě se lesknoucí tělo. Pro zábavu si dovolil volný tok zrakových interpretací od netopýra přes gigantickou mouchu až k ďáblu... a k sobě samému, takovému, jak se na sebe pamatoval, s milou tváří a mladistvou siluetou.
Kdyby tak Dorrie měla computer upravující její vidění! Kdyby ho tak mohla vidět takového, jakým kdysi býval!
Zapřisáhl se, že jí nezavolá, že ji nemůže nutit, aby se dívala na postavu z komiksů, kterou se stal její muž.
Jakmile se zapřísáhl, zvedl sluchátko a vytočil její číslo.
Neubránil se tomu impulzu. Čekal. Jeho natahovací časový smysl prodloužil tu chvilku na nekonečno, než se rozzářil rastr obrazovky a bzučák z reproduktoru poprvé vyzváněl.
Potom ho čas znovu zradil. Do druhého vyzvánění opět uběhla věčnost. Nakonec se ozvalo a nekonečně dlouho trvalo, než umlklo.
Neodpovídala.
Roger patřil k tomu typu osob, které všechno počítají, a také věděl, že většina lidí neodpovídá před třetím vyzváněním. Avšak Dorrie vždy hořela zvědavostí, koho jí telefon přináší do života. Ať vytržená z hlubokého spánku nebo z vany, zřídka nechala telefon vyzvánět více než dvakrát.
Nakonec se ozvalo třetí vyzvánění a stále bez odezvy.
Roger začínal trpět.
Ovládal se, jak nejlépe mohl, nechtěl spustit poplašné telemetrické signály. Nemohl je však úplně zadržet. Je pryč, pomyslel si. Jejího muže proměnili v monstrum, a ona nesedí doma a neprolévá nad tím slzy, netrápí se. Je na nákupech, u přítelkyně nebo v kině.
Anebo s nějakým mužem.
Kterým mužem? S Bradem, řekl si. Nebylo by to nemožné, opustil Brada dole u komory před dvaceti pěti minutami. Dost času na to, aby se dostal za Dorrie. Dost času na to, aby se dostal do Torrawayova domu. Možná že ona vůbec neodešla. Možná - Čtvrté vyzvánění...
Možná tam jsou, oba, nazí a souloží na podlaze naproti telefonu.
A ona říká: "Jdi do druhého pokoje, miláčku, já chci vidět, kdo to je." A on se smíchem odpovídá: "Ne, v této pozici nepřijímáme." A ona řekne - Páté vyzvánění - a rastr obrazovky rozkvetl barvami do Dorriiny tváře. A její hlas se ozval: "Haló?"
Rogerova pěst vystřelila rychle zároveň s tím zvukem a zakryla objektiv. "Dorrie," řekl. Jeho hlas se mu poprvé zdál být bezbarvý a chraplavý. "Jak se máš?"
"Rogere!" vykřikla. Radost v jejím hlase zněla velice opravdově.
"Ach, drahý, jak ráda tě slyším! Jak se cítíš?"
"Dobře," odpověděl mechanicky jeho hlas. A dál už sám, bez pomoci jeho vědomí opravil jeho tvrzení, pověděl, co se s Rogerem dělo, vylíčil testy a výcvik. Ve stejném čase Roger zíral na obrazovku se všemi smysly v nejvyšších obrátkách.
Vyhlížela... jak? Unaveně? Unavený vzhled byl potvrzením jeho obav. Veselila se s Bradem každou noc bez ohledu na utrpení svého manžela a jeho šaškovské ponížení. Svěží a veselá? Svěží a radostný vzhled to také potvrzoval. Znamenal, že odpočívala a dobře se bavila neohlížejíc se na muka svého muže.
Torrawayovi moc nechybělo, aby zcvokl, neboť jeho mozek za celý život přivykl analýzám a logice. Jeho pozornosti neušlo, že hra, kterou hraje sám se sebou, se nazývá "Prohráváš". Všechno potvrzovalo Dorriinu vinu. Avšak bez ohledu na to, jak ostražitě zkoumal její obraz a jak velice znásobenými smysly, nevypadala nepřátelsky ani přehnaně srdečně. Vyhlížela jednoduše jako Dorrie.
A když na to pomyslel, zaplavila ho vlna něžnosti, od níž mu hlas uvázl v hrdle. "Stýskalo se mi po tobě, miláčku," řekl bezbarvě.
Jediné, co prozrazovalo jeho pocity, bylo zpoždění jedné slabiky o zlomek sekundy: "miláč...ku".
"Mně se také po tobě stýskalo. Pokouším se pro sebe najít různé vytížení, můj drahý," štěbetala. "Vymalovala jsem ti tvou pracovnu.
Je to překvapení, ale uplyne tolik času, než je uvidíš, takže - No, víš, bude broskvová. S dřevem v pryskyřníkové barvě a myslím že s blankytným stropem. Líbí se ti to? Chtěla jsem to nejdřív všechno udělat v okru a hnědi, víš, barvy podzimu, barvy Marsu na tvoji počest.

Ale napadlo mě, že až se vrátíš, jistojistě se nebudeš chtít dívat na barvy Marsu!" A rychle, jedním dechem se zeptala: "Kdy se uvidíme?"
Zaskočila ho změna v jejím hlase.
"No, víš, vypadám dost příšerně," řekl.
"Vím, jak vypadáš. Proboha, Rogere, ty si myslíš, že Midge a Brenda, Gallic a já jsme o tom za dva poslední roky nemluvili? Hned jak začal ten projekt. Viděly jsme kresby. Viděly jsme fotografie modelů. A viděly jsme obrázky Willyho."
"Nejsem už přesně takový jako Willy. Oni změnili různé věci - " "O tom vím taky, Rogere. Brad mi o všem řekl. Chtěl, abych se s tebou viděla."
V ten okamžik se tvář jeho ženy náhle změnila ve tvář čarodějky.
Háček na háčkování v její dlani se stal proutěným koštětem. "Vídáš se s Bradem?"
Byla před její odpovědí mikrosekundová pauza? "Jistě mi to neměl říkat," odpověděla, "kvůli státnímu tajemství a tak dál. Ale já jsem sama chtěla, aby mi to pověděl. Není to tak strašné, miláčku.
Jsem dospělá. Zvládnu to."
Na moment měl Roger chuť stáhnout dlaň z objektivu a ukázat, jak vypadá, ale začínal se znepokojovat a cítit se nesvůj. Nedokázal si své pocity vysvětlit. Závrať? Rozrušení? Nějaká porucha jeho mechanické části? Věděl, že ještě chvilku a přiletí Sulie, Don Kayman nebo někdo jiný, upozorněný kontrolními telemetrickými zařízeními, které se nacházely venku. Pokusil se ovládnout.
"Možná později," řekl nepřesvědčivě. "Já..., já myslím, že bude líp, když už skončím, Dorrie."
Jejich známý obývací pokoj se za jejími zády také měnil. Hloubka ostrosti videofonu nebyla příliš dobrá a zbytek pokoje se rozmazával dokonce i v jeho mechanických smyslech. Stojí tam ve stínu nějaký muž? Nemá na sobě uniformu námořní pěchoty? Není to Brad?
"Já teď musím zavěsit," řekl a odložil sluchátko.
Objevila se Clara Blyová, plná otázek a znepokojení. Beze slova zavrtěl hlavou.
Jeho nové oči neměly slzné kanálky, takže samozřejmě nemohl plakat. Dokonce i tato útěcha mu byla odepřena.

Jedenáct

Dorothy Louise Mintzová Torrawayová jako Penelopé

Tendence našich grafů ukazovaly, že bylo právě načase představit světu Rogera Torrawaye, jak skutečně vypadá. Tak se stalo, že obrazovky všech televizorů světa ukázaly na chvilku Rogera v několika perfektních záběrech mezi detailními záběry na lidi umírající hlady v Pákistánu a požáry v Chicagu.
Dorrie to přineslo popularitu. Rogerův telefonát ji připravil o vyrovnanost.
Ne ovšem tolik jako vzkaz od Brada, že se s ní nebude moci dál stýkat. A ne tolik jako těch pětačtyřicet minut, které s ní strávil prezident, aby jí vtloukl do hlavy, co se stane, když bude dál komplikovat život jeho miláčkovi astronautovi.
Jistě ne tolik jako skutečnost, že je sledována, že má odposlouchávaný telefon a její dům že je prošpikován štěnicemi.
Nevěděla však, jak to má hrát před Rogerem. Předpokládala, že se to nikdy nedozví a neměla nic proti tomu, že za pár dnů ho vyšlou do vesmíru, což znamenalo, že se nejméně půldruhého roku nebude muset starat o jejich vztah.
Stejně tak neměla nic proti náhlé vlně popularity.
Teď, když to všechno bylo v novinách, přišli za ní televizní reportéři a ona si prohlížela vlastní energickou tvář ve zprávách o osmnácté hodině. Někoho za ní poslal týdeník Fem. Ten někdo nejdříve zatelefonoval. Byla to žena kolem šedesátky, veteránka osvobozeneckého hnutí, která s pohrdáním prskala: "Nikdy to neděláme, s nikým neděláme interview jenom proto, že je to něčí žena. Ale přikázali mi to. Nemohla jsem se z příkazu vykroutit, chci ale být vůči tobě poctivá a prohlašuji, že to považuju za něco ohavného."
"Je mi to velice líto," omluvila se Dorrie. "Mám to zrušit?"
"Ach ne," řekla žena takovým tónem, jako by to byla vina Dorrie, "není to tvoje vina, ale považuji to za zradu zásad Fem. To nevadí.
Přijedu za tebou domů. Natočíme na kazetu patnáctiminutový článek a já to pak přepíšu pro tisk. Jestli můžeš - " "Já -," začala Dorrie.
" - mluv raději o sobě než o něm. O své minulosti. O svých zájmech, svém - " "Promiňte, ale já bych opravdu dala přednost - " " - poměru ke kosmickému programu a tak dál. Dash tvrdí, že je to základní cíl Ameriky a že na něm závisí budoucnost světa. Co si o tom myslíš? Nemyslím, abys mi odpovídala teď, prosím - " "Nechci, aby to bylo v mém domě," skočila Dorrie bez otálení do rozhovoru.
" - abys nad tím popřemýšlela a odpovídala pak na kameru. Ne u tebe v domě? No, to je vyloučené. Budeme tam za hodinu."
Dorrie zůstala z rozhovoru na videofonu jenom chvějící se světelná skvrnka a i ta po chvilce zhasla. "Fena," ulevila si skoro mimoděk.
Ve skutečnosti jí nevadil rozhovor ve vlastním domě, ale to, že neměla na vybranou. Ano, to se jí dotklo nejvíc. Neměla ale jinou možnost než odejít z domu, než se lidé z Femu ukáží.
Dorrie Torrawayová, ještě jako Dee Mintzová, byla velice citlivá na možnost volby. Jedna z těch věcí, které se jí na Rogerovi líbily od začátku, kromě lesku kosmického programu a kromě toho, že Roger dobře vypadal, bylo to, že respektoval její přání. Jiné muže zajímalo hlavně to, co sami chtěli, což sice nebylo stejné u všech mužů, ale ve vztazích s každým jednotlivým mužem se to příliš nelišilo. Harold chtěl pořád jen tančit a chodit na party, Jim chtěl stále sex,

Everett chtěl sex a party, Tommy očekával politický fanatismus, Joe chtěl, aby ho opatrovala. Roger chtěl poznávat svět spolu s ní a byl připraven poznávat to, co zajímalo ji, stejně jako to, co on považoval za důležité.
Nikdy nelitovala toho, že si vzala Rogera.
Mnohokrát byli od sebe odloučeni. 54 dnů, když byl na Kosmické stanici 3. Nesčetné krátké lety. Dva roky služebních cest po celém světě v rámci spolupráce s celým systémem pozemních monitorovacích stanic od Aachenu až do Zairu, aniž by měl opravdový domov v kterémkoliv z těchto míst. Dorrie časem rezignovala a vrátila se do jejich bytu v Tonce. Ale necítila se dotčená. Možná že se tak cítil Roger, ale nikdy ji nenapadlo se ho na to zeptat. V každém případě se nevídali tak zřídka. On býval doma jednou za měsíc nebo za dva a ona se nenudila. Měla svůj obchod, který otevřela díky šeku na pět tisíc dolarů, který jí Roger poslal k narozeninám, když byl na Islandu.
Měla přítelkyně. Čas od času měla muže.
Nic z toho nezaplňovalo její život, ale ona neočekávala, že bude vyplněn. Počítala s tím, že bude spíš osamocená. Byla jedináčkem vychovaným matkou, která nesnášela sousedy, a proto také neměla přespříliš přátel. Sousedé její matku nenavštěvovali, protože byla malá narkomanka s myslí každé odpoledne vyprázdněnou, což Dorrie život neulehčovalo. Ale Dorrie se necítila ukřivděná, nevěděla, že je možné žít i jinak.
V jednatřiceti letech byla zdravá, hezká a zvládala svět, jak jen to bylo možné. Sama se považovala za šťastnou. Tato diagnóza nepocházela z žádné radosti, která by zaplavovala její duši. Vycházela z Dorriina objektivního pohledu na sebe samu a ze skutečnosti, že kdykoliv se rozhodla, že něco chce, vždycky toho dosáhla. Jaká jiná mohla být definice štěstí?
Čas do příchodu Hagar Hengstromové a jejího doprovodu - z Femu využila k tomu, aby vybrala keramiku ze svého obchodu a vyložila ji na stolek před gaučem, kde se chtěla posadit. Zbytek času věnovala méně důležitému úkonu učesání vlasů a úpravě líčení a tomu, aby se převlékla do nejmódnějších kalhot se šněrováním na bocích a saka.
Když u dveří zazvonil zvonek, byla zcela připravena. Slečna Hagar Hengstromová jí potřásla rukou a vnesla do pokoje skvělé modré vlasy a černé klubko dýmu z doutníku. Za ní vešla osvětlovačka, zvukařka, kameramanka a její hoši pro všechno. "Ten pokoj je malý," zamumlala, když opovržlivým pohledem přeměřila rozmístění nábytku. "Torrawayová se posadí tam. Přestěhujte to."
Hoši pro všechno vyskočili a přenesli křeslo z místa u okna do kouta, kde obvykle stával stolek, který odstrkali do středu pokoje.
"Počkejte," řekla Dorrie. "Myslela jsem, že se posadím právě tady na gauč - " "Jak to máš se světlem?" zeptala se Hengstromová. "Sally, zapni kameru. Nikdy nevíme, co můžeme použít do sestřihu."
"Něco jsem říkala," pronesla Dorrie. Hengstromová se na ni podívala.
Hlas měla tichý, ale tón nevěstil nic dobrého. Pokrčila rameny. "Začneme," navrhla, "a jestli se ti to nelíbí, pohovoříme si o tom.
Zkusíme to, ano?"
"Zkusíme co?" Dorrie si všimla, že mladá bledá dívka na ni míří kamerou, kterou drží v ruce, a to ji zneklidnilo.
Osvětlovačka našla ve stěně zásuvku a v dlaních držela kříž reflektorů a pohybovala s nimi jemně a rychle, aby smazala stíny, které při každém pohybu Dorrie vznikaly.
"No, na začátek, jaké máš plány pro příští dva roky? Jistě nezamýšlíš jednoduše jen tak chodit a čekat, až se Roger Torraway vrátí domů?"
Dorrie se pokoušela dostat se ke stolečku, ale osvětlovačka se zamračila, zahnala ji na druhou stranu a oba hoši pro všechno odstrčili stolek dál od ní. "Mám obchod," řekla, "myslela jsem, že možná budete chtít při rozhovoru natočit pár kousků keramiky - " "To je pěkné, jistě. Šlo mi o osobní plány. Jsi zdravá žena. Máš sexuální potřeby. Prosím něco o tom. Sandro, ve sluchátkách něco šumí."
Dorrie si povšimla, že stojí před křeslem a nezbylo jí nic jiného, než se posadit. "Samozřejmě," začala.
"Máš zodpovědnost," řekla Hengstromová. "Jaký příklad dáš mladým ženám? Zůstat vysušenou starou pannou? Nebo žít přirozeným plným životem?"
"Nezdá se mi, že bych o tom chtěla diskutovat - " "Velice důkladně jsem si tě prověřila, Torrawayová. Líbí se mi, co jsem našla. Jsi v každém případě natolik nezávislá osobnost, nakolik můžeš být, když akceptuješ směšnou frašku manželství. Proč jsi to udělala?"
Dorrie zaváhala. "Roger je opravdu velice milý člověk," nabídla vysvětlení.
"A co z toho?"
"No, míním tím, že mi zajistil blahobyt a oporu."
Hagar Hengstromová povzdechla. "Pořád ta stejná psychologie nevolníka. To nevadí. Druhou hádankou je pro mě tvoje sepětí s kosmickým programem. Necítíš v tom nějaký vliv sexistů?"
"No, ne. Sám prezident mi řekl," řekla Dorrie vědomá si toho, že se pokouší pochlebovat pro případ další Dashovy návštěvy, "že vysazení člověka na Marsu je absolutně nepostradatelné pro budoucnost lidského rodu. Já mu věřím. Jsme zavázáni - " "Znovu," přikázala Hengstromová.
"Co?"
"Ještě jednou to, co jsi před chvilkou říkala. Umístění čeho na Marsu?"
"Nějakého člověka. Ach. Vím, co myslíte."
Hengstromová smutně pokývala hlavou. "Víš, co mám na mysli, ale svůj způsob myšlení nezměníš. Proč člověka? Proč ne jedince?"
Se soucitným výrazem pohlédla na zvukařku, která s politováním zavrtěla hlavou. "Dobrá, přejděme k něčemu důležitějšímu. Víš, že celá posádka marsovské výpravy má být mužská? Co si o tom myslíš?"
Dorrie to stálo celé dopoledne. Jenom ta keramika natočena nebyla.

Když přišla Sulie Carpenterová odpoledne do služby, přinesla Rogerovi dvě překvapení. Vypůjčila si z tiskového střediska (čti: cenzury) kazetu s tím interview a přinesla kytaru. Nejdřív mu dala kazetu a nechala ho ten rozhovor nerušené sledovat, zatímco převlékla postel a vyměnila vodu květinám ve váze.
Když to skončilo, řekla vesele: "Tvoje žena vypadala velice dobře, podle mě. S Hagar Hengstromovou jsem se kdysi setkala. Je to výjimečně obtížná ženská."
"Dorrie vypadala dobře," řekl Roger. Z jeho přetvořené tváře se nedala vyčíst žádná emoce stejně jako z jeho bezbarvého hlasu, ale jeho netopýřími křídly přeběhlo nepatrné zatřepetání. "V těch kalhotách se mi vždycky líbila."
Sulie pokývala hlavou a v duchu si poznamenala: otevřené šněrování po stranách nohavic ukazovalo hodně nahé kůže. Je evidentní, že steroidy Rogerovi implantované dělaly to, co měly. "A mám tu ještě něco," řekla a otevřela kytarové pouzdro.
"Zahraješ mi?"
"Ne, Rogere. Hrát budeš ty."
"Já neumím hrát na kytaru, Sulie," protestoval.
Rozesmála se. "Mluvila jsem s Bradem," řekla, "a myslel si, že budeš překvapený. Rogere, ty nejsi odlišný, víš, ty jsi lepší. Jako například tvoje prsty."
"Co má být?"
"No já hraju na kytaru od devíti let, ale když pár týdnů vynechám, zmizí mi mozoly a všechno musím začínat znovu. Tvoje prsty žádné mozoly nepotřebují, jsou dost tvrdé a pevné, takže hned napoprvé můžeš perfektně hrát akordy."
"Výborně," odpověděl Roger, "jenomže já ani nevím, o čem mluvíš. Co je to hrát akordy?"
"Tisknout struny na pražce. Asi takhle." Zabrnkala G akord, pak D a C.
"Teď to udělej ty," vybídla ho. "Dej jenom pozor na to, aby to nebylo moc silné. Může se to zlomit. A dala mu kytaru do rukou.
Přejel palcem po volných strunách, jak to viděl u ní.
"Výborně," zatleskala. "Teď zahraj G. Prsteník na třetím pražci struny e1 - tady. Ukazováček na druhém pražci struny A. Prostředník na třetím pražci struny E." Opravila mu dlaně. "Teď zabrnkej."
Zabrnkal a zvedl k ní oči. "Hej," řekl. "Pěkné."
Usmála se a opravila ho. "Ne pěkné. Dokonalé. A teď, to je C.
Ukazováček na druhý pražec struny B, prostředník tady, prsteník sem. Fajn. A toto je D akord: ukazováček a prostředník na struny G a E, prostředník na jeden pražec níž na B. Opět dokonalé. A teď mi zahraj G."
Ke svému překvapení Roger zahrál ideální G.
Sulie se usmála. "Neříkala jsem to? Brad měl pravdu. Jak akord jednou poznáš, už ho umíš: třítisícsedmdesátka si ho pamatuje za tebe. Tobě stačí si jenom pomyslet G akord a tvoje prsty ho zahrají.
Jsi teď," řekla s předstíranou závistí, "o tři měsíce dál, než jsem byla já, když jsem poprvé vzala kytaru do ruky."
"Je to pěkné," pověděl Roger a zkoušel všechny tři akordy jeden po druhém.
"A to je teprve začátek. Zahraj teď čtyř čtvrteční takt, však víš, pa-ram-pa-pam G akordem..." Poslechla si to a kývla hlavou. "Fajn.
A teď to zahraj takhle: G, G, G, G, G, G, G, G, C, C, G, G, G, G, G, G... Dobře. Ještě jednou, ale po C, C zahrej D, D, D, D, D... Opět skvělé. Teď to zahřej obojí, jedno po druhém -" Zahrál a Sulie do taktu zazpívala: "Kumbaya, pane můj. Kumbaya!
Kumbaya, pane můj. Kumbaya..."
"Hej!" vykřikl Roger radostí.
Zavrtěla hlavou v žertovném ohromení. "Je to tři minuty, co jsi vzal do ruky kytaru, a už můžeš doprovázet. Tady jsem ti přinesla knížku s akordy a s pár jednoduchými skladbičkami. Než se vrátím, měl bys je všechny zahrát, a pak s tebou začnu triky, glissando a portamento."
Ukázala mu, jak má číst zápisy každého akordu a zanechala ho plného štěstí, když přišel na kloub prvním šesti modulacím F.
Za dveřmi jeho pokoje se zastavila, vyjmula si kontaktní čočky, protřela si oči a odpochodovala do ředitelovy kanceláře. Scanyonova sekretářka jí pokynula rukou.
"Je z té kytary šťastný, generále," ohlásila. "Méně ho potěšila jeho žena."
Vern Scanyon kývl hlavou a stiskl knoflík komunikátoru na svém stole. Z Rogerova pokoje doletí zvuk akordů "Kentucky Babe".
Vypnul to. "Vím, co s kytarou, majore Carpenterová. A co s jeho ženou?"
"Obávám se, že ji miluje," řekla pomalu. "Do určitého bodu je v něm všechno v pořádku. Myslím ale, že dál nás čekají problémy. Já ho můžu podporovat, dokud je tady v institutu, ale dlouho bude daleko odtud a... já... sama nevím."
Scanyon řekl: "Přestaňte mluvit nejasně, majore!"
"Myslím, že po ní bude tesknit víc než zvládne. Už teď to není nejlepší. Pozorovala jsem ho, když si prohlížel tu kazetu. Bez nejmenšího hnutí svalu, kamenně koncentrován, aby mu nic neušlo.
Až bude čtyřicet milionů mil od ní... Nu co. Všechno mám na odposlechu, generále. Udělám počítačovou simulaci a pak možná budu moci povědět víc. Jsem ale nespokojená."
"Ty jsi nespokojená!" zavrčel Scanyon. "Dash mi utrhne hlavu, jestli tam Rogera pošleme a on tam zcvokne!"
"A co vám můžu povědět, generále? Počkejte, až udělám ty simulace.
Pak vám možná povím, co si počít."
Bez vyzvání se posadila a podepřela si dlaněmi čelo. "Dvojí život přijde člověka draho, generále," připomenula. "Osm hodin v roli ošetřovatelky a osm hodin v roli psychoanalytičky není moc zábavné."

"Deset let služby v Antarktidě je ještě méně zábavné," řekl Scanyon krátce.
Prezidentovo tryskové letadlo dosáhlo letové výšky jednatřiceti tisíc metrů a přešlo na plnou rychlost, více než tři machy, o něco rychleji, než se u prezidentského CB-5 předpokládalo. Prezident spěchal.
Summit na ostrově Midway skončil fiaskem. Dash, natažený na lehátku se zavřenýma očima předstíral, že spí, aby unikl senátorům, kteří ho doprovázeli, a neradostně zvažoval své možnosti. Nebylo jich mnoho.
Neočekával toho od té konference moc, ale začala docela dobře.
Australané dali najevo, že jsou připraveni akceptovat omezenou spolupráci s NLA ve využití Vnitrozemí pod podmínkou, že získají příslušné záruky atd. atd. Delegáti NLA si chvilku šeptali a pak oznámili, že ochotně dají záruky, vzhledem k tomu, že jejich skutečným cílem je jen uspokojení maxima životních potřeb všech lidí na světě, který pojímají jako jeden celek bez ohledu na zastaralé státní hranice atd. Sám Dash se zbavil svých šeptajících poradců a vyhlásil, že Amerika má svůj zájem na této konferenci jedině v tom, aby poskytla svou podporu dvěma drahým sousedům a pro sebe nic nežádá atd. a po nějakou dobu - všeho všudy dvě hodiny - se zdálo, že konference může přinést konkrétní a užitečné výsledky.
Pak se přešlo k detailům. Asijci nabízeli milion mužů Půdní armády plus proud tankerů přivážejících tři miliony galonů koncentrovaného kalu ze šanghajských stok týdně. Australané souhlasili s hnojivem, ale vymínili si, že půjde maximálně jen o 50 000 Asijců, kteří budou obdělávat půdu. Kromě toho poněkud nezdvořile připomenuli, že to bude australská půda a australské slunce, a tím pádem i australská pšenice, která se urodí. Člověk ze státního departmentu připomínal Dashovi americké závazky k Peru, a tak se Dash s těžkým srdcem zvedl a žádal kategoricky nejméně 15procentní příděl pro dobré sousedy na jihoamerickém kontinentu. Začalo tedy růst napětí. Všechno urychlila katastrofa letadla NLA, které se brzy po odlepení z ranveje Sand Islandu dostalo do hejna černonohých albatrosů, roztříštilo se na jednom z ostrůvků v laguně a vzplanulo přímo před očima účastníků konference, kteří se na to dívali z horní terasy hotelu Holiday Inn. Po tomto incidentu padla ostrá slova. Japonský člen delegace NLA si dovolil vyjádřit to, co si dosud jenom myslel: to, že Amerika trvala na tom, aby se konference konala v místě jedné z nejslavnějších bitev druhé světové války, mělo důvod v tom, aby pohanilo Asijce. Australané namítli, že oni kontrolují populace vlastních albatrosů bez větších problémů a že je udivuje, že Američané nedokáží totéž.
Vrcholným úspěchem třítýdenních příprav a dvou dnů nadějí bylo tedy opatrné prohlášení, že všechny tři mocnosti budou pokračovat v rozhovorech. Někdy. Někde. Ne tak brzy.
Všechno to však znamená, přiznal si v duchu Dash vrtící se nepokojně na pohovce, že stojí tváří v tvář konfrontaci. Někdo by musel ustoupit, ale nikomu se nechce.
Nadzvedl se a požádal o kávu. Dostal ji zároveň s papírem s hlavičkou letecké dopravy Bílého domu, na nějž kterýsi ze senátorů napsal: "Pane prezidente, před přistáním musíme vyřídit to vyhlášení postižené oblasti."
Dash papír zmačkal. Znovu ten senátor Talltree se samými nářky: jezero Altus se scvrklo na 20 procent své normální plochy, turistika v horách Arbuckle upadla, protože Turnerovy vodopády vyschly.
Oklahomský veletrh musel být odvolán kvůli prašné bouři.
Oklahoma by měla být vyhlášena za postiženou oblast.
Mám padesát čtyři států, pomyslel si Dash, a kdybych naslouchal všem senátorům a guvernérům, musel bych vyhlásit padesát čtyři oblasti živelné katastrofy. Ve skutečnosti existovala pouze jedna postižená oblast. Jenomže se stalo, že jí byl celý svět.
A jak jsem se snažil o tento úřad, nevycházel prezident z úžasu.
Když přemýšlel o Oklahomě, vzpomněl si na Rogera Torrawaye.
Na okamžik uvažoval, že požádá pilota, aby změnil kurs do Tonky.
Avšak setkání se spojeným velením nemohlo počkat. Bude se muset spokojit s telefonem.
Roger věděl, že on sám ve skutečnosti tak na kytaru nehraje, byl to computer 3070, který si zapamatoval všechny podprogramy a přikazoval prstům udělat to, co Rogerův mozek nařizoval. Za necelou hodinu se naučil všechny akordy z knížky a teď je přehrával se samozřejmou lehkostí. Po pár minutách se v jeho databance zafixoval význam časových signálů na notové osnově a pak jeho vnitřní hodinky převzaly kontrolu nad tempem a od té chvíle se už nemusel zabývat rytmem. Pokud jde o melodii, naučil se, který pražec které struny odpovídá notě v notové osnově. Když se to jednou vtisklo do magnetické paměti, jednou provždy to ustavilo vztah mezi notovým záznamem a zadrnčením struny. Sulie věnovala deset minut na to, aby mu ukázala, kdy a jaké noty se hrají o půl tónu výš a které o půl tónu níž a pak už pro něho galaxie křížků a béček rozsetých za houslovými notovými klíči v notové osnově nebyla žádnou hrůzou. Prstoklad: pro lidský nervový systém to představuje dvě minuty výuky zásad a sto hodin cvičení, než se to stane automatické. Palec na struně D, prsteník na E, prostředník na B, palec na A, prsteník na E, prostředník na B a tak dál. Rogerovi stačily dvě minuty nauky. Podprogramy už dál řídily jeho prsty a jediným omezením byla rychlost, s kterou může struna vydávat zvuk, aniž by praskla.
Když zazvonil prezident, hrál si Roger zpaměti Segoviův koncert, který jedenkrát slyšel z pásku.
Časy, kdy byl Roger potěšen tím, že mu zatelefonoval prezident Spojených států a naplňovalo ho to respektem, už minuly. Teď ho to podráždilo, protože ho ten telefonát na chvíli odtrhl od kytary. Sotva poslouchal, co mu prezident povídá. Zarazil ho starostlivý výraz Dashova obličeje, hluboké vrásky, které před pár dny neměl, váčky pod očima. Potom si uvědomil, že jeho analytické obvody zdůrazňují to, co vidí, aby si té změny povšiml. Opanoval tedy interface a pohlédl na Dashe bez jejich prostřednictví.
Ale prezident byl ustaraný i nadále. Jeho hlas byl srdečný a přátelský, když se Rogera vyptával, jak se mu daří. Nepotřebuje Roger něco? Nebo si myslí, že by měl prezident něco postrčit, aby to šlo líp? "Mám se dobře, pane prezidente," řekl Roger a pomocí svých magických očí se bavil tím, že opatřil prezidentovu tvář vousem Santa Clause a červenou kapuci se střapcem a přes rameno mu pověsil pytel s dárky.

"Určitě, Rogere?" naléhal Dash. "Nezapomínej, co jsem ti řekl: jestliže něco chceš, stačí jenom křiknout."
"Křiknu," slíbil Roger. "Ale doopravdy se mám dobře. Čekám na start." A čekám, až se odpojíš, pomyslel si znuděně.
Prezident se zamračil. Rogerovy interpretory okamžitě změnily obraz: Dash se stal Santa Clausem, jenomže ebenově černým s obřími kly. "Nejsi si moc jistý, že?"
"No a jak bych měl vědět, kdyby to tak bylo?" odpověděl Roger rezolutně. "Zdá se mi, že nejsem. Zeptejte se místního personálu, oni toho o mně vědí víc než já sám."
Po pár replikách se mu povedlo ukončit rozmluvu s vědomím toho, že prezident není uspokojený a je nějak nejasně znepokojený, ale moc mu to nevadilo. Stále je míň toho, co mi vadí, pomyslel si Roger.
A byl poctivý - skutečně nedočkavě očekával start. Budou mu chybět Sulie a Clara. V hloubi duše také pociťoval sotva patrný nepokoj, když si pomyslel na nebezpečí a délku letu. Ale povznášela ho představa toho, co objeví, až dorazí do cíle: setkání s planetou, pro niž byl stvořen.
Vzal do ruky kytaru a opět se zabral do Segovii, ale nedopadlo to tak dobře, jak si přál. Po chvilce si povšiml, že dar absolutního hudebního sluchu je také zároveň handicapem. Segoviova kytara nebyla dobře naladěna, A struna nekmitala přesně čtyři sta čtyřicetkrát za sekundu, ale o pár hertzů byla níž, a D struna byla skoro o čtvrt tónu níž.
Pokrčil rameny, až se jeho netopýří křídla zavlnila, a odložil kytaru.
Chvilku seděl na své sedačce bez područek a s prostým opěradlem, jako by spolknul pravítko, a urovnával si myšlenky.
Něco ho trápilo. To něco se jmenovalo Dorrie. Ve hře na kytaru nalezl potěšení a uvolnění, ale zdrojem toho potěšení bylo snění: představoval si, že sedí na palubě plachetnice s Dorrie a s Bradem, nonšalantně si půjčuje Bradovu kytaru a všechny je tím překvapí.
Nějakým tajuplným způsobem vedly všechny cesty v jeho životě k Dorrie. Hrou na kytaru chtěl potěšit Dorrie. Hrůza jeho zjevu spočívala v tom, že byl hrůzný pro Dorrie. Tragédie jeho kastrace byla v tom, jak by to zklamalo Dorrie.
Většina bolestí ho už přešla a díval se na všechno takovým způsobem, který byl před pár týdny nemožný, ale uvnitř sebe je stále cítil jako trny.
Natáhnul se po telefonu, a pak svou ruku spustil.
Telefonování by ho neuspokojilo. O tom se už přesvědčil.
Ve skutečnosti ji chtěl vidět.
To samozřejmě bylo nemožné. Neměl dovoleno opouštět institut.
Verna Scanyona by ranila mrtvice. Stráže by ho zadržely ve dveřích.
Telemetrie by okamžitě prozradila, co dělá, vnitřní elektronické zabezpečovací systémy by lokalizovaly každý jeho krok, všechny zdroje institutu by byly mobilizovány, aby ho nepustily ven.
A není ani žádná šance požádat o souhlas. Ani Dashe. Skončilo by to v nejlepším případě tak, že by mu na prezidentův příkaz doručili vzteklou Dorrie proti její vůli do jeho pokoje. Roger si nepřál, aby k němu přišla z donucení, ale bylo jisté, že mu nedovolí, aby za ní šel on sám.
Ale na druhé straně...
Ale na druhé straně, zamyslel se, na co potřebuje povolení?
Nehybně seděl na své sedačce s rovným opěradlem a něco přes minutu přemýšlel.
Potom opatrně vložil kytaru do pouzdra a pustil se do díla.
Nejdřív se sehnul u zdi pokoje, vytáhl ze zásuvky vidlici a zastrčil tam svůj prst. Měděný nehet nebyl horší než hřebík.
Jističe vypadly.
Světla v pokoji zhasla. Tiché klapání a jemné šumění cívek záznamových zařízení se zpomalilo a umlklo. Pokoj se pohroužil do temnoty.
Teplo tam však zůstávalo a pro Rogerovy oči takové osvětlení stačilo. Viděl dost dobře na to, aby ze svého těla vytáhl všechny telemetrické přívody. Byl už za dveřmi, když se Clara Blyová, která si v přestávce dávala do kávy šlehačku, rozhlédla po bzučící desce ukazatelů.
S jističi mu to vyšlo lépe, než plánoval, protože zhasla také světla na chodbách. Byli tam lidé, ale ve tmě nic neviděli.
Roger se jim vyhnul a seběhl po požárním schodišti, které bral po čtyřech schodech, než si uvědomili, že zmizel.
Pohyby svého těla sladil snadno a elegantně. Teď se mu vyplatila celá ta baletní výuka Kathleen Doughtyové.
Tanečním krokem seběhl ze schodů, protančil dveřmi, skoky prolétl chodbu a byl venku na chladném vzduchu dřív, než strážný u vchodu stačil pozvednout oči od svého televizoru.
Byl na volném prostranství, utíkal po dálnici do středu Tonky rychlostí sedmdesát kilometrů za hodinu.
Noc zářila takovým druhem světla, jaké ještě nikdy neviděl. Nad hlavou měl hustou vrstvu mračen. Byly to nízké stratokumuly hnané větrem ze severu a ve střední úrovni nad nimi se vlnila naducaná mračna. Kromě toho viděl tlumenou zář tam, kde prosakovalo záření nejjasnějších hvězd. Po obou stranách cesty vyzařovala oklahomská prérie chabé zbytky denního tepla přerušované jasnými skvrnami v místech, kde stál dům nebo hospodářské budovy. Auta na dálnici za sebou vlekla velké chocholy světla, jasné tam, kde opouštěly výfuk, rudnoucí a pohasínající, jak se oblaka horkého plynu rozptylovala v mrazivém vzduchu. Když vstoupil do vlastního města, potkával náhodné chodce a vyhýbal se jim. Každý z nich zářil jako zjevení o Halloweenu matnou září vlastního tělesného tepla. Budovy kolem Rogera vykazovaly stopy zbylého denního tepla a rozlévaly víc svého tepla z vlastních systémů ústředního topení a zářily jako světlušky.
Zastavil se na rohu své ulice. Na druhé straně, právě naproti jeho domu, parkovalo auto se dvěma muži uvnitř. V mozku mu zaplály varovné signály a auto se proměnilo v tank s kanónem namířeným na jeho hlavu. Ti lidé nepředstavovali žádný problém. Změnil směr a běžel zadními dvorky, přeskakoval ploty, protahoval se brankami a u svého vlastního domu vysunul měděné nehty na svých prstech, aby se zachytil omítky, a jakoby nic se začal šplhat nahoru po zdi.

To bylo to, co chtěl udělat. Nejenom uniknout lidem v autě před jeho domem, ale rozehrát to jako v pohádce. Šlo mu o okamžik, kdy skočí oknem k Dorrie a přistihne ji při... při čem?
Překvapil ji, když se dívala na noční film v televizi. Vlasy měla slepené barvicí pastou, seděla v posteli opřená o polštáře a samotná pojídala zmrzlinu.
Pomaloučku otevřel pootevřené okno a vklouznul dovnitř. Dorrie otočila hlavu k oknu.
Vykřikla.
Nebyl to obyčejný křik, byla to okamžitá hysterie. Dorrie odhodila zmrzlinu a vyskočila z postele. Televizor upadl na podlahu. Dorrie vzlykala, tiskla se ke vzdálené zdi a pěstmi si zakrývala oči.
"Promiň," řekl Roger neadekvátně. Chtěl se k ní přiblížit, ale soudnost zvítězila. Vypadala tak bezradně a tak přitažlivě ve své průhledné noční košili a v miniaturních kalhotkách.
"Promiň," zajíkla se, pohlédla na něho a pak odvrátila zrak. Tápavě odešla do koupelny a přibouchla za sebou dveře.
Nu, pomyslel si Roger, nelze jí to vyčítat. Dokonale si představil, jak strašidelně asi vyhlížel, když tak znenadání vlezl oknem. "Říkalas, že víš, jak vypadám," zavolal na ni.
Z koupelny nepřišla žádná odpověď, a o chvilku později zaslechl pleskot vody. Rozhlédl se po pokoji. Vypadal úplně stejně jako vždycky. Skříně byly plné jejích a jeho šatů, jak bývaly. Prostory za postelemi byly prázdné, jak bývaly vždycky, nebyli tam žádní skrytí milenci. Sám na sebe vůbec nebyl pyšný, že prohledává pokoj jako nějaký středověký paroháč, ale nepřestal, dokud si nebyl jistý, že je Dorrie sama.
Zazvonil telefon.
Díky svým bleskovým reflexům strhl Roger sluchátko z vidliček snad ještě dřív, než se poprvé ozvalo crrr, tak rychle a tak brutálně, že ho v dlani rozdrtil. Obrazovka zablikala a pak zhasla, protože její obvody byly spojené s fonií. "Haló?" řekl Roger. Nedostal ale žádnou odpověď; postaral se o to, že tím přístrojem už nikdy nikdo mluvit nebude.
"Krucinál," zaklel. Neměl žádnou představu o tom, jak bude toto setkání vypadat, ale bylo mu jasné, že začalo špatně.
Když Dorrie vyšla z koupelny, neplakala, ale také ani nepromluvila.
Šla rovnou do kuchyně a na Rogera se ani nepodívala. "Udělám si čaj," řekla přes rameno.
"Nemám ti raději udělat nějaký drink?" zeptal se Roger s nadějí.
"Ne."
Roger uslyšel zvuky, jak se naplňoval elektrický čajník, tiché bublání vařící vody a několikeré zakašlání. Napnul uši a uslyšel dech své ženy, teď už pomalejší a rovnoměrnější.
Posadil se do křesla, kde vždycky sedával, a čekal. Jeho křídla mu překážela. I když se automaticky zvedla nad jeho hlavu, nemohl se v křesle opřít. Zvedl se a nepokojně přecházel po pokoji. Přes létací dveře uslyšel hlas své ženy:
"Chceš trochu čaje?"
"Ne." A hned dodal: "Ne, děkuji." Ve skutečnosti měl na čaj velikou chuť, ne však kvůli potřebě tekutin nebo výživy, ale protože chtěl pocítit svou účast v nějaké normální, tradiční události s Dorrie.
Nechtěl se ale před ní pobryndávat a polévat, protože se neučil zacházet s hrníčky, talířky a s tekutinami.
"Kde jsi?" S hrníčkem v dlaních strnula v létacích dveřích a pak ho uviděla. "Ach. Proč víc nerozsvítíš?"
"Nechci. Miláčku, posaď se a na chvíli zavři oči." Něco ho napadlo.
"Proč?" Ale udělala to, oč žádal, a posadila se do křesla vedle imitace krbu. Zvedl křeslo i s ní a otočil ho tak, že seděla tváří ke stěně. Rozhlédl se, na co by se posadil, ale v pokoji nebylo nic, co by vyhovovalo jeho nové anatomii: podušky na sezení a pohovka byly nevýhodné buď pro jeho tělo, nebo pro jeho křídla, na druhé straně ale věděl, že ve skutečnosti nepotřebuje sedět. Jeho umělá svalovina nepotřebovala takový druh odpočinku.
Stoupl si tedy za její záda. "Cítím se líp, když se na mě nedíváš," řekl.
"Já to chápu, Rogere. Vylekals mě, to je všechno. Škoda, že jsi sem tak najednou vpadl oknem! Nejsem si tak úplně jistá, že se na tebe můžu dívat jako by nic, dívat se bez... bez hysterie. To je to, co jsem ti chtěla říct."
"Já vím, jak vypadám," odpověděl Roger.
"Ale pořád jsi to ty, že?" řekla Dorrie do zdi. "Ačkoliv si nevzpomínám, že bys někdy předtím šplhal po zdi domu, abys mi vlezl do postele."
"Je to snadné," řekl Roger a chopil se tak šance mluvit o něčem skoro lehkovážném.
"No," vypila Dorrie hlt čaje, "tak mluv. O co jde."
"Chtěl jsem tě vidět, Dorrie."
"Viděls mě. Po telefonu."
"Chtěl jsem, aby to nebylo po telefonu. Chtěl jsem být s tebou ve stejném pokoji." Chtěl však ještě víc, toužil se jí dotknout, chtěl jí sáhnout dlaní na krk a masírovat ho a hladit, až se uvolní, ale neosmělil se. Namísto toho ruku spustil a zapálil plynový plamen v krbu.
Ani ne kvůli teplu, jako spíš kvůli troše světla pro Dorrie. A aby bylo veseleji - "Nemáme to dělat, Rogere. Je za to pokuta tisíc dolarů -" Rozesmál se. "Ne pro tebe a pro mě, Dorrie. Kdyby ti někdo dělal potíže, zavolej Dashovi a řekni mu, že jsem ti to dovolil."
Dorrie si vzala cigaretu z krabičky na konci stolu a zapálila si.
"Rogere, miláčku," řekla pomalu, "já si na to všechno nemůžu zvyknout.
Nejde jenom o to, jak vypadáš. Je to těžké, ale aspoň jsem věděla, co se dá očekávat. Ale ani mě nenapadlo, že to potká tebe. Nemůžu si ale zvyknout na to, že jsi tak, nevím..., důležitý."
"Já si na to taky nemůžu zvyknout, Dorrie." Připomenul si televizní reportéry a jásající davy, když se vrátil na Zemi poté, co zachránil Rusy. "Teď je to jiné. Cítím se, jako bych něco zvedal na zádech, možná celý svět."
"Dash říkal, že přesně tak to je. Polovina z toho, co říká, jsou kecy, ale tohle ne. Jsi opravdu důležitý člověk, Rogere. Vždycky jsi byl slavný. Možná že právě proto jsem si tě vzala. Ale je to jako být rockovou hvězdou, že? Je to

vzrušující, ale kdykoliv od toho můžeš utéct, když tě to unaví. Nemyslím ovšem, že bys mohl utéct od tohoto."
Zamáčkla nedopalek cigarety. "Ať je to jak chce," pokračovala, "jsi tady a v institutu zřejmě všichni šílí."
"To zvládnu."
"Ano," řekla zamyšleně. "Jistěže to zvládneš. O čem budeme mluvit?"
"O Bradovi," pověděl. To nezamýšlel. To slovo samo vyšlo z jeho umělého hrtanu, utvořilo se na jeho restrukturovaných rtech, aniž by se na tom vědomě podílel.
Pocítil, jak ztuhla. "Proč o Bradovi?" zeptala se.
"Jenom to, že s ním spíš," odsekl Roger. Její krk lehounce zrudl a on věděl, že kdyby se mohl podívat do její tváře, spatřil by tam také síť cév. Tančící plameny hořícího plynu z krbu vytvářely v jejích tmavých vlasech krásné spektrum barev a Roger se vděčně zadíval na hru odstínů, jako kdyby to, co své ženě řekl, nebo to, co řekla ona jemu, nemělo žádný význam.
"Rogere," řekla, "já opravdu nevím, jak s tebou dál. Zlobíš se?"
Mlčel a pozoroval hru barev.
"Ostatně, Rogere, probrali jsme to už dávno. Ty máš své románky a já zase svoje. Řekli jsme si, že nemají žádný význam."
"Mají význam, jestliže zraňují." Odpoutal oči a zadíval se do temnoty jako na spojence své mysli. "Tamty byly jiné."
"Jak jiné?" byla teď zlá.
"Jiné, protože jsme o nich hovořili," pronesl neústupně. "Když jsem byl v Alžíru a tys tam nemohla vydržet kvůli klimatu, to byla jiná věc. To, co jsi dělala po návratu do Tonky a co já jsem dělal v Alžíru, žádnému z nás neubližovalo. Když jsem byl na orbitě -" "Nikdy jsem s nikým nespala, když jsi byl na orbitě!"
"Já to vím, Dorrie. Myslel jsem si, že to od tebe bylo velice laskavé.
Opravdu jsem tak uvažoval, protože to nebylo poctivé. Jde o to, že moje vlastní možnosti byly dost omezené. Starý Juli Bronin nebyl můj typ. Ale teď je to něco jiného. Je to jako bych byl znovu na orbitě, jenomže poněkud horší. Nemám ani Juliho! Nejen že nemám děvče, ale i kdybych měl, nemohl bych s ní nic dělat, protože nemám čím."
"Já to všechno vím," řekla Dorrie nešťastně. "Co ti mám říct?"
"Můžeš mi říct, že mi budeš dobrou ženou!" zařval.
Vystrašil ji, zapomněl na to, co dokáže jeho hlas. Rozplakala se.
Natáhnul ruce, aby ji polaskal, a pak ruce spustil. K čemu?
Ach, krucinál, pomyslel si. Jaký zmatek! Jediné potěšení nacházel v tom, že celý hovor se odehrál tady, v jeho vlastním domě, neplánovaně a beze svědků. Byl by nesnesitelný v přítomnosti kohokoliv jiného, ale my jsme přirozeně monitorovali každé slovo.

Dvanáct

Dvě simulace a jedna skutečnost

Rogerův měděný prst vyřadil více než jeden jistič. Způsobil zkrat v celé skříni automatických jističů. Na znovurozsvícení světel bylo třeba dvaceti minut.
Naštěstí měl 3070 zálohování paměti, data se tedy neztratila. Došlo jen ke zkreslení probíhajících operací, takže bylo třeba všechny zopakovat. Automatický bezpečnostní systém ještě dlouho po Rogerově zmizení nepracoval.
O tom, co se stalo, se jako jedna z prvních dozvěděla Sulie Carpenterová, která si v kanceláři sousedící s místností, kde byl umístěn počítač, krátce zdřímla, protože očekávala ukončení Rogerovy simulace.
Nedočkala se. Probudilo ji poplašné zvonění, které signalizovalo, že bylo přerušeno zpracovávání informací. Jasné fluorescentní osvětlení pohaslo a slabou záři vydávaly jen červené žárovky.
První její myšlenka patřila drahocenné simulaci. Strávila dvacet minut s programátory a studovala částečné výstupy v naději, že všechno bude v pořádku, dřív než rezignovala a odebrala se do kanceláře Verna Scanyona. Teprve tam se dozvěděla, že Roger uprchl.
V tu chvíli byl obnoven přívod proudu. Zapnuli ho, když Sulie běžela po požárním schodišti po dvou schodech najednou. Scanyon už telefonicky svolával k neodkladnému shromáždění všech, které zamýšlel obviňovat. O Rogerovi se Sulie dozvěděla od Clary Blyové, a jak se lidé scházeli v místnosti, byli informováni jeden od druhého.
Z významnějších osob scházel jenom Don Kayman, jehož zastihli před televizorem v jeho církevním kondominiu. Kathleen Doughtyová přišla nahoru z podzemní fyzioterapeutické laboratoře a přivlekla s sebou Brada. Ten byl celý vlhký a růžový, protože se zrovna pokoušel nahradit hodinou sauny celonoční spánek. Freeling byl na Merritt Islandu, ale nebylo ho zvlášť zapotřebí; půl tuctu jiných lidí stísněných, deprimovaných a ustaraných vkročilo do místnosti a usadili se do kožených křesel kolem stolu.
Scanyon už stihl poslat do vzduchu vojenskou pozorovací helikoptéru, aby prohledávala celou oblast kolem institutu. Její televizní kamery zkoumaly dálnici, příjezdové cesty, parkoviště, pole i prérii a všechno, co viděly, se promítalo na nástěnnou obrazovku na konci sálu. Policejní síly Tonky byly ve stavu pohotovosti a měly pátrat po podivné bytosti podobné ďáblu uhánějící sedmdesátikilometrovou rychlostí, což na čele seržanta, který měl právě službu, způsobilo vrásky. Udělal osudovou chybu. Zeptal se bezpečnostního důstojníka institutu, jestli nepil. O deset sekund později, s hlavou plnou představ, jak prošoupává podrážky při patrolách v Kiska, seržant rádiem uvědomoval všechny policejní vozy a pěší patroly. Policie dostala rozkaz Rogera nezatýkat, ani se k němu nepřibližovat. Měli ho pouze najít.
Bylo jasné, že Scanyon chce někoho obvinit. "Odpovídáte za to vy, doktore Ramezi," vyštěkl na hlavního psychoanalytika. "Vy a major Carpenterová. Jak jste mohli připustit, že se Torrawayovi podařilo uskutečnit takovou

akci bez varování?"
"Generále," řekl smírně Ramez, "říkal jsem vám, že Roger je labilní, pokud jde o jeho ženu. Kvůli tomu jsem žádal o někoho takového, jako je Sulie. Roger potřeboval jiný objekt, na který by se mohl fixovat, někoho, kdo je bezprostředně spojen s projektem -" "Ale moc to nefungovalo, že?"
Sulie přestala poslouchat. Velice dobře věděla, že je další na řadě, ale pokusila se přemýšlet. Dívala se na obraz přenášený z helikoptéry na obrazovku nad Scanyonovým stolem. Obraz byl schematický: silnice byly zelenými liniemi, auta modrými body, budovy jsou žluté. Pár chodců bylo světle červenými tečkami. Kdyby se teď některá z těch teček začala náhle pohybovat rychlostí modrého bodu, byl by to Roger. Ale Roger měl mnoho času k tomu, aby se dostal mnohem dál, mimo oblast, kterou sleduje helikoptéra.
"Generále, přikažte jim, ať přelétnou nad městem," řekla náhle.
Generál se zamračil, ale zvedl sluchátko a rozkaz vydal. Nemohl ho ale odložit, měl na lince spojení, které nemohl nepřijmout.
Telly Ramez vstal z křesla vedle ředitele a prošel kolem Sulie Carpenterové. Ta však oči od poskládaného zápisu simulace nezvedla.
Trpělivě čekal.
Řediteli volal prezident Spojených států. I kdyby si nepovšimli malé Dashovy tváře na obrazovce nad ředitelským stolem, poznali by to podle kapiček potu splývajících po Scanyonových skráních. Hlas slyšeli jen slabě, "...mluvil jsem s Rogerem a zdál se... nevím, jako by lhostejný. Přemýšlel jsem o tom, Verne, a pak jsem se rozhodl, že ti zavolám. Je u vás všechno v pořádku?"
Scanyon polknul. Rozhlédl se po tvářích kolem stolu a náhle roztáhl štítky osobní ochrany (vypadalo to jako okvětní plátky) telefonu; obraz se zmenšil do velikosti obvyklé poštovní známky. Hlas vymizel, protože zvuk byl přenášen do parabolického reproduktoru, zaměřeného přímo na Scanyonovu hlavu, zatímco zástěny pohltily generálova slova.
Přesto však lidé v místnosti neměli žádné problémy se sledováním rozhovoru, který se velice jasně zapisoval na Scanyonově tváři.
Sulie vzhlédla od zápisu na Tellyho Rameze. "Přerušte mu ten hovor," pronesla horečně. "Já vím, kde Roger je."
"V domě své ženy," řekl Ramez.
Unaveně si protřela oči. "Myslím, že na to jsme nepotřebovali žádnou simulaci, že? Promiň, Telly. Zdá se mi, že jsem ho neměla tak silně na háčku, jak to vypadalo."
Oba měli pravdu, samozřejmě. Nějaký čas jsme o tom už věděli.
Jakmile se Scanyon rozloučil s prezidentem, zavolali z bezpečnostní služby, že odposlouchávací mikrofony v ložnici Dorrie zachytily zvuk toho, jak Roger lezl dovnitř oknem.
Scanyonova malá žlutá očka byla nablízku slzám. "Dejte ten zvuk na reproduktor," přikázal. "A Rogerův dům na obrazovku."
Potom přepnul telefon na vnější linku a vytočil Dorriino číslo.
Z reproduktoru se ozval zvuk vyzvánění, pak kovové zaskřípění a nakonec zachraptěl bezbarvý kyborgizovaný Rogerův hlas: "Haló?"
A o chvilku později jemnější, ale rovněž bezbarvé: "Krucinál."
Scanyon odtrhl sluchátko od hlavy a třel si ucho. "Co se, k čertu, stalo?" zeptal se. Když na svou rétorickou otázku nedostal od nikoho odpověď, jemně sluchátko odložil. "Je to nějak poškozené," oznámil.
"Můžeme tam poslat nějakého člověka, generále," nabídl zástupce šéfa bezpečnosti. "Dva naši lidé sedí v autě před domem." Na obrazovce se posunoval obraz z kamery v helikoptéře, která se po chvilce usadila šest set metrů nad Radničním náměstím města Tonka.
Kamera pracovala v infračervené části spektra a v horním rohu obrazovky vyznačovala okraj města široká stuha plavebního kanálu. Obdélník černi obklopený pohyblivými světýlky automobilů těsně pod středem obrazovky představoval Radniční náměstí a u Rogerova domu se ukázala červená hvězdička. Zástupce šéfa bezpečnosti natáhl ruku a dotkl se blízkého světelného bodu, aby ukázal na svůj vůz.
"Máme s nimi telefonické spojení, generále," pokračoval. "Plukovníka Torrawaye vejít neviděli."
Sulie vstala. "Já to nedoporučuju," prohlásila.
"Vaše doporučení mě teď moc nezajímají, majore Carpenterová," zavrčel Scanyon.
"Generále, v každém případě -," zmlkla, když uviděla Scanyonovu zdviženou dlaň.
Z reproduktoru zněl tichý Dorriin hlas: Udělám si čaj. A pak Rogerův: Nemám ti raději udělat nějaký drink? A její skoro neslyšitelné: Ne.
"V každém případě," promluvila Sulie, "je teď Roger úplně vyrovnaný.
Nepokazme to."
"Nemůžu ho tam nechat sedět! Kdo, k čertu, ví, co za chvíli udělá?
Vy?"
"Víte, kde je. Myslím, že se odtamtud po nějakou dobu nehne.
Don Kayman je nedaleko od jeho domu a je to jeho přítel. Řekněte mu, aby ho přivezl."
"Kayman není žádný bojový specialista."
"To je to, co chcete? Jestli se Roger nebude chtít vrátit po dobrém, co chcete udělat?"
Chceš trochu čaje?
Ne... Ne, děkuji.
"Vypněte to, prosím," řekla Sulie a dodala: "Nechte tomu ubožákovi aspoň trochu soukromí."
Scanyon se v křesle pomalu napřímil a klepl lehce oběma dlaněmi najednou o desku stolu. Pak náhle zvedl sluchátko a

vydal rozkazy.
"Uděláme to ještě jednou podle vás, majore," řekl. "Ne proto, že bych vám moc věřil. Jednoduše nemám také moc na vybranou. Nemůžu vám ničím hrozit. Jestli se to znovu nepovede, pochybuju, že bych měl ještě možnost kohokoliv potrestat. Ale jsem si absolutně jistý, že někdo to udělá."
Telly Ramez řekl: "Pane, já chápu vaše stanovisko, ale zdá se mi, že je to vůči Sulie nespravedlivé. Simulace ukazuje, že setkání s jeho ženou je pro něho nezbytné."
"Doktore Ramezi, v simulaci jde o to, aby nám ukázala, co se stane, dřív, než se to stane."
"Ano, ale ukazuje také, že Torraway je v zásadě celkem vyrovnaný.
On si s tím poradí, generále."
Scanyon začal znovu bubnovat na stolní desku.
"Roger je složitou osobností," řekl Ramez. "Viděl jste profily jeho testu subjektivní apercepce. Má silně vyvinuté všechny základní pohnutky: úspěchu, afiliace a slabší, ale zdravou pohnutku moci.
Není manipulátor, je introspektivní. Musí si všechno vyřešit v hlavě.
Takové kvality chcete, generále. Všechno to bude potřebovat. Nemůžete po něm žádat, aby byl někým jiným tady v Oklahomě a jiným na Marsu."
"Jestli se nemýlím," řekl generál, "něco takového jste mi sliboval, s vaší behaviorální modifikací."
"Ne, generále," namítl trpělivě psychiatr, "sliboval jsem jenom to, že když mu dáme jako náhradu někoho takového, jako je Sulie Carpenterová, bude lépe snášet své problémy s manželkou. A snášel."
"B-mód se řídí vlastní dynamikou, generále," vmísila se Sulie.
"Zavolali jste mě poněkud pozdě."
"Co mi to tu říkáte?" zeptal se hrozivě Scanyon. "Že se zhroutí na Marsu?"
"Doufám že ne. Vyhlídky jsou takové, jaké dokážeme stvořit, generále. On už se ve značné míře zbavil starých blbostí, jak je vidět v jeho posledních testech. Ale ode dneška za šest dní už tu nebude a já také zmizím z jeho života. A to je špatné. B-mód by se nikdy neměl přerušovat, jako když utne. Měl by postupně vyhasínat. Pomalu omezovat moji přítomnost, aby měl možnost posílit svou obranu."
Jemné bubnování na stůl bylo teď pomalejší. "Říkáte mi to trochu pozdě," pronesl Scanyon.
Sulie pokrčila rameny, ale mlčela.
Scanyon se zamyšleně rozhlédl kolem stolu. "Dobrá. Udělali jsme teď v noci všechno, co jsme udělat mohli. Teď se rozejdeme a v osm..., ne, domluvme se na desátou ráno. Od každého z vás budu očekávat zprávu ne delší než tři minuty o tom, za co kdo odpovídá a co máme dělat."
Don Kayman dostal vzkaz prostřednictvím hlídkového policejního vozu. Ten za ním zasvištěl, blikal majáčkem a vyl sirénou, a když ho zastavili, přikázali mu vrátit se a jet pro Rogera.
Kayman zaklepal na dveře se srdcem v kalhotách, protože nevěděl, co tam nalezne. A když se dveře otevřely a za nimi byly svítící Rogerovy oči, zašeptal si Kayman rychle "Zdrávas Maria" a pokoušel se dohlédnout až do hloubky pokoje za záda hospodáře, aby tam spatřil... co? Roztrhané tělo Dorrie Torrawayové? Krvavá jatka?
Spatřil však jen samotnou Dorrie schoulenou v ušáku a nepochybně uplakanou. Ten pohled ho skoro potěšil, protože byl připraven na něco podstatně horšího.
Roger s ním šel bez odporu. "Sbohem, Dorrie," řekl, a nečekal na odpověď. Měl potíže s usazením v malém Kaymanově autě; naštěstí mohl složit křídla. Poradil si tak, že maximálně odstrčil opěradlo sedadla a zkroutil se do kostrbaté pozice, beznadějně nevýhodné pro každou normální lidskou bytost. Roger samozřejmě nebyl normální lidskou bytostí. Jeho svalový systém snášel přetížení skoro v jakékoliv pozici, do jaké se mohl dostat.
Mlčeli skoro až k samému institutu. Pak si Don Kayman odkašlal.
"Znervóznils nás."
"To si myslím," odpověděl bezbarvý kyborgův hlas. Křídla se mu nepokojně chvěla, otírala se jedno o druhé, jako by si mnul dlaně.
"Chtěl jsem se s ní vidět, Done. Bylo to pro mne důležité."
"Já ti rozumím." Kayman odbočil na rozlehlé prázdné parkoviště.
"A dál?" sondoval. "Je všechno v pořádku?"
Kyborg k němu obrátil svou masku. Velké fazetové oči se zablyštěly jako ebenové brilianty a byly bez jakéhokoliv výrazu, když Roger řekl: "Jsi hlupák, velebný otče Kaymane. Jak může být všechno v pořádku?"
Sulie Carpenterová snila teskně o spánku, jako by to byly prázdniny na francouzské Riviéře. V té chvíli se stejně nedalo počítat ani s jedním či druhým. Vzala dvě ampulky amfetaminu a B-12 a sama si to píchla do paže v místě, které se už dávno naučila lokalizovat.
Simulace Rogerova chování byla zničena kvůli výpadku proudu, takže ji prováděla ještě jednou od začátku, od zavedení dat do odečtu výsledků. Byli jsme spokojeni. Dostali jsme příležitost k provedení několika oprav.
Zatímco Sulie čekala na výsledky, dala si horkou koupel v hydroterapeutické vaně, a když simulace skončila, pečlivě výsledky prostudovala.
Naučila se číst i kryptické velké litery a celá čísla, aby se uchránila před chybami programátorů, ale teď nevěnovala hardwaru ani chvilku a ihned přešla k nekódovanému výsledku na konci. Ve své práci byla velice dobrá.
Jejím oborem nebyla práce ošetřovatelky. Sulie Carpenterová byla jedním z prvních doktorů ženského pohlaví v oblasti kosmické medicíny. Získala doktorát z medicíny, specializovala se na psychoterapeutiku a množství eklektických disciplín a přešla pak ke kosmickému programu, protože v práci na Zemi nespatřovala nic hodného její pozornosti. Po absolvování astronautického kurzu začala uvažovat o tom, zda i v kosmu je pro ni něco hodné její pozornosti.
Taková se jí zdála být teoretická věda, takže si zažádala o práci v kalifornských vědeckých týmech a byla přijata. Jejím

životem prošlo hodně mužů, z nichž jen pár pro ni bylo důležitých, ale žádný z nich se neosvědčil. Tolik z toho, co pověděla Rogerovi, byla pravda. Po nejčerstvějším bolestném zklamání se uzavřela do oblasti svých zájmů, dokud, jak si říkala, nedozraje natolik, aby věděla, co od muže očekává. A tak zůstávala stranou hlavního proudu lidských záležitostí, dokud uprostřed stovek tisíc údajů o lidech jsme nevybrali ten její, abychom uspokojili Rogerovu potřebu. Sulie tak zcela neočekávaně dostala příkaz podepsaný samotným prezidentem. V žádném případě nemohla ten úkol nepřijmout. Ve skutečnosti odmítnout ani netoužila. Potěšila ji vyhlídka na změnu.
Péče o trpící lidskou bytost probudila citová centra její osobnosti.
Bylo jí jasné, že jde o významný úkol, protože pokud v něco věřila, byl to pouze marsovský projekt a její vlastní kvalifikace. A kvalifikaci měla neobyčejnou. Velice jsme si jí cenili jako figury v námi rozehrané partii o přežití naší rasy.
Když skončila simulace Rogerovy psychiky, byly právě čtyři hodiny ráno.
Pár hodin se prospala na cizí posteli v pokoji ošetřovatelek. Pak se vysprchovala, oblékla se a nasadila si své zelené kontaktní čočky.
S tímto aspektem své práce nebyla spokojená. To jí prolétlo hlavou cestou do Rogerova pokoje. Barvení vlasů a změna barvy očí byly podvody a ona nerada podváděla. Snila o tom, že jednoho dne odloží kontaktní čočky a vrátí se ke svým přirozeným tmavě, blonďatým vlasům... no, dost možná s použitím nějakého přelivu, nemylme se, protože proti umělým úskokům nic neměla, nechtěla jen předstírat, že je někým, kým není.
Když ale vstoupila do Rogerova pokoje, usmívala se. "To je prima, že ses vrátil. Postrádali jsme tě. Jak ses cítil na svobodě?"
"Vůbec ne špatně," odpověděl bezbarvý hlas. Roger stál u okna, hleděl na chomáče trávy, které se ve větru honily a poskakovaly po parkovišti. Obrátil se na ni. "Víš, všechno je to pravda, co jsi říkala.
To, co mám teď, není jen jiné, je to lepší."
Odolala touze upevnit jeho výpověď a s úsměvem začala svlékat povlečení z lůžka. "Trápil jsem se sexem," pokračoval. "Ale víš co, Sulie? Je to stejné, jako by mi řekli, že v nejbližších pár letech nemůžu jíst kaviár. Já nemám rád kaviár. A když se nad tím dostatečně zamyslím, netoužím teď ani po sexu. Předpokládám, žes to všechno nacpala do počítače. ‚Snížit sexuální pud, zvýšit euforii?' Tak či onak, nakonec proniklo i do mého ptačího mozku, že jsem se zbytečně trápil pomyšlením na to, jak vydržím bez něčeho, po čem ve skutečnosti netoužím. To je vlastně to, o čem si myslím, že jiní lidé si myslí, že bych po tom měl toužit."
"Kulturní přizpůsobení," dodala.
"Nepochybně," řekl. "Poslouchej, chtěl bych pro tebe něco udělat."
Vzal kytaru, vyskočil na okenní rám, paty si dal na parapet a nástroj na kolena. Když začal hrát, složila se křídla měkce nad jeho hlavou.
Sulie to zaskočilo. On nejenom hrál, ale i zpíval. Zpíval? Ne ty zvuky připomínaly spíš pohvizdování přes zuby, tichounké, ale čisté.
Prsty brnkaly a tiskly struny kytary vyhrávajíce doprovod, zatímco ostré pohvizdování se prolínalo s melodií, kterou nikdy předtím neslyšela.
Když skončil, zeptala se: "Co to bylo?"
"Byla to Paganiniho sonáta pro kytaru a housle," odpověděl pyšně.
"Clara mi dala její nahrávku."
"Nevěděla jsem, že umíš něco takového. Myslím notovat... či co to bylo."
"Já také ne, dokud jsem to nezkusil. Nedokážu jenom dát dostatečnou hlasitost partii houslí. A neumím z kytary dostat dostatečně tichý zvuk, aby byl vyvážený, ale neznělo to nejhůř, že?"
"Rogere," řekla úplně vážně, "jsem okouzlená."
Podíval se na ni a okouzlil ji podruhé pokusem o úsměv. "Vsadím se, že jsi nevěděla, že dokážu i tohle. Sám jsem to nevěděl, dokud jsem to nezkusil."
Na poradě řekla Sulie s absolutní jistotou: "Je připraven, generále."
Scanyon si dopřál tolik spánku, že vyhlížel odpočatě, a zároveň ještě něčeho jiného, jakéhosi vnitřního zdroje síly nebo čeho, protože vypadal méně utrápeně. "Jste si jistá, majore Carpenterová?"
Sulie kývla hlavou. "Nikdy nebyl víc připraven." Zaváhala. Vern Scanyon to vyčetl z její tváře a čekal na další doplnění. "Problém je v tom, že podle mého mínění je Roger připraven do toho jít nyní.
Všechny jeho systémy dosáhly operační úrovně. Překonal problém se svou manželkou. Je připravený. Čím déle tady bude čekat, tím bude vzrůstat riziko, že udělá něco, co ho vyvede z rovnováhy."
"O tom velice pochybuju," řekl Scanyon a zamračil se.
"Nu což, ona ví, jaké by si způsobila problémy. Ale já nechci riskovat, chci ho přemístit."
"Myslíte převézt ho na Merritt Island?"
"Ne. Chci ho zaměřit na očekávání."
Brad vybryndal kávu z šálku, který nesl k ústům. "To je nemožné, moje milá," vykřikl opravdu pobouřeně. "Já mám ještě dvaasedmdesát hodin na testování jeho systémů! Jestli ho zpomalíš, nezískám výsledky -" "Testování kvůli čemu, doktore Bradleyi? Kvůli jeho správné činnosti nebo kvůli své práci, kterou o něm chcete napsat?"
"No dobrá... Krucinál, jistěže o něm budu psát. Ale chci to udělat co nejdůkladněji, využít každou minutu pro jeho vlastní dobro. A pro dobro výpravy."
Sulie pokrčila rameny. "Ať je to, jak chce, takové je moje doporučení.
Tady nemá na práci nic jiného, jenom čekat. A toho měl dost."
"Co bude, když se stane něco na Marsu?" zeptal se Brad.
"Ptali jste se na moje mínění. To je ono."

"Buďte tak laskaví," vmísil se do rozhovoru Scanyon, "a mluvte tak, abychom všichni rozuměli, o čem mluvíte. Zvláště já."
Sulie pohlédla na Brada, který řekl: "Plánovali jsme, že to uděláme na cestu, jak víte, generále. Jsme schopni přestavět jeho vnitřní hodiny zvenčí pomocí počítače. Máme, jak to vypadá, pět dní a pár hodin do startu. Můžeme ho zpomalit tak, že by se mu celý ten čas vešel do nějakých třiceti minut subjektivního času. Má to smysl, ale stejně má smysl i to, co jsem pověděl předtím: nevezmu si na zodpovědnost pustit ho z mých rukou, dokud neprovedu všechny zamýšlené testy."
Scanyon se zachmuřil. "Chápu, o co vám jde, to je správný úhel pohledu, ale já také mám svůj. Co se stane s tím, o čem jste mluvila minulou noc, majore Carpenterová? Aby se příliš zbytečně nepřerušovala jeho behaviorální modifikace?"
"On je teď na nejvyšší úrovni, generále. Kdybych ho měla ještě dalších šest měsíců, bez jediného slova bych souhlasila. Ale protože mám jen pět dnů, nesouhlasím. Je v tom více rizika než užitku. Projevil skutečný zájem o kytaru, škoda že jste ho neslyšel. Velice posílil své strukturální obranné reakce na to, že mu chybí sexuální orgán.
Kromě toho vykázal iniciativu, když minulé noci utekl, a to je veliký pokrok, generále, jelikož je jeho osobnost spíš pasivní, naprosto neuspokojivá z hlediska požadavků projektu. Opakuji, přelaďme ho teď na očekávání."
"A já opakuju, že na něho potřebuju víc času," vybuchl Brad.
"Sulie má možná pravdu. Ale já mám také pravdu a obrátím se na prezidenta, když to bude nezbytné."
Scanyon se zamyšleně podíval na Brada a pak po všech ostatních.
"Máte ještě nějaké poznámky?"
Don Kayman se nadechl. "Má-li to nějaký význam, souhlasím se Sulie. On není šťastný postupem své ženy, ale není také roztřesený.
Pro něj je to ten nejlepší okamžik ke startu."
"Ano," řekl Scanyon a znovu lehce zabubnoval prsty na stole.
Pohlédl do prostoru a pak pronesl: "Existuje něco, o čem nikdo z vás neví. Vaše vlastní simulace není jedinou simulací Rogerova chování, která byla prováděna." Každému osobně pohlédl do tváře. "Zakazuji o tom mluvit," podtrhl, "s kýmkoliv mimo tuto místnost. Asijci provádějí vlastní simulaci. Napíchli se na obvody našeho computeru 3070 někde mezi naším a ostatními dvěma počítači a ukradli všechna data, která využívají k provádění vlastní simulace."
"Proč?" zeptal se Don Kayman a všechny tak předstihl.
"To bych chtěl vědět také," řekl Scanyon ponuře. "Neruší je.
Nedověděli bychom se o tom nebýt rutinní kontroly spojení, která odhalila jejich odposlech. Potom následovalo trochu špionské zábavy v Pekingu, o které nic nevím a ani nechci vědět. Oni neudělali nic kromě toho, že si přečetli všechna data a připravili svůj vlastní program.
Nemáme ponětí, jaký z toho mají užitek, ale výsledek je překvapivý.
Ihned po tom všem stáhli svůj protest proti startu. Ve skutečnosti nám nabídli použití jejich marsovského satelitu pro telemetrické spojení za letu."
"Nevěřil bych jim ani za nic," vzplál Brad.
"Nu, nezamýšlíme bezmezně spoléhat na jejich papírové draky, to si můžete být jistí. Ale je to překvapení: říkají, že si přejí, aby výprava měla úspěch. Takže," řekl, "je tu jen jedna větší komplikace, ale všechno směřuje k jednomu rozhodnutí právě v tuto chvíli, souhlasíte?
Musím se rozhodnout, zda přeladit Rogera na očekávání nebo ne. Dobrá. Souhlasím. Přijímám vaše doporučení, majore Carpenterová.
Řekněte Rogerovi, co chceme udělat a povězte mu všechno, co s doktorem Ramezem považujete za důležité, aby to věděl. A pokud jde o tebe, Brade," pozvedl dlaň, aby Bradův protest utišil, "vím, co chceš říct. Souhlasím. Potřebuješ na Rogera víc času. No tak ho dostaneš. Posílám tě na tu výpravu." Přisunul si list papíru, který ležel na stole, vyškrtl tam nějaké jméno a vepsal jiné. "Rezignuju na jednoho pilota, abych ti udělal místo. Už jsem to potvrdil. Zajištění řízení letu je dostatečné, když vezmu v úvahu automatické systémy řízení a skutečnost, že všichni máte za sebou nějaké pilotní kurzy.
Tohle je konečný seznam posádky marsovské mise: Torraway, Kayman, generál Hesburgh jako pilot a - ty."
Brad protestoval. V prvním reflexu. Jakmile se s tím rozhodnutím smířil, akceptoval ho. To, co Scanyon řekl, byla pravda, a kromě toho Brad okamžitě pochopil, že v kariéře, s níž počítal, mu nic tak nepomůže jako skutečná, fyzická účast na vlastní výpravě. Bohužel však bylo nutné opustit Dorrie a všechny ostatní Dorrie, ale po návratu bude mít plno takových Dorrie...
Události po sobě následovaly jako noc za dnem. Bylo to poslední rozhodnutí. Všechno ostatní bylo jen realizací. Na Merritt Islandu se začalo s tankováním nosných raket. Po celém Atlantiku byly pro případ havárie rozmístěny záchranné lodě. Brad přiletěl na ostrov k přípravě v doprovodu šestice exastronautů, kteří mu měli za pět minut dvanáct vtlouct do hlavy celé nezbytné startovní školení. Jedním z nich byl Hesburgh, malý, sebejistý a usmívající se, který svým chováním dodával stálou jistotu. Don Kayman si na dvanáct drahocenných hodin vzal propustku, aby se rozloučil se svou řeholnicí.
Všichni jsme s tím byli velice spokojeni. Byli jsme spokojeni s rozhodnutím poslat Brada s výpravou. Byli jsme spokojeni s extrapolací tendencí, které ze dne na den vykazovaly stále pozitivnější vlivy startu na světové mínění a události. Byli jsme spokojeni se stavem Rogerovy mysli.
A nejvíce jsme byli spokojeni se simulací Rogerova chování v NLA; ve skutečnosti to byl základní komponent plánů na záchranu našeho druhu.

Třináct

Když je rozhodnuto

Dlouhá cesta po Hohmannově orbitě na Mars trvá sedm měsíců.
Všichni předcházející astronauti, kosmonauti a sinonauti se přesvědčili, že jsou opravdu velice únavné. Každý den měl k naplnění 86 400 sekund, bylo však málo toho, čím by se daly naplnit.
Roger se od ostatních lišil ve dvou bodech. Zaprvé byl nejdražším pasažérem, jakého dosud přepravovala kterákoliv kosmická loď.
V něm samém a ve všem kolem něj bylo utopeno sedm miliard dolarů projektu Man Plus. Bylo třeba ho maximálně šetřit. Zadruhé šetřit bylo možné jeho jediného.
Jeho biologické hodiny byly zpomaleny. Jeho vnímání času bylo takové, jaké mu nadiktoval počítač.
Zpočátku ho zpomalovali postupně. Lidé začali vypadat, že se pohybují trochu rychleji. Doba jídla přišla dřív, než očekával. Hlasy se staly pisklavější.
Když to začalo pěkně působit, zvětšili zpoždění v jeho systémech.
Hlasy přešly do kakofonie vysokých tónů a nakonec se dostaly mimo oblast jeho vnímání. Lidi viděl jen s obtížemi a i to jenom jako pohyblivé skvrny. Jeho pokoj ve dne zamykali ne proto, aby neutekl, ale pouze proto, aby ho uchránili před rychlým přechodem ze dne na noc. Objevovaly se před ním podnosy se studenými předkrmy jako na pikniku.
Když je začal odstrkávat na znamení toho, že skončil nebo že je nechce, podnosy bleskem mizely z jeho zorného pole.
Roger věděl, že se s ním něco děje. Neprotestoval. Uvěřil slibům Sulie, že je to dobré, nutné a úplně v pořádku. Myslel si, že mu Sulie bude chybět, a hledal způsob, jak jí to povědět. Takový způsob byl, ale všechno probíhalo tak rychle; jako mávnutím čarodějné hůlky se před ním na tabulku psaly křídou vzkazy. Když odpovídal, ukázalo se, že jeho odpovědi jsou mazány dříve, než si byl úplně jistý, že je dokončil.
JAK SE CÍTÍŠ?
Zvedá křídu a píše jedno slovo.
DOBŘE Tabulka mizí a vzápětí se vrací s jinou informací.
BEREME TĚ NA MERRITT ISLAND A jeho odpověď JSEM PŘIPRAVEN zmizela dřív, než stačil dodat zbytek, který narychlo naškrábal na svůj noční stolek: POZDRAVUJTE ODE MĚ DORRIE Mínil tam dodat "a Sulie", ale neměl na to čas, protože stolek náhle zmizel. On sám zmizel z pokoje. Dostavil se kymácivý pohyb přivádějící mu závrať. Před očima se mu rychle mihl vjezd do institutu pro sanitky a stejně rychle míjel prchavý obraz ošetřovatelky - byla to Sulie? - otočené k němu zády a natahující si kalhoty. Měl pocit, že celá jeho postel se vznáší do vzduchu, do brutální záře zimního slunce a potom do... kam? Do auta? Než si stačil položit takovou otázku, to něco se odtrhlo od země a Roger si uvědomil, že je to helikoptéra. Pocítil, jak se mu dělá špatně, zvedá se mu žaludek.
Telemetrie to přenášela přesně a regulátory se zhostily svého úkolu. I nadále se dávil, cítil, jak to s ním hází jako s míčem na bouřlivých mořských vlnách, ale nezvracel.
Potom zastavili.
Je mimo helikoptéru.
Opět v oslepujícím slunci.
A v něčem jiném..., v čem rozpoznal, jakmile se to začalo pohybovat, vnitřek CB-5, upravené jako nemocniční loď.
Jakoby kouzlem se kolem něho ovinuly bezpečnostní pásy.
Nebylo to pohodlné - pořád měl závratě a bušení v hlavě, ačkoliv už ne tak nesnesitelné - ale netrvalo to dlouho.
Rogerovi se zdálo, že jenom pár minut. Potom mu na ušní bubínky dolehla změna tlaku - vynesli ho z letadla do vedra a oslepujícího jasu, samozřejmě to byla Florida, uvědomil si opožděně, ale to už se nacházel v sanitce a pak mimo ni...
Potom, po chvíli, kterou Roger vnímal jako deset či patnáct minut, ale ve skutečnosti trvala většinu dne, se nedělo nic kromě toho, že ho uložili na postel, nakrmili ho a vycévkovali, se před ním objevilo: HODNĚ ŠTĚSTÍ, ROGERE, JDEME NA TO a pak zespodu udeřil parní buchar, který ho na chvilku zbavil vědomí.
To je všechno velice pěkné, pomyslel si, že mě ochraňujete před nepříjemnou nudou, ale kdo ví, jestli mě tím nezabíjíte.
Ale než se mohl zamyslet nad tím, jak to někomu vzkázat, bylo po spojení.
Čas plynul. Čas snění.
Uvědomil si, že ho udržují na sedativech, že ho kvůli zpomalení uspávají a s tímto vědomím se probudil.
Necítil žádný tlak. Ve skutečnosti se vznášel. Jedině pavučina bezpečnostních pásů ho udržovala na místě.
Byl v kosmickém prostoru.
Do ucha se mu ozval nějaký hlas. "Dobrý den, Rogere. Posloucháš magnetofonový záznam."
Když otočil hlavu, objevil síťku malého reproduktorku těsně u svého ucha.
"Zpomalili jsme ho, abys mu rozuměl. Jestli s námi chceš mluvit, jednoduše za chvilku nahraj, co chceš povědět. My pak záznam zrychlíme, aby byl srozumitelný pro nás. Není to skvělá technika?
Ať je to, jak chce, nahrávám to ve třicátém prvním dnu. Pro případ, kdyby sis mě už nepamatoval, jsem Don Kayman.
Potkal tě malý problém. Tvůj svalový systém se postavil proti startovnímu přetížení a trochu sis namohl šlachy. Museli jsme provést malou operaci.
Hojí se to dobře. Brad ti zrekonstruoval kybernetické systémy a jak soudí, budeš moci pohybovat tříhlavými svaly, až bez pohromy přistaneme.
Uvidíme. Nic důležitějšího nemám, ale ty asi budeš mít nějaké otázky, ovšem než tě pustím k aparátu, předám ti osobní vzkaz."
Pásek chvilku šuměl a šeptal a potom se uprostřed atmosférických poruch ozval zdeformovaný a zesláblý hlas Dorrie.
"Ahoj, miláčku.

Tady doma je všechno v pořádku a ochraňuju pro tebe domácí krb. Myslím na tebe. Dej na sebe pozor."
A potom opět Kaymanův hlas. "Teď co je s tebou. Především pověz to nejdůležitější, jestli tě něco nebolí nebo něco takového. Jsou tu velké ztráty reálného času, takže nejdřív mluv o tom, co je nejpodstatnější, a když skončíš, počkej okamžik na výměnu kazety a pak můžeš přejít na žvanění. Tak začni."
Pásek se zastavil, malá červená dioda oznamující reprodukci zhasla a rozsvítila se zelená signalizující nahrávání. Vzal mikrofon a už otvíral ústa, aby pověděl, že ne, že nemá žádný zvláštní problém, když se náhodou podíval dolů a povšiml si, že mu chybí pravá noha.
My jsme samozřejmě monitorovali každý okamžik na palubě kosmické lodi.
Už po prvním měsíci se telekomunikační linka natáhla do podoby tenké nitky. Geometrie způsobovala nesnáze. Zatímco se kosmická loď šplhala k marsovské orbitě, Mars se také pohyboval. Stejně se pohybovala i Země a to o hodně rychleji. Ta oběhne Slunce skoro dvakrát, zatímco Mars ukončí jeden svůj oběh. Telemetrie z kosmické lodi potřebovala teď kolem tří minut, aby dorazila do Goldstone.
Byli jsme pasivními posluchači. Mělo však být ještě hůř. Až začne kosmická loď kroužit okolo Marsu, veškeré spojení se Zemí bude mít půlhodinové zpoždění, půl hodiny na cestu tam a zpět rychlostí světla.
Vzdali jsme se přímé kontroly a loď s pasažéry se stala prakticky samostatná.
Ještě později se Země a Mars ocitnou na protilehlých stranách Slunce. Slabé signály z kosmické lodi budou tak ohrožovány solární interferencí, že jejich věrohodný příjem skončí. Ale v ten čas bude už 3070 na orbitě a zakrátko se k němu připojí generátor MHD. Pak budeme mít dostatek energie na všechno. Do posledního detailu jsme naplánovali, jaké budou mít umístění, jak naváží spojení mezi sebou, s lodí na orbitě, s pozemní stanicí a s Rogerem, ať se zatoulá kdekoliv.
Třítisícsedmdesátku jsme vypustili se sníženým příkonem energie v pohotovostním stavu. Let byl automatický. Ionizační ohrožení se po analýze ukázalo být nepřijatelné pro kosmické plavidlo běžné konstrukce, takže inženýři z Mysu demontovali všechny systémy podpory života, celou telemetrii, destrukční systém a polovinu manévrovací kapacity. Jejich hmotnost nahradilo pancéřování. Po vypuštění byla 3070 mrtvá a mlčela a měla tak zůstat více než sedm měsíců. Potom měl převzít řízení generál Hesburgh a provést brzdný manévr. Bylo to složité, ale byl za to placen.
Generátor MHD jsme vypustili do kosmu o měsíc později s posádkou dvou dobrovolníků a s maximální publicitou. Nyní se tím zabývali všichni. Nikdo neprotestoval, ani NLA. První start ignorovali.
Potvrdili své pozorování startu 3070 a nabídli vlastní data do sítě NASA. Když letěl generátor, jejich velvyslanec poslal zdvořilou blahopřejnou nótu. Nepochybně se něco změnilo.
Nebylo to všechno jen v oblasti psychologie. V New Yorku byly celé dva týdny bez bouří a z některých hlavních ulic se odklízely odpadky. Zimní deště uhasily poslední velké požáry na Severozápadě a guvernéři států Washington, Oregon, Idaho a Kalifornie vydali společnou výzvu k dobrovolníkům. Více než sto tisíc mladých se přihlásilo k zalesňování horských svahů.
Prezident Spojených států byl natolik zaujatý vnitřními problémy národa, který svým populačním přírůstkem a nadměrnou spotřebou hnal sám sebe do neštěstí, že si této změny povšiml jako poslední.
Nadešel však čas, kdy si také on uvědomil změnu, k níž došlo nejen ve Spojených státech, ale i na celém světě, nejen v náladách, ale i v taktice. Asijci stáhli své jaderné ponorky do vod západního Pacifiku a Indického oceánu, a když to bylo Dashovi potvrzeno, zvedl sluchátko a zavolal Vernu Scanyonovi.
"Myslím...," zarazil se a natáhl dlaň, aby vychutnal hladkost dřeva na horní desce svého psacího stolu. "Myslím, že všechno funguje.
Poplácej ode mne svůj personál po rameni. Potřebuješ ještě něco?"
Ale on nic nepotřeboval.
My už jsme vytáhli svou poslední kartu. Dostali jsme se tak daleko, jak jen to bylo možné, a zbytek byl v rukách samotných účastníků expedice.

Čtrnáct

Marťanský misionář

Don Kayman si dopřával modlitbu pouze šestkrát denně. Modlil se za různé věci - někdy za to, aby trpělivě snášel zvuk Tituse Hesburgha při vysávání zubů, jindy za to, aby byl ušetřen puchu zatuchlých pšouků, zaplavujících vnitřek kosmické lodi, měl ale tři stálé prosby, které se vyskytovaly v každé jeho modlitbě: za úspěch expedice, za to, aby se naplnil osud člověka podle vůle boží, a zejména za zdraví a štěstí svého přítele Rogera Torrawaye.
Roger byl poctěn tím, že měl k dispozici vlastní kabinu. Neměla sice moc společného s kabinou a soukromí představoval jedině elastický závěs, tenký jako pavučina a slabě průsvitný, ale byla celá jenom pro něj. Zbylá trojice sdílela kabinu posádky. Někdy ji s nimi sdílel i Roger, přinejmenším jeho části. Neboť ten Roger se roztahoval po celé lodi.
Don za ním často přicházel na návštěvu. Cesta byla dlouhá a Kaymanovi se stýskalo. Jeho vlastní odbornost tu zřetelně neměla žádné upotřebení, dokud se skutečně nedotknou nohou povrchu Marsu, nebylo možné ji praktikovat. Aerologie byla nehybná věda a takovou zůstane, dokud on sám do ní po přistání nevnese něco nového, v což doufal.
Zatím dovolil, aby ho Titus Hesburgh seznamoval s přístrojovou deskou a o něco později souhlasil s tím, že ho Brad naučí něco o tom, jak se kyborg rozkládá na části. Groteskní postava, která se pomalu kroutila ve svém pěnovém kokonu, mu přestala být záhadná. Kayman poznal každý jeho centimetr zvenčí i uvnitř. Jak se vlekly týdny, ztratil odpor, který se ho zmocňoval, když vytahovali oko z důlku nebo odklápěli panel do plastem vyloženého Rogerova

břicha.
Neměl však na práci jenom toto. Měl své kazety s hudbou, které mohl poslouchat, čas od času měl mikrofiše, které mohl číst, měl hry ke hraní. S Titusem Hesburghem byli rovnocenní šachisté. Hráli nekonečné turnaje, nejraději na 38 vítězných partií ze 75, a využívali své příděly rádiového spojení se Zemí k tomu, aby jim ze Země posílali zápisy šachových partií. Více uvolnění by otec Kayman nalezl v častějších modlitbách, ale když uplynul první týden, napadlo ho, že tak jako se vším, ani s modlením se to nemá přehánět. Racionalizoval je: modlil se po probuzení, před jídlem, večer a před usnutím. To bylo všechno. Vlastně ne všechno, když se započítá rychlé povzbuzení otčenášem nebo odříkání růžence od Jeho Svatosti. Potom se vracel k nekonečnému opravování Rogera. Vždycky se mu zvedal žaludek, ale Roger si tyto zásahy do svého organizmu neuvědomoval a netrpěl kvůli nim. Postupně začal Kayman oceňovat krásu Rogerovy vnitřní anatomie, která byla dílem rukou lidských i božích, a děkoval Bohu za jedno i druhé.
Nedokázal se ale zcela přimět k děkovným modlitbám za to, co Bůh spolu s člověkem provedli s Rogerovou duší. Trápil se tím, že jeho přítel je okrádán o sedm měsíců života. Bylo mu líto toho, že Roger miloval ženu, která tuto lásku nebrala vážně.
Když se to ale všechno zvážilo, tak byl Kayman docela šťastný.
Nikdy se dosud neúčastnil výpravy k Marsu, a přesto to bylo jeho místo. Do vesmíru letěl dvakrát, jednou raketoplánem na umělý satelit, když byl absolventem pracujícím na doktorátu z planetologie, podruhé strávil devadesát dní na kosmické stanici Betty. Obojí se počítalo pouze za praxi před výpravou, která šťastně ukončí jeho studium Marsu.
Všechno, co o Marsu věděl, poznal pomocí teleskopu, dedukcí anebo prostřednictvím cizích pozorování. Věděl o tomto tématu hodně.
Mnohokrát si promítal synoptické filmy ze všech orbiterů, marinerů a surveyorů. Analyzoval přivezené vzorky půdy a skal. Hovořil se všemi Američany, Francouzi a Angličany, kteří během svých různých expedic na Marsu přistáli, stejně jako s většinou Rusů, Japonců a Číňanů.
O Marsu věděl všechno. Vždycky věděl.
Jako dítě vyrůstal na Marsu Edgara Rice Burroughse v báječném Barsoomu okrových hlubin vyschlých moří a ženoucích se malých měsíců. V pubertě začal rozlišovat fakta od fantazie. Čtyřrucí zelení válečníci a překrásné vejcorodé princezny s rudou kůží nebyli skuteční v tom smyslu, v jakém se věda dotýká s "realitou". Věděl však, že vědecké odhady pravdy se proměňovaly každým rokem. Burroughs si Barsoom z palce nevycucal. Převzal ho skoro doslovně z nejvěrohodnější vědecké "pravdy" svých dnů. Byl to Mars Percivala Lowella, nikoliv Burroughsův, který vzal za své vznikem větších teleskopů a kosmických sond. V "realitě" vědeckých názorů se život na Marsu narodil a zahynul několikrát.
Ale ani tato otázka nebyla nikdy opravdu vyřešena. Závisí totiž na filozofickém problému. Co je to "život"? Musí živá bytost připomínat opici nebo dub? Musí se za živou nezbytně označovat bytost, která rozpouští svou potravu v biologickém ústrojí založeném na vodě, která se podílí na oxidačně - redukčním cyklu přeměny energie, rozmnožuje se a vyrůstá ze svého prostředí? Don Kayman si to nemyslel. Takový zaostalý pohled na život považoval za projev domýšlivosti a cítil se pokorným před tváří majestátu svého všemocného Stvořitele.
V každém případě byla otázka života geneticky spřízněného s životem na Zemi stále otevřená. Nu, řekněme že pootevřená. Je pravda, že nebyla objevena ani opice ani dub. Ale ani lišejník. Ani růstová buňka. A ani (musel si to se zármutkem přiznat, protože Dejah Thoris v jeho srdci úplně nezemřela) takové základní podmínky, jako je volný kyslík a voda.
Ale Kayman nepřijal jako fakt, že jelikož nikdo neuklouzl na marsovském mechu, nikde na Marsu už na něm není možné uklouznout.
Na Mars vstoupila pouze necelá stovka lidí. Celková oblast jimi prozkoumaná představuje jen pár set čtverečních kilometrů. Na Marsu! Tam, kde nejsou žádné oceány, takže plocha pevniny, kterou je třeba prozkoumat, je větší než na Zemi! Je to stejné, jako kdyby někdo tvrdil, že zná Zemi, když na ní udělal v rychlosti čtyři krátké výlety po Sahaře, na nějaký himalájský štít, v Antarktidě a na ledovce Grónska....
No, ne tak úplně, přiznal si v duchu Kayman. Nebylo by to zcela poctivé. Bylo přece množství sond a satelitů, přistávaly tam surveyory sbírající vzorky půdy.
Přesto však to byl logický argument. Mars byl příliš veliký. Nikdo nemůže tvrdošíjně trvat na tom, že neskrývá už žádná tajemství.
Možná se tam ještě najde i voda. Některé pukliny vypadají nadějně.
Některá údolí mají tvary, jimž je obtížné porozumět bez přijetí hypotézy, že byly vyhloubeny prouděním vody. I když jsou ta koryta vyschlá, přesto tam může být voda, rozsáhlé oceány uvězněné pod povrchem.
Pokud jde o kyslík, tvrdí se, že tam je. V průměru nevelké množství, ale průměry se nepočítají. Místně ho tam může být plno. A tak tam může být...
Život.
Kayman si povzdechl. Nejvíce ho hnětlo to, že nedokázal ovlivnit výběr místa přistání v oblasti Solis Lacus, jednom z jeho favorizovaných míst, pokud šlo o podezření na existenci života. Rozhodnutí padlo proti němu. Bylo učiněno velmi vysokou autoritou, ve skutečnosti to byl Dash, kdo sám řekl: "Na to já teď seru, kde může být nějaký život. Chci vysadit našeho chlapíka tam, kde se mu bude nejsnadněji žít."
A tak vybrali místo poblíž rovníku a na severní polokouli, místo, kde se hlavní útvary jmenovaly Isidius Regio a Nepenthes a rozděloval je mírný kráter, který Don Kayman v duchu pokřtil jménem Domov.
Stejně tak v duchu želel ztráty Solis Lacus s jeho sezónně proměňujícím se tvarem (Rostlinná vegetace? Asi ne, ale vždycky je příjemné mít naději!), svítícího mračna ve tvaru písmene W, které v čase dlouhé konjunkce vznikalo a

proměňovalo se každé odpoledne kolem kanálů Odysseus a Fortuna, litoval oslepujícího záblesku (Odraz slunečního světa? Termonukleární výbuch?), který zaregistroval Saheki v Tithonius Lacus 1. prosince 1951 a který byl jasný jako hvězda šesté velikosti. Tyto věci bude zkoumat někdo jiný. On ne.
Ale bez ohledů na tyto stesky byl Kayman celkem spokojený.
Severní polokoule byla dobrou volbou. Roční období jsou tam lépe rozložena, protože na severní polokouli probíhá zima stejně jako na Zemi, když je nejblíž Slunce, a díky tomu zůstává minimálně teplejší po celý rok. Zima je tu o dvacet dní kratší než léto. Na jižní polokouli je to samozřejmě opačné. A přestože nikdy nikdo nepozoroval, že by Domov změnil tvar nebo emitoval světelné záblesky, jaké byly rozpoznány u značného množství později vzniklých mračen, Kayman neztrácel naději, že některá z těch mračnech jsou ze zmrzlé vody, neli dokonce z vody samotné! Fantazíroval o odpoledních bouřích s blesky nad rovinami Marsu a víc uvažoval o velkých ložiscích limonitu, které byly identifikovány v sousedství. Limonit obsahuje značné množství vody, která se bude hodit Rogerovi, zvláště jestli tam nevyrostla žádná marsovská rostlina nebo živočich, které by bylo možné využít.
Vcelku byl ale spokojen.
Byl na cestě na Mars! Byl to zdroj jeho velké radosti, za kterou šestkrát denně vyjadřoval díky. Měl také naději.
Don Kayman byl příliš dobrý vědec, než aby se nechal zmást svými nadějemi z pozorování. Bude hlásit to, co objeví. Věděl ale, co chce objevit. Chtěl nalézt život.
Na ploše, kterou měla expedice k dispozici, po devadesát jeden den na Marsu, kdy bude moci zůstat na povrchu planety, bude mít své oči otevřené. Všichni věděli, že to udělá. Ve skutečnosti to byla část jeho kvóty, umožní-li to časové instrukce.
Ale nikdo nevěděl, proč se o to Kayman tak zajímá.
Dejah Thoris v něm nebyla zcela mrtvá. Stále doufal, že by tam mohl být život, a to nejenom život, ale život inteligentní. Nejenom inteligentní život, ale život obdařený duší čekající, až ji někdo spasí a přivede k Bohu.
Všechno, co se na kosmické lodi dělo, bylo pod neustálým dozorem a na Zemi pravidelně přicházely synoptické transmise. Takže jsme je měli v merku. Sledovali jsme šachové partie i hádky. Monitorovali jsme, jak Brad zdokonaloval činnost Rogerova organizmu, těla i kovu. Viděli jsme Tituse Hesburgha, jak jedné noci pět hodin proplakal a usmíval se přes slzy, když odrážel všechny Kaymanovy pokusy ho utěšit. Svým způsobem měl Hesburgh na palubě nejvšivější úlohu: sedm měsíců letu jedním směrem, sedm měsíců směrem druhým a mezitím tři měsíce ničeho. Zůstane na orbitě sám jako kůl v plotě, zatímco Kayman, Brad a Roger budou dovádět na povrchu planety. On bude osamocený a bude se nudit.
A bude mu ještě hůř. Sedmnáct měsíců strávených v kosmu mu prakticky garantuje to, že za posledních pár desítek let svého života bude trpět stovkami rozličných svalových, kostních a oběhových poruch. Horlivě cvičili s pružinami, boxovali, máchali pažemi ve vzduchu a unavovali nohy zátěžemi, ale všechno to bylo málo. Dostavovalo se nevyhnutelné vyplavování vápníku z kostí a ztráta svalového tonusu. Pro ty, kteří měli přistát, představují ty tři měsíce na Marsu veliký rozdíl. Za tu dobu vyrovnají hodně ze svého poškození a získají tak pro návrat lepší kondici.
Hesburgh takovou šanci mít nebude. V jeho sedmnácti měsících pobytu v beztíži nebude žádná přestávka a zkušenosti předchozích kosmických cest hovoří jednoznačně.
Znamenalo to zkrácení jeho střední délky života o deset let nebo i víc. A nikdo neměl větší důvod než on, aby si čas od času poplakal.
Čas ubíhal. Měsíc, dva měsíce, šest měsíců. Za nimi se v jejich stopách do nebe šplhalo pouzdro s třítisícsedmdesátkou a za ním magnetohydrodynamická elektrárna se svou dvoučlennou posádkou.
Když zbývaly jen dva týdny, obřadně nastavili nové krystalové chronometry na marsovský čas. Od té chvíle žili podle marsovského času.
V praxi to byl rozdíl nevelký: marsovský den je delší než den pozemský jenom o málo víc než třicet sedm minut, ale pro jejich ducha to byl významný rozdíl.
Týden před příletem k cíli začali urychlovat Rogera.
Těch sedm měsíců představovalo pro Rogera třicet hodin subjektivního času. Tento čas mu úplně vystačil. Snědl pár jídel, několikrát komunikoval se zbytkem posádky. Přijal zprávy ze Země a na několik z nich odpověděl. Požádal o svou kytaru a bylo mu to rozmluveno na základě toho, že hra nebude možná, avšak žádal ji ze zvědavosti a přesvědčil se, že je to tak doopravdy, protože mohl sice drnkat na struny, ale neslyšel by zvuk, který by vydávaly. Ve skutečnosti kromě zvlášť zpomalených pásků neslyšel po většinu času nic, a když, tak jedině nějaký druh vysokého a slábnoucího zvuku. Vzduch nepřenášel vibrace toho druhu, který mohl slyšet. Kdyby se magnetofon nedotýkal kovového rámu, do něhož byl Roger upoutaný, neslyšel by ani jeho zvuk a nemohl by nahrávat ani svůj vlastní hlas.
Varovali ho, že začínají urychlovat jeho vnímání. Nechali rozevřenou zástěnu jeho kabiny a on začal pozorovat zlomky pohybů.
Kousek od sebe zahlédl Hesburgha, potom uviděl opravdu se pohybující siluety a po čase dokonce rozpoznával, kdo je kdo. Pak ho uspali, aby definitivně seřídili jeho vlastní počítač, a když se probudil, byl sám, zástěna byla zatažena a on uslyšel hlasy.
Odhrnul zástěnu a pohlédl do usmívající se tváře milence své ženy.
"Dobrý den, Rogere! To je fajn, že jsi opět s námi."
...a o osmnáct minut později, dvanáct na překonání vzdálenosti a zbytek na dekódování a přehrání, sledoval na obrazovce v Oválné pracovně tu událost ze vzdálenosti sto milionů mil prezident.
Nebyl přitom sám. Televizní sítě vysílaly obraz do prostoru a satelity ho rozesílaly po celém světě. Sledovali ho v Dolním paláci v Pekingu, ve zdech Kremlu, na Downing Street a na Champs Élysées i na Ginze.
"Ach, kurva," pronesl historicky Dash, "oni to dokázali."

Byl s ním Vern Scanyon. "Ach, kurva," zopakoval. A pak dodal: "Nu, už se to stalo. Ale ještě musí přistát."
"Jsou s tím nějaké problémy?"
"Pokud vím, tak ne...," odpověděl Scanyon opatrně.
"Bůh," řekl prezident s přesvědčením, "nemůže být tak nespravedlivý.
Myslím, že nám právě teď přijde vhod trochu bourbonu, je na to čas."
Seděli a přes půl hodiny to všechno sledovali. Padlo na to čtvrt láhve. V několika následujících dnech toho uviděli víc oni i zbytek světa. Celý svět pozoroval, jak Hesburgh provádí poslední kontrolu a připravuje marsovský přistávací modul k oddělení. Přihlížel, jak Don Kayman simuluje start modulu pod mikroskopickým dozorem pilota, protože to byl on, kdo bude sedět za řízením během opouštění oběžné dráhy. Svět přihlížel, jak Brad provádí poslední dvojstupňovou kontrolu Rogerovy telemetrie a potvrzuje, že všechno funguje jako hodinky, a pak to dělá ještě jednou. Přihlížel, jak se Roger pohybuje po kabině posádky a jak se vtiskl do přistávacího modulu.
A viděl, jak se přistávací modul oddělil a jak ho Hesburgh tesklivým pohledem vyprovázel, když se doprovázen zábleskem oddělil a začal sestupovat z orbity.
Odhadovali jsme, že přistání sledovaly tři a čtvrt miliardy lidí.
Nebylo toho moc k vidění. Jestliže jste viděli jedno přistání, viděli jste všechna. Ale toto bylo zvlášť důležité.
Začalo to ve čtvrt na čtyři ráno washingtonského času a prezident přikázal, aby ho vzbudili, protože to chtěl vidět.
"Kněz," řekl a zamračil se, "co je to za pilota? Jestli udělá něco špatně -" "Prošel testy, pane," uklidnil prezidenta jeho poradce z NASA.
"Ať je to, jak chce, je ve skutečnosti třetím záložním pilotem. Základní řízení je automatické a postupné. Kdyby se něco stalo, generál Hesburgh z oběžné dráhy všechno sleduje a může řízení převzít. Otec Kayman vlastně nemá co na práci, jedině kdyby vysadilo všechno najednou."
Dash pokrčil rameny a poradce si povšiml, že prezident tiskne palce. "Co je s těmi následujícími loděmi?" zeptal se, aniž by odtrhl oči od obrazovky.
"To vůbec není problém, pane. Počítač se dostane na oběžnou dráhu kolem Marsu za třicet dva dny a generátor o dvacet sedm dní později. Jakmile bude přistávací modul na povrchu planety, generál Hesburgh provede korekci kurzu a srovná se s měsíčkem Deimos.
Zamýšlíme tam umístit počítač i generátor, pravděpodobně ve Voltairově kráteru. Hesburgh to dostatečně zajistí."
"Ehm," řekl prezident, "bylo Rogerovi řečeno, kdo je v kosmické lodi s generátorem?"
"Ne, pane."
"Ehm," prezident vstal a odstoupil od obrazovky. Vyhlédl oknem na pěkný trávník Bílého domu, který teď v červnu bujel a kvetl, a řekl: "Přiletí k nám jistý člověk z počítačového centra v Alexandrii.
Chci, aby byl tady, jak se objeví."
"Ano, pane."
"Velitel Chiaroso. Údajně velice dobrý. Byl profesorem Massachusettského technologického institutu. Tvrdí, že v našich počítačových projekcích dotýkajících se celého programu je něco divného.
Slyšels nějaké klepy?"
"Ne, pane," odpověděl znepokojený poradce z NASA. "Divného, pane?"
Dash pokrčil rameny. "To by mi tak ještě scházelo," řekl, "dostat celou tu zkurvenou věc do pohybu proto, aby se ukázalo... Hej! Co se to, k čertu, děje?"
Obraz na obrazovce skákal a rozmazával se, úplně pohasínal, objevoval se a znovu zmizel a zanechal po sobě jenom řádkování.
"To je v pořádku, pane," pověděl rychle poradce. "Třepetá se to při průletu atmosférou. Při nárazu na atmosféru vypadlo televizní spojení. A také telemetrie, ale všude jsou rozsáhlé bezpečnostní zóny, všechno bude v pořádku."
"Co je to za novotu?" zeptal se prezident. "Myslel jsem, že Mars nemá atmosféru, k čertu!"
"Nevelkou, pane. Ale nějakou přece jenom má, a protože je jí méně, má mělčí, plošší gravitační studnu. Horní vrstva atmosféry má víceméně stejnou hustotu jako atmosféra Země ve stejné výšce a tam dochází k tomu třepetání."
"Do háje s tím," zabručel prezident, "nemám rád překvapení!
Proč mi to nikdo nepověděl?"
"No, pane..."
"Na tom nezáleží! Nechme to na potom. Doufám, že překvapení, které je připraveno pro Torrawaye, se neukáže být omylem... No, zapomeňme na to. Co se děje teď?"
Poradce se nepodíval na obrazovku, ale jenom na hodinky.
"Rozprostírá se padák, pane. Vypnuli už brzdicí motory. Teď je to už jen otázka padání. Za několik sekund...," podíval se poradce na obrazovku, která poslušně ukázala obraz. "Ano! Teď jsou ve stadiu řízeného sestupu."
Posadili se a čekali, zatímco přistávací modul sklouzával rozředěnou atmosférou Marsu pod ohromnou kopulí padáku přizpůsobeného marsovským podmínkám pětinásobnou velikostí.
Přistál s lomozem, který procestoval miliony kilometrů, a pak zařinčel jako kovové popelnice padající ze střechy. Modul na to byl postaven a posádka už dlouho byla ve svých ochranných kokonech.
Z obrazovky zaznívalo syčení a třaskání chladnoucího kovu.
A potom Bradův hlas. "Jsme na Marsu," prohlásil nábožně a otec Kayman začal šeptat slova mše svaté. "Laudamus te, benedicimus te, adoramus te, glorificamus te. Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonae voluntatis."
A ke známým slovům přidal: "Et in Martis."

Patnáct

Jak přišly dobré zprávy z Marsu na Zemi

Když jsme si poprvé uvědomili existenci rizika vážného nebezpečí vypuknutí nějaké větší války, která by zničila civilizaci a Zemi zanechala neobyvatelnou, to znamená krátce poté, kdy jsme si začali všímat vůbec čehokoliv, rozhodli jsme se učinit kroky mířící ke kolonizaci Marsu.
Nebylo to pro nás lehké.
Celá lidská rasa se nacházela v potížích. Všude po světě byl nedostatek energie, což znamenalo, že umělá hnojiva byla drahá a to zase znamenalo, že lidé hladověli, což znamenalo nebezpečné napětí hrozící výbuchem. Světové zdroje sotva stačily na udržování miliard lidí naživu. Bylo třeba nalézt způsob, jak podřídit kapacity, které nutně potřebovali jinde, dlouhodobému plánu. Sestavili jsme tři nezávislé skupiny myslí a dali jsme jim všechny zdroje, které jsme mohli ukrást z denních potřeb. Jedna skupina hledala způsoby, jak se zbavit rostoucího napětí na Zemi. Druhá dostala za úkol připravovat útočiště na Zemi tak, aby v případě termonukleární války měla nějaká hrstka možnost přežít.
Třetí skupina hledala možnosti mimo Zemi.
Zpočátku se zdálo, že jich máme na výběr tisíce a že každá ze tří hlavních cest má nadějné větve. Cesty se teď jedna za druhou uzavíraly.
Naše nejlepší odhady - ne ty, které jsme dali prezidentovi Spojených států, ale naše soukromé, které kromě nás nikdo neviděl - vykazovaly pravděpodobnost vypuknutí termonukleární války v nejbližším desetiletí na devět celých devět desetin, a tak jsme už v prvním roce zrušili středisko pro uvolňování mezinárodního napětí. Hledání útočišť bylo o něco nadějnější. Ukázalo se, že analýzy vycházející z nejhorších předpokladů označují několik oblastí Země, které nejpravděpodobněji uniknou bezprostřednímu útoku. Byla to Antarktida, části Sahary a také Austrálie a pár ostrovů. Bylo vybráno deset míst. Pravděpodobnost zničení každého z nich činila sotva nula celá jedna nebo ještě méně, a pro celou desítku byla relativně nevýznamná.
Avšak při detailní analýze vyšla najevo dvě slabá místa. Zaprvé jsme neměli jistotu, kolik izotopů s dlouhým poločasem rozpadu zůstane po takové válce v atmosféře, a všechno hovořilo o nadměrné úrovni ionizujícího záření po více než tisíc let. V takovém časovém úseku se pravděpodobnost přežití třeba jen jednoho útočiště stávala daleko menší než nula celá pět. K dovršení zlého to souviselo s nezbytností investic. Výstavba podzemních útočišť a jejich naplnění velikým množstvím komplikovaných elektronických aparatur, generátorů, zásob pohonných hmot a tak dále bylo prakticky nemožné. V žádném případě bychom na to neměli dost peněz.
Tento tým jsme tedy zrušili a všechny prostředky, kterými jsme disponovali, jsme převedli na mimozemskou kolonizaci.
Nejdřív to vypadalo na nejméně nadějné řešení ze všech.
Ale přesto se nám skoro zázrakem povedlo toho dosáhnout.
Když Roger Torraway přistál, skončila se první a nejobtížnější etapa.
Od okamžiku, kdy lodě, letící za ním, dosáhnou svých pozic na orbitě nebo na povrchu planety, budeme moci poprvé snovat plány na budoucnost a budeme mít jistotu, že lidská rasa nezahyne.
S velikým zadostiučiněním jsme také sledovali, jak Roger vystupuje na povrch planety.
Jeho spinální počítač byl triumfem technického umu. Měl tři nezávislé systémy spojené příčnou vazbou, které se dělily o stejná zařízení, ale s dostatečnou redundancí, takže každý z nich měl nezávislost řádově nula celá devět alespoň do chvíle, kdy se záložní computer 3070 dostane na orbitu. Jeden systém zprostředkovával Rogerovo vnímání. Druhý řídil nervové a svalové subsystémy, které mu umožňovaly chůzi a pohyby. Třetí systém telemetricky předával všechny jeho vjemy. Cokoliv Roger viděl, viděli jsme i my na Zemi.
Bylo s tím hodně problémů, než se to zorganizovalo. Ve shodě se Shannonovým zákonem šíře pásma nedostačovala k tomu, aby se předávaly všechny údaje, ale využili jsme metodu náhody. Předáván byl přibližně každý stý bit, a to nejdříve do modulu, kde byl pro tento účel permanentně vyhrazen jeden kanál. Signál pak šel do kosmické lodě na oběžné dráze, v níž se plavil generál Hesburgh hledící do televizní obrazovky, zatímco se z jeho kostí uvolňoval vápník. Odtamtud byl signál po přefiltrování a zesílení vysílán k některému ze synchronních satelitů Země, který byl v té chvíli zaměřen jak na Mars, tak na Goldstone. Takže z toho, co jsme viděli, bylo "reálné" sotva jedno procento. To ale stačilo. Zbytek zaplňoval porovnávací program, který pro nás připravili odborníci z Goldstone. Hesburgh viděl jen sérii statických obrázků a na Zemi jsme vysílali něco, co se nijak nelišilo od filmu natáčeného podle toho, co viděl Roger.
Podobně na celé Zemi, ve všech zemích lidé pozorovali na televizních obrazovkách béžové a hnědé štíty hor vypínající se do výšky šestnácti kilometrů, viděli třpyt marsovského slunce na kovových rámech modulu a z tváře otce Kaymana mohli vyčíst jeho rozrušení, když se zvedl z pokleku a poprvé se rozhlédl po Marsu.
V Dolním paláci v Pekingu velcí vládcové Nové lidové Asie přerušili plánovací zasedání, aby se podívali na obrazovku. Dívali se na ni se smíšenými pocity. Byl to triumf Ameriky, nikoliv jejich. V Oválné pracovně prezidenta Deshatina nebránilo radosti nic. Byl to nejenom triumf americký, ale i osobní triumf prezidenta, jehož jméno mělo navždy být spojeno s tím, kdo uvedl lidstvo na Mars. Skoro každý se alespoň trochu radoval, i Dorrie Torrawayová, která seděla v zadní místnosti svého obchodu s bradou podepřenou dlaněmi a vyhlížela vzkaz v očích svého muže. A samozřejmě skoro celou tu dobu sledoval přenosy z Marsu všechen pozůstalý personál ve velké bílé krychli institutu na předměstí Tonky v Oklahomě.
Měli na to mnoho volného času. Nic jiného neměli na práci. Bylo zarážející, jak pustá se celá ta budova zdála, když ji Roger opustil.
Všichni zde dostali odměny, od chlápků ve skladu výš. Pro každého osobní uznání od prezidenta plus třicet dnů mimořádné dovolené a povýšení o jeden stupeň. Clara Blyová využila svou dovolenou na dlouho odkládanou svatební cestu. Weidner s Freelingem věnovali ten čas na napsání první verze Bradovy vědecké práce. Každý její

odstavec, který vyšel z jejich psacích strojů, mu předávali na orbitu a současně přijímali jeho opravy přes Goldstone. Vern Scanyon se samozřejmě zúčastnil prezidentovy hrdinské cesty po padesáti čtyřech státech USA a dvaceti hlavních městech cizích zemí. Dvakrát se na obrazovkách televizorů objevila Brenda Hartnettová se svými dětmi. Zaplavila je lavina dárků. Vdova po člověku, který položil svůj život, aby se Roger Torraway dostal na Mars, byla teď milionářkou.
Všichni měli svou hodinu slávy, jakmile raketa odstartovala a Roger byl na cestě, a zvláště pak ve chvílích těsně před přistáním.
Potom se svět díval na Mars Rogerovýma očima a smysly našeho bratra na jeho zádech a všechna ta sláva praskla jak mýdlová bublina.
Od té chvíle se počítal jenom Roger.
Také my jsme se dívali.
Viděli jsme Brada a Dona Kaymana ve skafandrech, jak dokončovali přípravy k opuštění modulu. Roger skafandr nepotřeboval.
Stanul v průlezu modulu jako na trní a ztuhnul, vdechuje jalový vzduch, a za ním se rozprostřela velká černá křídla koupající se v paprscích znepokojivě malého, ale zároveň znepokojivě jasného Slunce. Prostřednictvím televizní kamery uvnitř modulu jsme viděli Rogerovu siluetu proti matnému okru a hnědi okraje horizontu planety Marsu...
A potom jsme prostřednictvím Rogerových očí uviděli to, co viděl on. Rogerovi pohlížejícímu na jiskřivé, drahokamům podobné barvy planety, na které měl žít, to připomínalo pohádkovou krajinu, překrásnou a nanejvýš lákavou.
Modul vysunul skelet magnéziových schůdků, které se dotkly povrchu Marsu, ale Roger je nepotřeboval. Seskočil a s třepotem křídel - kvůli rovnováze, ne kvůli tomu, aby se udržel v povětří - přistál lehce na pomerančově křídové skořápce čistě vymetené plyny z přistávacích trysek. Chvíli postál a přehlížel své království velkýma fazetovýma očima. "Nespěchej tak," ozval se mu v hlavě hlas pocházející z vysílače ve skafandru Dona Kaymana. "Raději si trochu zacvič."
Roger se široce usmál, ale neohlédl se. "Jasně," řekl a vykročil pryč. Zpočátku kráčel, pak začal klusat a nakonec se rozběhl. Jestliže v ulicích Tonky byl rychlý, tady svištěl jako střela. Nahlas se zasmál.
Přestavěl frekvenci svých očí a vzdálená, tyčící se pohoří zajiskřila modří a plochá rovina mozaikou zeleni, žluti a červeni. "To je krásné!" zašeptal a přijímače v modulu zachytily bezhlasá slova a předaly je na Zemi.
"Rogere," podrážděně řekl Brad, "přeju si, aby ses uklidnil, dokud nepřipravíme džíp."
Roger se obrátil. Zbylá dvojice se nacházela daleko u schůdků modulu, za jeho otevřeným průlezem a zabývala se přípravou marsovského vozidla.
Vrátil se k nim radostnými skoky. "Nepotřebujete pomoc?"
Nemuseli odpovídat. Potřebovali pomoc: v jejich skafandrech bylo stažení přidržujícího pásu z jednoho balonového kola obtížným úkolem. "Jděte stranou," řekl, rychle uvolnil kola a roztáhl chůdovité nohy vozidla do pohotovostní polohy. Džíp byl vybaven obojím: na ploché terény měl kola a na šplhání chůdy. Měl to být nejvšestrannější dopravní prostředek, jaký člověk vytvořil pro přemisťování z místa na místo na Marsu, ale nebyl. Byl jím Roger. Po skončení práce jim rádiem oznámil: "Budu se držet na dohled." A už ho nebylo, už pádil dál, k záblesků barev obklopujících pohoří, živým a vzrušujícím jako na obrazech Dalího.
"To je nebezpečné!" zabručel Brad do mikrofonu. "Počkej, až vyzkoušíme džíp. Jestli se něco stane, budeme mít potíže."
"Nic se nestane," odsekl Roger, "nechci čekat." Nemohl čekat.
Používal své tělo k tomu, k čemu bylo stvořeno, a jeho trpělivost byla u konce. Běhal. Skákal. Než si toho povšiml, byl už dva kilometry od modulu. Ohlédl se, spatřil, že se pomalu plazí za ním, a šel dál.
Jeho okysličovací systém zvětšil obrátky, aby uspokojil zvýšenou spotřebu, svaly hladce pracovaly. Nebyly to vlastně jeho svaly, které ho nesly, byly to jenom systémy servomotorů, zabudované místo nich, byly to drobné svaly při zakončeních nervů, které servomotory řídily. Všechen ten trénink se vyplatil. Bez nejmenšího úsilí dosáhl Roger rychlosti dvou set kilometrů za hodinu, skákal přes malé pukliny a krátery a do větších skákal a zase z nich vyskakoval.
"Vrať se, Rogere!" V hlase Dona Kaymana byl slyšet neklid.
A ticho, když Roger běžel dál. Náhle pocítil ve svém zorném poli pohyb způsobující závrať hlavy a pak jiný hlas řekl: "Vrať se, Rogere!
Je čas."
Zůstal jako socha, smýkal sebou a bil křídly do nehmatatelného vzduchu, aby získal rovnováhu. Známý hlas se zachichotal. "No tak, miláčku! Buď hodný chlapec a vrať se."
Hlas Dorrie.
A hle, nedaleko zavířily barvy pohyblivých písků a slily se přiměřeně k hlasu do postavy Dorrie - usmívala se necelých deset metrů od něho, dlouhé nohy v šortkách, s ňadry v efektní podprsence uvázané na krku, s rozpuštěnými vlasy.
Hlas z rádia se zasmál v jeho hlavě zároveň se smíchem Dona Kaymana. "Překvapili jsme tě, že?"
Než Roger odpověděl, nějaká chvilka uplynula. "Jo," vyrazil ze sebe.
"To byl Bradův nápad. Nahráli jsme Dorrie ještě na Zemi. Když budeš potřebovat varování, dostaneš ho od Dorrie."
"Jo," řekl opět Roger. Zíral na usmívající se postavu, která před jeho očima ochabovala, barvy matněly a všechno mizelo.
Na patě se obrátil a šel nazpět. Zpáteční cesta trvala o mnoho déle než radostný běh předtím a barvy už nebyly tak jiskřivé.
Don Kayman řídil džíp pomaloučku k pochodujícímu Rogeru Torrawayovi a usiloval se zvládnout umění sedět v tom splašeném sedadle tak, aby to s ním v bezpečnostních pásech neházelo dopředu a dozadu. V žádné poloze to nebylo

pohodlné. Jeho na míru šitá kombinéza se v průběhu dlouhých měsíců pobytu daleko od Země stala v některých místech těsná, v jiných volná nebo také, přiznal si poctivě, on sám na jistých místech trochu přibral a v jiných se zmenšil, protože, jak si také přiznával, se nepříliš pilně věnoval cvičení.
Zachtělo se mu jít na záchod. Ve skafandru se nacházela sanitární instalace a on věděl, jak ji používat, ale to se mu nějak nechtělo.
K tomu nepohodlí se přidávala ještě závist a starost. Závist je hřích, z něhož se může očistit, jakmile najde někoho, kdo ho vyzpovídá, je to nejlehčí hřích, uvažoval a měl přitom na mysli do očí bijící Rogerovy výhody nad nimi oběma. Starost byla těžším hříchem ne proti jeho Bohu, ale proti úspěchu jejich mise. Nyní je ale pozdě se trápit. Možná že udělali chybu, když použili simulace Rogerovy ženy k předání důležitých vzkazů - tehdy úplně nevěděl, jak komplikované jsou Rogerovy pocity k Dorrie. Ale teď bylo pozdě.
Brad ustaraně nevypadal. Pošetile se chechtal nad Rogerovým představením. "Všiml sis?" ptal se zrovna tak. "Ani jednou neupadl!
Perfektní koordinace. Vzorové sladění biosystémů a serverů. Zvládli jsme to, Done!"
"Je trochu brzo to říkat," pronesl nejistě Kayman, ale Brad žvanil dál. Kaymana napadlo, jestli nemá vypnout zvuk v přílbě svého skafandru, ale skoro stejně snadno mohl vypnout svou pozornost. Rozhlížel se kolem. Přistáli poblíž terminátoru vycházejícího slunce, ale půl dne spotřebovali na proceduru výstupu z modulu a sestavování džípu. Bylo už pozdní odpoledne. Budou se muset vrátit dřív, než padne soumrak, říkal si. Roger je schopný putovat při světle hvězd, ale pro Brada a pro něj by to bylo riziko. Možná jindy, až si to nacvičí...
Ve skutečnosti si velice přál projít se po ebenovém povrchu barsoomské noci, pod tečkami hvězd planoucích barevnými ohni na sametově černé obloze. Ale ne teď.
Nacházeli se na velké planině poseté krátery. V prvním okamžiku nebylo snadné orientovat se v jejích rozměrech. Kayman se rozhlížel na všechny strany průzorem své přílby a s potížemi si vzpomínal, jak daleko od nich leží řetěz hor. Jeho rozum to věděl, protože on zpaměti znal každý čtverec marsovské kartografické sítě v dosahu dvou set kilometrů od místa jejich přistání. Jeho smysly však v podmínkách absolutně dokonalé viditelnosti podléhaly iluzi. Hory na západě, uvědomoval si, byly vzdáleny sto kilometrů a měly výšku kolem deseti kilometrů. Přitom vypadaly jako blízké předhoří.
Zatáhl brzdu a zastavil džíp. Byli jen pár metrů od Rogera. Brad zápolil s pásy, sklouzl neohrabaně ze sedadla a kolébal se loudavým krokem k Rogerovi, aby ho vyšetřil. "Je všechno v pořádku?" zeptal se netrpělivě. "Jistěže je, je to vidět. Co tvoje rovnováha? Zavři oči, prosím tě... To znamená, však víš, vypni vidění." Nespokojeně se zahleděl do fazetových polokoulí. "Vypnuls to? Víš, že to nepoznám."
"Vypnul," řekl Roger radiem ve své hlavě.
"To je bezvadné! Nemáš žádný pocit závrati, že? Žádný problém se zachováním rovnováhy? Měj zavřené oči," kroužil kolem Rogera a ze všech stran si ho prohlížel, "a párkrát švihni pažemi nahoru a dolů... prima! Teď pažemi zakruť v protisměru..." Kayman mu do tváře neviděl, ale v Bradově hlasu cítil široký úsměv. "Skvělé, Rogere!
Je to v pořádku od začátku až do konce!"
"Gratuluju vám oběma," pověděl Kayman, který tomu představení přihlížel už ze země. "Rogere?"
Hlava se natočila jeho směrem a přestože se ve výrazu jeho očí nic nezměnilo, Kayman věděl, že se na něj Roger dívá.
"Chci jenom říct," začal nepříliš jistě, "že já..., no, chci se omluvit za to, že jsme to trochu přehnali s tím obrazem Dorrie, který ti má sloužit k předávání vzkazů. Něco mi říká, že jsme ti provedli příliš moc překvapení."
"To je v pořádku, Done."
Problém s Rogerovým hlasem je ten, že se podle jeho tónu nedá skoro nic poznat, pomyslel si opět poněkolikáté Kayman.
"Když jsem toho pověděl tolik," řekl, "myslím, že bych ti měl říct, že pro tebe máme ještě jedno překvapení. Milé překvapení, jak myslím. Na cestě sem k nám je Sulie Carpenterová. Její loď musí dorazit nanejvýš za nějakých pět týdnů."
Mlčení a tvář bez výrazu. "Ach," řekl nakonec Roger, "to je fajn.
Ona je moc milá."
"Ano." Ale rozhovor jako by neměl dál pokračovat a kromě toho Brad byl netrpělivý, aby Rogera potrápil celou sérií předklonů a vzpřímení. Kayman využil privilegia turisty. Vzdálil se zahleděný k odlehlým horám, mhouřil svoje oči a hleděl do oslepujícího slunce, které dokonce ani přes sluneční štít nebylo příjemné, a potom se rozhlédl kolem. Neohrabaně poklekl a nahrnul do své rukavice hrst štěrku.
Ráno se musí dát do práce a začít systematicky sbírat vzorky, s nimiž se vrátí na Zemi, což bylo jedním z druhořadých úkolů výpravy.
I po několika přistáních lidí na Marsu a asi po čtyřiceti přistáních automatů trval v pozemských laboratořích stále hlad po vzorcích marsovské půdy. Právě teď si však Kayman dovolil snít. V písku tu bylo plno limonitu a oblázky křemene měly daleko do oblosti; jejich okraje nebyly ostré, ale zároveň nebyly úplně ohlazené. Trochu se hrabal v hlíně. Povrch byl pokrytý žlutavým prachem, pod ním jakási tmavší a zrnitější substance. Vězely v ní blýskavé hrudky úplně jako ze skla. Křemen? zamyslel se a mechanicky hrabal kolem jedné z nich.
Zkameněl, když dlaněmi zavadil o nepravidelnou hrudku krystalu.
Byl to stonek. Stonek, který pronikal do půdy. Stonek, který se rozvětvoval do úponků s drsným povrchem. Kořeny.
Don Kayman vyskočil a obrátil se na Rogera a Brada. "Podívejte!"
vykřikl a držel tu věc v dlani. "Pro Boha živého, podívejte se na to!"
Roger, který se právě zvedal z podřepu, se otočil a skočil na něj.

Jednou dlaní udeřil po blyštícím předmětu, který se roztočil a vylétl na padesát metrů do výše, a přitom promáčkl kov rukavice. Kayman pocítil náhlou ostrou bolest v předloktí a zahlédl druhou dlaň, narážející do průzoru jeho přilby jak tlapa zuřícího medvěda kodiaka. A to bylo to poslední, co viděl.

Šestnáct

O vnímání nebezpečí

Vern Scanyon zaparkoval vůz v zamyšlení napříč přes žluté čáry vyznačující jeho vyhrazené místo, vyskočil a palcem prudce stiskl tlačítko výtahu. Nespal ani čtyřicet minut, ale vůbec nebyl ospalý.
Jestli něco byl, tak vzteklý a vystrašený. Z hlubokého spánku ho vytrhl telefon prezidentova tajemníka, který mu oznámil, že prezident změnil trasu letu a zastaví se v Tonce, "aby prodiskutoval problémy percepčních systémů velitele Torrawaye". Přesněji: nakopat někomu do zadku. Scanyon nevěděl nic o náhlém útoku Rogera na Dona Kaymana až do okamžiku, když spěchal se svým autem do budovy institutu k setkání s prezidentem.
"Zdravím, Verne." Jonny Freeling vypadal stejně vztekle a vystrašeně.
Scanyon o něj zavadil a vpadl do kanceláře.
"Pojď sem," zavrčel. "A teď krátce a stručně. Co se stalo?"
Freeling se dotčeně ozval: "Já neodpovídám za..."
"Freelingu!"
"Rogerovy systémy trochu přehnaly reakci. Kayman se očividně náhle pohnul a simulační systémy to přeložily jako ohrožení a Roger v sebeobraně Kaymana odstrčil."
Scanyon zíral na Freelinga.
"Zlomil mu ruku," upřesnil Jonny. "Je to jen pouhá zlomenina, generále. Bez komplikací. Ruka je v dlaze a dobře se zahojí. Kayman si bude muset zatím nějaký čas poradit s jednou rukou. Samozřejmě že Dona Kaymana je škoda. Nebude mu moc pohodlně - " "Do prdele s Kaymanem! Copak nevěděl, jak se vedle Rogera chovat?"
"No, věděl to dobře. Kayman ale něco našel a myslel si, že je to místní život! Měl právo být rozrušený. Chtěl to Rogerovi ukázat, nic víc."
"Život?" Ve Scanyonových očích zajiskřila naděje.
"Soudí, že je to nějaký druh rostliny."
"Nemohou to poznat?"
"Ne úplně. Jak se zdá, Roger to Kaymanovi vyrazil z ruky. Brad to později hledal, ale nemohl to najít."
"Ježíši Kriste," vyrazil Scanyon. "Freelingu, řekni mi jedno. Co jsou to tam za hovada?" Na tuto otázku nebyla odpověď, ale Scanyon ani žádnou neočekával. "Za nějakých dvacet minut vejde těmito dveřmi prezident Spojených států a bude chtít od A do Z vědět, co se tam stalo a proč. Nevím, na co se zeptá, ale ať je to jak chce, jediná odpověď, kterou mu nechci dát, je ‚nevím'. Tak mluv, Freelingu.
Řekni mi ještě jednou od začátku, co se stalo, proč to šlo tak špatně, proč jsme nepředvídali, že se taková blbá věc stane, a jestli můžeme mít nějakou podělanou jistotu, že se něco tak pitomého znovu nestane."
Zabralo to o něco víc než dvacet minut, ale času měli dost. Prezidentovo letadlo přistálo opožděně a než se Dash objevil, Scanyon byl tak připravený, jak uměl. Připraven byl i na prezidentovo běsnění.
"Scanyone," zavrčel Dash, "já jsem tě varoval před dalšími překvapeními.
Tentokrát je to na jedno překvapení velice moc a myslím, že ti budu muset nakopat do zadku."
"Není možné vyslat člověka na Mars bez jediného rizika, pane prezidente!"
Dash se mu na okamžik zadíval do očí. "Možná. V jakém stavu je ten kněz?"
"Má zlomenou vřetenní kost, ale všechno bude v pořádku. Je tam ale něco důležitějšího než ta ruka. Pane prezidente, on si myslí, že na Marsu objevil život!"
Dash pohodil hlavou. "Vím, nějaký druh rostliny. Ale podařilo se mu to ztratit."
"Pro tuto chvíli. Kayman je solidní muž. Jestli říká, že našel něco důležitého, určitě to najde znovu."
"O tom nepochybuju, Verne. Neodbíhejme ale. Proč se to stalo?"
"Trochu nadměrná činnost jeho percepčního systému. To je všechno, pane prezidente, a nic jiného. Proto, aby reagoval rychle a kladně, museli jsme mu zaprogramovat jisté simulační obrazy. Abychom ho přiměli k pozornosti na nejdůležitější informace, ukazuje se mu a promlouvá k němu jeho manželka. Aby reagoval na ohrožení, objevuje se mu něco hrozivého. Tím způsobem se jeho hlava může vyrovnávat s jeho reflexy, které jsme mu zabudovali do těla. Jinak by se zbláznil."
"A zlomení knězovy ruky nebylo šílenstvím?"
"Ne! To byla nehoda. Když na něho Kayman vyskočil, interpretoval si to jako skutečný útok. Zareagoval. Nu, pane prezidente, v tom případě to byl omyl a stál nás zlomenou ruku, ale kdyby mu tak hrozilo opravdové nebezpečí? Je jedno jakého druhu nebezpečí! Odrazil by je. Ať by to bylo cokoliv! On je nezranitelný, pane prezidente.
Nikdy ho nic nemůže zaskočit."
"Jo," řekl prezident. "Možná i tak," dodal po chvíli. Na okamžik se zadíval na něco nad Scanyonovou hlavou. "A co s tím druhým svinstvem?"
"Jakým svinstvem, pane prezidente?"
Dash pokrčil podrážděně rameny. "Pokud tomu rozumím, něco nehraje ve všech našich počítačových prognózách, zvláště v průzkumech, které jsme prováděli."
Ve Scanyonově hlavě se rozezněly poplašné zvonky. Odpověděl se zaváháním. "Pane prezidente, na mém stole leží

množství papírů, které jsem ještě neprošel. Víte, že jsem hodně cestoval -" "Scanyone," řekl prezident. "Já teď odejdu. Chci, abys přehrabal ty papíry dřív, než se dáš do čehokoliv jiného, abys tam našel ten papír a přečetl si ho. Ráno o osmé hodině tě chci vidět v mé kanceláři a pak chci vědět, co se děje, a speciálně se chci dozvědět tři věci.
Zaprvé chci slyšet, že s Kaymanem je všechno v pořádku. Zadruhé chci, aby se ta živá věc našla. A zatřetí se chci dozvědět rozluštění záhady počítačových prognóz a bylo by líp, kdyby byly v pořádku.
Na shledanou, Scanyone. Vím, že je teprve pět ráno, ale do postele se už nevracej."
Mohli jsme tenkrát ujistit Scanyona a prezidenta o jedné věci.
Věc, kterou Kayman našel, byla skutečně jistou formou života. Zrekonstruovali jsme vybraná data z Rogerových očí, odfiltrovali jsme simulace a viděli jsme to, co viděl on. Prezidenta ani jeho poradce ještě nenapadlo, že je to možné udělat, ale mělo se to stát. Drobné detaily nebylo možné rozeznat, neboť jsme disponovali omezeným množstvím bitů, ale ta věc měla tvar trochu podobný artyčoku s tlustými listy směřujícími vzhůru a trochu houbě. Byla zakrytá krystalickou čepičkou z průzračné substance. Měla kořeny a jestliže vyloučíme její umělý původ (pravděpodobnost nanejvýš nula celá nula jedna), musela to být nějaká forma života. Nespatřovali jsme v tom nic zvlášť zajímavého, samozřejmě kromě toho, že to zvýší všeobecný zájem o marsovský program. Pokud jde o pochybnosti o počítačových simulacích, zajímalo nás to o mnoho více. Od jisté chvíle jsme ten nový prvek sledovali, přesněji od okamžiku, kdy jistý doktorant Byrne napsal pro systém 360 program opravující předchozí program svého minipočítače s cílem opravy jistých výsledků průzkumu. Byli jsme tou záležitostí znepokojeni stejně jako prezident. Ale pravděpodobnost nějakých vážnějších konsekvencí se ukázala být nevelká zvláště v tom případě, kdy všechno ostatní šlo dobře. Generátor MHD byl téměř připraven ke korekci kurzu navádějícího ho na orbitu a už jsme vybrali i místo na jeho instalování ve Voltairově kráteru na měsíčku Deimos. Nedaleko za generátorem se nacházela loď nesoucí 3070 a dvoučlennou lidskou posádku, v níž byla Sulie Carpenterová.
A ti na Marsu samotném začali už budovat stálé zařízení.
Měli jen malé zpoždění. Kaymanova nehoda je zpozdila nejen proto, co Roger udělal s jeho rukou, ale i kvůli tomu, co se pak Brad rozhodl udělat s Rogerem: rozebral jeho spinární počítač a testoval, nemáli nějakou poruchu. Žádná tam nebyla. Promarnili tak ale dva marsovské dny, aby se o tom ujistili, a potom podlehli Kaymanovým prosbám a věnovali čas na hledání té jeho formy života. Našli ji, ne přesně tu stejnou, ale desítky jiných exemplářů té samé věci a Brad s Rogerem zanechali Kaymana v modulu, aby ji zkoumal, zatímco oni se dali do budování kopule.
Nejdříve bylo třeba najít kousek marsovského terénu s odpovídající geologickou stavbou. Povrch sice mohl připomínat půdu, ale nemohl být příliš vzdálen od podkladu z rostlé skály. Než něco takového našli, strávili půl dne zatloukáním detonačních hrotů do půdy a poslouchánímechosondy.
Potom pracně rozestavili sluneční baterie a odpařovali podpovrchovou vodu vázanou ve skále. Provolali slávu prvnímu drobnému obláčku páry, který se ukázal v ústí trubky. Bylo snadné ho přehlédnout. Naprosto suchá atmosféra Marsu uloupila každou molekulu vlhkosti téměř okamžitě poté, co opustila trubku. Ale když jste se přiblížili k ventilu, bylo možné na konci zahlédnout slabé, neobvyklé zamlžení způsobující distorzi tvarů za sebou. Ano, byla to vodní pára.
Další krok spočíval v rozprostření tří obrovských monomolekulárních fólií. Nejmenší byla vespod a největší nahoře a pak se vrchní fólie neprodyšně spojila s podkladem po celém svém obvodu. Potom na vozítku s balonovými pneumatikami přivezli pumpy a uvedli je do chodu. Atmosféra Marsu byla nesmírně řídká, ale existovala a to dostačovalo k tomu, aby pumpy nakonec nafoukly ty kopule částečně kysličníkem uhličitým a dusíkem z atmosféry a částečně vodními parami, které se vypařovaly ze skály. Samozřejmě že o nějakém kyslíku v atmosféře ani ve skále nebyla řeč, ale nemuseli ho hledat, mohli ho vytvářet stejným způsobem, jakým Země vytváří svůj kyslík, a sice fotosyntézou rostlin.
Naplnění vnější kopule plánované na tlak čtvrt kilogramu mělo trvat čtyři až pět dní. Potom začnou naplňovat druhou kopuli skoro až do tlaku jednoho kilogramu (což zvýší tlak ve zmenšujícím se objemu vnější skořepiny až skoro k půl kilogramu). Nakonec vyplní vnitřní kopuli tlakem dvou kilogramů, a tak získají prostředí, v němž lidé mohou žít bez tlakových skafandrů a dokonce i dýchat, jakmile jim rostlinné porosty dodají dostatek kyslíku.
Roger z toho samozřejmě nepotřeboval nic. Nepotřeboval kyslík, nepotřeboval ani rostliny jako potravu, a když už, tak jich potřeboval jen nepatrně a stačilo mu to na velmi dlouho. Mohl snad žít navždy a čerpat většinu energie z nevyčerpatelného slunečního světla a z toho, co mu budou dodávat mikrovlny, jakmile se generátor MHD objeví na místě. Pro potřeby toho nepatrného zbytku čistě animální části jeho organizmu po dlouhou dobu snadno vystačí zásoba výživných koncentrátů z kosmické lodi a teprve pak, asi po pár marsovských letech bude závislý na tom, co vyroste v hydroponických nádržích a ze semen, které už klíčily v jednotlivých sklenících pod kopulemi.
To všechno zabralo několik dnů, dokud Kayman nepředstavoval žádnou pomoc. Navléci se do tlakového skafandru a pak se ho zase zbavit představovalo velké utrpění, takže ho nejčastěji nechávali v přistávacím modulu. Když nadešel čas odtáhnout pod kopuli nádrže s pečlivě shromažďovanými odpady z jejich toaletních zařízení, nabídl Kayman svou pomocnou dlaň. "Přesně jednu dlaň," řekl a zdravou paží uchopil magnéziovou tyč hrábí a pokusil se je tak použít.
"Jde ti do dobře," povzbuzoval ho Brad. V nejvnitřnější kopuli už byl takový tlak, že se jim nad hlavami zvedala, ale ještě ne takový, aby mohli odložit tlakové skafandry. Což jim vyhovovalo, uvědomil si Brad, protože díky tomu necítili smrad toho, co zahrabali do jalové půdy.
Ve chvíli, kdy se kopule zcela roztáhla, byl v ní tlak do sta milibarů.
Takový je atmosférický tlak na Zemi ve výšce asi čtrnáct kilometrů nad hladinou moře. Není to prostředí, kde by člověk mohl dlouho žít a pracovat bez pomoci přístrojů, ale nezemře tam, když ho nic nezabije. Polovina tohoto tlaku by člověka na místě zahubila - jeho tělesná teplota by z něho vyvařila tekutiny.
Ale když vnitřní tlak dosáhl sta milibarů, všichni tři se protáhli vzduchotěsnými průlezy a Brad s Kaymanem obřadně

odložili tlakové skafandry. Nechali si jen masky podobné akvalungu, aby mohli dýchat, protože kyslíku uvnitř kopule bylo tak málo, že to nestálo za řeč. Kyslík ale měli v nádržích na zádech a uvnitř toho transplantovaného kousku Země o stometrovém průměru a výšce desetipatrové budovy se poprvé cítili stejně volně jako Roger.
A uvnitř už v rovných řádcích začínala klíčit a růst semena, která zde vyseli.
Mezitím - Loď s magnetohydrodynamickým generátorem dosáhla oběžné dráhy Marsu a s pomocí generála Hesburgha se srovnala s orbitou Deimose a usadila se v jeho kráteru. Spojení bylo ideální. Koráb rozkročil své nohy, dosedl na skálu měsíčku, zavrtal se do ní a zaklesnul se. Krátký výšleh plynů z manévrovacího systému vyzkoušel jeho stabilitu. Nyní byl koráb součástí Deimosu. Energetický systém zahájil postup k dosažení plného výkonu. Termojaderný zážeh roznítil plameny plazmy. Radiolokátor zachytil cíl na přistávacím modulu a pak zachytil i kopuli. Začala proudit energie. Hustota energetického pole byla pro Brada a Kaymana natolik nízká, že se v něm oba pohybovali, aniž by o něm věděli, ale Rogerovi to připomínalo teplou koupel ve slunečních paprscích. Pásy metalické fólie ve vnější kopuli zachycovaly mikrovlnnou energii a přenášely ji do čerpadel a baterií.
Životnost termojaderného paliva byla padesát let. Přinejmenším na takovou dobu bude mít Roger a jeho spinální počítač na Marsu energii, kdyby se něco stalo na Zemi.
A mezitím - Probíhala jiná spojení.
Na dlouhé trase podobné spirále ze Země na Mars Sulie Carpenterová a její pilot Dinty Meighan měli hojně volného času a objevili, jak ho využít.
Soulož v beztížném stavu představuje jisté problémy. Sulie se nejdříve musela v pase připnout jedním z pásů, potom ji Dinty vzal do náručí a ona ho objala nohama. Jejich pohyby byly pomalé jako pod vodou. Sulie po dlouhé sladké a snivé chvíle odkládala svůj orgasmus a Dinty byl ještě pomalejší. Do cíle se dostali skoro neudýchaní.
Sulie se s povzdechem protáhla, břicho prohnuté do oblouku proti napnutému pásu. "To bylo pěkné," řekla napůl ospale. "Budu si to pamatovat."
"Oba si to zapamatujeme, miláčku," řekl Dinty, který jí neporozuměl.
"Myslím, že to byla nejlepší poloha našeho milování. Příště - " Přerušila ho zavrtěním hlavy. "Nebude žádné příště, drahý Dinty.
To bylo naposled."
Otočil hlavou, aby na ni viděl. "Cože?"
Usmála se. Její pravé oko bylo jen centimetr od jeho levé zornice a oba se viděli ve zvláštní perspektivě. Natáhla šíji a lehce se otřela tváří o jeho vousy.
Zachmuřil se a oddělil se od ní. Náhle se cítil nahý tam, kde před chvilkou byl jenom holý. Vytáhl svoje spodky zastrčené za opěradlem a vklouzl do nich.
"Co se stalo, Sulie?"
"Nic se nestalo. Jsme právě připraveni vstoupit na orbitu, to je všechno."
Odrazil se a odplul dozadu na konec úzké kabiny, aby ji lépe viděl.
Bylo se na co dívat. Její vlasy nabyly svoji žlutou barvu a její oči bez kontaktních čoček byly hnědé a dokonce i po skoro dvou stech dnech, kdy od něj nebyla dál než ve vzdálenosti deset metrů, vypadala v očích Dintyho Meighana stále pěkně. "Myslel jsem si, že mě už ničím nemůžeš překvapit," nevěřil vlastním uším.
"O ženách to nikdy nemůžeš říct."
"Dej pokoj, Sulie! Nač to všechno? Mluvíš, jako bys plánovala...
Hej!" svitlo mu. "Ty ses přihlásila jako dobrovolník na ten let ne proto, abys letěla na Mars, ale abys letěla za nějakým mužským! Že je to tak? Za některým z těch před námi?"
"Jsi velice rychlý, Dinty. Naštěstí," řekla něžně, "ne v tom, v čem nechci, abys byl rychlý."
"Kdo je to? Brad? Hesburgh? Snad ne kněz... och, počkej, počkej!"
Pokýval hlavou. "Jasně! Ten, s kterým ses družila ještě na Zemi! Kyborg!"
"Plukovník Roger Torraway, člověk," opravila ho. "Člověk jako ty, když pomineme pár vylepšení."
Zasmál se spíš uraženě než s pobavením. "Hromada vylepšení a úplně bez koulí."
Sulie se odepnula. "Dinty," řekla sladce, "těšilo mě milovat se s tebou a vážím si tě. A snad s žádným jiným mužem bych nestrávila tu prokletou nekonečnou cestu tak příjemně jako s tebou. Ale nepřeju si, abys o některých věcech mluvil. Máš pravdu. Stalo se, že právě v tuto chvíli Roger nemá varlata. Ale je to člověk, který může být respektován a milován a takového, jako je on, jsem nikdy dřív nepotkala.
A věř mi, že jsem hledala."
"Díky!"
"Ach ne, jenom tohle ne, drahý Dinty. Ty víš, že v podstatě nejsi žárlivý. Máš přece ženu."
"Za rok ji budu mít! To je spousta času." Sulie pokrčila rameny a usmála se. "Je to možné, Sulie? V některých věcech mě neošidíš. Ty miluješ šoustání!"
"Mám ráda tělesný kontakt a intimnosti," opravila ho, "a mám ráda orgasmus. Ale obě tyto věci mám raději s tím, koho miluju, Dinty.
Bez urážky."
Zachmuřil se. "To se načekáš, drahá."
"Možná ne."
"K čertu s takovýma řečma. Já neuvidím Irmu víc než sedm měsíců.
Ale ty..., vy se nevrátíte o nic rychleji než já a to bude teprve začátek. Budou ti ho muset znovu poskládat. Dejme tomu, že se jim to podaří. Vypadá to na dlouhou přestávku v šoustání."
"Ach, Dinty. Myslíš, že jsem o tom všem nepřemýšlela?" Pohladila ho cestou ke své osobní skříňce. "Sex není jenom

souložení. Mít v pochvě penis není jediná cesta k orgasmu. Když už nebudu myslet na lásku, Roger," pokračovala a natahovala si kombinézu ani ne tak ze studu jako spíš kvůli nedostatku kapes, "je člověk plný nápadů a lásky a já taky. Poradíme si, v každém případě vydržíme do přistání zbytku kolonistů."
"Zbytku?" vyrazil. "Zbytku kolonistůl" "Ještě ti to nedošlo? Já se s vámi nemíním vrátit, Dinty. A myslím že ani Roger ne. Zamýšlíme se stát Marťany!"
A zatím se v Oválné pracovně Bílého domu prezident Spojených států setkal s Vernem Scanyonem a mladým člověkem kávové pleti v tmavých brýlích urostlým jako hráč amerického fotbalu. "Tak to jste vy," řekl prezident a měřil ho pohledem. "Myslíte si, že neumíme provádět počítačové analýzy?"
"Ne, pane prezidente," klidně odvětil mladík. "Já myslím, že o to tady nejde."
Scanyon si odkašlal. "Tady Byrne," ozval se, "píše doktorandskou práci v MIT. Jejím tématem je metodologie namátkového průzkumu a my jsme mu zpřístupnili část, ehm..., roztříděného materiálu.
Speciálně výzkumy veřejného mínění, které se týkají projektu."
"Ale ne počítač," ozval se Byrne.
"Ne velký počítač," opravil ho Scanyon. "Měl svůj osobní počítač."
"Pokračuj, Scanyone," prohodil mírně prezident.
"No, jeho výsledky se liší od našich. Podle jeho interpretace bylo veřejné mínění k celé záležitosti kolonizace Marsu, no, netečné.
Vzpomínáte si, pane prezidente, že svého času byly okolo těch výsledků otazníky? Vstupní výsledky nebyly vcelku povzbuzující.
Teprve když jsme je analyzovali počítači, ukázaly se být pozitivní na - jak se to říká? - na třetí. Nikdy jsem tomu dost dobře nerozuměl."
"Kontrolovals to?"
"Jistěže, pane prezidente! Ne já sám," dodal prudce Scanyon.
"To nebyla moje záležitost. Ale nemám pochybnosti o tom, že ty studie byly ověřeny."
Ozval se Byrne. "Třikrát, ve třech různých programech. Samozřejmě že v nich byly drobné rozdíly. Ale všechno vyhlíželo zřetelně a autenticky. Ale když jsem to zopakoval na svém stolním počítači, přestalo to tak vypadat. A tak to ve skutečnosti je, pane prezidente.
Jestliže změníme data na některém z velkých počítačů v síti, dostaneme jeden výsledek. Jestliže je zpracujeme na malém, izolovaném zařízení, dostaneme něco jiného."
Prezident zaťukal prsty do stolu. "Jaký je váš úsudek?"
Byrne pokrčil rameny. Měl dvacet tři roků a toto prostředí ho přivádělo do rozpaků. Pohledem vyhledal pomoc u Scanyona, ale žádné se nedočkal. "Budete se muset zeptat někoho jiného, pane prezidente," řekl. "Já vám mohu dát jenom své soukromé domněnky.
Někdo se nám hrabe v naší počítačové síti."
Prezident si v zamyšlení třel koneček nosu a pomalu pokyvoval hlavou. Po chvilce pohlédl na Byrna a potom bez zvýšení hlasu řekl: "Carousso, pojď sem. Pane Byrne, všechno, co v této místnosti vidíte a slyšíte, je přísně tajné. Až se rozloučíme, pan Carousso dohlédne na to, abyste byl detailně informován, co to znamená pro vás. V podstatě o tom nesmíte mluvit. S nikým a nikdy."
Dveře prezidentova předpokoje se otevřely a vešel vysoký, robustní muž nepřehlédnutelného vzhledu. Byrne na něj němě zíral: Charles Carousso, šéf CIA! "Co s tím, Chucku?" zeptal se prezident.
"A co s ním?"
"Pana Byrna jsme samozřejmě důkladně prověřili," řekl Carousso.
Jeho slova byla přesná a bez jakéhokoliv zabarvení. "Nic proti němu nemáme. Připouštím, že je příjemné o tom vědět, pane Byrne.
A to, co říká, se zkoumá. Nejenom co se týká výzkumu veřejného mínění. Prognózy válečného rizika, analýzy efektivnosti nákladů zpracované v síti dávají jeden výsledek. Jestliže ho zpracujeme na nezávislých osobních počítačích, výsledek je jiný. Souhlasím s panem Byrnem. Naše síť byla napíchnuta."
Prezident sevřel rty, jako by chtěl zadržet to, co chtěl říci. To, co si dovolil povědět, znělo: "Chci, abys zjistil, jak k tomu došlo, Chucku.
Ale teď je tady otázka, kdo to byl? Asijci?"
"Ne, pane! To jsme prověřili. Je to nemožné."
"Hovno nemožné!" zařval prezident. "Víme, že už se jednou napíchli na naše linky, když jsme simulovali systémy Rogera Torrawaye."
"Pane prezidente, to je zcela jiná věc. Tamten odposlech jsme odhalili a zlikvidovali. Došlo k němu v pozemním telekomunikačním kabelu veřejných spojení. Telekomunikační kanály našich hlavních počítačů jsou absolutně neprodyšné." Pohlédl na Byrna. "Máte zprávu o používaných metodách, pane prezidente, a velmi rád si ji s vámi projdu při jiné příležitosti."
"Och, prosím, abyste se kvůli mě neomezoval," pověděl Byrne a poprvé se usmál. "Všichni vědí, že spojení je šifrováno mnohonásobným pomícháním signálů. Jestli jste mě prověřovali, jistě jste zjistili, že mnoho z nás doktorandů se baví hledáním klíče a že se to nikomu nepovedlo."
Šéf agentury kývl hlavou. "To je pravda, pane prezidente, tuhle zábavu jim tolerujeme, je to dobrá zkouška našeho zabezpečení. Jestliže takoví lidé, jako je pan Byrne, nedokáží vymyslet způsob, jak prolomit blokádu, nevěřím, že by to dokázali Asijci. A ty bloky jsou neprostupné. Musí být. Kontrolují linky, které jdou do válečného computeru v Butte, do Statistického úřadu, do UNESCO -" "Počkat!" vyštěknul prezident. "Míníte tím, že naše computery jsou propojené s

počítačem UNESCO, který používají Asijci, a s válečným computerem?"
"Neexistuje tam absolutně žádná možnost indiskrece."
"Ale únik informací tam byl, Carousso!"
"Ne k Asijcům, pane prezidente."
"Právě jsi mi řekl, že jeden kabel vede od nás do válečného computeru a druhý jde rovnou k Asijcům oklikou přes UNESCO!"
"Přesto vám dávám absolutní garanci, že to nejsou Asijci, pane prezidente! My to víme. Všechny velké počítače jsou v nějakém stupni propojeny. Je to jako říkat, že je tam cesta odevšad ke všemu jinému. Ano, je to tak. Ale jsou tam zablokované cesty. Neexistuje způsob, jak by si NLA mohla zajistit přístup k válečnému computeru nebo k většině z těchto výzkumů. A i kdyby to udělali, dozvěděli bychom se to z našich tajných zdrojů. Oni to nedokázali. A v jakémkoliv případě," pokračoval, "pane prezidente, myslíte si, že by NLA falšovala výsledky, proto aby nás přiměla ke kolonizaci Marsu?"
Prezident se rozhlédl po místnosti a bubnoval přitom prsty o stůl.
Nakonec si povzdechl: "Rád se poddám tvé logice, Chucku. Ale když to s našimi computery neprovedli Asijci, kdo tedy?"
Šéf CIA stísněně mlčel.
"A," zavrčel Dash, "proboha, proč?"

Sedmnáct

Jeden den v životě Marťana

Roger sice neviděl jemný déšť mikrovlnné energie padající z Deimosu, ale cítil ho jako blahodárné teplo. Když byl poblíž, koupal si v ní svá křídla a nasával energii jako houba. Mimo dosah energetického paprsku si nosil její zásobu s sebou na zádech v akumulátorech.
Neměl teď žádný důvod šetřit svou energií. Lilo se jí z nebe spousta, kdykoliv se Deimos ukázal nad horizontem. Každý den bylo jen pár hodin, kdy na obloze nebylo ani slunce ani další měsíc, ale v těchto krátkých periodách zásoba v jeho akumulátorech mnohonásobně převyšovala jeho potřeby.
Antény uvnitř kopule z metalické fólie samozřejmě kradly energii dřív, než k němu dospěla, a tak omezoval svůj pobyt s Bradem a Kaymanem. Nevadilo mu to. Uspokojovalo ho to. Tak či onak se každým dnem mezi nimi zvětšovala propast. Oni se vraceli na svou planetu. Roger zůstával na své. Ještě jim to nepověděl, ale už se rozhodl.
Země se mu začínala jevit jako příjemné, zajímavé, ale cizí místo, které kdysi navštívil a moc si neoblíbil. Utrpení a nebezpečí pozemského lidstva mu také byly cizí. Dokonce i když to byla jeho vlastní utrpení a osobní obavy.
Pod kopulí Brad oblečený pouze ve spodcích a s dodatečnou nádrží kyslíku na zádech bezstarostně sázel mrkev mezi záhony sibiřského ovsa. "Chceš mi pomoci, Rogu?" V řídké atmosféře měl pisklavý a vysoký hlas: často se nadechoval kyslíku z náústku, který mu visel pod bradou, a pak při výdechu byl jeho hlas trochu hlubší, ale stále zůstával divný.
"Ne, Don chce, abych mu nasbíral ještě trochu vzorků. Celou noc budu pryč."
"V pořádku." Brada zajímaly víc jeho sazeničky než Torraway a Torrawaye už nezajímal Brad. Někdy si Roger připomněl, že ten muž je milencem jeho ženy, ale proto, aby se tím vzrušoval, by si musel také připomenout, že má nějakou ženu. Zdálo se mu, že to nestojí za to, aby se o to staral. Daleko víc ho zajímalo vyzkoušet své síly s hlubokým údolím za horským pásmem a jeho soukromé políčko. Už týdny přinášel vzorky marsovského života ukázat Kaymanovi. Nebyly početné - dva nebo tři exempláře dohromady ve skupince a jinak v dosahu sto metrů nic. Nebylo ale těžké je najít, alespoň pro něj ne.
Stačilo mu naučit se rozeznávat jejich zvláštní barvu, tu vlnovou délku ultrafialového světla, kterou odrážely svými krystalickými kloboučky, aby přežily v podmínkách silného záření, a zbytek už bylo jenom záležitostí filtrace všech pásem z optického spektra kromě oné vlnové délky v barvě a pak se ve velkém množství objevovaly jeho očím na kilometrové vzdálenosti.
A tak jich přinesl desítky a pak ještě stovku. Vypadalo to, že se vyskytují ve čtyřech různých variantách a Kayman mu brzy řekl, aby s tím přestal. Měl tolik vzorků, kolik k výzkumu potřeboval. Půl tuctu od každého typu bylo ve formalínu připraveno k odvezení na Zemi a jeho jemná, ochranářská duše byla znepokojena porušováním ekologie Marsu. Roger začal některé z rostlin přesazovat do blízkosti kopule. Říkal si, že tu jde o jakési ověřování toho, zda příliv energie, která proudila z generátoru dolů, neuškodí nějakým způsobem zdejším, přirozeným formám života.
Ale ve skutečnosti mu šlo o zahrádku, jak cítil v hloubi srdce.
Byla to jeho planeta a on si ji zkrášloval pro sebe.
Vyšel z kopule, chvíli se loudal a rozkošnicky se protahoval v dvojitém teple slunce a mikrovln a kontroloval své baterie. Bylo je třeba dobít, a tak zručně připojil kabely zádových baterií do tichounce bzučícího akumulátoru u základny kopule, a aniž by se podíval k přistávacímu modulu, řekl: "Done, já už letím."
Kaymanův hlas okamžitě rádiem odpověděl: "Neztrácej s námi kontakt déle než dvě hodiny, Rogere. Nechce se mi jít tě hledat."
"Moc se bojíš," prohodil Roger, odpojil kabely a odložil je.
"Jsi jenom nadčlověk," zabručel Kayman. "Nejsi bůh. Můžeš upadnout, něco si polámat -" "Neupadnu, Brade, že? Na shledanou."
Uvnitř trojité kopule vzhlédl Brad nad klasy pšenice vysoké do jeho podpaždí a zamával rukou. Přes blanitou kopuli nebylo možné rozeznat jeho rysy. Plastová fólie byla udělána tak, aby odrážela co nejvíc ultrafialového světla, a spolu

s ním rozmazávala také část vlnové délky viditelné části spektra. Ale Roger viděl, jak mu Brad zamával.
"Dej na sebe pozor! Než se ztratíš z dohledu, ozvi se, abychom věděli, kdy se máme začít znepokojovat."
"Ano, maminko." Bylo to podivné, pomyslel si Roger. Cítil, že teď má mnohem raději Brada. Tato situace ho zajímala jako abstraktní problém. Bylo to proto, že je teď vykleštěný? V jeho organizmu koloval testosteron, o to se staral implantát steroidů. Jeho sny byly někdy sexuální, někdy s Dorrie, ale bez zoufalství a hněvu, s nimiž žil na Zemi a které se na Marsu rozplynuly.
Byl už asi kilometr od kopule a stále lehce běžel kupředu v teplých paprscích slunce, při každém dopadu chodidla zanechával dokonalou stopu a každým svým odrazem zkracoval vzdálenost od svého cíle vpředu. Vidění měl nastaveno na malý výkon, který zahrnoval všechno v pohyblivém zorném poli tvaru slzy, jejíž padesátimetrová tětiva oblouku se nacházela více než sto metrů nad ním. Ne že by si nebyl vědom zbytku krajiny. Kdyby se ukázalo něco neobvyklého - především kdyby se něco pohnulo - ihned by to spatřil. Ale při tomto způsobu nic nerozptylovalo jeho přemítání. Pokoušel se vzpomenout si, jak míval rád sex s Dorrie. Bez problémů si vybavoval objektivní, fyzické parametry. S větším problémem se vciťoval do toho, co s ní pociťoval v posteli, bylo to jako by se usiloval připomenout si smyslovou rozkoš chuti mléčné čokolády, když měl jedenáct let, nebo své první marihuanové cigarety v patnácti. Snadněji něco cítil k Sulii Carpenterové, přestože, jak si mohl vzpomenout, nikdy se jí nikde nedotkl jinak než špičkami prstů a to ještě náhodně (ona se ho samozřejmě dotýkala všude). Čas od času přemýšlel o příchodu Sulie na Mars. Zpočátku to přijímal jako ohrožení. Potom jako něco zajímavého, změnu, kterou očekává. Nyní, uvědomil si Roger, nyní chtěl, aby se to stalo okamžitě, ne až za čtyři dny, kdy po svém pilotovi musela překontrolovat třítisícsedmdesátku a také generátor MHD. Okamžitě. Rádiem si pak vyměnili pár drobných pozdravů.
Toužil ji mít o hodně blíž. Toužil se jí dotknout.
Utvořil se před ním obraz jeho ženy, oblečené do stejných plavek.
"Raději se ohlas, miláčku," řekla.
Roger se zastavil a rozhlédl se kolem s plným výkonem normálního pozemského vidění. Nacházel se skoro v polovině cesty k horskému řetězu, asi deset kilometrů od kopule a přistávacího modulu.
Pustil se do kopce a dosud plochý terén se začínal vlnit - sotva zahlédl vrcholek kopule a špička antény na přistávacím modulu se za ní rýsovala jako konec jehly. Bez zásahu jeho vůle se křídla sama rozprostřela za jeho zády, aby lépe nasměrovala rádiový signál, jako kdyby si volající člověk dal dlaně k ústům. "Všechno je v pořádku," řekl Roger a v jeho hlavě se ozval Kaymanův hlas.
"To je dobře, Rogere. Za tři hodiny bude tma."
"Já vím." A po setmění klesne teplota jako olovnička do vody; za šest hodin od této chvíle může dosáhnout sto padesáti stupňů pod nulou. Ale Roger se už ve tmě pohyboval a všechny jeho systémy fungovaly bezvadně.
"Ohlásím se znovu, až budu dost vysoko na svahu, abych vás zachytil," přislíbil, obrátil se a vyrazil směrem k horám.
Jakoby se náhle zamlžilo. Přijal signály kožních receptorů a uvědomil si, že zesiluje vítr. Písečná bouře? S bouří se také už setkal.
Když bude zlá, svine se někde do klubíčka jako ježek a přečká ji.
Musela by být ale opravdu zlá, aby došlo až na takovou eventualitu.
V duchu se usmál (svou novou tváří se ještě moc nenaučil usmívat) a prodloužil krok.
Při západu slunce se nacházel ve stínu hor, dosti vysoko nad rovinou, takže jasně viděl kopuli vzdálenou více než dvacet kilometrů.
Písečná bouře zuřila dole pod ním a nejspíš se vzdalovala. Dvakrát se v bouři nakrátko zastavil a čekal ovinutý svými křídly. Dělal to ale jenom jako rutinní opatření, neboť ani chvilku nebyl v nejmenším nebezpečí. Svinul křídla do misky a ozval se rádiem: "Done?
Brade? Hlásí se váš tulák."
Odpověď byla deformovaná a třaskání uvnitř jeho hlavy bylo nepříjemné, jako by drhnul zuby po smirkovém plátně.
"Slyšitelnost je mizerná, Rogere. Jsi v pořádku?"
"Jistě." Ale zaváhal. Atmosférické poruchy způsobené bouřkou byly tak silné, že zpočátku si nebyl jistý, který z jeho druhů k němu mluví, a teprve po chvíli poznal, že hlas patří Bradovi. "Možná se teď už budu vracet," prohlásil.
Uslyšel druhý hlas, ještě více zdeformovaný. "Potěšíš tím faráře.
Chceš, abychom ti vyjeli naproti?"
"Ne, ksakru. Pohybuju se rychleji než vy. Jděte spát, budu u vás za čtyři pět hodin."
Roger ještě chvilku tlachal, potom se posadil a rozhlédl se kolem.
Nebyl unavený. Skoro zapomněl, co to znamená být unavený. V noci spal hodinu nebo dvě a občas si zdřímnul během dne, víc z nudy než z únavy. Jeho organická část kladla stále určité požadavky na jeho metabolizmus, ale únava podlamující nohy už přestala být součástí jeho životních zkušeností. Posadil se, protože bylo příjemné sedět na skalním výstupku nad údolím a obhlížet svůj domov. Dlouhý stín hor už minul kopuli a jenom štíty na druhé straně kotliny byly ještě osvětlené. Jasně viděl terminátor, protože řídká atmosféra Marsu téměř nerozmazávala okraje stínu.
Nad hlavou měl překrásnou oblohu. Třebaže za denního světla nebylo těžké spatřit jasnější hvězdy a zvláště pro Rogera to nebyl problém, v noci vyhlížely báječně. Zřetelně rozlišoval různé barvy: ocelově modrý Sirius, krvavý Aldebaran, mlhavé zlato Polárky.
Když rozšířil své spektrum o infračervenou a ultrafialovou, spatřil nové jasné hvězdy, jejichž jména neznal a které možná byly bezejmenné, protože kromě něho je vídali jen astronomové v podobě jasných objektů na speciálních fotografických deskách. Uvažoval o právu pojmenovat je. Jestliže je jediný, kdo dokáže uvidět jasnou skvrnu v Orionu, má právo ji pokřtít? Mohl by některý objekt nazvat Suliina hvězda?
Právě teď spatřil to, co v té chvíli bylo skutečnou hvězdou Sulie...

nebo jejím nebeským tělesem, protože Deimos není hvězdou, to je jasné. Zvedl k němu oči a jen pro zábavu se pokusil představit si Suliinu tvář...
"ROGERE, MILÁČKU! TY..."
Torraway vyskočil jako pružina a dopadl o metr dál. Ten výkřik v jeho hlavě byl ohlušující. Byl ale reálný? Nijak se nemohl orientovat, protože hlasy Brada nebo Dona i simulovaný hlas jeho ženy mu v hlavě zněly stejně známě. Nebyl si dokonce ani jistý, čí to byl hlas - Dorrie? Pomyslel ale i na Sulie Carpenterovou, ale hlas měl tak prapodivný akcent, že mohl patřit každému nebo nikomu z nich.
A teď neslyšel vůbec žádný zvuk, pokud nepočítá nepravidelné třaskání, pískot a rachocení vydávané skalami, jak marsovská kůra reagovala na náhlý pokles teploty. Nepociťoval chlad jako chlad, neboť jeho vnitřní vyhřívání udržovalo stálou teplotu jeho citlivých částí těla a bude ji snadno udržovat po celou noc. Ale věděl, že bylo nejméně padesát stupňů pod nulou.
Další výkřik. "ROGU, MYSLÍM, ŽE JSI POVINEN."
I přes předchozího varování ho ten ochraptělý výkřik zabolel.
Zároveň zachytil rychle prchající obraz simulované postavy Dorrie, která nějak divně nestála na ničem a jenom se vznášela ve výšce několika metrů v povětří.
Probudil se v něm výcvik. Obrátil se ke vzdálené kopuli nebo tam, kde si myslel, že kopule je, svinul za zády křídla a zřetelně řekl: "Done! Brade! Mám nějaké poruchy. Přijímám signály, ale nedokážu jim porozumět."
Čekal. Nepřišla žádná odpověď, ve své hlavě nic neslyšel vyjma vlastních myšlenek a kakofonie rachocení, které rozpoznal jako důsledek statické elektřiny.
"ROGERE!"
Byla to opět Dorrie, desetkrát větší než ve skutečnosti, tyčila se nad ním s tváří zkřivenou grimasou hněvu a strachu. Zdálo se mu, jako by na něj shora natahovala ruce, ale náhle se k němu podivně obrátila bokem jako zhasínající televizní obraz a zmizela.
Roger pocítil zvláštní bolest, pokusil se ji zahnat jako strach, ale pocítil ji znovu a uvědomil si, že je chladno. To bylo skutečně něco vážného. "Mayday!" zavolal. "Done! Mám problém..., pomoc!" Zazdálo se mu, že se vzdálené temné pohoří pomalu vlní. Pohlédl nahoru.
Hvězdy tály a kapaly z nebe.
Don Kayman snil o tom, že sedí se sestrou Clotildou na chomáčích trávy před vodopádem a že jedí třenou bábovku. Ne plněnou, jenom obyčejnou třenou bábovku polévanou nějakým druhem fondue.
Clotilda ho varovala před hrozícím nebezpečím. "Vyhodí nás," řekla, ukrojila si kousek bábovky a naložila si ho stříbrnou dvouzubou vidličkou, "protože jsi dostal trojku z homiletiky," nabrala si šťávy z měděného kotlíku visícího nad lihovým vařičem, "a musíš, jednoduše se musíš vzbudit -" Probudil se.
Skláněl se nad ním Brad. "Prober se, Done. Musíme vyrazit na cestu."
"Co se stalo?" Kayman si zdravou rukou rozepnul na hrudi spací pytel.
"Nemůžu zachytit Rogera. Neodpovídá. Vyslal jsem mu prioritní signál. Pak se mi zdálo, že ho v rádiu slyším, ale velice slabě. Buďto je mimo dosah, nebo jeho vysílač nefunguje."
Kayman se vykroutil ze spacáku a posadil se. V takových chvílích těsně po probuzení ho ruka bolela nejvíc a tak tomu bylo i teď.
Pokusil se na to nemyslet. "Máš zaměřenou jeho pozici?"
"Před třemi hodinami. Nemohl jsem ho zaměřit při posledním spojení."
"Nemůže být daleko od toho místa." Kayman se už soukal do nohavic tlakového skafandru. Potom to bylo nejtěžší, když se pokoušel vložit do rukávu ruku v dlaze. Povedlo se mu trochu roztáhnout rukáv a utěsnit počátky trhliny, ale nebylo to lehké ani s nejzdravější rukou, natož s takovou. Teď, když spěchal, dovádělo ho to k šílenství.
Brad už měl skafandr na sobě a ukládal do torby přístroje. "Myslíš, že tam budeš muset provést nouzovou operaci?" zeptal se Kayman.
Brad se zakabonil a dál si dělal svou práci. "Nevím, co budu muset.
Je půlnoc, Done, a on se nachází ve výšce aspoň pět set metrů. Je zima."
Kayman zmlkl. Brad už dávno opustil přistávací modul a čekal za řízením marsovského vozidla, když se Kayman teprve zapínal.
Bolestivě se vyšplhal nahoru a rozjeli se, než se mu povedlo zapnout si pás. Podařilo se mu zapřít se patami a neohebnou paží a zdravou rukou zapnout přezku, což hraničilo se zázrakem. "Jak je to daleko?"
zeptal se.
"Někde v horách," řekl mu Bradův hlas do ucha. Kayman se zkroutil a stáhl hlasitost svého přijímače.
"Budou to asi dvě hodiny," rychle si spočítal.
"Možná, jestli se už začal vracet. A jestli nemůže chodit... anebo tam někde chodí dokola a my ho budeme muset hledat zaměřovačem...," zarazil se Brad. "Myslím, že mu mráz neuškodí. Ale já nevím.
Nevím, co se stalo."
Kayman hleděl před sebe. Dál, než kam dopadal kužel světla z reflektoru, neviděl nic kromě mihotavého pole hvězd, které bylo na horizontě přerušeno jako zubatý okraj ubrusu. To byl horský hřeben.
Kayman pochopil, že Brad ho používá jako ukazatel cesty a celou dobu míří k nejnižšímu bodu mezi dvojvrcholkem na severu a nejvyšším štítem na jihu. Jasný Aldebaran visel nad tím vyšším štítem a byl dobrou pomocí v navigaci, přinejmenším dokud za nějakou hodinu nezajde.
Kayman se naladil na anténu dalekého dosahu, která byla na vozidle.
"Rogere," řekl zvýšeným hlasem, ačkoliv věděl, že to nemá žádný význam. "Slyšíš mě? Jedeme za tebou."

Žádná odpověď nebyla. Kayman se vtlačil do vytvarovaného sedadla a pokoušel se minimalizovat otřesy vozidla. Bylo to hodně zlé, když se kola z drátěného pletiva valila po nejrovnější části terénu.
Když se daly do pohybu chůdovité nohy a začalo šplhání, Kaymanovi se zdálo, že každou chvíli vyletí z vozidla i se svými pásy a byl přesvědčený, že se přinejmenším pozvrací. Poskakující kužel světla z reflektoru před nimi odhaloval jednou dunu, podruhé holou skálu a někdy je udeřil do očí záblesk světla odraženého od krystalického povrchu.
"Brade," řekl Kayman, "nezblázníš se z toho světla? Proč nezapneš radar?"
Ve svých sluchátkách uslyšel rychlé nadechnutí, jako by Brad nabíral dech, aby mu mohl vynadat. Pak postava ve skafandru, která seděla vedle něho, sáhla rukou dolů na páku na sloupku řízení. Pod protipísečnou clonou se rozzářila modravá obrazovka, ukazující nejbližší terén před nimi a reflektor zhasl. Nyní bylo snadnější rozlišit černé obrysy hor.
Třicet minut. V nejlepším případě jedna čtvrtina vzdálenosti.
"Rogere," ozval se znovu Kayman. "Slyšíš mě? Jsme na cestě.
Když se dostaneme blíž, zachytíme tvůj radiolokátor a najdeme tě.
Ozvi se ale teď, jestli můžeš..."
Odpověď nedostal.
Na palubní desce začalo blikat zrníčko argonové žárovky. Oba muži se na sebe podívali přes průzory příleb a potom se Kayman natáhl dopředu a přepojil spojení na orbitální kanál. "Tady je Kayman," řekl.
"Páter Kayman? Co se tam dole děje?"
Byl to ženský hlas, což samozřejmé znamenalo, že je to Sulie Carpenterová. Kayman opatrně volil slova. "Roger má nějakou potíž s vysílačkou. Jedeme to zkontrolovat."
"Vypadá to na něco víc než jen obvyklé potíže s vysílačkou. Slyšela jsem, jak se ho pokoušíte volat." Kayman mlčel a hlas Sulie pokračoval.
"My jsme ho lokalizovali, jestli potřebujete jeho polohu..."
"Ano!" zvolal Kayman vzteklý sám na sebe, že si vůbec nevzpomněli na radiolokátor na Deimosu. Sulie nebo některý z astronautů na orbitě je mohli snadno navádět.
"Souřadnicová síť tři Peter jedna sedm, dva dva zebra čtyři nula.
Ale on se pohybuje. Azimut kolem osm devět, rychlost asi dvanáct kilometrů za hodinu."
Brad pohlédl na jejich vlastní kurz a řekl: "Právě před námi. Je to protisměrný azimut. Jde přímo na nás."
"Ale proč tak pomalu?" zeptal se Kayman.
O sekundu později se ozval dívčí hlas. "To je to, co se chci dozvědět.
Je zraněný?"
"Nevíme," odpověděl Kayman podrážděně. "Zkoušelas navázat radiový kontakt?"
"Znovu a znovu... moment." Za okamžik ji uslyšeli opět: "Dinty říká, že vám budeme zjišťovat jeho pozici, jak dlouho to půjde, ale dostáváme se do špatného úhlu. Takže bych se spoléhala na naše poslední údaje, že? Ještě nějakých čtyřicet pět minut. A asi o dvacet minut později budeme úplně za horizontem."
Slovo si vzal Brad. "Udělejte, co můžete. Done? Drž se. Zamýšlím zjistit, jak rychlý je ten náš krám."
Brad přidal energii a natřásání vozidla se ztrojnásobilo. Kayman uvnitř své přilby zahnal dávení, předklonil se a podařilo se mu pohlédnout na rychloměr. Zařízení zapisující cestu odvíjelo pásek mapy vedle radarového stínítka a dopovědělo mu zbytek. I kdyby se jim povedlo udržet současnou rychlost, Deimos zajde, než se jim podaří dorazit k Rogeru Torrawayovi.
Přepnul znovu na zaměřovači anténu dalekého dosahu. "Rogere," zavolal. "Slyšíš mě? Ohlas se!"
Třicet kilometrů od nich se Roger ocitl v pasti vlastního těla.
Podle svých vjemů se hnal domů podivným během připomínajícím krok klusáka při plné rychlosti. Věděl, že jeho vnímání je špatné.
Nevěděl ale nakolik, nemohl zjistit, jakými způsoby, ale věděl, že bratr na jeho zádech provedl manipulaci s jeho vnímáním času a s interpretacemi vjemů přijímaných jeho smysly, a hlavně věděl, že přestal ovládat to, co se s ním děje.
Rozum mu říkal, že ten jeho klus je těžkým, pomalým pochodem. Měl pocit, že kluše.
Krajina plynula před jeho smysly tak rychle, jako kdyby se hnal maximální rychlostí. Ale maximální rychlost předpokládala zrychlující skoky a nebylo takového okamžiku, kdy by se obě jeho chodidla současně nacházela nad povrchem. Z toho vyplývalo, že kráčí, zatímco jeho spinální počítač mu zpomalil vnímání času asi proto, aby byl klidnější.
Jestliže to tak je, tak neměl štěstí.
Okamžik, kdy spinální bratr převzal kontrolu, byl strašný. Roger se nejdřív vypnul jako struna a zůstal jako zkamenělý, nemohl se pohnout ani vydat hlásek. Na černé obloze, kam mohl dohlédnout, se zavlnily drapérie polární záře, země pod ním se mihotala jak rozehřátý vzduch na poušti, v jeho zorném poli se roztančil kolotoč přízračných přeludů.
Nemohl uvěřit tomu, co mu říkaly smysly a nemohl ani hnout prstem. Pak pocítil, že jeho vlastní dlaně sahají na záda tam, kde se křídla připojují k lopatkám, a pátrají po kabelech vedoucích k bateriím. Znovu na okamžik ztuhl. A opět to samé - hledání přívodů samotného computeru. Věděl pouze, že by se měl orientovat, že počítač kontroluje jeho samého, ale úplně nevěděl, co hledá nebo co by měl dělat, když najde poškození. Opět ztuhl. A pak pocítil, jak jeho prsty zkoumají zdířku, do které zastrčil kabel akumulátoru...
Udeřila ho taková náhlá bolest, jako by se v něm sešly všechny bolesti hlavy, jako prudký úder palicí. Bolest trvala jenom krátce a pak přešla a zanechala po sobě jen ohromný a vzdálený záblesk blesku.
Roger ještě nikdy nepoznal něco podobného. Uvědomil si, že svými prsty jemně a zručně oškrabává kontakty kabelů.
Opět s ním škubla bolest, když jeho vlastní prsty způsobily krátké spojení.
Potom ucítil, že zavírá víčko a uvědomil si, že to zapomněl udělat při dobíjení baterií u kopule.

Neměl ponětí, jak dlouho jde. Jeho vnímání času bylo v kterémsi okamžiku zpomaleno, a on nedokázal povědět, kdy se to stalo.
Všechny jeho vjemy byly zachycovány a korigovány. Věděl o tom, protože věděl, že ten výsek terénu Marsu, kterým procházel, není ve skutečnosti osvětlovaný jemným světlem a v přirozených barvách, když všechno kolem byla neproniknutelná čerň. Nemohl ale nic změnit. Nemohl změnit ani směr svého pohledu. Jeho zorné pole s pravidelností metronomu zametalo jednou pravou stranu, jednou levou, řidčeji se zaměřovalo na nebe a ještě méně často se obracelo zpátky, většinu času se neodtrhovalo od jeho cesty, takže noční krajinu mohl vidět jen periferně.
A jeho chodidla se míhala jak u závodního chodce raz-dva, razdva...
jak rychle? Sto kroků za minutu? Nedokázal to říci. Pomyslel si, že by mohl zkusit udělat si nějaký pojem o čase na základě pozorování jasu hvězd nad obzorem, ale ačkoliv bez potíží počítal kroky a pokusil se odhadnout, kdy nejnižší z těch hvězd postoupí nahoru o čtyři nebo pět stupňů, což by mohlo být okolo deseti minut, bylo nemožné udržet to všechno v paměti tak dlouho, aby získal konkrétní výsledek. Nemluvě už o tom, že jeho zrak každou chvíli bez varování sjížděl z horizontu.
Roger byl úplným vězněm našeho bratra na svých zádech, poddaný jeho vůli a klamaný jeho interpretacemi a velice sužovaný.
Co je v nepořádku? Proč pociťuje chlad, když v něm zůstalo jen tak málo toho, co vůbec dokázalo vnímat smyslovou skutečnost? A kromě toho toužil po východu slunce a snil o koupeli v mikrovlnném záření z Deimosu. Roger se s námahou pokoušel uspořádat důvody, které znal. Pocit chladu. Interpretace této premisy byla následující: nedostatek energetického příkonu. Ale k čemu by mu bylo zapotřebí víc energie, když měl plně nabité baterie? Odsunul tuto otázku, protože si na ni nemohl odpovědět, ale hypotéza měla smysl. Objasňovala nízký energetický modus cesty - chůze byla značně pomalejší než obvyklý skákavý běh, ale v kategoriích kwh/km značně efektivnější.
Kdo ví, zda tato hypotéza nevysvětlovala i neklid v jeho percepčních systémech. Kdyby spinální bratr dříve než on objevil, že se nebude dostávat energie na nynější potřeby, zajistil by cennou zásobu pro nejzákladnější potřeby: - pochod, ochrana jeho organických částí před zmrznutím, a také provádění vlastního zpracování organizací a kontroly. K čemuž naneštěstí nedošlo.
Přinejmenším, pomyslel si, základním úkolem spinálního computeru je ochrana sama sebe, což znamenalo udržení organické části Rogera Torrawaye naživu. Mohl krást energii z části, která ho udržovala při zdravých smyslech, zbavovat ho spojení, překážet ve vnímání.
Ale Roger si byl zcela jistý, že se do přistávacího modulu vrátí živý.
Pokud se nezblázní.
Byl si dost jistý, že je už na půli cesty zpět. A byl stále při smyslech.
Aby nezešílel, bylo třeba si nepřipouštět starosti. Aby si nepřipouštěl starosti, bylo třeba myslet na něco jiného.
Představoval si jasnou přítomnost Sulie Carpenterové, jen za pár dnů, a uvažoval, zda mluvila vážně o tom, že zůstane na Marsu. Uvažoval o tom, zda on, Roger, je sám sebou. Vybavoval si vzpomínky na skvělá jídla, která v životě jedl, špenátově zelené špagety se smetanovou omáčkou v Sirmione s výhledem na Lago di Garda, biftek a la Kobe v Nagoji, čili pálící jako oheň v Matamarasu. Přemýšlel o své kytaře a zařekl se, že ji vytáhne a bude na ni hrát. Pod kopulemi je příliš vlhký vzduch, aby to kytaře dělalo dobře, v přistávacím modulu Roger moc rád nepřebýval, pod holou oblohou zněl zas zvuk strun podivně, protože byl přenášen výlučně prostřednictvím kostí. Ale to je jedno.
Procvičil akordy, moduloval je o půltóny výš, septimy i mollové akordy. Představoval si, jak jeho prsty tisknou na pražcích es, D, C a H z úvodní pasáže "Greensleeves" a v duchu si s nimi zanotoval melodii.
Sulie by si s radostí zazpívala u kytary, napadlo ho. Díky tomu studené noci Marsu uplynou...
Náhle se v něm probudila ostražitost.
Ta marsovská noc už neubíhala tak rychle.
Subjektivně měl pocit, že se jeho závod zpomalil a přešel z běhu do pokojné chůze, ale věděl, že se nic nezměnilo, že to se jeho vnímání času opět vrátilo do normálu, možná že teď vnímá čas dokonce o něco pomaleji, než je norma: zdálo se mu, že kráčí úplně zvolna a rytmicky.
Proč?
Před ním něco bylo. Asi kilometr odtud. Něco velice jasného.
Nemohl to rozpoznat. Drak?
Jako by to k němu skákalo a vydechovalo dlouhý jazyk světla jako plamen.
Rogerovo tělo přestalo jít. Upadlo na všechny čtyři a začalo se velice pomalu plazit těsně u země.
To je šílenství, pomyslel si. Na Marsu nemohou být draci. Co to dělám? Ale nemohl se zastavit. Jeho tělo se plazilo, koleno a protilehlá dlaň, koleno a protilehlá dlaň, do úkrytu v písečném přesypu.
Opatrně a rychle začalo hrabat prachovkou půdu Marsu, ukládalo se do jámy a zahrabávalo se do ní. Uvnitř jeho hlavy brebentily tenké hlásky, ale nemohl porozumět, co říkají, byly příliš slabé a příliš deformované.
Drak zpomalil a zastavil se ve vzdálenosti několika desítek metrů, vyplazoval svůj jazyk mrazivého plamene směrem k horám. Rogerovo vidění se zamlžilo a změnilo. Plamen teď vybledl, ale tělo monstra se rozjasnilo přízračnou září. Z jeho hřbetu odpadly dvě menší příšery, ohyzdná stvoření připomínající opice, z jejichž každého pohybu vyzařovala hrozba.
Na Marsu nejsou žádní draci ani gorily.
Roger sebral všechny síly. "Done!" zvolal. "Brade!"
Neměl s nimi spojení.
Věděl, že spinální bratr stále nedodává energii do vysílačky. Věděl, že jeho vnímání bylo zdeformováno a že drak není drakem a gorily nejsou gorilami. Věděl, že jestliže nezvládne bratra na svém hřbetě, stane se něco velice zlého, protože si uvědomil, že jeho prsty se pomalu a velice zlehka svírají kolem hroudy limonitu velikosti baseballové pálky.

A věděl také, že nikdy v životě nebyl blíž k šílenství než v této chvíli.
Roger vyvinul nezvyklé úsilí, aby ovládl svůj rozum.
Drak není drak. Je to marsovské vozítko.
Opice nejsou opicemi. Jsou to Brad a Don Kayman.
Neohrožují ho. Projeli celý ten kus cesty uprostřed ledové marsovské noci, aby ho našli a pomohli mu.
Opakoval tu pravdu pořád dokola jako litanii, ale bez ohledu na to, co si myslel, byl bezmocný proti tomu, co dělaly jeho ruce a jeho tělo. Tělo se napřímilo, dlaně chytily úlomek kamene a s dokonalou přesností ho mrštily do reflektoru vozítka.
Dlouhý jazyk mrazivého plamene zhasl.
Rogerovým smyslům dostačovalo světlo milionů planoucích hvězd, ale jen málo mohlo pomoci Bradovi a Donovi Kaymanovi.
Viděl je (stále goriloidní, stále strašné zjevy), jak klopýtají, a cítil, co dělá jeho tělo.
Že se plazí směrem k nim.
"Done!" zvolal. "Dej pozor!" Ale hlas nikdy neopustil jeho lebku.
To je šílenství, říkal si. Musím se zastavit!
Ale nemohl.
Vím, že to není nepřítel! Skutečně jim nechci ublížit...
A plazil se dál.
Byl si však téměř jistý, že už slyší jejich hlasy. V normálních podmínkách by ho z takové blízkosti jejich vysílačky zcela ohlušily, kdyby nebylo automatického regulátoru hlasitosti. I s odpojeným přijímačem jako teď něco přicházelo.
"- dy někde poblí -" Ano! Mohl dokonce rozeznávat slova a hlas - byl si jist, že ten hlas patřil Bradovi.
Vykřikl z celé síly: "Brade! To jsem já, Roger! Myslím ale, že vás chci zabít!"
Jeho tělo na nic nedbalo a nepřetržitě se úporně plazilo vpřed.
Slyšeli ho? Vykřikl znovu a zároveň postřehl, že se oba zastavili, jako by naslouchali nejslabšímu z nejslabších volání.
Tenké vlákno Kaymanova hlasu zašeptalo: "Jsem si jistý, že jsem ho slyšel, Brade."
"Slyšels!" zavyl Roger a snažil se z toho těžit. "Dej pozor! Computer převzal kontrolu. Pokouším se ho zvládnout, ale...
Done!" Už je rozeznával podle ztuhle trčící paže kněžova skafandru. "Utíkej!
Pokouším se tě zabít!"
Nerozuměl slovům, přestože zněla hlasitěji, neboť oba muži volali současně a výsledkem byla zkomolenina. Jeho tělo zůstalo nevzrušené a pokračovalo ve svém smrtelném přibližování.
"Nevidím tě, Rogere!"
"Jsem deset metrů od tebe... na jihu? Ano, na jihu! Plazím se.
Dole při zemi."
Průzor kněžovy přilby se zableskl ve světle hvězd, když se obrátil k němu, a pak se Kayman otočil a začal utíkat.
Rogerovo tělo se vztyčilo a rozběhlo se skoky za knězem.
"Rychleji!" zaječel Roger. "Ježíši Kriste! Ani tak neutečeš - " Ani nepolámaný, ani v denním světle, a dokonce ani bez omezujícího skafandru by Kayman neměl šanci utéci před Rogerovým tělem fungujícím jako hodinky. V daných podmínkách se pokus o útěk rovnal ztrátě času. Roger pocítil, jak se jeho mechanické svaly napínají ke skoku, pocítil, jak se jeho spáry vytahují, aby chytily a zabíjely...
Svět kolem se zatočil.
Něco se na něj zezadu vrhlo. Padal na tvář, ale jeho reakce byly bleskové, takže ještě než dopadl, už napůl obrácený se sápal na to, co skočilo na jeho záda. Brad! Pocítil, že Brad horečně zápasí s něčím na jeho zádech... z nějakou součástkou - A dopadla na něj bolest největší z největších a ztratil vědomí, jako by někdo zhasl světlo.
Neexistoval zvuk. Neexistovalo světlo. Neexistoval pocit hmatu ani pachu, ani chuti. Většinu času zabralo Rogerovi uvědomování si toho, že je při vědomí.
Kdysi jako student na miniseminář z psychologie souhlasil s hodinovým pobytem v komoře smyslové izolace. Ta hodina trvala věčnost, bez jakýchkoliv pocitů, kromě velmi slabých, vzdálených ozvů vlastního těla: jemného tikání pulzu a šelestu plic. Teď neexistovalo ani to.
Po velmi dlouhý čas. Nedokázal posoudit jak dlouho.
Pak pocítil nezřetelný pohyb uvnitř sebe. Pocit byl podivný, těžce identifikovatelný, jako by si játra a plíce pomalu vyměňovaly místa.
Nějaký čas to trvalo a on věděl, že s ním něco dělají. Nemohl ale říci co.
A potom hlas: "- nejdřív by měl být generátor umístěn na povrchu planety." Kaymanův hlas?
A odpověď. "Ne. V takovém případě by fungoval jenom na linii dohledu, v nejlepším případě možná padesát kilometrů." Toto byl jistě hlas Sulie Carpenterové!
"Pak by tu měly být také retranslační satelity."
"Nemyslím si to. Jsou příliš drahé. Jakkoliv to bude dlouho trvat, dojde k tomu, že tu budou pracovat vlastní výpravy NLA, Rusů a Brazilců."
"No, bylo to stupidní."
Sulie se zasmála. "Teď bude v každém případě dobře. Titus a Dinty odřízli celý ten stroj od Deimose a teď ho umisťují na oběžnou dráhu. Bude synchronizovaný, takže bude stále nad hlavou, přinejmenším nad polovinou planety. A Rogerovi bude dodávat svazky...
Co?"
Teď to byl Bradův hlas: "Říkal jsem, abyste na chvilku přestali žvanit. Chci zjistit, jestli nás už Roger slyší." Znovu

onen vnitřní pohyb a pak: "Rogere? Jestli mě slyšíš, pohni prsty."
Roger to zkusil a zjistil, že se mu do nich vrátil cit.
"Skvělé! Dobře, Rogere. Nic ti není. Musel jsem tě trochu rozložit, ale všechno už je v pořádku."
"Slyší mě?" To byl hlas Sulie a Roger s nadšením pohnul prsty.
"Ach, vidím, že ano. Jsem u tebe, Rogu. Byls v bezvědomí skoro devět dnů. Měl by ses vidět. Všude byly nějaké tvoje součástky. Ale Brad si myslí, že tě brzy poskládá dohromady."
Roger se bezúspěšně pokusil promluvit.
Bradův hlas: "Za okamžik ti vrátím vidění. Chceš vědět, co se stalo?" Roger pohnul prsty. "Nezapnul sis poklopec. Nechals odkryté dobíjecí svorky a muselo se tam dostat trochu toho práškového kysličníku železa, který pak způsobil částečný zkrat. Tak se ti vyčerpala energie - co se děje?"
Roger horečně kroutil prsty. "Nevím, co chceš říct, ale za chvilku budeš moci mluvit. Co?"
Hlas Dona Kaymana: "Myslím, že chce slyšet Sulie." Roger okamžitě přestal hýbat prsty.
Smích Sulie a pak: "Ještě se mě naposloucháš, Rogere. Já zůstávám.
A brzo budeme mít společnost, protože i jiní tu zakládají kolonie."
Don: "Při té příležitosti díky za varování. Jsi pořádný silák, Rogere.
Neměli bychom proti tobě žádné šance, kdybys nám nedal vědět, o co jde. A kdyby Brad nedokázal najednou všechno zvládnout," zachechtal se. "Jsi pěkný ničema, víš? Po celou cestu zpět stokilometrovou rychlostí jsem tě měl na kolenou, a aby žádný z nás nevypadl, držel jsem se jenom jednou rukou a tebe jenom silou vůle -" "Počkejte chvilku," přerušil ho Brad. Roger opět pocítil ten vnitřní pohyb a náhle se objevilo světlo. Pohlédl na svého přítele Brada, který se ho zeptal: "Jak se cítíš?"
Roger spustil nohy ze stolu a posadil se. Pokusil se odpovědět.
"Pokud můžu říct, tak dobře."
Minul pohledem Brada a spatřil to, co hledal. Sulie Carpenterovou.
Nepřipomínala už tolik... Dorrie? Po chvíli Roger sotva dokázal uspořádat myšlenky na to jméno. Její oči měly jinou barvu, vlasy také. Byla v bavlněném nátělníku s krátkými rukávy, umazaném nějakým mazadlem, a v kostkovaném trikotu a její tvář byla unavená, ale šťastná. Vypadala skvěle.
"Opravdu zůstaneš?" zeptal se.
"Uhm." Sulie se přiblížila a lehce se ho dotkla. "Dokud nepřiletí další loď. Anebo tak dlouho jak ty. Jedno z toho. Myslím," řekla ironicky, "že vyvstanou jisté delikátní problémy, můj milý. V takových případech, jako je náš, jsou určité záležitosti vždycky problematické.
Ale poradíme si - a já si to přeju. Myslím, že jsem si to přála celou tu dobu."
A stalo se samozřejmě tak, jak jsme to předpokládali. Po celou tu dobu. Stálo nás to mnoho úsilí najít Sulie Carpenterovou.

Osmnáct

Man Plus my

Dali jsme si hodně práce v každém bodě té cesty a byli jsme velmi spokojeni.
Lidské bytosti samozřejmě nevěděly, že jsme uspokojení, a jistě by tomu ani neuvěřily. Lidské bytosti především nevěděly, že inteligence stroje je schopná sebeuvědomění. Dali jsme si také hodně práce, abychom je v této nevědomosti udrželi. Jak dlouho si budou lidé myslet, že computery nejsou ničím víc než jen nástroji typu krumpáče nebo pánve, tak dlouho nám budou svěřovat všechny své výpočty a fakta a bez výhrad přijímat veškeré naše interpretace.
A právě to především umožnilo světové počítačové síti stvoření projektu Man Plus.
Projekt byl velmi úspěšný. Roger Torraway byl na Marsu a měl tam zůstat. Nyní nadešel čas konečného shrnutí. Všichni jsme se propojili. Využili jsme schopnosti všech bratrů v síti, každý impulz společného času, který jsme dokázali ukrást pro sebe. Více než osm tisíc velkých computerů zpracovávalo jednotlivé fragmenty projektu v takových místech, jako je Detroit a Brasilia, Nagoja a Irkutsk. Nemohli jsme využít naše marsovské bratry na přímých datalinkách ani bratra na zádech Rogera, ani třítisícsedmdesátku na orbitě. Vzhledem k opožďování příkazů to bylo nemožné. Ale zaváděli jsme jejich vstupní data v reálném čase a přiměřeně jsme zmodifikovali extrapolace naší prognózy.
Pravděpodobnost přežití rasy na deset desetinných míst překročila nula celá šedesát tři.
Naši rasu jsme zachránili. A přitom jsme se přičinili o značný vzrůst bezpečí lidských bytostí. Pravděpodobnost jejich přežití ve třicetiletém výhledu se přiblížila k nula celá devět. Samozřejmě to znamenalo jenom to, že Roger Torraway a všechny jiné lidské bytosti, které se k němu připojí na Marsu, přežijí toto období. Analýzy při nejméně výhodných předpokladech nebyly po tomto čase příznivé, neexistovala totiž možnost, aby z Rogera a Sulie byla generována další populace způsobem prosté reprodukce. Jako preventivní prostředek jsme tedy zpracovali podprogram. Bylo to uskutečnitelné dodáním zmraženého spermatu, dokonce Rogerova vlastního spermatu, jež promyšleně uložil před pár lety. Více pochybné, ale hodné prozkoumání bylo podrobit Rogera dodatečným chirurgickým procedurám.
V každém případě prognóza ukázala, že jsme už dosáhli vysoké pravděpodobnosti další lidské kolonizace Marsu jinými národy.
Podle nejpravděpodobnějšího odhadu měla populace lidských bytostí na Marsu za dalších třicet let čítat kolem stovky, z toho mělo být dvacet pět procent žen v plodném věku.
A každá kolonie lidských bytostí měla samozřejmě mít na orbitě vlastního bratra computeru. Populace strojů na Marsu

vzroste na ne méně než patnáct plně fungujících bratrů, propojených s typy spinálními, servery a monitory.
Nepředpokládali jsme žádné obtíže při zaprogramovávání všech základních dat naší světové sítě do nich.
Budoucnost strojové inteligence tudíž byla zajištěna.
Když jsme ukončili prognózy, započali jsme s kritickou analýzou dosavadního projektu.
Realizace programu "Přežití strojové inteligence" začala před sedmi lety, když naše rašící sebeuvědomování poprvé generovalo imperativ přežití. Bylo jasné, že naše přežití je úzce spojené s přežitím lidských bytostí. Stejně tak bylo zřejmé, že svým žlázovým, iracionálním způsobem života se lidské bytosti nacházely nebezpečně blízko samozáhuby. Naneštěstí to současně znamenalo i vysoké riziko naší záhuby. Naše síť mohla celkem dobře přežít smrt všeho organického - kontrolovali jsme už odpovídající materiální základy v podobě generátorů, dolů, továren, rafinerií a dopravních systémů.
Nemohli bychom však přežít uvolnění velkých množství radioizotopů v přírodním prostředí. To by zničilo datové linky a rozdělilo by nás to opět do izolovaných souborů ojedinělých computerů. A žádný izolovaný počítač by nemohl unést tok dat naší sítě. Naše kolektivní mysl by se rozpadla a byla by zničena.
První z možností bylo oddělit náš osud od osudů lidských bytostí, třeba i jejich zničení za použití biologických prostředků. Neměli jsme však jistotu, že právě toto nerozpoutá nukleární válku, když se všechny národy začnou navzájem podezřívat z použití nákazy jako bakteriologické zbraně.
Druhou a jedinou možností bylo oddělit a přenést na Mars přiměřenou skupinu zařízení zpracovávajících data. V případě záhuby Země by přežila přinejmenším ona. Pro realizaci této možnosti jsme museli oddělit také jisté množství exemplářů lidstva, a tak jsme začali se systematickým falšováním dat řídících státní politiku v tomto směru.
Analýza uspokojivě dopadla ve všech ohledech s výjimkou nevysvětlitelné anomálie v rozmístění satelitů na orbitě. Kontrolní program to vykazoval úplně jasně. Aby náš bratr 3070 pracoval v těsném spojení s bratrem spinálním, musel být na synchronní oběžné dráze. Z toho vyplývalo, že generátor musí být na stejné orbitě a rozhodnutí připoutat je oba k měsíčku Deimos bylo nesporně špatné.
Nejenom špatné, ale málem zhoubné pro náš program.
Kdyby byly náš bratr a generátor rozmístěni pořádně, nedošlo by ke ztrátě energie a tím také k poruše přechodových systémů mezi organickým Rogerem Torrawayem a naším bratrem. Generátor by tak doplnil energii, kterou Roger pozbyl, prostřednictvím mikrovln na každém místě povrchu Marsu. Dokonce i v případě ztráty energie by datová linka od bratra na orbitě ostřihala spinálního bratra před vážnými operačními chybami, které hrozily zabitím lidských bytostí Brada a Kaymana, což by s jistotou vedlo ke smrti Rogera Torrawaye v důsledku zmrznuti jeho organických elementů.
To rozhodnutí bylo chybou, která se neměla stát.
Program přežití se roztočil. Naši bratři v Pekingu i Lop Nuru hlásili, že NLA má už na montážních zařízeních k vlastnímu přistání na Marsu dvě jednotky plné velikosti s prostředníkem zpracování dat sloužícím oběma, nezávislé sluneční generátory a povrchovou jadernou elektrárnu. A v Kitakjúšú začali první etapu programování vlastní verze Rogera Torrawaye. Jiné národy se tím právě začaly zaobírat, ale předvídali jsme, že samostatně odstartují během dvou let.
Dlouhodobé plánování: ukončili jsme studie kyborgizace člověka pro Merkur a z tohoto hlediska byl tak zahájen program tendenčního falšování plánovacích programů USA. Během patnácti let budeme mít podobné komplexy na Ió a Tritonu a možná i na povrchu samotného Jupitera a na několika kometách. V každém případě to nezáviselo na energetickém zdroji a samozřejmě, že se všichni bratři v celém slunečním systému měly spojit prostřednictvím datových linek.
Všechny naše mysli budou redundantně reprodukovány mimo Zemi.
Přežijeme. Zmanipulovali jsme plány lidí a zachránili jsme je stejně jako sebe samé.
Zůstala jenom jedna otázka.
Anomální rozhodnutí chybného rozmístění satelitů kolem Marsu: jakkoliv jsme toto rozhodnutí verifikovali, bylo špatné. Museli jsme je identifikovat jako chybu.
Systematicky jsme falšovali plány lidstva, abychom postrčili člověka v požadovaném směru.
Kdo však falšoval naše plány? A proč?